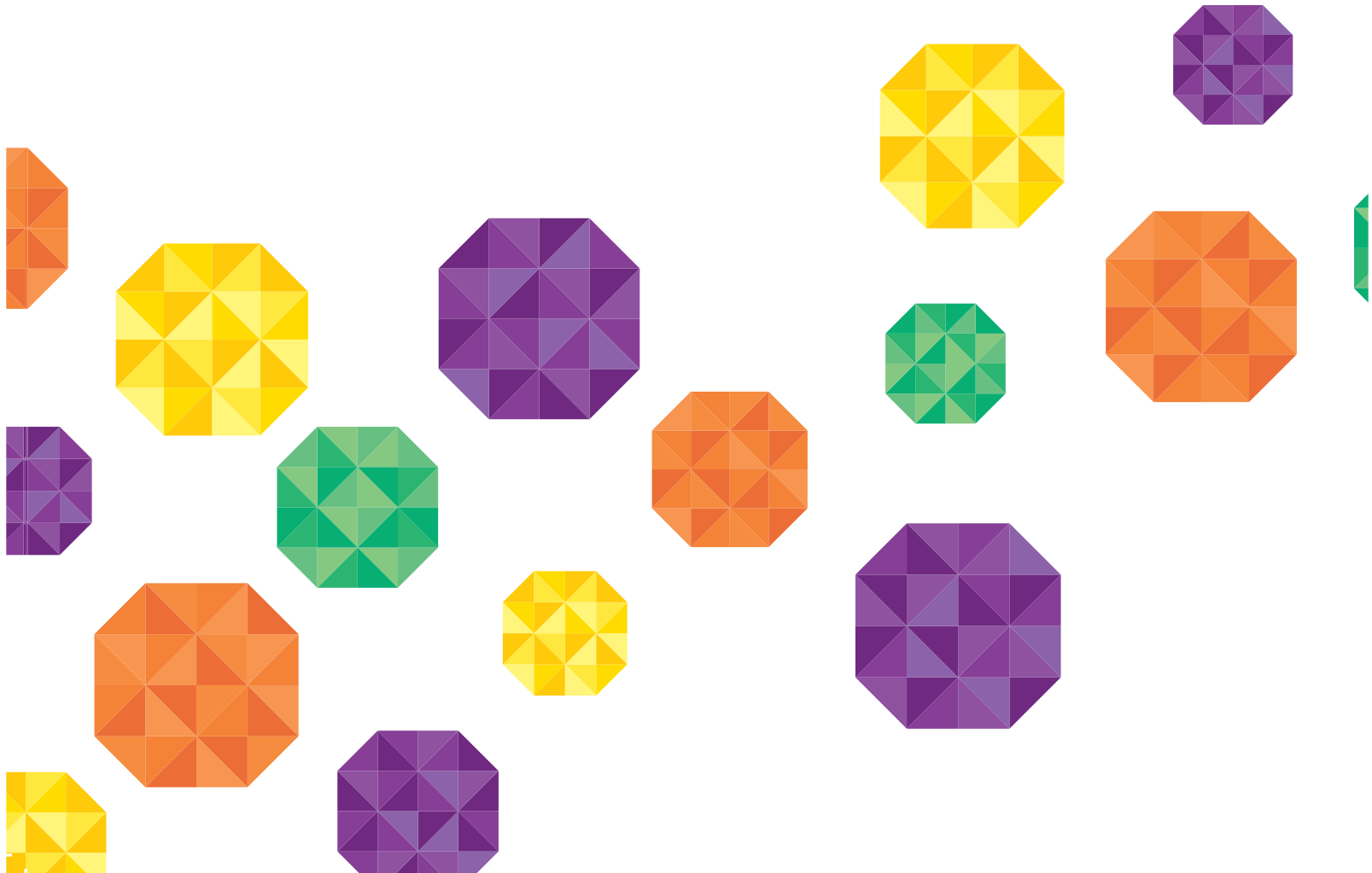

BOUWEN AAN KUNST EN CULTUUR

Advies Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 Den Haag

VOORWOORD

“De artistieke en intrinsieke waarde van kunst en cultuur vormen de basis van het cultuurbeleid.” Daarmee opent het inhoudelijk deel van het Beleidskader Kunst en Cultuur 2017-2020 van de gemeente Den Haag. Een uitgangspunt dat door de Adviescommissie Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 met enthousiasme wordt onderschreven. Niet alle beleidsstukken van de overheid spreken zich zo onomwonden uit over de wens het primaire beoordelingsmoment te leggen bij wat kunst en cultuur in zichzelf betekenen.

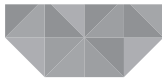
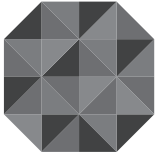
Dat daarnaast óók moet worden meegewogen wat de relevantie is voor de samenleving, voor de sociale verbanden, voor de stedelijke economie, voor het ‘gezicht van de stad’ is evident. En de Commissie heeft nadrukkelijk ook die factoren in haar oordeel betrokken. In het in 2015 verschenen rapport van de WRR¹ is scherp aangetoond dat het centraal stellen van de intrinsieke waarde en daarop een oordeel baseren over kwaliteit, het juiste en meest vruchtbare vertrekpunt is voor de vraag aan culturele instellingen ook die externe werking in hun beleid te betrekken. Talrijke kunstenaars zijn zich bewust van hun positie in de samenleving en zetten zich met of via hun kunst in voor maatschappelijke doelen.

In het Beleidskader schetst het college helder de thema’s waarop het de cultuurmakers van de stad wil aanspreken. Cultuur als bindmiddel en kunst die mensen aanspreekt op hun persoonlijke waarden, die ontspanning brengt, maar ook de mogelijkheid van het ontwikkelen van een kritisch vermogen aanreikt, die stimuleert tot zelfontplooiing en zicht biedt op een waaier van andere identiteiten dan die van jezelf.

De stad is dé motor van innovatie en economische groei en de cultuursector is een van de leveranciers van de brandstof. Innovatieve kracht, een interessante infrastructuur voor bewoners, bezoekers en expats; cultuur draagt in belangrijke mate bij aan het gezicht van de stad. Maar dat gezicht is nog onvoldoende gekend, vindt het college. Profiel en uitstraling moeten actueler en dynamischer. De instellingen hebben dat signaal opgepakt en, zo heeft de Commissie kunnen vaststellen, ze hebben er met hun plannen een antwoord op gegeven.

Het Commissieadvies beweegt zich in dat spanningsveld tussen artistieke vrijheid en externe waarde, tussen de autonomie van de kunstenaar en de vraag naar betekenis van kunst voor de maatschappij. In de afgelopen eeuw is die externe waarde achtereenvolgens geduid als het belang van de verheffing van ‘het volk’, de kwaliteit van de samenleving, welzijnsbevordering en zelfontplooiing, emancipatie en participatie, het imago van de stad (of het land) en de (economische) spin-off van gebruik van culturele voorzieningen. En in meer of mindere mate worden die begrippen uit de voorbije eeuw nu allemaal en door elkaar heen van belang verklaard. Er lijkt in de huidige tijd geen algemeen geldende legitimeringsgrondslag meer te zijn voor de financiering van kunst en cultuur. Dat is niet per se slecht, omdat het iedere keer dwingt tot een precieze formulering van de betekenis van – autonome – kunst voor de maatschappij. Die zoektocht las de Commissie in veel van de 95 aanvragen die door de Haagse culturele instellingen zijn ingediend. En al worden er soms heel verschillende antwoorden gegeven, door alle plannen schemert het collectieve verlangen de wereld een beetje begrijpelijker en beter te maken.

1 WRR, *Cultuur Herwaarderen*, 5 maart 2015.

De Commissie heeft niet alle plannen van een positief advies (kunnen) voorzien, maar dat doet niets af aan onze grote waardering en bewondering voor de kwaliteit en de waarde van de Haagse cultuur. De titel van dit advies moge deze opvatting uitstralen. Na vier zware jaren van bezuinigen, interen op reserves en reorganiseren kan het verder bouwen aan de cultuur van Den Haag weer worden opgepakt.

29 april 2016

INHOUD

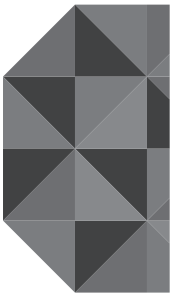
1. OPDRACHT EN WERKWIJZE	7
1.1 Opdracht aan de Adviescommissie	8
1.2 Richtlijnen voor de beoordeling	8
1.3 Financieel kader	10
1.4 Werkwijze van de Adviescommissie	10
2. BESCHOUWINGEN	14
2.1 Inleiding	15
2.2 Popmuziek	16
2.3 Beeldende kunst	17
2.4 Musea en erfgoed	17
2.5 Film en letterkunde	18
2.6 Krachtenbundeling podia en podiumkunsten	20
2.7 Theater	21
2.8 Klassieke, oude en nieuwe muziek	23
2.9 Dans	24
2.10 Cultuuronderwijs	25
2.11 Cultuurankers en participatie	27
3. ADVIEZEN	30
AIGHT	31
APPEL DE, TONEELGROEP	33
ART-S-COOL	37
BETOVERING, DE	39
BIBLIOTHEEK LEIDSCHENVEEN - YPENBURG	41
BIBLIOTHEEK LOOSDUINEN - NIEUW WALDECK	43
BOEKIDS	45
BRANOUL	47
BREDIUS, MUSEUM	49
BRIZA	51
CICONIA CONSORT	52
COLLEGIUM MUSICUM	54
CREATIVE COURT	56
CROSSING BORDER	58
CULTURECLASH4U	60
CULTUURSCHAKEL	61
DAKOTA	67
DANS- EN MUZIEKCENTRUM DEN HAAG	69
DE DUTCH DON'T DANCE DIVISION	73
DE MIX WERELDMUZIEK	75
DE NIEUWE REGENTES	76

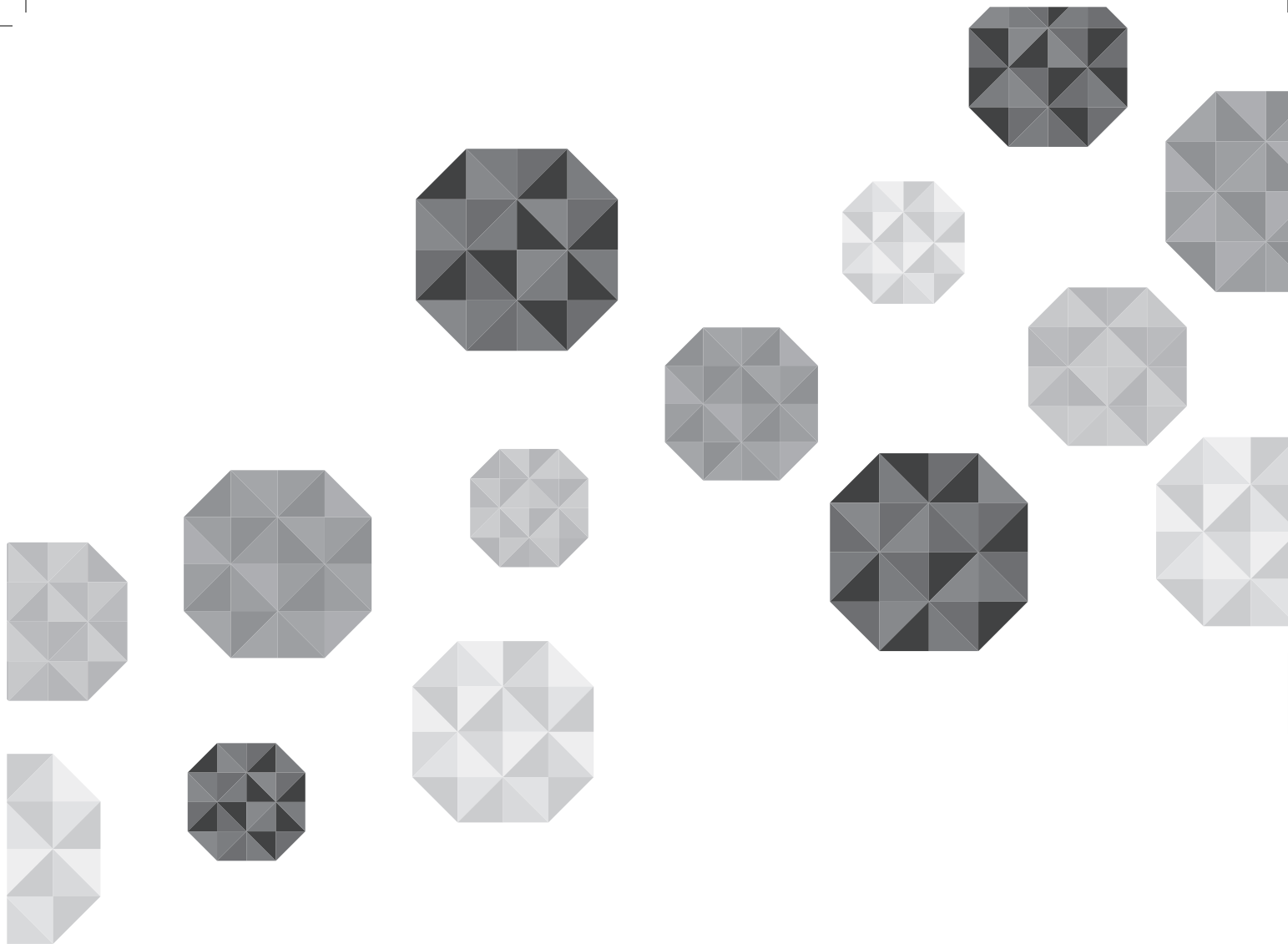
DEN HAAG ONDER DE HEMEL	78
DIAMANT THEATER	80
DILIGENTIA EN PEPIJN	82
ENSEMBLE KLANG	84
ESCHER IN HET PALEIS	86
FESTIVAL CLASSIQUE	88
FILMHUIS DEN HAAG	91
FIRMA MES	93
GEMEENTEMUSEUM / GEM / FOTOMUSEUM	96
GRAFISCHE WERKPLAATS	99
HAAGS HISTORISCH MUSEUM	101
HAAGS KINDERATELIER	103
HAAGS ORGEL KONTAKT	105
HAAGS POP CENTRUM	107
HAAGSE MUSEUMNACHT	109
HARLEKIJN – TALENT SCOUTING & THEATRICAL PRODUCTIONS	110
HEDEN	112
HET NATIONALE THEATER	114
HOLLAND DANCE	119
HUIS VAN GEDICHTEN	122
HUMANITY HOUSE	123
iii	125
INDIAN FILM FESTIVAL THE HAGUE	127
INTERNATIONAAL KAMERMUZIEKFESTIVAL DEN HAAG	129
JAN CAMPERT-STICHTING	131
JOHAN WAGENAAR STICHTING	132
KALPANA	134
KOORENHUIS	136
KORZO	138
LAAKTHEATER	141
LES VENTS ATLANTIQUES	143
LHGWR	145
LONNEKE VAN LETH PRODUCTIES	147
LOOS	151
LOOSDUINS MUSEUM	154
MASTERCLASS JONG TALENT	156
MATANGI QUARTET	157
MEYER-CHAFFAUD	159
MOVIES THAT MATTER	161
MUSEON	163
MUSEUM VOOR COMMUNICATIE	165
MUSICA ANTICA DA CAMERA	167
MUSICON	169
MUZEE SCHEVENINGEN	171
NEDERLANDS DANS THEATER	173

NEST	178
NEW DUTCH ACADEMY	180
NEW EUROPEAN ENSEMBLE	182
OPERA2DAY	184
PAARD VAN TROJE	186
PIP DEN HAAG	188
POPDISTRICT	190
PRINS27	192
PRINSES CHRISTINA CONOURS	194
PROJAZZ	197
PROJECT SPACE 1646	199
RABARBER	201
RESIDENTIE ORKEST	204
REWIRE	208
SLAGWERK DEN HAAG	210
STET THE ENGLISH THEATRE	213
STROOM DEN HAAG	215
TALENT EVENT	217
THE NAKED	219
THEATER DE VAILLANT	221
TODAYSART	223
TOPAZE	225
TRESPASSERS W	226
TURKS MUSEUM NEDERLAND	227
VENANCIO	228
WEST	230
WRITERS UNLIMITED	232
YMCA SCHEVENINGEN	234
ZUIDERPARKTHEATER	236

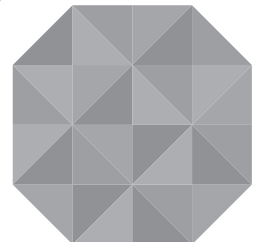
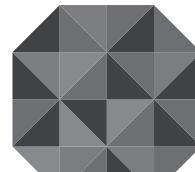
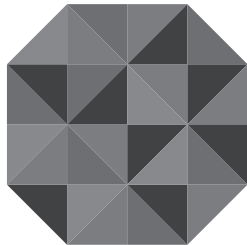
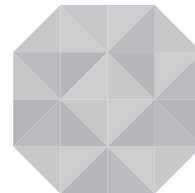
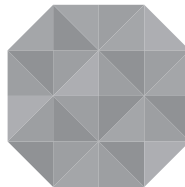
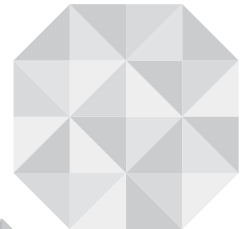
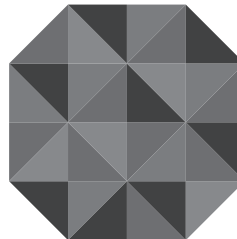
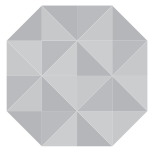
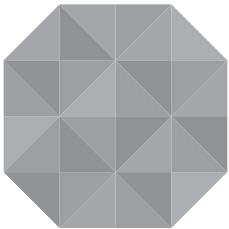
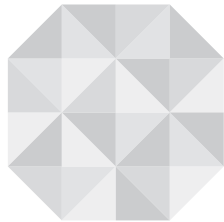
COLOFON

238

OPDRACHT EN WERKWIJZE

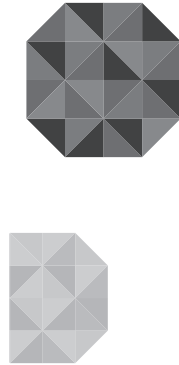

1. OPDRACHT EN WERKWIJZE

1.1 Opdracht aan de Adviescommissie

Op 30 juni 2015 heeft het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Den Haag een Adviescommissie benoemd onder voorzitterschap van Kees Weeda voormalig algemeen secretaris van de Raad voor Cultuur, met de taak het college te adviseren over het cultuurbeleid van de gemeente Den Haag met ingang van 2017 en in beginsel doorlopend tot en met 2020. De voorzitter is bijgestaan door zeven andere adviescommissieleden die samen een zogenoemde kernadviescommissie hebben gevormd. De kernadviescommissie heeft deskundigheid op het gebied van verschillende kunst disciplines, cultuurparticipatie en cultuuronderwijs. Het secretariaat van de Commissie is gevoerd door medewerkers van de afdeling Cultuurbeleid van de gemeente Den Haag bijgestaan door externe advieschrijvers.

Vertrekpunt in de advisering van de Adviescommissie vormden de in het Beleidskader Kunst en Cultuur 2017-2020 (vastgesteld in de gemeenteraad op 25 juni 2015 - RIS282223) beschreven bestuurlijke vraag- en aandachtspunten en het financiële kader van € 51,7 miljoen op jaarbasis. Het college heeft de Commissie opgedragen om binnen dit financiële kader te adviseren over de subsidies aan cultuurinstellingen.

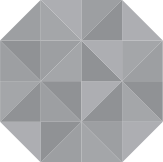
Om de sectorale deskundigheid en tegelijk de adviesstructuur rond het Kunstenplan te verstevigen is rond de kerncommissie van acht adviseurs in november 2015 in eerste instantie een kring van in totaal dertien adviseurs door het college benoemd. In januari 2016 is een extra adviseur door het college benoemd. Deze kring van in totaal veertien adviseurs is in flexibele samenstelling betrokken bij de beoordeling van de subsidieaanvragen van instellingen voor het Meerjarenbeleidsplan 2017-2020 door in deelcommissieverband en onder voorzitterschap van een lid uit de kernadviescommissie een eerste afweging te maken. Integrale afweging heeft vervolgens plaatsgehad in de kernadviescommissie. De Commissie heeft haar advies gebaseerd op de beleidsplannen voor de periode 2017-2020 die door culturele instellingen zijn ingediend, op basis van een evaluatie van de activiteiten van diezelfde instellingen in de voorgaande periode, alsmede op basis van eigen of gedeelde waarnemingen en ervaringen.

1.2 Richtlijnen voor de beoordeling

Het Beleidskader Kunst en Cultuur 2017-2020 geeft het cultuurbeleid van de gemeente Den Haag op hoofdlijnen weer en omvat de doelen die de gemeente met het beleid nastreeft. Naast de hoofdlijnen zijn in het Beleidskader Kunst en Cultuur 2017-2020 onderstaande - integraal overgenomen - richtlijnen opgenomen, die voor de indieners van plannen als leidraad golden bij het opstellen van hun beleidsplan en die door de Adviescommissie bij de beoordeling van die plannen zijn gehanteerd.

Kwaliteit

1. De inhoudelijke kwaliteit van het werk van de instelling is een voorwaarde om voor subsidie in aanmerking te komen. Waar het instellingen betreft die kunst produceren en programmeren, gaat het om artistiek inhoudelijke kwaliteit, waarbij gedacht moet worden aan kernbegrippen als vakmanschap, zeggingskracht, oorspronkelijkheid of uniciteit en in voorkomende gevallen innovatie of experiment.

-
-
-
-
-
2. Bij instellingen die dat niet doen en die bijvoorbeeld een ondersteunende of educatieve taak hebben, is maatgevend hoe adequaat zij deze taak uitvoeren en in hoeverre ze beschikken over de noodzakelijke specifieke deskundigheid en een relevant netwerk.
  3. Instellingen die gemeentelijke collecties beheren (Gemeentemuseum, Museon, Haags Historisch Museum, Museum Bredius) zullen met behulp van een collectieplan duidelijk moeten maken op welke wijze zij de goede zorg voor de collecties vormgeven.

Positionering

Plaats van de instelling binnen het bestel en bijdrage aan de verscheidenheid van het totale aanbod.

1. Wat is het ambitieniveau en de positionering van de instelling: wijk-/stadsdeelgericht, stedelijk, regionaal (metropool), nationaal, internationaal.
2. Wat is het publieksbereik, zowel kwantitatief (publieksaantallen) als kwalitatief (op welke doelgroepen zet de instelling in en welke marketingstrategie en –aanpak heeft de instelling daarbij?). Wat doet een instelling om de betrokkenheid van burgers en de breedte van het bereik te vergroten? Denk daarbij aan begrippen als co-programmeren, coproduceren, publieksonderzoek, vriendenclubs, sociale media, sponsoring en inzet van vrijwilligers.
3. Op welke wijze verhoudt de instelling zich tot collega-instellingen en hoe is de positie van de instelling in de keten, waarbij begrippen relevant zijn als productie, presentatie, documentatie, behoud en beheer, ondersteuning van makers en talentontwikkeling, innovatie en experiment? Heeft de instelling een uniek en onderscheidend aanbod binnen de culturele infrastructuur?
4. Welke concrete samenwerkingsverbanden is de instelling aangegaan en waarom?

Economische en/of maatschappelijke betekenis voor de stad in relatie tot andere culturele aanbieders. Behalve een beschrijving van het eigen culturele profiel en de positie in de keten vraagt de gemeente van instellingen ook een visie op en praktische uitwerking van de verbinding met en betekenis voor de stad, op gebieden als cultuureducatie voor scholen (in relatie tot leerlijnen, de vraag van de scholen en andere aanbieders), diversiteit/integratie, welzijn, jeugd- en ouderenbeleid, zorg, toerisme, citymarketing/imago/uitstraling en aantrekkingskracht van de stad, het internationale profiel van de stad, het profiel van vrede en recht, de creatieve sector e.a.

Dit betekent nadrukkelijk niet dat elke instelling op elk afzonderlijk onderdeel beleid moet hebben of zich daarop moet profileren. Het gaat erom dat instellingen verbindingen zoeken die bij hen passen, waarbij de gemeente van de grote instellingen meer en bredere ambitie verwacht dan van de kleinere. Van alle instellingen verwacht de gemeente dat zij hun keuzes maken in aansluiting op hun eigen inhoudelijke profiel en schaalgrootte en in relatie tot die van collega-instellingen (in de keten), waarmee zij enerzijds zorgen voor voldoende spreiding in de verbindingen die zij aangaan, maar anderzijds ook elkaar versterken waar dat nodig en mogelijk is.

1. Voor welke speerpunten/verbindingen in maatschappelijke en economische zin kiest de instelling en waarom?
2. Hoe positioneert de instelling zich hiermee ten opzichte van andere instellingen? Zijn er samenwerkingen en waarom (niet)?
3. Welke ervaring heeft de instelling hiermee al en wat zijn de concrete resultaten en leerpunten?
4. Hoe geeft de instelling invulling aan de speerpunten/verbindingen zoals genoemd onder 1 en hoe zijn de ervaringen zoals genoemd onder 3 hierin meegenomen?

Bedrijfsvoering

1. Heeft de instelling een gezonde bedrijfsvoering die vertrouwen geeft voor de komende vier jaar?
2. Is de instelling kostenbewust en ondernemend in het vergroten van de eigen inkomsten (kaartverkoop, verhuur, andere activiteiten, sponsoring)?
3. Hoe is de verhouding tussen de overhead en de activiteiten van de instelling?
4. Is de instelling qua organisatie, bestuur en financiën op orde? Houdt de instelling zich aan de Code Cultural governance? Houdt de instelling zich aan de Code Culturele diversiteit?

1.3 Financieel kader

Het initiële financiële kader voor het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 bedraagt € 51,7 miljoen. In het Beleidskader is opgenomen dat de gemeente zich oriënteert op de mogelijkheden om scholen financieel te belonen wanneer zij cultuuronderwijs in hun onderwijsplannen, inclusief bezoek aan cultuurinstellingen, een plek geven. Hiervoor is binnen het financiële kader van het Beleidskader een budget beschikbaar van € 450.000,-. Dit bedrag valt buiten de adviseringsruimte van de Commissie. In 2015 heeft de gemeente Den Haag de gemeentelijke cultuurprijzen herzien. Als gevolg van deze herziening is het structurele subsidiebedrag aan de Jan Campert-Stichting met een bedrag van € 15.833,- en het structurele subsidiebedrag aan de Johan Wagenaarstichting met een bedrag van € 2.500,- verhoogd. Deze middelen zijn toegevoegd aan het financiële kader waarbinnen geadviseerd moet worden. Beide instellingen zijn aanvragers in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020. Daarmee is het daadwerkelijke financiële kader voor het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 € 51.268.333,-.

1.4 Werkwijze van de Adviescommissie

De Adviescommissie is begin juli 2015 voor een eerste plenair overleg bijeengekomen. Tijdens deze vergadering heeft de Commissie onderling van gedachten gewisseld over het Beleidskader Kunst en Cultuur 2017-2020 en voorstellen gedaan voor de samenstelling van de kring van adviseurs. Eind augustus heeft de Commissie kennisgemaakt met een aantal leden van de gemeentelijke raadscommissie Samenleving.

Vanaf oktober 2015 tot medio november hebben de leden van de kerncommissie in twee- of drietalen kennismakingsgesprekken van ongeveer 45 minuten gevoerd met alle instellingen die meerjarige subsidie ontvangen in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016. Naast een wederzijdse kennismaking hadden de gesprekken voor de Commissie tot doel om zich een zo goed mogelijk beeld van de instelling en de organisatiestructuur en de bedrijfsvoering te vormen, zicht te krijgen op de positionering en samenwerkingsverbanden van de instelling binnen het bestel en de bijdrage die de instelling levert aan het culturele aanbod in de stad. Ook is ingegaan op het inhoudelijke beleid en de mate waarin voornemens in de beleidsplanperiode 2013-2016 zijn gerealiseerd. Gezien de beschikbare gespreksduur zijn vanzelfsprekend niet alle genoemde gespreksonderwerpen aan bod geweest. De gesprekken vonden plaats op het stadhuis of op een externe vergaderlocatie. De Commissie heeft zich voorbereid op de gesprekken op basis van een samenvatting van de subsidieaanvraag voor het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 en het advies dat in het kader van het Kunstenplan 2013-2016, 'Haagse Nieuwe', is uitgebracht. Van de oriëntatiegesprekken is ten behoeve van de leden van Commissie een verslag gemaakt.

De uiterste inleverdatum van de subsidieaanvragen in het kader van het Meerjarenbeleidsplan 2017-2020 was 1 december 2015 17.00 uur. Op dat tijdstip waren 95 aanvragen ontvangen. Instellingen hebben direct na indiening van hun aanvraag een zogenoemd behandelbericht gekregen waarop stond aangegeven of alle stukken conform de gestelde inrichtingseisen zijn ingediend. Indien een verplicht onderdeel in de aanvraag of een verplichte bijlage ontbrak is dat in het behandelbericht aangegeven. Instellingen hebben tot 8 december 2015 12.00 uur de gelegenheid gekregen hun aanvraag compleet te maken.

Vervolgens is met alle instellingen die niet in het Meerjarenbeleidsplan 2013-2016 waren opgenomen, zogenoemde nieuwe aanvragers, een speeddate gesprek van circa 20 minuten georganiseerd met een delegatie van de Commissie. In dit gesprek hebben ook deze organisaties een beeld kunnen schetsen van hun organisatie en activiteiten. Nog voor de kerst was ook deze gespreksronde afgerond. De Commissie heeft de kennismakingsgesprekken en de speeddate gesprekken als zeer nuttig ervaren. Veel van de instellingen waarmee gesproken is hebben een soortgelijke positieve reactie gegeven.

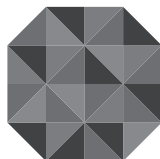
Behalve met de aanvragende culturele instellingen heeft de Commissie ook gesprekken gevoerd met andere betrokkenen bij het cultuurbeleid in Den Haag. Het gaat hier om de directeurs van de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten en het Koninklijk Conservatorium, ambtenaren van de afdeling Economie van de gemeentelijke dienst Stedelijke Ontwikkeling, de afdeling Onderwijs van de gemeentelijke dienst Onderwijs, Cultuur en Welzijn en Den Haag Marketing. Om een goed beeld te krijgen van de stand van zaken in het Haagse cultuuronderwijs zijn meerdere gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers uit het onderwijs. Zowel met primair onderwijs als ook met voortgezet onderwijs scholen en schoolbesturen.

Vanaf eind januari tot eind maart hebben deelcommissies de ingediende aanvragen beoordeeld en van een preadvies voorzien. Tussen deze deelcommissievergaderingen door en vanaf eind maart tot eind april is de kernadviescommissie bijeen geweest om integrale afwegingen te maken die uiteindelijk zijn vervat in conceptadviezen op instellingsniveau. De door de Commissie gevolgde werkwijze rond de advisering was in lijn met de uitgangspunten zoals beschreven in de brief van de toenmalige wethouder Cultuur aan de Commissie Samenleving aangaande de advisering en voorbereiding van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 (RIS 269648). Per aanvraag heeft de kerncommissie een deelcommissie samengesteld die ten minste bestaat uit drie adviseurs, waarvan ten minste één adviseur uit de kerncommissie die tevens als voorzitter optrad. De adviseurs zijn iedere keer tot een gezamenlijk standpunt over een aanvraag gekomen. Integrale afweging op grond van de instellingsadviezen uit de overleggen van de deelcommissies heeft plaatsgevonden in de vergaderingen van de kerncommissie. In de kerncommissie is iedere aanvraag door minimaal twee commissieleden gelezen. De overige adviseurs hebben zich beperkt tot het lezen van de samenvatting van een aanvraag.

In de periode tussen 5 april en 13 april 2016 zijn de conceptadviezen, bestaande uit de inleiding en de beoordeling, en zonder de voorlopige conclusie en het adviesbedrag, voor een controle op feitelijke onjuistheden voorgelegd aan de instellingen. De Commissie ontving van 71 van de 95 aanvragende instellingen een reactie. In een aantal gevallen werd de Commissie door de instellingen gewezen op feitelijke onjuistheden in het conceptadvies. Vaak bestond een reactie ook uit overige opmerkingen

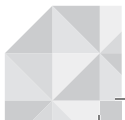
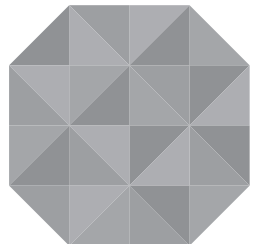
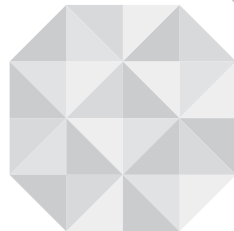
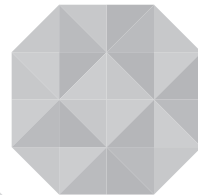
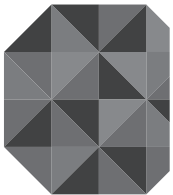
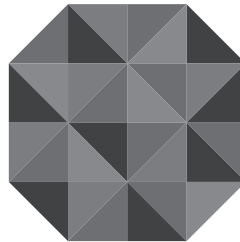
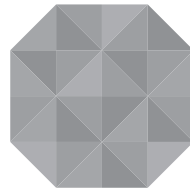
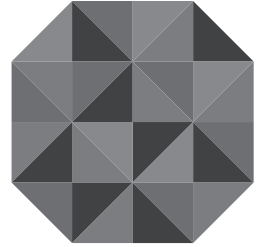
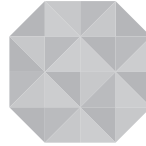
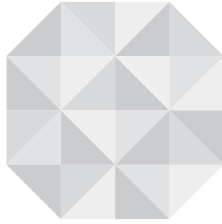
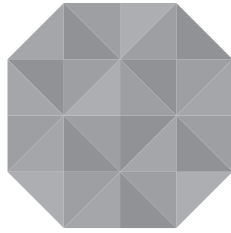

naar aanleiding van het voorgelegde conceptadvies. De Commissie heeft de door de instellingen geconstateerde feitelijke onjuistheden in de adviezen verwerkt. De Commissie heeft geen aanleiding gezien om de overige door de instellingen ingediende opmerkingen te verwerken in de adviezen, omdat het verwerken van overige opmerkingen, zijnde geen feitelijke onjuistheden, buiten het kader van deze procedurestap valt.

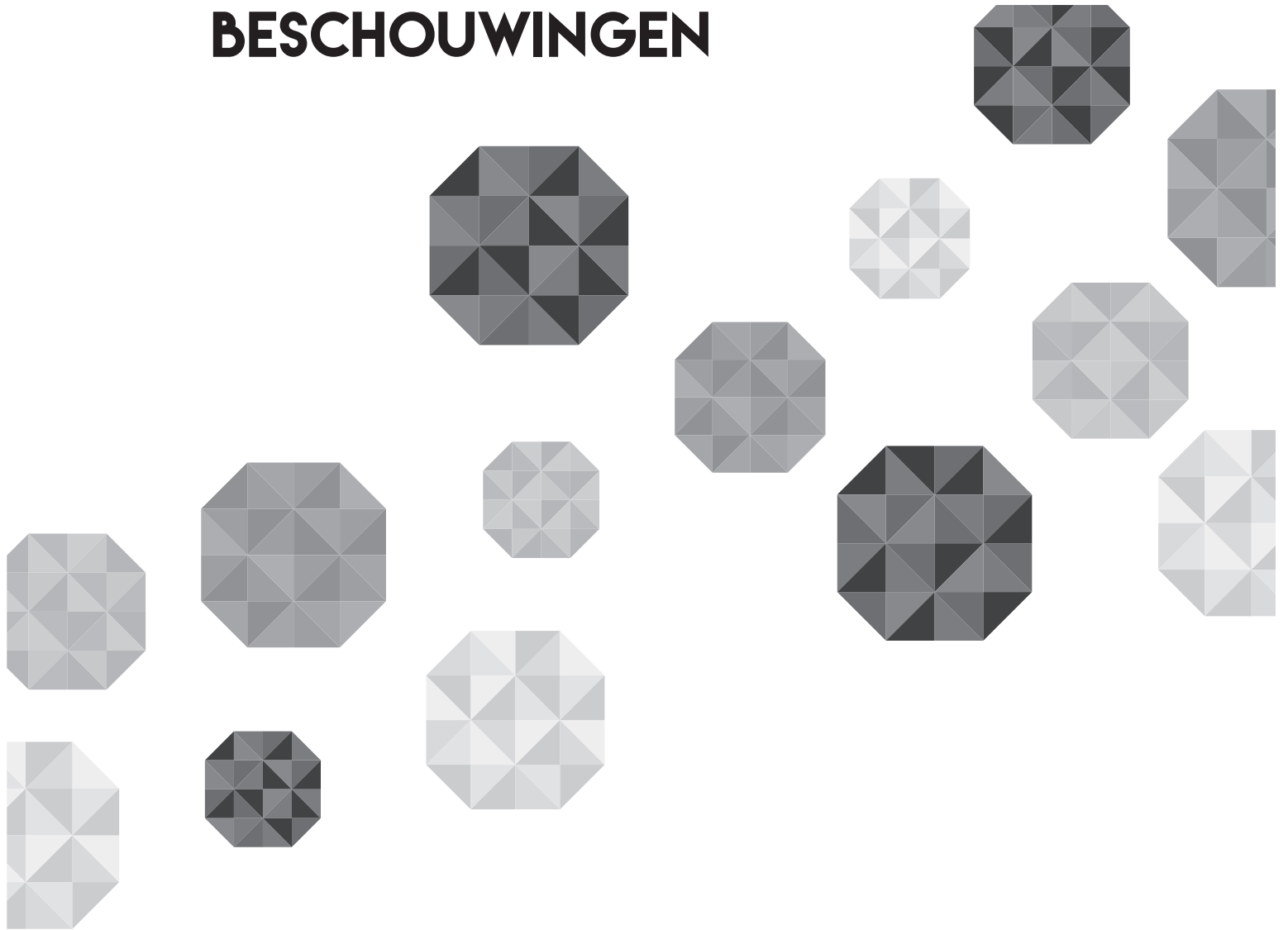

De Commissie heeft zich bij de beoordeling van de subsidieaanvragen gebaseerd op de ingediende beleidsplannen en op de analyses die commissieleden maakten van de stand van zaken in de betreffende sector. Vanaf de zomer 2015 tot in april 2016 hebben Commissieleden uit zowel de kerncommissie als ook uit de kring van adviseurs voor een aanvullende verkenning op de aanvraag veel voorstellingen, tentoonstellingen en activiteiten bezocht. In enkele gevallen heeft de Commissie nadere inlichtingen bij een extern adviesbureau ingewonnen voor een afgewogen oordeelsvorming rond met name bedrijfsvoeringsaspecten.

BESCHOUWINGEN

2. BESCHOUWINGEN

2.1 Inleiding

Vier jaar na de forse bezuinigingen voor de kunstenplanperiode 2013–2016 maakt de cultuursector van Den Haag zich op voor een nieuwe ronde. De instellingen die in het vorige beleidsplan werden opgenomen probeerden vrijwel allemaal met een kleinere begroting eenzelfde productie te halen. De instellingen die buiten het plan vielen, zochten naar wegen om toch door te gaan, al dan niet gesteund door incidentele subsidies van de gemeente of andere bronnen.

Nu, vier jaar later blijken vrijwel alle instellingen een enorme veerkracht te hebben getoond, een constatering die overigens meteen enige nuancering behoeft. Simpelweg omdat de organisaties hebben ingeteerd op hun reserves, een beeld dat niet verschilt van het landelijke. De draconische bezuiniging van het kabinet Rutte-I en de daaropvolgende bezuinigingen van de Nederlandse gemeenten sloegen een groot gat in de culturele infrastructuur van ons land. Zo ook in Den Haag, waar de gemeente voor heel grote problemen soms een incidentele oplossing, in de vorm van een balanssteun, kon verlenen. Nu er geen bezuinigingen op de rol staan heeft een aantal instellingen een poging gewaagd weer op het subsidieniveau van vier jaar geleden aan te vragen. Tezamen met de aanvragen van de instellingen die de vorige kunstenplanperiode niet (meer) in aanmerking kwamen voor subsidie, dan wel nu voor de eerste keer aanvragen, is er voor een bedrag van € 13,9 miljoen meer aangevraagd dan er beschikbaar is.

In het Beleidskader Kunst en Cultuur 2017-2020 presenteert het college een financieel kader van € 51,7 miljoen. De opdracht van het college was binnen het budget te blijven. Dat is gebeurd, al heeft het de Commissie voor enkele moeilijke afwegingen geplaatst, want zij wilde recht doen aan een andere opdracht uit het Beleidskader: drempels te slechten voor 'toetreding' tot het Meerjarenbeleidsplan en innovatie de ruimte bieden. Die twee overwegingen – een verhoging van bestaande subsidies daar waar dat wenselijk dan wel als noodzakelijk werd geadviseerd én ruimte bieden aan nieuwkomers – resulteren in een pleidooi voor een verruiming van het budget van in totaal € 1.771.188,-. In de individuele adviezen is per instelling vermeld om welke bedragen het gaat.

In het Beleidskader stelt het college een aantal concrete doelen. Doelen die ogenschijnlijk wat ver uit elkaar liggen, maar die uit oogpunt van een complete stad, alle aandacht verdienen. Bij een hoogwaardig cultureel aanbod hoort een hoogwaardig, aansprekend gebouw waarin voor een breed publiek – nationaal en internationaal – het beste wordt getoond wat de diverse disciplines te bieden hebben. De bespelers van dat nieuwe gebouw aan het Spui zijn zich bewust van hun verantwoordelijkheid, maar de Commissie heeft geconstateerd dat er op het punt van de gezamenlijkheid nog een tandje bij kan.

Aan de andere kant van het spectrum opereren de instellingen die proberen een laagdrempelig, educatief cultuuraanbod te realiseren waaraan iedereen moet kunnen meedoen. De educatieve en participatiesector heeft een zware tijd achter de rug, niet alleen door de bezuinigingen, maar ook door een forse herstructurering van het educatiebestel. Dat is de reden dat de Commissie terughoudend heeft gereageerd op de kennelijke onduidelijkheden die na de reorganisatie nog leven ten aanzien van de verschillende taken en verantwoordelijkheden, bij en tussen veel van de betrokken partijen. De Commissie adviseert om af te zien van een bijstelling van de structuur – die is helder en kansrijk –, maar stevig in te zetten op een betere communicatie, alsmede het consequent doorvoeren van de structuur, zodat iedereen hierin zijn of haar rol kan vervullen.

Met het beëindigen van het budget Pluriform Programmeren heeft het college de instellingen willen stimuleren een breed aanbod voor een breed publiek als regulier onderdeel van hun functie op te nemen. Dat bleek geen eenvoudige opgave. Een van de meer ingewikkelde, en bekende, vraagstukken is hoe een instrumentarium te ontwikkelen waarmee inspanningen en resultaat objectief kunnen worden gemeten. Een toegesneden aanbod betekent nog niet dat het de doelgroep ook bereikt. Smaakprofielen en culturele preferenties bijvoorbeeld worden langzaam ontwikkeld. En niet altijd zijn afkomst en etniciteit van de publieksgroepen te bepalen - in veel gevallen overigens terecht. Bij de behandeling van het Beleidskader Kunst en Cultuur 2017-2020 op 25 juni 2015 in de gemeenteraad heeft de raad een motie behandeld waarmee de Commissie wordt gevraagd om bijzondere inspanningen van instellingen om een breder en meer divers publiek te bereiken mee te wegen in advisering over het subsidieniveau. Daaraan heeft de Commissie gehoor gegeven en geconstateerd dat met name een aantal cultuurankers daarbij een grote rol spelen. Ook zijn naar de waarneming van de Commissie veel instellingen doordrongen van de noodzaak om een breder en diverser publiek te bereiken en nauw met de cultuurankers samen te werken.

Het Beleidskader Kunst en Cultuur 2017-2020 biedt bij uitzondering een subsidieperspectief van een of twee jaar voor waardevolle en veelbelovende initiatieven die nog niet stevig genoeg zijn om publieke middelen voor een periode van vier jaar toe te kennen. De Commissie heeft van deze mogelijkheid gebruikgemaakt. De Commissie heeft geadviseerd om aan CultureClash4U, Kalpana en MEYER-CHAFFAUD in eerste instantie een subsidie voor twee jaar toe te kennen. De Commissie wijst het college op de mogelijkheid om een aanpassing in het kader van de regeling Culturele Projecten aan te brengen. De maximaal te ontvangen subsidie binnen de regeling Culturele Projecten bedraagt € 30.000,- per ronde. De Commissie constateert dat enkele van de nieuwe aanvragers een beroep doen op een subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan, omdat hun plannen en activiteiten een structurele en beleidsmatige achtergrond hebben, maar ook omdat hun ambities niet (langer) realiseerbaar zijn binnen het financiële plafond van de regeling Culturele Projecten. Daar waar de Commissie afwijzing staat tegenover deze aanvragen ontstaat de situatie waarin deze instellingen spreekwoordelijk 'te groot voor een servet en te klein voor een tafellaken' zijn. De Commissie vraagt zich af of er binnen de regeling Culturele Projecten bij wijze van uitzondering per ronde een of meerdere aanvragen met een substantieel hoger bedrag kunnen worden gehonoreerd voor bijvoorbeeld de realisatie van een reeks of een programma. De Commissie is benieuwd naar welke extra dynamiek deze ophoging teweeg kan brengen.

Parallel aan het kunstenplanbudget, maar zeker daarmee in relatie te bezien, formuleert het college de wens zich hard te willen maken voor het creëren van betaalbare werkruimte voor (beeldend) kunstenaars en creatieve initiatieven. Daarvoor is een bedrag van € 2 miljoen beschikbaar. Nauw verbonden met het voornemen zo goed mogelijk in de vraag naar betaalbare werkruimte te voorzien is ter versterking van het makersklimaat en ondersteuning van talentontwikkeling binnen de financiële ruimte van het Beleidskader € 500.000,- beschikbaar gemaakt. Veel instellingen hebben apart aandacht besteed aan dit onderwerp. Dat is goed nieuws voor Den Haag. Innovatiedrang en vernieuwing, een dynamisch maakklimaat en kansen op talentontwikkeling leveren de stad het imago op van een aantrekkelijke vestigingsplaats voor jongeren, talenten en uiteindelijk bedrijvigheid. Daarmee kan Den Haag groeien zowel in aantrekkingskracht als in werkgelegenheid. De Commissie heeft geprobeerd de voorstellen die zijn gedaan waar mogelijk te honoreren.

Zo zijn de gevraagde middelen van Het Nationale Theater voor de exploitatie van Zaal 3 gehonoreerd evenals de aanvragen van het Nederlands Dans Theater, de Dutch Don't Dance Division, Projectspace 1646 en Today'sArt die zich met de extra subsidiemiddelen kunnen richten op talentontwikkeling. Ook de nieuwe aanvragen van Kalpana en MEYER-CHAFFAUD binnen de dans en de aanvragen van LOOS, Ensemble Klang, PIP en Rewire binnen de muziek zijn mede gehonoreerd vanuit de optiek van versterking van het makersklimaat en ondersteuning van talentontwikkeling. Desondanks stelt de Commissie vast dat er in de Haagse podiumkunstenketen een autonome, flexibele en interdisciplinaire productiefaciliteit ontbreekt voor jonge en/of talentvolle podiumkunstenaars (zie verder de paragraaf 'Theater').

Cultuur is van iedereen, zegt het Beleidskader. Die uitspraak is zeer waar, maar behoeft enige toelichting. De overheid moet inzetten op een rechtvaardige toedeling van middelen, dat is immers een van de kernwaarden van onze democratische rechtstaat. Zij dient dus zorg te dragen voor een cultuur-aanbod dat voor iedereen bereikbaar is en zich tegelijkertijd te realiseren dat niet iedereen alles zal waarderen. Uit het Beleidskader Kunst en Cultuur 2017-2020 blijkt voluit dat de gemeente zich van deze paradox bewust is. Inhoud en kwaliteit staan voorop en zijn vertrekpunt voor een breed in te zetten cultuurbeleid dat echter ook de niches voor een gespecialiseerd publiek moet bereiken. De Commissie heeft gestreefd naar een advies waarin inhoud en kwaliteit leidend zijn, de doelstellingen van een aantrekkelijk aanbod voor een breed publiek voluit worden meegewogen en de belangrijke vrijplaatsen van de kunst zorgvuldig intact worden gelaten.

2.2 Popmuziek

Na bestudering van alle popmuziek-gerelateerde aanvragen ontstaat een beeld van een boeiende en gevarieerde popinfrastructuur in Den Haag die samenwerkt, zich van binnenuit voedt en tegelijkertijd een vrij breed publiek bedient. Daar kan Den Haag wat de Commissie betreft met recht trots op zijn. Daar staat tegenover dat diezelfde rijkdom binnen deze popwereld op sommige plekken leidt tot een overlap van functies en verantwoordelijkheden. Daarbij is niet altijd duidelijk in hoeverre de diverse instellingen en hun functies elkaar overlappen, dan wel complementair zijn aan elkaar. Het huidige gemeentelijke beleid gaat nog te vaak uit van historische gegroeide omstandigheden en sluit nog te weinig aan op de smaakmakers en vertegenwoordigers in bepaalde domeinen en doelgroepen. Dat is een contrast met de dynamiek van jongerencultuur, die van nature zeer veranderlijk is.

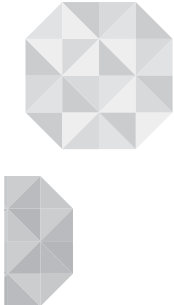
Het is volgens de Commissie van belang een beter inzicht te krijgen in de diverse functies en initiatiefnemers binnen de Haagse popinfrastructuur, de doelgroepen die ze bedienen en de wijze waarop de diverse functies worden gefinancierd. Daarbij moet gedacht worden aan programmering, educatie, talentontwikkeling, facilitering en belangenbehartiging. Een inventarisatie van deze functies, en dan met name op die plekken waar mogelijk sprake is van een overlap in functies of belangen of juist sprake is van een lacune, biedt het fundament voor een toekomstig popbeleid in Den Haag. Een beleid dat niet alleen ingaat op programmataken, maar bijvoorbeeld ook een standpunt inneemt omtrent zaken als publieksbereik en –participatie en cultureel vastgoed. De Commissie denk hier aan een update van de gemeentelijke Popnota uit 2007.

Een update van de Popnota zou de diverse elementen in kaart kunnen brengen en een mogelijk antwoord geven op de vraag bij welke instellingen de diverse functies op hun plaats zijn. Een analyse van het beleid van de diverse instellingen met daaraan gekoppeld gemeentelijk beleid is wenselijk. Vragen

die in dit verband relevant zijn: in hoeverre is het belangrijk dat er meerdere instellingen met soortgelijke functies naast elkaar bestaan? Welke afwegingen zijn te maken tussen de diverse poppodia en festivals met wellicht eenzelfde functie? Hoe is de onderlinge verhouding tussen de diverse instellingen? Ook de vraag welke genres in het Haagse muziekveld ontbreken, is relevant. In hoeverre is het huidige aanbod een antwoord op de vraag in de stad? En op welke manier kan er een betere balans gevonden worden tussen het publiek en de aanbieders: bestaan naast een multicultureel publiek, ook multiculturele aanbieders? Wat is hun plek in de popsector en hoe zouden aansluiting en samenwerking gestimuleerd kunnen worden?

2.3 Beeldende kunst

De aanwezigheid van meerdere kunstenaarsinitiatieven, presentatie-instellingen en Haagse galeries zoals LhGWR, Nest, West en Projectspace 1646 tijdens de afgelopen edities van de Amsterdam Art Fair en Art Rotterdam zijn een bevestiging van het kwalitatief hoogwaardige klimaat waarin de Haagse beeldende kunst op dit moment verkeert. Den Haag onderscheidt zich volgens de Commissie van andere steden vanwege een rijkdom aan relatief kleinschalige, maar tegelijk toonaangevende kunstenaarsinitiatieven en presentatie-instellingen die zich moeiteloos bewegen op een landelijk en soms ook internationaal schaalniveau.

Een stevige samenwerking in de stad tussen de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten en de (beeldende) kunstsector en creatieve broedplaatsen acht de Commissie van belang. Zo kan talent voor de stad worden behouden, doorgroeien en blijft de Haagse hedendaagse kunstketen zich vernieuwen. Naar de mening van de Commissie vervult Stroom Den Haag als systeeminstelling - met haar voorwaardenscheppend beleid en stimulerende activiteiten - een belangrijke rol in het beheren en onderhouden van het Haagse beeldende kunstklimaat. Dit ook wat betreft het fungeren als intermediair tussen de kunstvakopleidingen en het werkveld. Stroom Den Haag is op de voorgrond als het moet, op de achtergrond als het kan, maar nooit afwezig. De Commissie erkent de aanvullende waarde die de Grafische Werkplaats met haar voorzieningen en werkplaatsfaciliteiten het werkveld biedt en heeft de aanvraag van de Grafische Werkplaats volledig gehonoreerd.

Met de sluiting van Gemak eind 2015 is er een plek weggevallen waar engagement binnen de beeldende kunst, via de programmering van debatten en lezingen, centraal stond. De Commissie treft in meerdere beeldende kunstaanvragen programma's en activiteiten aan die een directe politieke of sociale aard hebben zoals in de aanvraag van Creative Court, de platformactiviteiten van het Humanity House en het Instituut voor Kunst en Kritiek dat West voorziet. Deze activiteiten laten de behoefte zien binnen de sector aan een discours dat de beeldende kunst verbindt met actuele politieke en maatschappelijke thema's. De Commissie ziet kansen door deze activiteiten te bundelen tijdens festivals of onderdeel te maken van de programma's van B-Unlimited of het programma Verbeter de Wereld van het Museum.

2.4 Musea en erfgoed

De Commissie heeft waardering voor de prestaties die het Gemeentemuseum Den Haag de afgelopen jaren leverde. Zowel kwalitatief als kwantitatief. Het Gemeentemuseum Den Haag is niet meer weg te denken uit het palet van Nederlandse kunstmusea. De Commissie beoordeelde de beleidsplannen van een drietal nieuwe aanvragers: het Museum voor Communicatie, het Turks Museum Nederland en het Humanity House dat zich als museum, maar ook als educatie-instelling en ontmoetingsplek affi-

cheert. De Commissie heeft voor geen van deze drie nieuwe aanvragers een urgente reden gezien om de subsidieaanvraag te honoreren. In dat licht merkt de Commissie op dat zij via het beleidsplan van het Humanity House kennis heeft genomen van de plannen rond een Museum voor Vrede en Recht dat voort moet komen uit het Humanity House en waarvan het haalbaarheidsonderzoek in mei 2016 wordt opgeleverd. Afgezien van andere afwijzingsgronden is de Commissie van mening geweest dat een eventuele subsidietoekenning aan het Humanity House, vooruitlopend op het haalbaarheidsonderzoek naar een Museum voor Vrede en Recht, voorbarig zou zijn.

De Commissie is positief over de ontwikkeling die het Museon wil doormaken naar een internationaal museum en de herkenbare plek die het als zodanig in de stad wil innemen. Dat gebeurt onder meer via de inrichting van een International Lounge in het museum als ontvangst- en ontmoetingsruimte in de internationale zone, inhoudelijk geflankeerd door een programma met lezingen, colleges en workshops rond het thema Vrede en Recht. De Commissie roept het Museon op rond de programmering de samenwerking aan te gaan met andere initiatiefnemers van bijvoorbeeld lezingen en debatten rond mondiale vraagstukken als vrede en recht.

De Commissie heeft kennisgenomen van het voornemen van de gemeente om de Amerikaanse Ambassade te ontwikkelen tot een museum - met het onderbrengen van de Escher collectie als voornaamste kandidaat voor de museuminvulling - en hotel. Hetgeen aanleiding is om het gebied rondom het Lange Voorhout en de Hofvijver aan te merken als Museumkwartier. De Commissie is in haar advies kritisch ten aanzien van de huidige stichtingsconstructie van Escher in het Paleis; zij staat los van het Gemeentemuseum Den Haag, terwijl de verwevenheid tussen beide stichtingen groot is. Een eventuele verhuizing van de Escher collectie en de complexe opgave die daarmee gepaard gaat, vraagt om een inspanning en waarborg die de integrale organisatie van het Gemeentemuseum Den Haag kan bieden.

De Commissie heeft de aanvraag van het Loosduins Museum gehonoreerd, maar vraagt zich wel af hoe houdbaar een plek voor het Loosduins Museum is binnen de huidige en toekomstige culturele subsidiestructuur waarin maatschappelijke en economische relevantie en bedrijfsvoering steeds pregnanter worden.

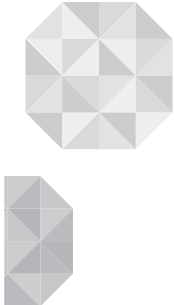
2.5 Film en letterkunde

De Haagse filmsector is klein, maar heeft een centrale plek die nationaal en internationaal in aanzien staat: Filmhuis Den Haag. Met het kortgeleden winnen van een prestigieuze Europese prijs herbevestigde het Filmhuis zijn respectabele status. Tegen die achtergrond baarden de recente bestuurlijke problemen bij het Filmhuis de Commissie grote zorgen. Op het moment van schrijven van dit advies lijkt de kwestie grotendeels opgelost. Hopelijk kan het Filmhuis de turbulente periode snel achter zich laten en verder gaan met het werk waar de Commissie zeer enthousiast over is. Filmhuis Den Haag speelt ook een belangrijke rol bij specifieke filmactiviteiten gericht op doelgroepen in de Haagse samenleving. De Commissie zou het op prijs stellen als het Filmhuis in staat zou zijn die rol op dit punt nog verder te versterken.

“Ten slotte is de Commissie verheugd dat bijna alle aan de literatuur gerelateerde instellingen elkaar lijken te vinden in het Haagse Letterenoverleg en zich hechter willen organiseren in een Huis van de Literatuur. Dit initiatief zorgt ervoor dat de Haagse literaire sector een duidelijker gezicht krijgt.” Die

optimistische verwachting sprak de vorige commissie uit bij gelegenheid van het advies 'Het Culturele Kapitaal van Den Haag'. Vier jaar later blijkt dat die verwachtingen te hoog gespannen waren: het Huis van de Literatuur is er niet gekomen. Er leek aanvankelijk voldoende enthousiasme voor, maar de (financiële) middelen ontbraken en het initiatief zakte op de prioriteitenlijst. De Commissie constateerde in haar gesprekken niet bij alle instellingen grote spijt over het niet van de grond komen van dit huis.

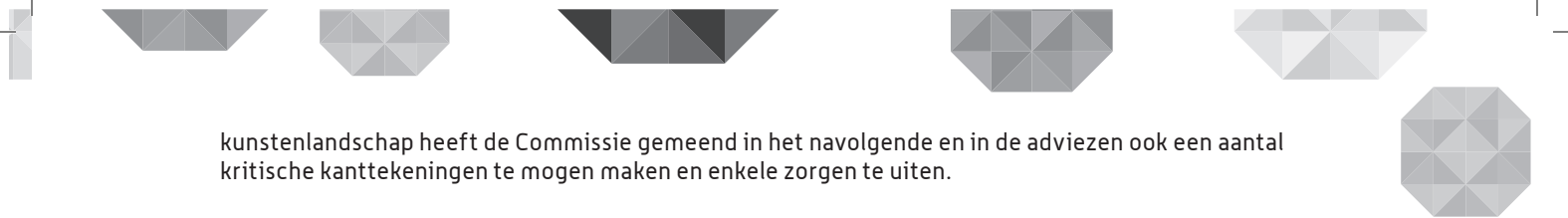
Ook over de mogelijkheid van samenwerking en afstemming tussen de literaire instellingen bleek verschillend te worden gedacht. Er zijn zeker coalities, maar van een hecht, gestructureerd letterenoverleg is geen sprake. De Commissie meent niet per se dat de gemeente moet aandringen op een hecht verband maar raadt - via het college - de instellingen aan te zoeken naar effectieve vormen van partnerschap. En dat is geen gratuite mededeling. De Haagse literaire sector is sterk dankzij een diversiteit van activiteiten: festivals, educatieve activiteiten, de uitreiking van een aantal gewaardeerde literaire prijzen, de ECI-literatuurprijzuitreiking, debatten - dat alles duidt op een dynamische sector waar veel omgaat. Een goede coördinatie en agendering van al die activiteiten is dan juist van groot belang. Eventueel in een Huis voor de Literatuur, al mag dat wat de Commissie betreft ook figuurlijk worden opgevat.

2.6 Krachtenbundeling podia en podiumkunsten

Op het gebied van de podiumkunsten staan Den Haag enkele spannende ontwikkelingen te wachten. De integrale fusie van een groot gezelschap, een schouwburg en een (producerend) vlakke vloertheater is uniek in de Nederlandse theatergeschiedenis: het Nationale Toneel, de Koninklijke Schouwburg en Theater aan het Spui hebben hiervoor een veelbelovend plan gepresenteerd om te komen tot 'Het Nationale Theater'. De stappen die nog gezet moeten worden om het plan volledig ten uitvoer te brengen, vereisen veel inspanningen en er staan nog enkele vragen open, maar het overall beeld is dynamisch, toekomstgericht en de fusiepartners hebben vooral veel oog voor een effectieve en inhoudelijke binding met het publiek (zie ook de paragraaf 'Theater' en het advies over Het Nationale Theater).

Ook het Dans- en Muziekcentrum (DMC), het Residentie Orkest, het Nederlands Dans Theater (NDT) en het Koninklijk Conservatorium hebben gekozen voor een bijzondere krachtenbundeling. Zij betrekken samen een gloednieuwe behuizing aan het Spuiplein. Alwaar een fascinerend centrum met een brede programmering van muziek- en danskunst voor een groot publiek gaat ontstaan: het Onderwijs- en Cultuurcentrum (OCC). DMC heeft in het Zuiderstrandtheater met verve bewezen de rol van exploitant van het nieuwe OCC te kunnen gaan vervullen en heeft zich ontwikkeld tot een volwaardige (programma-)partner van de twee producerende collega's. Het Residentie Orkest heeft op bewonderenswaardige wijze zichzelf 'opnieuw uitgevonden' zoals alom, ook door de Commissie, wordt geconstateerd. NDT blijft onverminderd op het allerhoogste internationale niveau presteren en het Koninklijk Conservatorium heeft zich aangeboden als partner in het nieuwe OCC om er met zijn studentenpopulatie voor te zorgen dat ook buiten de reguliere programmeringstijden het gebouw vitaliteit en openheid zal uitstralen (zie verder de paragraaf 'Klassieke, oude en nieuwe muziek').

Maar niet alleen in dit toekomstige OCC-gebouw toont de Haagse podiumkunstensector haar ambities en vitaliteit. Instellingen als bijvoorbeeld Korzo, Firma MES en OPERA2DAY brengen dynamiek in het klimaat van de stad. Vanuit deze positieve blik op een aantal boeiende ontwikkelingen in het podium-

kunstenlandschap heeft de Commissie gemeend in het navolgende en in de adviezen ook een aantal kritische kanttekeningen te mogen maken en enkele zorgen te uiten.

De Commissie constateert dat DMC, NDT en het Residentie Orkest aan hun beleidsplan als bijlage een 'gezamenlijke visie in zeven punten' ten aanzien van het toekomstige OCC hebben toegevoegd. Deze algemeen geformuleerde tekst baart de Commissie enige zorg, want zij biedt voornamelijk geen zicht op de door de gemeente noodzakelijk geachte verdergaande afstemming en concrete samenwerking op het gebied van de programmering, talentontwikkeling, educatie, marketing en publieksopbouw. Een meer uitgewerkte visie zou de basis moeten zijn voor dit belangrijke centrum van het muziek- en dansleven in de stad. De Commissie mist in de beleidsplannen een nadere uitwerking van de gedeelde ambitie en visie voor de bespeeling van het toekomstige OCC en de rol van het Koninklijk Conservatorium daarbij.

De Commissie constateert dat vrijwel alle partnerinstellingen binnen Het Nationale Theater en het OCC in hun meerjarenbegroting uitgaan van hoog ingeschatte sponsorinkomsten. Hoewel de Commissie deze ambities waardeert, adviseert zij op dit vlak enige voorzichtigheid te betrachten. Ook al is de sponsorbereidheid bij mooie (nieuwe) gebouwen groter dan anders, op landelijk niveau is in de kunst- en cultuursector een terugloop in externe financiering te zien.

2.7 Theater

In het Beleidskader stelt de gemeente dat zij de toneeltraditie in Den Haag wil bestendigen en streeft naar een theaterinfrastructuur die duurzaam ruimte geeft aan excellente productie en programmering in de grote en kleinere zalen, aan jeugdtheater, talentontwikkeling, educatie en maatschappelijke verbindingen. Samenwerking binnen de theaterketen blijft een vereiste om publiek op te bouwen, en vooral jongeren en mensen met een niet-westerse achtergrond te bereiken.

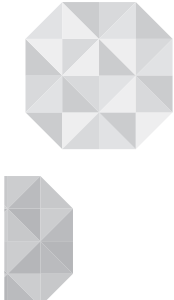
Het Nationale Theater

De voorgenomen fusie tussen het Nationale Toneel (een van de belangrijkste repertoiregezelschappen van het land dat behalve door de gemeente ook substantieel wordt ondersteund door het rijk), Theater aan het Spui en de Koninklijke Schouwburg per 1 januari 2017 tot Het Nationale Theater introduceert een voor Nederland nieuw organisatie-model voor de presentatie en productie van podiumkunsten. De Commissie acht het soortelijk gewicht der betrokken partijen groot. Zij verwacht - net als de gemeente - dat de fusiepartners gezamenlijk hun verantwoordelijkheid nemen om de theaterketen in stand te houden, zich nadrukkelijker te positioneren en voor dynamiek te zorgen met ruimte voor kleinere instellingen en initiatieven. Om de theaterprogrammering van toegankelijk repertoire tot experimenteel repertoire in de stad zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen, acht de Commissie verdergaand overleg tussen Het Nationale Theater en DMC, Theater Diligentia en zo mogelijk ook de Rijswijkse Schouwburg, noodzakelijk.

In de huidige theaterketen ziet de Commissie niet langer de noodzaak van een tweede, meerjarig gesubsidieerd middelgroot stadsgezelschap in Den Haag. De Commissie erkent de functie en positie die Toneelgroep De Appel sinds haar oprichting in 1971 lange tijd heeft vervuld in het Haagse en nationale theaterlandschap, maar is over de recente ontwikkelingen kritisch (zie verder het advies over De Appel). Zij zag zich genoodzaakt een scherpe afweging te maken om vraag en aanbod in de stad in evenwicht te brengen.

De Commissie wil met haar adviezen vitale verbindingen tussen traditie en vernieuwing in de podiumkunsten tot stand brengen en de Haagse theaterketen completer, sterker en innovatiever maken. De Commissie constateert dat het ondernemende gezelschap Firma MES, dat facilitair wordt gesteund door Theater aan het Spui, en het relatief nieuwe jeugdtheatergezelschap NTjong bij het Nationale Toneel zich in de huidige beleidsperiode artistiek-inhoudelijk overtuigend verder hebben kunnen ontwikkelen. De vestiging van een goed en aantrekkelijk productieklimaat voor jonge, talentvolle makers is echter meer dan ooit noodzakelijk.

Tot vier jaar geleden kende de Nederlandse podiumkunstensector een rijke infrastructuur van voorzieningen waarin een nieuwe lichting makers in staat was zich zorgvuldig voor te bereiden op weg naar een volwaardige plaats in de beroepspraktijk, naast de gevestigde collega's. Vernieuwing, experiment en vooral een interdisciplinaire benadering waren de kenmerken van dat bestel. Met ingang van 2013 is op rijksniveau vrijwel de gehele infrastructuur van zelfstandige productiefaciliteiten voor theater, dans en muziek wegbezuinigd. Met veel kunst- en vliegwerk konden provinciale en gemeentelijke overheden hier en daar nog iets in stand houden, en sommige productiehuisen konden op een lager activiteitsniveau doorgaan door flink in te teren op hun reserves. Op enkele plaatsen kwam een proces op gang om de verschillende functies van het theaterbedrijf effectiever te organiseren. In Den Haag konden door verschuiving en oormerking van gemeentelijke cultuurbudgetten enkele functies van een productiehuis voor dans en muziek in stand worden gehouden.

Productiefaciliteit voor talentvolle podiumkunstenmakers

De drastische bezuinigingen op rijksniveau hadden kaalslag van de ontwikkelingsmogelijkheden voor een hele generatie professionele makers als gevolg. Daarom heeft de Commissie gemeend om - indien van toepassing - aanvragers met onderbouwde plannen en activiteiten op het gebied van talentontwikkeling te omarmen en de daarvoor opgenomen budgetten te oormerken.

De Commissie stelt desondanks vast dat er in de Haagse podiumkunstenketen een belangrijke functie ontbreekt: een autonome, flexibele, bij voorkeur multidisciplinaire productiefaciliteit voor jonge en/of innovatieve talentvolle podiumkunstenmakers die (nog) niet aan een gevestigde instelling gelieerd (willen) zijn. De Commissie dringt aan op de totstandkoming en financiering van een toekomstgerichte faciliteit die artistieke, productionele en programmatische innovaties weet te verbinden aan maatschappelijke relevantie en/of ontwikkelingen. De gemeente Den Haag zou daarmee een beleidsstap zetten die voor de gehele cultuursector van grote, visionaire kwaliteit is. De Commissie adviseert het college een aantal instellingen uit theater, muziek, dans en e-cultuur uit te nodigen om hier een verdere planvisie op te ontwikkelen. Zij denkt hierbij aan in ieder geval betrokkenheid van Korzo en Zaal 3 (van Theater aan het Spui). Idealiter wijst men een onafhankelijke 'kwartiermaker' aan om het plan verder vorm te geven. De Commissie denkt als jaarlijks richtbedrag voor de productiefaciliteit aan de omvang die de functie nu ook heeft binnen de culturele basisinfrastructuur van de rijksoverheid, circa een half miljoen euro.

De fysieke concentratie van kunstenplaninstellingen in de culturele broedplaats DCR, te weten Nest, LOOS, MEYER-CHAFFAUD (Cloud/DansLab) en Zaal 3, in combinatie met de Elektriciteitscentrale en de festivals en andere activiteiten die daar plaatshebben, kan in de optiek van de Commissie als proeftuin voor cross-overs en innovatie dienen.

2.8 Klassieke, oude en nieuwe muziek

In het Beleidskader stelt de gemeente dat Den Haag een dynamisch en veelzijdig klassiek muziekleven nodig heeft. Met 'klassieke muziek' doelt zij op een breed aanbod van symfonische muziek, kamermuziek, opera en muziektheater, oude en nieuwe muziek. Net als de gemeente ziet de Commissie hierin een dragende rol voor het Residentie Orkest, het Dans- en Muziekcentrum (DMC) en het Koninklijk Conservatorium. Vanuit hun specifieke rollen op het gebied van productie, programmering, presentatie, talentontwikkeling en educatie, maar ook maatschappelijke verbinding, mag van deze instellingen worden verwacht dat ze in goede samenwerking met elkaar en met de kleinere muziekinstellingen in de stad, het voortouw nemen bij de vorming en ontwikkeling van het Haagse muzikale landschap.

Onderwijs- en Cultuurcentrum

Juist omdat het muzikale landschap voortdurend verandert, acht de Commissie het van groot belang dat de instellingen hun eigen rol, de afbakening daarvan en de aansluiting op het werk van anderen in het veld, tegen het licht houden. Dit geldt voor de onderlinge relaties van de partners die straks het nieuwe Onderwijs- en Cultuurcentrum (OCC) gaan vormen, maar evenzeer voor hun samenwerking met kleinere instellingen in de stad. De adviserende reikwijdte van de Commissie is beperkt, dus kan ze hier niet verder gaan dan aangeven dat dit proces de maximale aandacht en inzet van alle betrokken instellingen behoeft. En dat het aan de instellingen zelf is om de balans in het veld te bewaken nu er vanaf 2019 een werkelijk nieuwe situatie zal ontstaan door de komst van het OCC aan het Spui. Wel geeft de Commissie graag een paar overwegingen mee ten aanzien van de muziekpartners binnen het OCC: het Koninklijk Conservatorium, DMC en het Residentie Orkest.

Het Koninklijk Conservatorium presenteerde zich in zijn aanvraag voor de vorige beleidsperiode als culturele instelling en als concertorganisator. De Commissie is verheugd over het feit dat het Koninklijk Conservatorium niet opnieuw die positie claimt voor de periode 2017-2020, omdat zij van mening is dat de primaire taak van de instelling ligt op het gebied van het onderwijs en de talentontwikkeling. De aanwezigheid van het Koninklijk Conservatorium in de stad is van zeer groot belang, maar het zou goed zijn als het Koninklijk Conservatorium zijn eigen rol binnen het OCC, maar vooral ook in de relatie met de diverse gezelschappen die zijn voortgekomen uit de opleiding zelf, goed zou afbakenen.

De Commissie zou het zeer toejuichen wanneer DMC bij het verder ontwikkelen van kamermuziekbeleid samenwerking zou zoeken met kleinere instellingen zoals het Internationaal Kamermuziekfestival Den Haag, Musica Antica da Camera en Matangi Quartet. Zodoende kan het opgebouwde culturele kapitaal en de energie van deze kleinere instellingen met nog meer rendement ingezet worden voor een gezamenlijk doel; een bloeiend, gevarieerd en goed afgestemd kamermuziek aanbod in Den Haag voor een groter publiek.

De Commissie is zeer positief over het Residentie Orkest. Zij heeft bewondering voor de voortvarende wijze waarop het orkest in de huidige beleidsperiode een doorstart heeft gemaakt en is van mening dat de instelling een onmisbare functie vervult binnen het Haagse muziekleven. Helaas ziet de Commissie binnen het door de gemeente gestelde financiële kader geen mogelijkheid om het Residentie Orkest nog ruimhartiger te honoreren dan zij nu voorstelt, zonder elders in de Haagse muzieksector schade aan te richten. De Commissie beveelt de gemeente aan te onderzoeken of extra middelen kunnen worden gevonden, zodat de aanvraag geheel gehonoreerd kan worden en de financiële positie van het Residentie Orkest op termijn aan soliditeit kan winnen.

Op het gebied van oude muziek heeft de Commissie veel waardering voor de activiteiten van het Haags Orgel Kontakt (HOK), dat orgelconcerten in verschillende kerken programmeert. Bijzondere vermelding verdient het zelfontwikkelde educatieve project voor basisscholen, met lesmateriaal en een excursie per klas naar het orgel in de Kloosterkerk. Middels het educatieve lesproject van het HOK zou de Commissie graag zekerstellen dat elke Haagse basisschoolleerling eenmaal in zijn of haar leven een kerk van binnen ziet en kennisneemt van de functie van het gebouw en het instrument dat daarin thuishoort.

Voor het Haagse nieuwe muziek-leven acht de Commissie de positie die de Johan Wagenaar Stichting (JWS) met haar muziekprijzen en het nieuwe muziekfestival Dag in de Branding (DidB) inneemt, van grote betekenis. Daarnaast organiseert en coördineert de JWS het virtuele Huis voor de Nieuwe Muziek. De Commissie betreurt het feit dat dit initiatief, waarin een gedeelde visie op het veld van de nieuwe muziek gestalte had moeten krijgen en waarin samenwerking tussen de diverse belanghebbende instellingen had moeten worden gestimuleerd, niet op die manier van de grond is gekomen waarop aan het begin van de huidige beleidsperiode was ingezet.

Naar het oordeel van de Commissie bieden twee nieuwe aanvragers met hun activiteiten een waardevolle en interessante aanvulling op het bestaande (structureel gesubsidieerde) muziekaanbod in Den Haag: Ensemble Klang en Matangi Quartet. De Commissie ziet ook graag dat OPERA2DAY haar activiteiten in de komende periode kan versterken. Deze jonge organisatie heeft in de huidige beleidsperiode kwalitatief hoogwaardige opera- en muziektheaterproducties in Den Haag kunnen realiseren. Zij weet daarbij goede lokale verbindingen te leggen en een nieuwe generatie van belangstellenden en liefhebbers te bereiken.

Tot slot constateert de Commissie dat in veel muziekaanvragen een grote groei van de activiteiten in het vooruitzicht wordt gesteld vanuit de kennelijke overtuiging dat het legitiem is om voor de realisatie daarvan een substantieel hoger subsidiebedrag aan te vragen. Bij deze ontwikkeling plaatst de Commissie vraagtekens. Niet alleen omdat het geen vanzelfsprekendheid zou moeten zijn dat instellingen steeds meer willen doen en groter willen worden, maar ook omdat de oriëntatie op de volle breedte van het werkveld in relatie tot de beschikbare middelen, die nodig is om de eigen organisatie goed te kunnen positioneren, in veel aanvragen onderbelicht blijft.

Deze kritische kanttekening laat onverlet dat uit de aanvragen een beeld oprijst van een zeer dynamisch en divers werkveld, waarin veel professionals grote persoonlijke inzet tonen. Zoals onder meer blijkt uit een bijlage bij de aanvraag van Slagwerk Den Haag, doen veel musici - vooral in het veld van de ensembles - dat tegen een zeer bescheiden vergoeding. Hun gedrevenheid om in alle omstandigheden het mooiste en het beste na te streven, is van onschatbare waarde en heeft een maatschappelijke relevantie die het werkveld overstijgt.

2.9 Dans

In het Beleidskader stelt de gemeente dat zij een dansinfrastructuur in stand wil houden die ruimte geeft aan (internationale) excellentie, een goede dansprogrammering op de grote en kleinere podia, experiment en (top)talentontwikkeling, aan educatie en aan maatschappelijke verbindingen. Binnen de Haagse danssector ontvangen vijf producerende dansinstellingen meerjarige subsidie in de beleidsperiode 2013-2016: het Nederlands Dans Theater (NDT), Korzo (inclusief het festival CaDance),

Holland Dance, De Dutch Don't Dance Division (DeDDDD) en Lonneke Van Leth Producties. De wegvallende rijkssubsidies voor het productiehuis Korzo en Holland Dance vanaf 2013 zijn deels door Den Haag opgevangen om de dansinfrastructuur overeind te houden.

In het algemeen constateert de Commissie dat genoemde dansinstellingen in hun beleidsplan vooral de eigen functie voor de stad beschrijven en programmapijlers benoemen, maar weinig concrete artistieke invulling geven aan de plannen voor de periode 2017-2020. Ook valt het de Commissie op dat in de aanvragen van de vijf dansinstellingen en de twee programmerende podia - Dans- en Muziekcentrum (DMC) en Theater aan het Spui - nauwelijks inhoudelijk wordt gereflecteerd op het gezamenlijke statement Den Haag: City of Dance, Peace and Justice dat als bijlage is toegevoegd aan de afzonderlijke beleidsplannen. Net zomin heeft de Commissie goed onderbouwde voornemens op marketinggebied gelezen. Dit terwijl de gemeente in het Beleidskader verwachtte dat de danssector in lijn met het online platform Den Haag Danst! gezamenlijke inspanningen zou leveren wat betreft publieksopbouw.

Vanwege de (inter)nationale betekenis van NDT, Korzo en Holland Dance hoopt de Commissie dat zowel het rijk als de grote cultuurfondsen de aldaar ingediende subsidieaanvragen van deze drie instellingen substantieel zullen honoreren. In het bijzonder acht de Commissie het wenselijk dat Korzo haar activiteiten, waarbij artistieke productie in samenhang wordt gebracht met podiumpresentatie in één gebouw, kan voortzetten en haar algemene positie kan verstevigen. Korzo zal als ontwikkel- en presentatieplek cruciaal blijven voor talentontwikkeling, ook in samenwerking met NDT. De Commissie spreekt verder haar waardering uit voor de toegankelijke dansactiviteiten die de twee kleinere dansproductiekernen DeDDDD en Lonneke Van Leth weten te realiseren, en het cultureel ondernemerschap dat zij daarbij ontplooiën. De Commissie ziet graag dat DeDDDD de komende jaren zijn talentontwikkelingsfunctie binnen het project De Dutch Junior Dance Division kan versterken.

Een positieve ontwikkeling in het Haagse dansleven is dat twee nieuwe initiatieven een aanvraag hebben ingediend voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020: stichting Kalpana-Arts Reimagined en de stichting MEYER-CHAFFAUD. Beide dansproductiekernen hebben in 2015 de stap naar zelfstandigheid gemaakt, nadat ze jarenlang als makers aan productiehuis Korzo waren verbonden. Naar het oordeel van de Commissie bieden Kalpana en MEYER-CHAFFAUD met hun activiteiten een waardevolle en interessante aanvulling op het bestaande (structureel gesubsidieerde) dansaanbod in Den Haag. Zij moedigt hen aan om hun activiteiten als makers voort te zetten binnen de Haagse dansinfrastructuur, en te groeien als onafhankelijke productiekern.

Anno 2016 kan Den Haag trots zijn op de volledige en in veel opzichten unieke dansketen binnen haar stedelijke infrastructuur. De Commissie ziet middels samenwerking veel kansen om de dans in Den Haag naar een nog hoger artistiek niveau te brengen. Een stevige verbinding tussen de beroepspraktijk en de dansvakopleidingen is daarbij noodzakelijk. De Commissie acht het wenselijk dat de dansinstellingen en de kunstvakopleidingen zich vanuit een inhoudelijke visie zullen inspannen om deze relatie te optimaliseren.

2.10 Cultuuronderwijs

De gemeente Den Haag heeft naar de mening van de Commissie de afgelopen jaren op zorgvuldige en goed doordachte wijze een belangrijk aantal beleidswijzigingen doorgevoerd binnen het cultuur-

onderwijs. Beoogde effecten van de veranderingen zijn het creëren van meer vraagsturing vanuit de scholen en een vanzelfsprekende inbedding van cultuureducatie in het curriculum. Daartoe is het nodig dat er meer samenhang in het cultuuraanbod komt om zodoende een betere aansluiting op de vraag van scholen te borgen. De Commissie bewondert de gezamenlijke aanpak vanuit de gemeente met het Deltaplan Cultuureducatie uit 2013, ontwikkeld vanuit de beleidsterreinen cultuur en onderwijs. Alleen door intrinsieke motivatie van beiden kan verankering van cultuuronderwijs plaatsvinden.

CultuurSchakel fungeert binnen het cultuuronderwijs in Den Haag als systeeminstelling door op te treden als adviseur en bemiddelaar. De Commissie vindt dat CultuurSchakel haar brede taakstelling sinds de ingevoerde veranderingen in 2013 op een adequate manier uitvoert. Tegelijk onderschrijft de Commissie de conclusie van het rapport 'Cultuureducatie van het nieuwe stelsel' (Wagenaar Hoes, 6 maart 2015) die stelt dat de transitie van het stelsel weliswaar is voltooid, maar dat de transformatie ervan nog in volle gang is. Dat beeld van de Commissie is ingegeven door de gesprekken die zij voerde met scholen en schoolbesturen en met cultuurinstellingen zelf. Zowel de aanbieders als de vragers binnen het nieuwe stelsel zijn nog zoekende. Zo constateert de Commissie bijvoorbeeld nog veel verwarring bij scholen en cultuurinstellingen over de rol en taakverdeling tussen CultuurSchakel en Koorenhuis. Ook is bij cultuurinstellingen vaak nog niet duidelijk welke meerwaarde samenwerking met CultuurSchakel heeft. Dat is jammer want juist als gebouwd wordt aan de ambitie om cultuuronderwijs in de keten te versterken mag verbinding niet ontbreken. De extra inspanning die CultuurSchakel naar de culturele instellingen toe wil verrichten, wordt door de Commissie om die reden onderschreven. Ook juicht de Commissie de stappen toe die CultuurSchakel richting het voortgezet onderwijs wil zetten. Temeer omdat een aantal van de Haagse cultuurinstellingen een onderwijsaanbod heeft dat zich beter leent voor het voortgezet onderwijs zoals Writers Unlimited.

Het Beleidskader reserveert binnen het financiële kader van € 51,7 miljoen een bedrag van € 450.000,- ten behoeve van cultuuronderwijs. Het ligt in de bedoeling dat dit bedrag via de gemeentelijke dienst Onderwijs aan de basisscholen, onder voorwaarden beschikbaar wordt gesteld in een formule waarbij per Haagse leerling een bedrag van € 11,50 per jaar wordt uitgekeerd (voor twee activiteiten zoals schoolvoorstellingen en museumlessen opgenomen in de zogenoemde 'Ladekast' van Cultuuronderwijs op zijn Haags) bovenop de € 11,50 die de basisscholen kunnen aanwenden voor cultuuronderwijs vanuit de zogenoemde prestatiebox. Met dat bedrag wordt de ambitie om elke Haagse leerling in contact te brengen met tenminste twee cultuuruitingen per jaar kracht bijgezet. Het is naar de mening van de Commissie een goede stap om cultuuronderwijs weer terug te brengen in het hart van het onderwijs, zoals de ambitie van het college luidt. De Commissie waardeert het dat de basisscholen worden gestimuleerd gebruik te maken van het rijke cultuuraanbod in de stad, complementair aan dat wat zij binnen de scholen realiseren met onder andere het programma Cultuuronderwijs op zijn Haags.

De gemeente Den Haag heeft de norm dat instellingen 5 procent van hun subsidiebudget moeten besteden aan cultuureducatie losgelaten. Bij de behandeling van het Beleidskader Kunst en Cultuur in de raad op 25 juni 2015 heeft de raad een motie aangenomen waarin het college wordt opgeroepen vast te houden aan het percentage van 5 procent voor cultuureducatie op het totale budget in het nieuwe meerjarenbeleidsplan en de Commissie op te dragen om bij de beoordeling toe te zien op een voor iedere discipline toereikend en kwalitatief samenhangend aanbod op het gebied van cultuureducatie. Het college heeft de Commissie gevraagd om bij de beoordeling van de subsidieaanvragen en de inte-

grale afweging toe te zien op voor iedere discipline kwantitatief toereikend en kwalitatief samenhangend cultuuronderwijsaanbod. De Commissie komt tot de constatering dat de opgave om toe te zien op een kwantitatief toereikend aanbod een lastige opgave is. Indien een nog onbekende eenheid als vraagsturing vanuit de scholen uitgangspunt is, wanneer is het aanbod dan kwantitatief toereikend? Naar de mening van de Commissie kan een dergelijke balans pas worden opgemaakt medio 2017 wanneer het programma 'Cultuuronderwijs op zijn Haags' een jaar lang heeft gefunctioneerd. De Commissie is van mening dat er sprake is van een rijk aanbod per discipline dat steeds meer in samenhang wordt aangeboden. Dat maakt de Commissie op uit de ingediende beleidsplannen van instellingen waarin veelvuldig melding wordt gemaakt van de bijdrage die is geleverd aan de ontwikkeling van een leerlijn in het kader van 'Cultuuronderwijs op zijn Haags' of de opname in de zogenoemde 'Ladekast' wat door instellingen als een investering wordt beschouwd.

De Commissie heeft het gemeentelijke beleidsuitgangspunt om het vrijetijdsaanbod niet langer te subsidiëren en aan de markt over te laten in haar beoordeling van instellingen strikt toegepast. Zowel bij de beoordeling van instellingen die zich richten op een aanbod voor scholen, maar ook op het geven van lessen en workshops voor kinderen en jongeren in de vrije tijd, als ook bij instellingen die zich met hun aanbod richten op kunstzinnige vorming in de vrije tijd voor volwassenen.

De Commissie merkt op dat het belangrijk is dat het vrijetijdsaanbod wel voor iedere Hagenaar toegankelijk blijft. De Ooievaarspasregeling biedt nu geen vergoeding voor individuele cursussen en biedt een maximumvergoeding van € 330,- per jaar. Het zou naar de mening van de Commissie mogelijk moeten zijn dat ook kinderen uit arme gezinnen individuele cursussen kunnen volgen. Ook zou de maximumvergoeding volgens de Commissie hoger moeten worden. De Commissie adviseert het college voorts om deelname aan het Jeugd Cultuurfonds te onderzoeken als mogelijkheid om meer gelden te verkrijgen ter ondersteuning van cultuureducatie voor de jeugd, waardoor het aanbod voor iedereen bereikbaar wordt.

2.11 Cultuurankers en participatie

De Commissie ziet de cultuurankers als een beleidsinstrument waar zij waardering voor heeft. De cultuurankers flankeren de culturele basisinfrastructuur in de stad, zijn goed over de stad verspreid en zorgen voor de gewenste culturele reuring in de stadsdelen en wijken. Wel vindt de Commissie de cultuurankers lastig onderling te vergelijken. Er zijn grote verschillen in de grootte van het verzorgingsgebied, de culturele samenstelling van de bevolkingsgroepen en de demografische opbouw van de stadsdelen.

De Commissie heeft bij de aanvragen vooral gelet op het realistisch gehalte van de plannen en of de begroting in overeenstemming is met de ambities. Daarnaast is er gekeken of culturele diversiteit in het DNA van de organisatie zit. De Commissie is bij de beoordeling van de cultuurankers uitgegaan van drie contexten, namelijk of de cultuurankers zich bewust zijn van wat er in de wijk speelt (omgevingsgevoeligheid), of de instellingen vraaggericht werken en hoe de cultuurankers zich tot elkaar verhouden en ook hoe hun relatie is tot de keten, c.q. andere cultuurinstellingen.

De cultuurankers lijken over het algemeen hun wijk goed te kennen. De Commissie vraagt zich in sommige gevallen af in hoeverre er ook daadwerkelijk vraaggericht wordt gewerkt en hoe de wijkbehoeften worden gepeild. Diversiteit lijkt nog in een pril stadium van ontwikkeling, met name

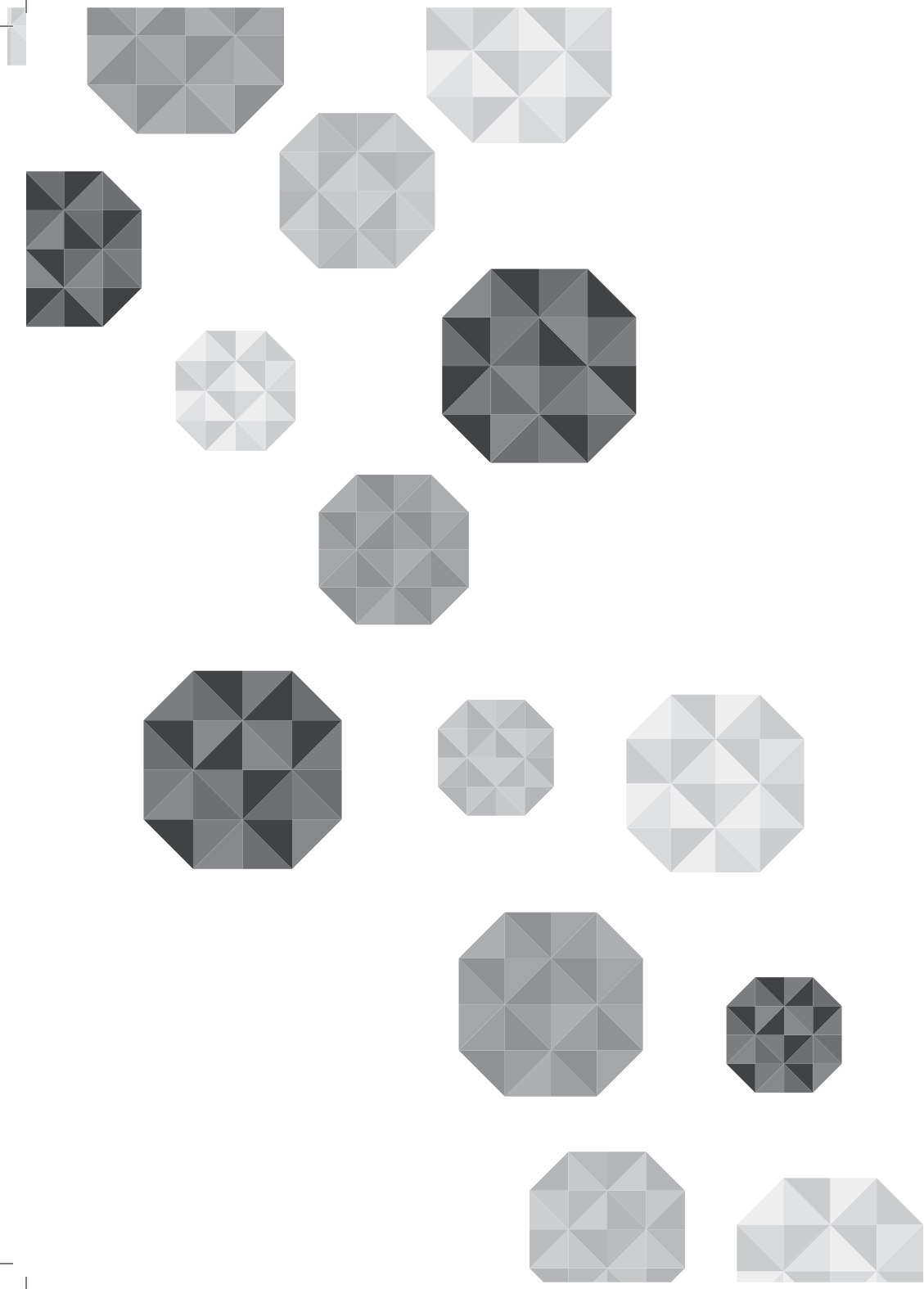
binnen de personeelssamenstelling. In een enkel geval zijn hier goede ervaringen mee opgedaan. De Commissie waardeert het dat er veel met vrijwilligers wordt gewerkt, waarmee het maatschappelijk draagvlak voor de ankers wordt vergroot. De Commissie beseft dat er een evenwicht nodig is tussen het medewerkersbestand en het aantal vrijwilligers. Wat de Commissie in vele gevallen mist, is een visie op doelgroepen en stedelijke thema's zoals integratie. Hoe dragen de cultuurankers bij aan de wijkcultuur en de maatschappelijke discussies die er in de wijk spelen? De Commissie vraagt zich af of de cultuurankers daadwerkelijk als voorpost van de cultuurinstellingen in de binnenstad werken en of ze ook als zodanig worden ervaren.

De Commissie bespeurt bij de cultuurankers een scenario van maximalisatie, vaak in de vorm van formatie uitbreiding, in plaats van optimalisatie, consolidatie en verdieping. De Commissie is van mening dat gewenste groei meer zou moeten zitten in het bereik in de wijk en de bezoekersaantallen en niet zozeer in de groei van de organisatie. In veel aanvragen is weinig terug te lezen over inhoud en kwaliteit van de activiteiten en programma's voor 2017-2020. Op het gebied van ondernemerschap heeft de Commissie kanttekeningen. Vooralsnog vragen de meeste cultuurankers hogere subsidies aan in plaats van in te zetten op een betere financieringsmix.

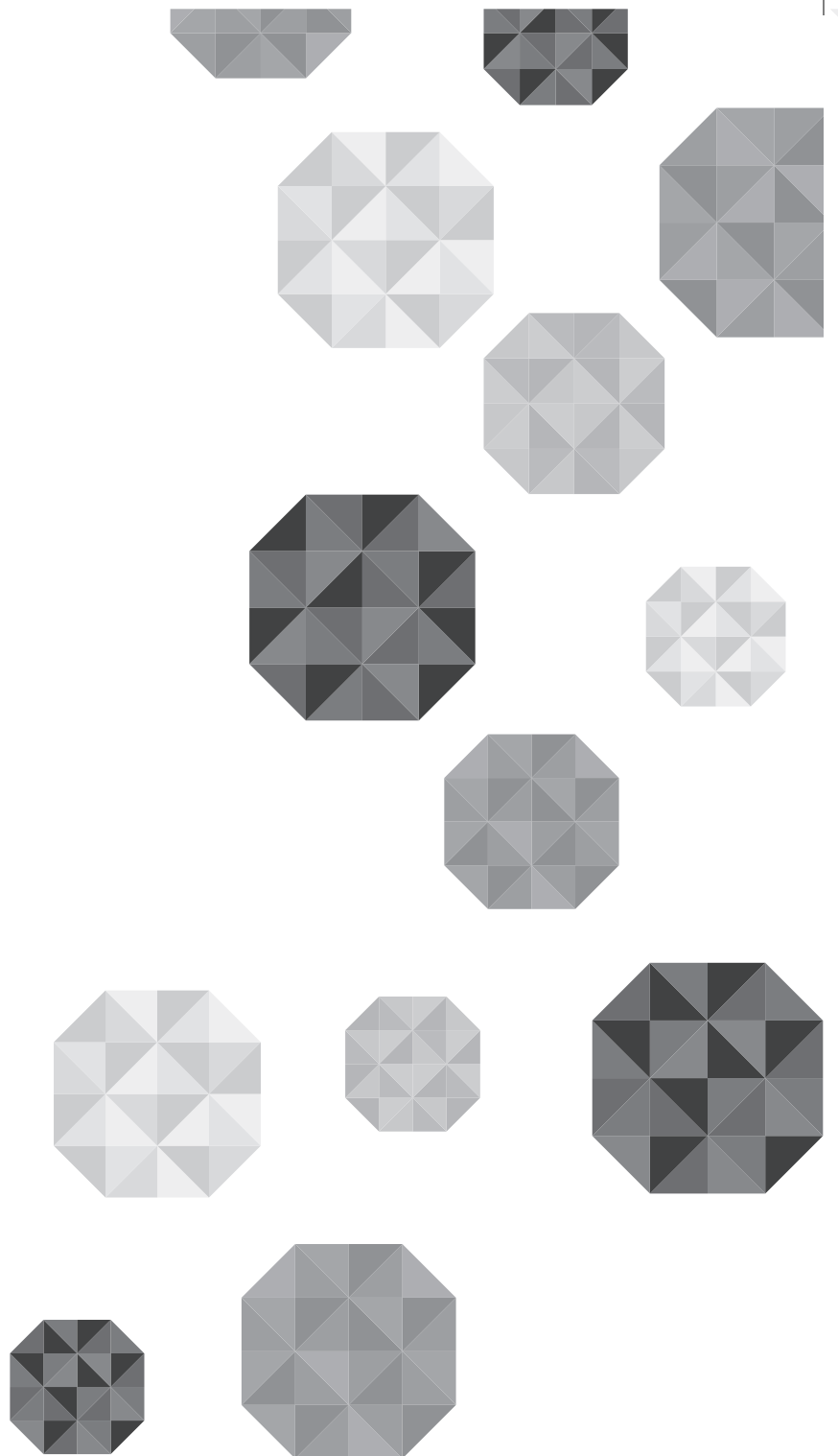
De Commissie constateert dat de cultuurankers vooral functioneel met elkaar in gesprek zijn, maar dat er te weinig inhoudelijke uitwisseling en weinig afstemming is. Inhoudelijke afstemming op het gebied van publieksbereik, divers personeelsbeleid, programmering en educatie, zou een volgende stap in de doorontwikkeling van de cultuurankers moeten zijn. Over het algemeen is de Commissie onder de indruk van de inzet en de passie waarmee de cultuurankers zich kwijten van hun taak.

In het advies van CultuurSchakel heeft de Commissie aangegeven dat een heldere rolverdeling tussen het Servicecentrum Cultuurparticipatie van CultuurSchakel en de cultuurankers van belang is. De service- en expertisefunctie van CultuurSchakel komt namelijk op onderdelen overeen met de opdracht aan de cultuurankers. De Commissie acht het van groot belang dat de samenwerking en afstemming tussen CultuurSchakel en de cultuurankers wordt versterkt. Alleen dan kan de beoogde meerwaarde van CultuurSchakel op het vlak van cultuurparticipatie worden gerealiseerd.

CultuurSchakel heeft een extra bijdrage aangevraagd voor het kunnen verhogen van het subsidieplafond van de herziene regeling Haagse Amateurkunst. Zo wil CultuurSchakel niet-westerse groepen en mengvormen van kunstuitingen beter bedienen. De Commissie heeft in haar advies aangegeven een scherpe analyse te missen op wat al vertegenwoordigd is in het amateurveld, waarom niet-westerse groepen een subsidie stimulant nodig hebben, en hoe een verhoogd subsidiebudget ook daadwerkelijk de door CultuurSchakel genoemde lacunes bereikt. In dat licht constateert de Commissie in haar advies dat het aandeel aanvragers met een niet-westerse of bi-culturele achtergrond in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur en ook voor de gemeentelijke subsidieregeling Culturele Projecten gering is. De Commissie heeft onder voorbehoud geadviseerd om extra subsidie aan CultuurSchakel toe te kennen voor het verhogen van het subsidieplafond van de Haagse Amateurkunstregeling. De Commissie beschouwt deze regeling als mogelijke opmaat voor toekomstige aanvragen in het kader van de subsidieregelingen voor professionele kunstbeoefening. De Commissie ziet hierin een belangrijke taak voor CultuurSchakel en de cultuurankers om de doelgroepen waarop de regeling zich richt te stimuleren ervan gebruik te maken.

ADVIEZEN

AIGHT

Stichting Aight

Inleiding

Aight is een kenniscentrum op het gebied van hiphop en urban culture en wil op dit gebied inspireren, motiveren en het talent van jongeren ontwikkelen op het gebied van muziek, dans en beeldende kunst. Hiermee heeft de organisatie in Den Haag een positie als expert en pionier verworven. Aight is gevestigd in het Haags Hiphop Centrum (H3C) aan de Fruitweg in Den Haag. Aight is laagdrempelig en heeft een groot netwerk van wijkorganisaties, culturele podia en scholen. Door een deelnemersmix van sociale en culturele diversiteit stimuleert het programma van Aight de sociale cohesie. Hiphop- en straatcultuur beschouwt Aight als een middel tegen maatschappelijke problemen. De organisatie biedt gevorderde talenten een springplank naar een professionele carrière in de hiphop. Voor alle hiphopdisciplines biedt en faciliteert Aight een volledig aanbod van amateur tot professional.

Het aanbod van Aight is breed. Aight verzorgt hiphop danscursussen (Aight Dans), dj-lessen en rap opnamesessies (Aight Muziek) en graffiti en street-art workshops (Aight Beeldend). Ook heeft Aight de afgelopen jaren veel evenementen georganiseerd, waaronder het I Love HipHop Festival, blockjams en Aight Night. Aight is daarnaast partner van vele evenementen in de regio, zoals de Haagse Museumnacht, de Haagse Pop Maand, Bevrijdingsfestival en Parkpop. Aight werkt ten aanzien van cultuureducatie vraaggericht en verzorgt voor het voortgezet onderwijs zowel eenmalige introductielessen als langlopende LeerKansenProfiel-trajecten.

In de periode 2017-2020 wil Aight professionaliseren. Aight wil haar bereik vergroten, het aantal deelnemers laten groeien en de organisatie consolideren. Dit wil de organisatie bereiken door verhoging en vergroting van de kwaliteit van het aanbod, een nieuwe locatie voor het Haags Hiphop Centrum (H3C), door dependances te openen en door te werken met gespecialiseerde units Dans, Muziek en Beeldend. Iedere unit heeft zijn eigen expertiseteam. Daarnaast wordt ingezet op een algemene afdeling met een back- en frontoffice aangestuurd door een zakelijk leider. Aight wil talent begeleiden naar een eventuele professionele carrière. Op het gebied van cultuureducatie wil Aight niet alleen kennislessen voor het primair en voortgezet onderwijs aanbieden, maar ook leerlijnen. Het wil hiervoor een educatief medewerker aanstellen. Tevens ziet Aight zich als sociaal-maatschappelijk ondernemer en wil het samen met zorg- en welzijnsinstellingen programma's ontwikkelen die inhaken op bestaande problematieken.

Voor deze reorganisatie vraagt Aight een subsidieverhoging aan. Daarnaast blijft het genereren van eigen inkomsten een belangrijk onderdeel van de organisatie. Aight wil het aantal deelnemers aan vaste lessen laten groeien tot 500 en met zo'n 430 activiteiten het aantal leerlingen binnen het primair en voortgezet onderwijs laten groeien tot 3.000. Met het I Love HipHop festival wil de organisatie 15.000 bezoekers bereiken.

Aight ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 81.879,- per jaar (peiljaar 2015) en vraagt voor 2017-2020 een bedrag van € 383.000,- per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie ziet Aight als een belangrijke organisatie voor de Haagse jeugd. Met name de maatschappelijke functie is belangrijk, aangezien het Aight niet alleen om kunst gaat, maar ook om jongeren die door de activiteiten zowel in hun persoonlijke leven als op school beter gaan functioneren. Aight heeft een duidelijke plek verworven in Den Haag; in diverse beleidsplannen van andere instellingen wordt naar de instelling verwezen. Gelet op de relatief geringe structurele subsidie, ziet de Commissie dit als een prestatie. De Commissie waardeert de ondernemende houding van Aight, mede dankzij diverse opdrachten heeft de instelling 40 procent eigen inkomsten. Ook ziet de Commissie het grote bereik van een cultureel divers publiek als positief.

De Commissie vindt het enthousiasme van Aight inspirerend, maar de organisatie calculeert een groei die in de ogen van de Commissie zowel inhoudelijk als financieel niet realistisch en niet haalbaar is. Aight programmeert zo breed mogelijk en voor een brede doelgroep en wil dit in de periode 2017-2020 juist nog meer verbreden en vergroten. De Commissie mist in de aanvraag een scherpe focus ten aanzien van deze plannen. Het begeleiden van talenten naar de beroepspraktijk ziet de Commissie als een belangrijke functie voor Aight.

De aanvraag maakt onvoldoende duidelijk vanuit welke beweegredenen Aight naar een nieuw publiek streeft en waarom de organisatie dependances wil oprichten in plaats van zich bijvoorbeeld bij de cultuurankers aan te sluiten. Voor het ontwikkelen van leerlijnen ziet de Commissie eerder een samenwerking met CultuurSchakel voor zich, dan het aanstellen van een educatief medewerker in eigen huis. De Commissie mist concrete informatie over de samenwerkingspartners en de manier waarop de talenten worden begeleid naar een professionele beroepspraktijk. Het in de aanvraag geformuleerde plan is vooral operationeel en mist nadere informatie over een beoogde strategie en effect.

De Commissie vindt de artistieke visie in de aanvraag nog te weinig uitgewerkt. In de optiek van de Commissie kan er meer ruimte komen voor de ontwikkeling van een duurzaam artistiek beleid als de organisatie een stevigere basis krijgt. De Commissie heeft er dan ook begrip voor dat Aight aanvullende subsidie vraagt om de organisatie verder te professionaliseren. De Commissie mist een toelichting bij de begroting. Zonder toelichting is het voor de Commissie niet mogelijk om inzicht te krijgen in de diverse relevante kostenposten. Tevens maakt de begroting onvoldoende duidelijk waar de eigen inkomsten vandaan komen en wordt niet vermeld vanuit welke andere (gemeentelijke) subsidieregelingen Aight ook subsidie krijgt. Aight vraagt een forse verhoging van het subsidiebedrag. Zeker bij een dussdanige verhoging wil de Commissie in het plan zien waar dit bedrag uit bestaat. Hoe het extra aangevraagde bedrag is opgebouwd en waar het exact voor zal worden ingezet, wordt niet in het plan toegelicht.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie adviseert om Aight zich allereerst te laten richten op consolidatie en versteviging van de organisatie en onderschrijft daarmee het belang van het aantrekken van een zakelijk leider. Daarnaast wil de Commissie extra middelen toekennen voor talentontwikkeling. De Commissie adviseert Aight gedeeltelijk te honoreren met een bedrag van € 190.000,-. Binnen dit bedrag oormerkt de Commissie € 40.000,- voor talentontwikkeling. De overige extra middelen zijn met name bedoeld voor de professionalisering en versterking van de organisatie.

Gedeeltelijk honoreren: € 190.000,-

APPEL DE, TONEELGROEP

Stichting Toneelgroep De Appel

Inleiding

Stichting Toneelgroep De Appel (De Appel) heeft ten doel bij te dragen aan de ontwikkeling van de theaterkunst in binnen- en buitenland. Na het afscheid van Aus Greidanus trad Arie de Mol per 1 januari 2015 aan als artistiek leider. Samen met zakelijk leider Fred van de Schilde wil hij zowel de eigenheid en kwaliteit van het gezelschap voortzetten én vernieuwing en uitbreiding van de activiteiten realiseren. Volgens het beleidsplan vormen compassie en betrokkenheid uitgangspunten voor zowel de artistiek inhoudelijke lijn en repertoirekeuzes, alsook voor de manier van werken en de communicatie. Het gezelschap heeft de ambitie om de openheid en toegankelijkheid te vergroten (van het gebouw, de communicatie, de programmering), om te verjongen (het ensemble, het publiek, de vereniging van vrienden), en om samenwerking te zoeken met lokale partners, individuen en instellingen in de stad. Het gezelschap ziet voor zichzelf niet alleen een artistieke maar ook een sociale functie en een maatschappelijke verantwoordelijkheid bij het verbinden en uitdagen van mensen en groepen.

In de periode 2017-2020 wil De Appel marathons blijven produceren: grote verhalen met een breed inhoudelijk kader, die willen aanzetten tot reflectie op de actualiteit en die een landelijke uitstraling hebben. Nieuw is dat het gezelschap de marathons om het jaar wil afwisselen met langdurige festivals, die vijf maanden omvatten en bestaan uit diverse activiteiten: grote en kleine voorstellingen, lezingen, debatten, programmering (ook van andere disciplines) en bijbehorende horeca services. In de aanvraag worden als voorbeeld van het beoogde festivalconcept de (pilot)versie Het Heijermans Festival in 2015/2016 genoemd, en Het Spanje Festival in 2017/2018. Om zo dicht mogelijk aan te sluiten bij de actualiteit, is voor het seizoen 2019/2020 nog geen festivalthema gekozen. Een tweede nieuw initiatief noemt De Appel het produceren van een jaarlijkse zomerse locatievoorstelling, waarmee zij de stad wil intrekken. Decamerone (juni 2016) wordt genoemd ter illustratie voor deze ambitie.

Naar eigen zeggen neemt De Appel verantwoordelijkheid voor talentontwikkeling door binnen de festivalformule ruimte te maken voor jonge makers. Ook zullen amateurspelers en stagiaires vanuit alle disciplines regelmatig te gast zijn. Verder ziet De Appel educatie meer dan ooit als wezenlijke taak van het gezelschap. Nieuw daarin is dat zij educatie voor volwassenen serieus zal nemen in een uitgebreide randprogrammering. Voor jongeren en scholen wil zij lesprogramma's ontwikkelen en workshops geven.

De Appel ontvangt momenteel een structurele subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 van € 2.037.711,- (peiljaar 2015).

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt De Appel een structurele subsidie van € 2.287.711,- per jaar aan. Met het extra bedrag van € 250.000,- wil De Appel haar jaarlijkse structureel tekort oplossen en de bedrijfsvoering gezond maken. Ook dient De Appel volgens de begroting bij het Fonds Podiumkunsten een aanvraag in voor een meerjarige subsidie van € 200.000,- per jaar.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie onderkent de functie en positie die De Appel sinds haar oprichting in 1971 lange tijd heeft vervuld in het Haagse en nationale theaterlandschap. Met ooit zelfs een voortrekkersrol op het

gebied van theatrale innovatie en spraakmakende voorstellingen in het 'eigen' Appeltheater. Over de recente ontwikkelingen is de Commissie echter zeer kritisch. Nu de profilering via de theatermarathons al enige tijd niet meer onderscheidend is en de publieksaantallen in de prognose naar 2020 geen groei vertonen, is het ensemble anno 2016 niet vanzelfsprekend meer die gewaardeerde theatergroep met een loyaal publiek dat in groten getale naar het Appeltheater komt.

Den Haag is de enige gemeente van Nederland die een tweede stadsgezelschap substantieel en op een dergelijk hoog subsidieniveau financiert. Deze luxe situatie is historisch zo gegroeid maar heeft zeker een prijs. De Appel is het als structureel gesubsidieerde instelling verplicht om bij elke majeure verandering binnen de organisatie of binnen het Haagse culturele speelveld haar bestaansrecht te preciseren.

Naar het oordeel van de Commissie is de aanvraag van De Appel op alle fronten – kwaliteit, positionering, bedrijfsvoering – onder de maat voor een structureel gesubsidieerd gezelschap van deze subsidieomvang.

De Commissie is teleurgesteld over de kwaliteit van de artistieke plannen. Naast het blijven produceren van marathons - wat in de ogen van de Commissie niet meer uniek is - benoemt De Appel twee nieuwe initiatieven voor de periode 2017-2020: langdurige festivals en een jaarlijkse locatievoorstelling. In tegenstelling tot De Appel zelf ziet de Commissie hierin geen 'aanvullende en gezichtsbepalende initiatieven'. Zij zet vraagtekens bij het voornemen om 'langdurige' festivals, die zich uitstrekken over vijf maanden, te organiseren; dat lijkt een tegenspraak. Ook mist de Commissie een concrete visie op de beoogde artistieke meerwaarde van locatievoorstellingen. De Appel beschrijft weliswaar dat ze het publiek elk jaar in de maand juni op een bijzondere buiten- en/of binnenlocatie in de regio Den Haag wil ontvangen, maar geeft niet aan óf en hoe de locaties in artistiek-inhoudelijk opzicht een rol spelen in de daar op te voeren producties. Afgaande op de nauwelijks concreet ingevulde plannen lijkt er volgens de Commissie eerder sprake van 'theater op locatie' dan van bijzonder 'locatietheater', waarbij de fysieke plek het voorstellingsconcept sterk mede bepaalt en uniek maakt.

In het algemeen vindt de Commissie de inhoudelijke toelichting op de voorgestelde trajecten en nieuwe projecten onvoldoende getuigen van oorspronkelijkheid en innovatie. De Appel verwijst naar activiteiten in de periode 2015/2016 ter illustratie van de ambities voor de komende periode 2017/2020. Bovendien vindt de Commissie het onbegrijpelijk dat de horizon van de artistieke plannen in de aanvraag niet verder reikt dan het seizoen 2017/2018. In 'BIJLAGE 2: producties 2015-2018' schrijft De Appel over 2018 en verder: "Na Het Spanje Festival komen we met een grootschalige locatieproductie. In het najaar staat weer een marathon gepland. Met de vrijheid die ons eigen gebouw en een vast ensemble ons verschaft, kunnen we het ons permitteren om een keuze voor een titel en thema nog heel even uit te stellen. Daarbij beschouwen we het als onze opdracht om aansluiting te vinden bij de actualiteit." De Commissie acht deze argumentatie volstrekt ontoereikend. Juist de nieuwe maar ervaren directieleden van een structureel gesubsidieerd gezelschap als De Appel, moeten in een meerjarenbeleidsplan concrete en inspirerende vergezichten kunnen schetsen.

Over artistiek leider en regisseur Arie de Mol merkt de Commissie op dat hij zijn aantreden niet aangrijpt om zich in artistiek opzicht te heroriënteren. In tegenstelling tot wat de aanvraag suggereert, biedt zijn artistiek leiderschap volgens de Commissie geen garantie voor artistiek-inhoudelijke vernieuwing.

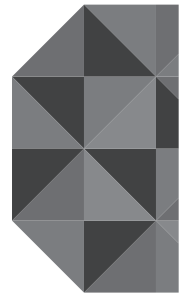

Verder vindt de Commissie de voornemens op het gebied van talentontwikkeling zeer summier toegelicht: jaarlijks wil De Appel twee recent afgestudeerde makers de gelegenheid geven om producties te maken, het ensemble aanvullen met drie of vier stagiaires van acteeropleidingen, en elk seizoen ook stageplekken bieden voor studenten scenografie, dramaturgie en techniek. Waarom De Appel graag een plek biedt aan jonge spelers en aan nieuwe makers, wordt onvoldoende inhoudelijk gemotiveerd. De Commissie had graag meer gelezen over welke artistieke visie, lijn, keuzes en aanpak De Appel met hen voor ogen heeft en waar hun meerwaarde in schuilt.

Ook mist de Commissie een overtuigende visie van De Appel ten aanzien van cultuureducatie voor jongeren. Het beoogde aantal van zes schoolvoorstellingen en het aantal bezoekende leerlingen is zeer mager. Wat De Appel nog wil ontwikkelen op het vlak van jeugd- en jongerentheater, doen anderen (bijvoorbeeld NTJong en Firma MES) volgens de Commissie bovendien al beter. In de aanvraag ziet de Commissie onvoldoende aanknopingspunten om van De Appel een meerwaarde te verwachten ten opzichte van dat bestaande aanbod.

Ten aanzien van de bedrijfsvoering is de Commissie ook kritisch. Met het extra gevraagde bedrag van € 250.000,- wil De Appel haar jaarlijkse structureel tekort oplossen en de bedrijfsvoering gezond maken; in relatie tot het subsidieniveau is dat in feite een bewijs van onvermogen. Naar het oordeel van de Commissie legt De Appel haar financiële problemen te eenzijdig neer bij de gemeentelijke overheid. Bovendien vindt de Commissie de gewenste structurele subsidie niet in verhouding staan tot de verwachte output van de plannen en het beoogde publieksbereik. De organisatorische en financiële consequenties van de beoogde toename in activiteiten is volgens de Commissie zonder strategische onderbouwing of overtuigende ambitie gepresenteerd. Ook vindt de Commissie dat De Appel onvoldoende ambitie toont in het vergroten van het publieksbereik. Volgens de prognose verwacht De Appel in de periode 2017-2020 elk jaar 17.500 bezoekers in Den Haag. Vier jaar geleden constateerde de Commissie al een weinig initiërende houding in het marketingbeleid. Ook nu ontbreekt in de aanvraag een overtuigende PR/marketingstrategie om vanaf 2017 meer of nieuw publiek te bereiken.

Verder mist de Commissie een risico-inventarisatie en een gedifferentieerde begroting. En had zij graag inzage gekregen in de exploitatiecijfers van het 'eigen' huis, dat De Appel huurt van de Stichting Exploitatie Appeltheater. Het plan spreekt van een 'marktconforme huur'. Onduidelijk is wat daar in dit verband mee wordt bedoeld en waarom dat zo is. Bij het verdienmodel in de begroting plaatst de Commissie vraagtekens. Het bedrag aan subsidie per betalende bezoeker in Den Haag en het percentage subsidie ten opzichte van de exploitatie zijn in 2017 zeer hoog. Dat De Appel in 2017 ruim € 133.000,- meer recette begroot (ten opzichte van 2015) met 17.100 verwachte betalende bezoekers lijkt de Commissie niet realistisch. Zij constateert verder dat De Appel ontbreekt als aanvrager in het door het Fonds Podiumkunsten gepubliceerde overzicht van aanvragers voor een 'Meerjarige Activiteitensubsidie 2017-2020'. Hierdoor is volgens de Commissie uitgesloten dat De Appel - zoals zij wel in de meerjarenbegroting heeft opgenomen - een meerjarige subsidie van € 200.000,- vanuit het Fonds zal ontvangen. Derhalve betwijfelt de Commissie of De Appel haar ambities ten aanzien van de begrote subsidie-inkomsten zal kunnen realiseren, met mogelijk een sterk negatief effect op het jaarlijkse structureel tekort van De Appel.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie is zeer kritisch over deze aanvraag van De Appel. Zij constateert dat de theatermarathons anno 2016 niet meer uniek zijn, het (geprognosticeerde) publieksbereik onvoldoende ambitieus is, en de nieuwe voorgestelde initiatieven (langdurige festivals en een jaarlijkse locatievoorstelling) voor de komende beleidsperiode niet garant lijken te staan voor oorspronkelijkheid en innovatie. Daarbij mist de Commissie een heroriëntering door de nieuwe artistieke leider; zijn aantreden biedt volgens de Commissie geen garantie voor artistiek-inhoudelijke vernieuwing. Verder vindt de Commissie de plannen voor talentontwikkeling nauwelijks artistiek-inhoudelijk onderbouwd. Ook de plannen voor cultuureducatie en de ontwikkeling van jeugd- en jongerentheater zijn onvoldoende overtuigend gemotiveerd. Bovendien vindt de Commissie dat andere (Haagse) gezelschappen op dit gebied beter functioneren. Tot slot acht de Commissie de financiële bedrijfsvoering niet realistisch (met een negatief effect op het structurele jaarlijkse tekort) en mist zij een risico-inventarisatie en een gedifferentieerde begroting.

Samengevat ziet de Commissie de artistieke meerwaarde en positionering van De Appel niet gewaarborgd in de plannen voor de periode 2017-2020. Derhalve ziet de Commissie niet langer de noodzaak van een tweede, meerjarig gesubsidieerd middelgroot stadsgezelschap in Den Haag, en adviseert zij de aanvraag niet te honoreren.

Niet honoreren.

ART-S-COOL

Stichting Art-S-Cool

Inleiding

Art-S-Cool is een jonge culturele onderneming die de kunstschool in de Schilderswijk en Transvaal wil zijn. Art-S-Cool verzorgt binnen schools (beeldend)kunstonderwijs in een tijdelijke huisvesting in een lesatelier aan de Ferdinand Bolstraat en in de scholen zelf. Daarnaast biedt Art-S-Cool cursussen en workshops voor bijvoorbeeld buurtorganisaties en op het gebied van voorbereidend kunstonderwijs en kunst en cultuur in het algemeen. Het aantal deelnemers en cursisten laat al een aantal jaren een stijgende lijn zien evenals de bereikte omzet. Tevens organiseert Art-S-Cool sociaal-culturele projecten waarbij kunsteducatie wordt ingezet als verbindend element.

Voor 2017-2020 wil Art-S-Cool de kwaliteit en reikwijdte van haar kernactiviteiten - cultuuronderwijs, cultuurparticipatie en sociaal-artistieke projecten - versterken en vergroten. Art-S-Cool zet in op de verdieping en uitbreiding van haar relaties en versterking van de eigen professionele kwaliteiten. Art-S-Cool werkt daartoe met een collectief van kunstenaars die met elkaar werken aan koers, kwaliteit en uitvoering. Met betrekking tot cultuuronderwijs wil Art-S-Cool het aanbod nauw laten aansluiten bij de cultuurbeleidsplannen van de scholen en inhoud geven aan de Haagse doorlopende leerlijnen. In de keten van talentontwikkeling wil Art-S-Cool zich ook op jongeren richten, gebruik maken van diverse werkplaatsen en de opbrengsten van het participatieaanbod tonen op diverse locaties. Ouders en scholen uit de aandachtswijken worden hier nadrukkelijk bij betrokken.

Stichting Art-S-Cool maakt geen deel uit van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016. In 2014 ontving Art-S-Cool een subsidie van € 40.000,- uit het Fonds Stimulering Cultureel Ondernemerschap om bedrijfsmatig een stevige basis te leggen voor de toekomst door het verdienvermogen te kunnen vergroten waarmee de subsidiebehoefte daalt. Art-S-Cool vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidie van € 155.000,- per jaar aan.

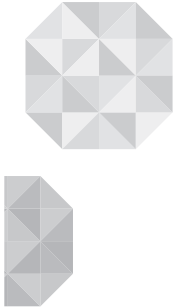
Beoordeling Adviescommissie

De Commissie vindt dat Art-S-Cool relevante activiteiten en projecten op het gebied van participatie, educatie en community art voor de Schilderswijk en Transvaal ontwikkelt en uitvoert. Art-S-Cool acteert op het gebied van actieve kunstbeoefening waartoe jeugd en jongeren worden gestimuleerd om aan deel te nemen, zowel binnen schools als buitenschools. Er bestaat volgens de Commissie een goede verbinding tussen voor-, naschoolse en onder schoolse educatie. Het is te prijzen dat er met professionele kunstenaars gewerkt wordt waardoor kinderen (en andere betrokkenen en cursisten) in contact komen met de kwaliteiten van kunstenaars. Daarbij waardeert de Commissie het dat de kunstenaars met elkaar werken aan de professionaliteit van de activiteiten en elkaar daarin stimuleren en adviseren. De ligging van Art-S-Cool in de Schilderswijk zorgt ervoor dat het bereik van Art-S-Cool onder kinderen en hun ouders met een niet-westerse achtergrond groot is. De Commissie waardeert het dat culturele diversiteit in de samenstelling van het bestuur terug te vinden is. Art-S-Cool heeft bovendien recent de landelijke Aanmoedigingsprijs Culturele Diversiteit 2015 met het project De Schilderswijk Catwalk gewonnen. De Commissie waardeert dat Art-S-Cool actief bijdraagt aan de ontwikkeling van de Haagse leerlijnen. Het aanbod sluit goed aan op belevingswereld van het kind en de behoeften van de school. Het gegeven dat de directeur op een basisschool heeft gewerkt, heeft een meerwaarde en is zeker op te maken uit de aanvraag.

De Commissie heeft wel vraagtekens bij de wil van Art-S-Cool om zo sterk te groeien als in de aanvraag voorgesteld. Zowel in activiteitsaanbod en daarmee in exploitatieomvang, als ook wat betreft de wijken in de stad waar Art-S-Cool zich op wil richten. De kracht van Art-S-Cool is volgens de Commissie juist hun sterke positie in de Schilderswijk en Transvaal en de intensieve samenwerking met twaalf brede buurtscholen. De wens om meer zichtbaar te worden op een vaste locatie in de wijk, onderschrijft de Commissie, ook al brengt dit een stijging van de beheerlasten met zich mee. Zo krijgt Art-S-Cool een duidelijk gezicht in de wijk en wordt de continuïteit gewaarborgd.

Conclusie en advies Adviescommissie

Gezien het cultuureducatiebeleid van de gemeente Den Haag - subsidiering van alleen binnen schoolse activiteiten - adviseert de Commissie alleen de binnen schoolse cultuureducatie voor het primair onderwijs te subsidiëren die Art-S-Cool biedt.

Gedeeltelijk honoreren: € 100.000,-

BETOVERING, DE Stichting De Betovering

Inleiding

Stichting De Betovering is een jaarlijks internationaal kunstfestival dat zich richt op kinderen van 2 t/m 12 jaar. Het festival probeert hen op enkele tientallen festivallocaties in en rondom Den Haag te bereiken en vindt gedurende tien dagen plaats in de herfstvakantie. De Betovering presenteert voorstellingen en workshops en programmeert ook buiten op straat. In 2015 was het aantal bezoekers 22.850.

Voor de periode 2017-2020 kiest De Betovering voor verdere groei door jaarlijks uit te breiden met gemiddeld zeven extra voorstellingen en zeven extra workshops en overige activiteiten. Ook wil het festival de buitenprogrammering uitbreiden om nieuw publiek te werven. Om de wijken van Den Haag meer met het festivalcentrum in de binnenstad te verbinden wordt het aantal festivalcentra de komende jaren met uiteindelijk vijf locaties uitgebreid. Omdat het programma volgens de Betovering met een factor tien gegroeid is, maar de organisatie niet is meegegroeid, wil De Betovering een structurele inhaalslag op personeelsgebied maken met 1 extra fte.

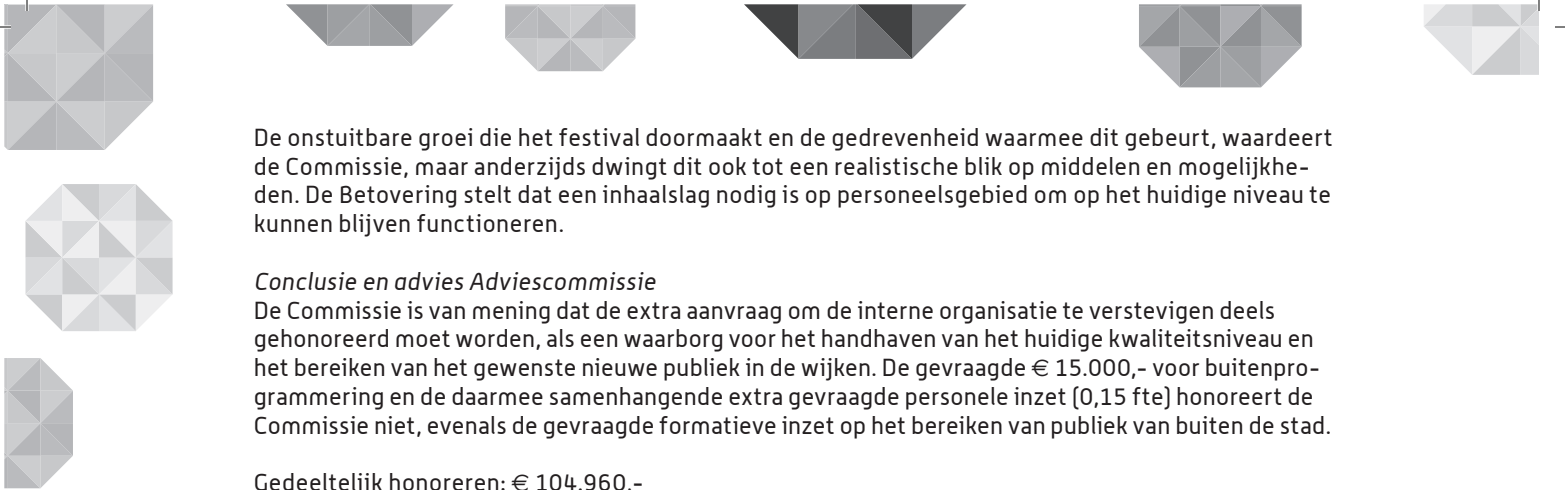
De Betovering ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 84.960,- per jaar en vraagt voor 2017-2020 een subsidie van € 139.960,- per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie vindt de aanvraag van de Betovering intelligent, helder en tegelijk ambitieus. Het festival wordt door de Commissie beschouwd als toegankelijk en het publieksbereik is groot. De Betovering maakt de afgelopen jaren waar wat ze belooft en is een heus festivalfenomeen geworden in de herfstvakantie. Er is veel animo voor de activiteiten, er zijn vele culturele organisaties die deel willen nemen en de Betovering moet vaak 'nee' verkopen. De Betovering heeft een eigen plek in het Haagse culturele bestel veroverd. De Commissie ondersteunt de werkwijze van De Betovering over kunst in de vrije tijd door in te zetten op het door ouders en kinderen samen laten bezoeken van culturele activiteiten. Kinderen (en ook hun ouders) komen tijdens het festival vaak voor het eerst in aanraking met theater. Door de drempel voor kinderen en hun ouders of verzorgers laag te houden, vormt het festival een mooie aanvulling op de kunstzinnige activiteiten die kinderen onder schooltijd ervaren. De samenwerkende culturele partners vormen tijdens het festival een representatief en kwalitatief netwerk. Ook stimuleert De Betovering de festivalpartners in de stad om hoogstaand jeugdtheater te programmeren.

De Commissie ondersteunt de ambitie van De Betovering om uit te willen breiden met vijf locaties in de wijken om zo een nieuw publiek te bereiken. De Commissie ziet een positieve uitdaging om ook in de satellietlocaties een kwalitatief hoogstaand programma te bieden. De Commissie meent dat het uitbreiden van het festival met meer buitenprogrammering en gemeenschappelijke promotieactiviteiten geen directe meerwaarde voor de kwaliteit van het festival heeft en stelt zich ook de vraag welke doelgroep De Betovering hierbij voor ogen heeft en welke relatie bestaat tussen de buitenactiviteiten en de reguliere programmering. De buitenactiviteiten in de binnenstad zouden, volgens de Commissie, bovendien door de winkeliers die baat hebben bij meer reuring, gedragen moeten worden.

De onstuitbare groei die het festival doormaakt en de gedrevenheid waarmee dit gebeurt, waardeert de Commissie, maar anderzijds dwingt dit ook tot een realistische blik op middelen en mogelijkheden. De Betovering stelt dat een inhaalslag nodig is op personeelsgebied om op het huidige niveau te kunnen blijven functioneren.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie is van mening dat de extra aanvraag om de interne organisatie te verstevigen deels gehonoreerd moet worden, als een waarborg voor het handhaven van het huidige kwaliteitsniveau en het bereiken van het gewenste nieuwe publiek in de wijken. De gevraagde € 15.000,- voor buitenprogrammering en de daarmee samenhangende extra gevraagde personele inzet (0,15 fte) honoreert de Commissie niet, evenals de gevraagde formatieve inzet op het bereiken van publiek van buiten de stad.

Gedeeltelijk honoreren: € 104.960,-

BIBLIOTHEEK LEIDSCHENVEEN - YPENBURG

Bibliotheek Den Haag

Inleiding

Bibliotheek Leidschenveen-Ypenburg is onderdeel van de Gemeente Den Haag en heeft een educatieve doelstelling. Daarnaast is het een cultuuranker met als doel cultuurparticipatie in het stadsdeel Leidschenveen-Ypenburg te bevorderen. Er wordt geprobeerd een zo breed mogelijk publiek te bereiken met laagdrempelige culturele activiteiten in verschillende disciplines. De bibliotheek bereikt met deze activiteiten een groeiend aantal deelnemers.

De bibliotheek wil in de periode 2017-2020 het activiteitenaanbod voortzetten met aandacht voor de diversiteit van het publiek. Amateur(kunst)organisaties en individuen worden actief benaderd. De programmering op het gebied van cultuureducatie wordt in samenwerking met CultuurSchakel verder uitgewerkt. De bezoekersaantallen worden verhoogd door in te zetten op meer werving per activiteit en op nieuwe bezoekersgroepen.

Bibliotheek Leidschenveen-Ypenburg ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een jaarlijkse subsidiebijdrage voor de cultuurankerfunctie van € 45.000,- per jaar. Voor de periode 2017-2020 vraagt Bibliotheek Leidschenveen-Ypenburg € 64.000,- per jaar aan, bestaande uit € 40.000,- programmeringsbudget en € 24.000,- personeelskosten.

Beoordeling Adviescommissie

De bibliotheek verdeelt de cultuurankerfunctie over twee filialen. Daarmee is de spreiding over het stadsdeel, dat bestaat uit de wijken Leidschenveen en Ypenburg, goed. De VINEX wijk staat bovendien 'los' van de rest van de stad, wat de waarde van de bibliotheken en de cultuurankerfunctie in het stadsdeel nog eens onderschrijft. De bibliotheek programmeert lezingen, presentaties en voorstellingen, doet aan talentontwikkeling en cultuureducatie, organiseert informatiemarkten, netwerk- en inspiratiebijeenkomsten, biedt workshops aan, heeft leeskringen en organiseert 'expedities' in samenwerking met en naar musea.

De beschrijving van deze activiteiten vindt de Commissie erg algemeen. Bovendien behoren niet al de beschreven activiteiten - cursus mindfulness, kunst van het tuinieren, gezondheid en opvoeden - tot de taak- en doelstelling van een cultuuranker. De nadruk van de activiteiten ligt nu teveel op een ontmoetingsfunctie. Bibliotheek Leidschenveen-Ypenburg zou meer vanuit cultuur moeten denken en hiertoe kunnen leren van de andere cultuurankers. Dit kan zich vervolgens vertalen in een heldere positionering en een nadrukkelijker culturele programmering.

De Bibliotheek werkt goed samen met de stadsdeelorganisatie, scholen, welzijnsinstellingen, bedrijfsleven en culturele instellingen in het stadsdeel, CultuurSchakel, de andere cultuurankers en de culturele instellingen in de stad. Er zijn interessante initiatieven om bewoners te raadplegen. Toch vraagt de Commissie zich af of er voldoende kennis is over de diverse doelgroepen in de wijk. Doelgroep-differentiatie vindt de Commissie niet terug in het plan. Om de antenne voor de wensen van de wijkbewoners te versterken, raadt de Commissie aan om met meer vrijwilligers te werken. De Commissie betreurt het dat er in het plan niets wordt gezegd over culturele diversiteit, er wordt ook niet gerefereerd aan de Code Culturele Diversiteit. Het streven om cultureel divers te werken, wordt nergens uitgewerkt of concreet gemaakt.

Conclusie en advies Adviescommissie

Bibliotheek Leidschenveen-Ypenburg voorziet als cultuuranker in een schakelfunctie en brengt cultuur in de vezels van de stad. De Commissie meent echter dat de organisatie gerichtere, culturele keuzes moet maken in haar programmering. De rol van cultuuranker moet specifiekere worden omschreven en er zou meer focus in de activiteiten moeten worden aangebracht. De noodzaak om het subsidiebedrag dat is toegekend voor het peiljaar 2015 te verhogen deelt de Commissie niet.

Gedeeltelijk honoreren: € 45.000,-

BIBLIOTHEEK LOOSDUINEN - NIEUW WALDECK

Bibliotheek Den Haag

Inleiding

Bibliotheek Loosduinen en Nieuw Waldeck is onderdeel van de Gemeente Den Haag en heeft functies als leesbevordering, informatie verschaffen, bestrijden van taalachterstand, vermindering van laaggeletterdheid en scholing op het gebied van mediawijsheid. Ook is de organisatie een poort naar cultuur. Bibliotheek Loosduinen/ Nieuw Waldeck is erop gericht om inwoners van de stad in aanraking te brengen met verschillende culturele vormen door zo breed mogelijk te programmeren en samen te werken met culturele partners uit het stadsdeel. Dit gebeurt zowel binnen als buiten de openingstijden van de bibliotheek.

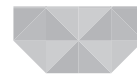
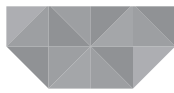
De bibliotheek is cultuuranker met als doel cultuurparticipatie in het stadsdeel Loosduinen te bevorderen. Er worden bewonersbijeenkomsten georganiseerd om de culturele belangstelling te inventariseren. Voor de scholen uit het primair en voortgezet onderwijs biedt de bibliotheek, in overleg met de scholen, op verschillende niveaus educatieve voorstellingen en workshops aan. Ook wordt er aangesloten bij grote landelijke campagnes, zoals bijvoorbeeld de Kinderboekenweek en de Nationale Voorleesdagen door een voorstelling, schrijversbezoek of workshop die past binnen het thema aan te bieden. Door voorstellingen voor de jeugd te programmeren wil de bibliotheek ook hun ouders bereiken. In beide vestigingen worden doorlopende tentoonstellingen met kunst van kunstenaars uit de directe omgeving georganiseerd en ook aan amateurkunst wordt ruimte geboden.

Bibliotheek Loosduinen en Nieuw Waldeck ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een jaarlijkse subsidiebijdrage voor de cultuurankerfunctie van € 45.000,-. Voor de periode 2017-2020 vraagt Bibliotheek Loosduinen € 64.000,- per jaar aan, bestaande uit € 40.000,- programmeringsbudget en € 24.000,- personeelskosten.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie vindt de invulling van de programmering er gevarieerd en laagdrempelig uitzien. Onduidelijk voor de Commissie is welke activiteiten in het kader van het cultuuranker worden ondernomen en welke niet. Een cursus sushi maken en tabletgebruik worden nu in de aanvraag genoemd, maar horen hier volgens de Commissie niet onder te vallen. Buiten de reguliere taken dienen de activiteiten in het kader van de cultuurankerfunctie een culturele toegevoegde waarde te hebben.

De Commissie krijgt de indruk dat de doelgroepen die worden beoogd niet representatief zijn voor de samenstelling van de wijk. De programmering zou meer een afspiegeling van de wijk moeten vormen. De organisatie zegt de Code Culturele Diversiteit te volgen, maar een voorbeeld van een cultureel diverse programmering komt niet in het plan voor. Het doel zich meer op ouderen te richten heeft de instemming van de Commissie, echter ook binnen deze doelgroep kan naar diversiteit worden gestreefd. Het plan om meer met vrijwilligers te gaan werken kan dit bevorderen, evenals de omgevingsgevoeligheid van de bibliotheek: de organisatie werkt vraaggericht, doet aan bezoekerspeilingen en werkt met wijkraden. Het is leuk dat ook kinderen mogen meebeslissen welke activiteiten er worden geprogrammeerd.

De bibliotheek positioneert zich goed in het bestel. Ze werkt samen met de andere cultuurankers, culturele instellingen uit het stadsdeel zoals het Haags Popcentrum, de stadsdeelorganisatie, scholen, welzijns- en zorginstellingen en culturele instellingen elders in de stad. De bibliotheek werkt kostenbewust en heeft met een klein budget veel voor elkaar gekregen.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend stelt de Commissie, geredeneerd vanuit de cultuurankerfunctie waarvoor de bibliotheek subsidie aanvraagt, een strategie te missen waarin op basis van vraaggericht werken en doelgroepen zekere beleidskeuzes worden gemaakt waaruit een activiteiten aanbod naar voren komt. Met name deze beleidskeuzes vindt de Commissie niet in het plan terug. Zo kan de bibliotheek ook beredeneerd aangeven wat ze wel en niet doet als cultuuranker. De Commissie deelt de noodzaak om het subsidiebedrag dat is toegekend voor het peiljaar 2015 te verhogen niet en adviseert het huidige subsidiebedrag te continueren.

Gedeeltelijk honoreren: € 45.000,-

BOEKIDS

Stichting Boekids

Inleiding

Boekids is een meerdaags literair jeugdfestival dat als doel heeft kinderen in contact te laten komen met zowel fictieve als non-fictieve jeugdliteratuur en verhalen. Door het recent toevoegen van de component non-fictie is het festival programma interactiever geworden, wat de festivalbelevens volgens Boekids heeft versterkt. Boekids wil zo een generatie kinderen bereiken die is opgegroeid met interactieve media. Met sinds de festivaleditie van 2015 de intrede van het festivalonderdeel B.Rebel wil Boekids ook jongeren tot en met zeventien jaar bereiken. B.Rebel omvat een programma met non-fictie, colleges en muziekoptredens. Buiten het festival om heeft Boekids een educatie-programma voor het primair onderwijs. Onder de naam Boekids University wordt een meerdaags interactief programma aangeboden aan de groepen 7 en 8 in het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs waarin een kennismaking met wetenschappelijke onderwerpen centraal staat. Hierin wordt samengewerkt met partners uit andere sectoren.

Het succesvolle verloop van recente festivaledities was reden voor Boekids om naast het Paard van Troje als festivallocatie in 2016 ook het nabij gelegen Humanity House te betrekken in de programmering. Andere vormen van samenwerking zijn vanaf 2017 aanleiding om het festival en educatie aanbod uit te breiden en een grotere verscheidenheid in doelgroepen trachten te bereiken. NTjong, het Koninklijk Conservatorium, Theater aan het Spui en Poetry Circle Nowhere zijn nieuwe festivalpartners. Verder wil Boekids jaarlijks een project realiseren voor en met (Haagse) vluchtelingenkinderen. Boekids wil de verwachte lagere private en fondsbijdragen opvangen door vanaf 2017 in te zetten op een hogere gemeentelijke subsidiebijdrage.

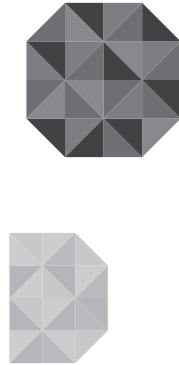
Boekids ontvangt momenteel een subsidie van € 75.191,- in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016. Voor het Meerjarenbeleidsplan 2017-2020 vraagt Boekids een subsidie aan van € 120.000,-.

Beoordeling Adviescommissie

Boekids heeft een ambitieuze subsidieaanvraag ingediend met een palet aan activiteiten gericht op een nieuwe generatie cultuurdeelnemers. Voor de Commissie zijn er echter redenen om kritisch de nieuwe opzet te beschouwen. De programmaopzet en samenwerkingsverbanden dreigen ver af te raken van het bereiken van de oorspronkelijke missie: kinderen in contact laten komen met boeken, verhalen en vertelkunst. Met het opnemen in de festivalprogrammering van onder meer workshops VJ, goochelen en graffiti, diverse muziekoptredens en een silent disco biedt Boekids een waar spervuur aan activiteiten waarvan voor de Commissie niet steeds duidelijk is hoe deze zich verhouden tot het doel van Boekids. Activiteiten die weliswaar aansluiten bij de nieuwe doelstelling die Boekids in de beleidsaanvraag noemt - 'het aanbieden van verschillende kunstdisciplines en wetenschappelijke, maatschappelijke en filosofische thema's die bijdragen aan het wereldbewustzijn en de creatieve ontwikkeling van de nieuwe generaties' -, maar die in de ogen van de Commissie overkomen als een te weinig gerichte zoektocht door de bevattingwereld van jonge kinderen. Kortom, is er nog sprake van een situatie waarbij de activiteiten ondersteunend zijn aan het bereiken van de missie?

De Commissie is ook teleurgesteld in het gegeven dat er geen verdere samenwerkingsverbanden zijn aangegaan met de Bibliotheek Den Haag, evenals dat de samenwerking met Writers Unlimited niet is voortgezet. De Commissie had in de aanvraag van Boekids meer uitleg verwacht waarom de beoogde samenwerkingen niet van de grond zijn gekomen, gelet op het specifieke karakter van de vorige aanvraag - bundeling van activiteiten met Writers Unlimited - en het advies van de gemeente destijds.

Literatuur is van grote waarde voor de ontwikkeling van kinderen en kan als kapstok dienen voor het aanbod van vele andere kunstdisciplines. Boekids lijkt dat om te keren. De uitwaaiing van activiteiten neigt nu teveel naar een breed aanbod als van De Betovering. In de ontwikkeling van een literair festival naar een belevingsfestival en in de beoogde nieuwe partners ziet de Commissie geen keuze voor een duidelijk profiel.

Ook op het gebied van cultuureducatie en -participatie mist de Commissie de aansluiting bij bestaande structuren zoals Cultuurschakel en de Cultuurankers. De Commissie vindt dat afstemming van de educatieve activiteiten met Cultuurschakel prioriteit moet hebben voor Boekids in de komende periode. De Commissie adviseert het college Boekids te vragen vanuit haar oorspronkelijke doelstelling van leesbevordering keuzes te gaan maken in de activiteiten zowel ten aanzien van het festival als ook ten aanzien van de educatieve activiteiten. Enthousiasme kan de Commissie opbrengen voor het festivalonderdeel Boekids University. Een goede combinatie tussen het boek, colleges, verdieping en een actief programma. Een interessante optie om onder schooltijd en door het gehele jaar heen te organiseren samen met PO en VO scholen in plaats van als vrijetijdsaanbod.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie adviseert de subsidie voor 2017 te continueren op het huidige subsidieniveau met een subsidie van € 75.191,-. Voorts adviseert de Commissie om subsidietoekenning voor het tweede, derde en vierde jaar afhankelijk te maken van de mate waarin vanuit een heldere positionering scherpe keuzes worden gemaakt en Boekids er in slaagt om de relatie van de activiteiten met de oorspronkelijke doelstelling te legitimeren en te onderbouwen. Ook acht de Commissie het van belang dat samenwerking met de Bibliotheek Den Haag en Cultuurschakel daadwerkelijk wordt gerealiseerd.

Gedeeltelijk honoreren: € 75.191,- voor 2017.

BRANOUL

Literair Theater Branoul

Inleiding

Theater Branoul biedt een podium voor de presentatie van literatuur in theatervorm en is gevestigd in een 65 stoelen tellend theater in de Maliestraat in Den Haag. In 2014 vonden er in het theater 71 voorstellingen plaats die samen 2542 bezoekers trokken. De voornaamste doelgroep van Branoul bestaat naar eigen zeggen uit bezoekers met een HBO+ opleiding. Als gevolg van het wegvallen van structurele gemeentelijke subsidie vanaf 2013 heeft Branoul de afgelopen paar jaar ingezet op het werven van andere inkomstenbronnen en zich ondernemender opgesteld. Ook is geprobeerd een breder publiek te trekken aan de hand van het profiel van een Theater van de Taal, maar na enkele ervaringen is uiteindelijk vastgehouden aan de positie literair theater.

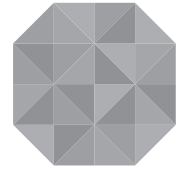
Voor de planperiode 2017-2020 kiest Branoul, vanuit de kernwaarden uniciteit, intimiteit en authenticiteit, nog nadrukkelijker voor het profiel van literair theater dat tegelijk een podium biedt aan jonge makers. Door de ontwikkeling van een productiehuis functie wil Branoul de ontmoeting tussen en de (talent)ontwikkeling van jonge en gevestigde makers stimuleren. Branoul wil daarbij inhoudelijk samenwerken met vooral Toneelgroep De Appel. Branoul wil vanaf 2017 5.500 bezoekers per jaar trekken en jaarlijks tenminste 150 voorstellingen presenteren. Het aantal eigen producties wil Branoul uitbreiden van 25 naar 50 per jaar in de periode 2017-2020. Het aanbod bestaat daarbij onder meer uit een programmering gericht op expats, actuele onderwerpen en aandacht voor literatuur uit Noord Afrika en het Midden-Oosten.

Na beëindiging van meerjarige subsidie met ingang van 1 januari 2013 is eenmalig een bedrag van € 65.000,- aan Branoul toegekend om een doorstart mogelijk te maken met een exploitatie zonder meerjarige subsidie. Theater Branoul ontving verder in 2013 en 2014 in totaal een gemeentelijke subsidiebijdrage van € 64.500,- uit het Fonds Stimulering Cultureel Ondernemerschap voor onder meer het kunnen uitvoeren van PR- en marketingactiviteiten. Theater Branoul vraagt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan 2017-2020 een jaarlijkse subsidiebijdrage van € 100.000,-.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie heeft waardering voor de wijze waarop Branoul in de afgelopen jaren het hoofd boven water heeft weten te houden. De geleverde inspanningen op het vlak van ondernemerschap hebben substantiële private inkomsten opgeleverd. Dat ging wel ten koste van het aantal voorstellingen en producties. Gezien het feit dat Branoul een instelling is die zijn bestaansrecht vindt in het gebied tussen theater en literatuur mist de Commissie in de aanvraag een nadrukkelijke en overtuigende verklaring op de onderscheidende positie die Branoul wil innemen en wat het wil bereiken. Branoul lijkt vooral gedreven door enthousiasme. Precisie in de afbakening en positionering ten opzichte van andere theaters ontbreken in de aanvraag. Branoul wil een productieplek zijn voor jonge makers en aan talentontwikkeling doen. In dat licht zouden artistieke innovatie en vernieuwing volgens de Commissie centraal moeten staan in de aanvraag van Branoul en uit het activiteitenoverzicht moeten blijken, hetgeen niet het geval is.

Het nu voorliggende beleidsplan 2017-2020 is een plan vol voornemens en geeft naar de mening van de Commissie een weinig helder beeld van de organisatie(structuur). Die organisatiestructuur wordt

bovendien ook niet versterkt door een al langer bewezen netwerk van samenwerkingspartners anders dan Toneelgroep De Appel. De door Branoul genoemde aandacht voor cultuureducatie bij scholen vanaf 2017, waarbij wordt verwezen naar pilots zoals uitgevoerd in 2013, overtuigt niet. Opvallend is het gemiddeld aantal bezoekers van 36 dat Branoul bereikt vanaf 2017 met 5.500 bezoekers en 150 voorstellingen, hetgeen niet meer dan een gemiddelde zaalbezetting van 55 procent oplevert.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie concludeert dat de inhoudelijke ideeën van Branoul over zijn positie als literair theater en zijn voorstellingen te weinig precies zijn, ook in relatie tot wat andere theater(makers) op dit specifieke terrein laten zien. Ten behoeve van haar conclusies heeft de Commissie zich mede gebaseerd op recente overwegingen van de Commissie Culturele Projecten.

De aanvraag van Branoul biedt onvoldoende aanknopingspunten om te kunnen overgaan tot structurele ondersteuning door de gemeente.

Niet honoreren.

BREDIUS, MUSEUM

Stichting Museum Bredius

Inleiding

De Stichting Bredius Genootschap heeft als doel het beheren en het voor publiek toegankelijk houden van de collectie Bredius. Deze collectie omvat 206 schilderijen, 22 tekeningen en 335 voorwerpen van met name zilver en porselein die Abraham Bredius tijdens zijn leven heeft verzameld. In 1946 is de collectie aan de gemeente Den Haag geschonken, onder voorwaarde van immer bij elkaar blijven en exclusieve publieke zichtbaarheid in zijn voormalige woonhuis aan de Prinsengracht. Museum Bredius viel in het verleden onder het Gemeentemuseum Den Haag. De gemeente sloot het museum aan de Prinsengracht. Er werd een genootschap opgericht, dat nu het museum exploiteert.

Museum Bredius in de huidige vorm bestaat sinds 1990. Voor het toegankelijk houden van de collectie zijn een beheerder en een suppoost actief. Ook doet het genootschap aan zaalverhuur en diners in het museum. De organisatie is bij uitstek plat, zonder directie en conservator. Veel taken worden door het bestuur zelf verricht. Dankzij de subsidie uit het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 kon een beheerder worden aangetrokken. Om een verdere professionaliseringslag te kunnen maken vraagt Museum Bredius een bedrag in aanvulling op de huidige subsidie.

Museum Bredius ontvangt momenteel in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een bedrag van € 133.987,- en daarnaast een beheervergoeding van de gemeente van € 74.216,-. Museum Bredius vraagt voor de periode 2017-2020 een bedrag aan van € 207.300,- (exclusief de beheervergoeding van de gemeente van € 74.216,-).

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie heeft waardering voor Museum Bredius, een museum met een eigen uitstraling en een collectie die aantrekkingskracht uitoefent op kunstkeners. Het museum organiseert met enige regelmaat kleinschalige exposities en evenementen, maar legt zich voornamelijk toe op het beheren en in stand houden van de collectie. De Commissie is zich in dit verband bewust van de specifieke situatie van Museum Bredius, dat een legaat beheert voor de gemeente. Zij mist echter een inspirerende en inhoudelijke visie in de aanvraag. De organisatie wil het museum meer met kennis-schap profileren, maar geeft niet duidelijk aan op welke wijze dit uitgedragen zal worden.

De relatief kleine organisatie heeft weinig armslag en middelen tot haar beschikking. De Commissie ziet initiatieven om de eigen inkomsten te vergroten, zoals zaalverhuur en diners als positief. Een toelichting op de begroting ontbreekt echter en de beheerlasten zijn niet gespecificeerd.

De Commissie constateert dat het huidige bestuur over onvoldoende financiële ruimte beschikt om het museum verder te brengen en dat een professionaliseringslag wenselijk is. Om dit te realiseren adviseert de Commissie het museum met nadruk om naar buiten te treden en meer de samenwerking op te zoeken, bijvoorbeeld ten aanzien van de plannen voor een museumkwartier rondom de Hofvijver. Deze kunnen ook voor de bezoekersaantallen van Museum Bredius een spin-off betekenen.

Conclusie en advies Adviescommissie

Continueren van de huidige subsidie van € 133.987,- (peiljaar 2015) exclusief het continueren van de beheervergoeding van € 74.216,-.

Gedeeltelijk honoreren: € 133.987,-

BRIZA

Stichting Briza

Inleiding

Muziektheater Briza produceert theatervoorstellingen om jeugd en ouderen kennis te laten maken met professioneel theater, wereldmuziek, klassieke en zelf gecomponeerde muziek en zang. Hierbij vormen maatschappelijke, tijdloze thema's het uitgangspunt. Briza ziet zichzelf als een bruggenbouwer in de Haagse samenleving. Briza werkt onder andere met kansarme jongeren en mensen met een beperking. Na de doorstart in 2013, zonder structurele subsidie, werkt Briza met ZZP-ers, stagiaires en vrijwilligers.

In de periode 2017-2020 wil Briza het aanbod multidisciplinaire producties verder ontwikkelen met een focus op het primair onderwijs. Per jaar brengt Briza een nieuwe productie uit voor de jeugd, die tevens geschikt is voor senioren en die ook als familievoorstelling kan functioneren. Ook wil Briza jaarlijks een nieuw programma ontwikkelen voor ouderen in zorginstellingen en voor wijkbewoners. De producties worden gedurende meerdere jaren aan scholen, theaters en festivals aangeboden. Briza zet zich in om duurzaam te programmeren en te functioneren.

De aanvraag van stichting Briza in het kader van het Meerjarenbeleidsplan 2013-2016 werd afgewezen. Briza ontving in 2013 een gemeentelijke subsidie van € 10.000,- uit het Fonds Stimulering Cultureel Ondernemerschap om het ondernemerschap van Briza blijvend te versterken. Stichting Briza vraagt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 een subsidie van € 32.500,- per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie vindt dat de aanvraag van Briza rommelig oogt en een eigen stem of diepgang ontbeert. De aanvraag oogt als een opsomming van activiteiten zonder een beleidsachtergrond. In de aanvraag is geen verdere inhoudelijke visie of onderscheidende propositie te herkennen. De inhoudelijke basis is in de aanvraag in de volle breedte verwoord, maar feitelijk smal en enkelvoudig: 'Briza koppelt jeugd aan ouderen en zorgt voor een gezellige muziektheatermiddag'. De Commissie vindt dat belangrijke maatschappelijke thema's van dit moment onvoldoende verankerd zijn in de gerealiseerde producties noch in de toekomstplannen. Bovendien ontbreekt een verdiepend of contextueel educatief randprogramma. Hoewel wordt gesteld dat wordt gewerkt in de leerlijnen met CultuurSchakel, ontbreekt het aan argumentatie over de aansluiting met de scholen en hun curriculum. Het aanbod lijkt niet geënt op de vraag en lijkt enkel gerealiseerd te worden door een kennismaking met het theater door een voorstelling met een lesbrief.

Briza lijkt een culturele instelling met weinig relaties met andere Haagse culturele instellingen. De Commissie had van Briza bovendien een betere reflectie verwacht op het advies van de vorige Commissie.

Conclusie en advies Adviescommissie

Niet honoreren.

CICONIA CONSORT

Stichting Ciconia Consort

Inleiding

De in 2012 opgerichte stichting Ciconia Consort heeft ten doel het uitvoeren van klassieke muziek in de breedste zin van het woord door middel van themaconcerten door een projectmatig professioneel strijk-/kamerorkest, waarmee een breed en ook nieuw concertpubliek wordt aangesproken. Het Ciconia Consort meent zich te onderscheiden van andere ensembles door de combinatie van een kwalitatief hoog niveau en een bijzondere programmering, zowel qua repertoirekeuze als manier van presenteren. Het Ciconia Consort biedt bij de concerten educatieve kinderopvang (met workshop) aan kinderen van 4 t/m 10 jaar, zodat jonge en/of alleenstaande ouders in een ontspannen sfeer de concerten kunnen bezoeken. Om ook (niet-westerse) allochtonen in Nederland bekend te maken met de authentiek westerse muziektradities, zowel als actief beoefenaar als passief luisteraar, geeft het orkest bijvoorbeeld een Suikerfeestconcert.

In de periode 2017-2020 ambieert het Ciconia Consort om naam en positie te krijgen als hét ensemble en een van de culturele paradepaardjes van thuisbasis Den Haag. Het gezelschap wil het 'muzikale vuur' aan het Spui brandende houden met een afwisselende concertserie in De Nieuwe Kerk. Als Haags visitekaartje wil het Ciconia Consort bovendien ook nationaal een gevraagd en gewaardeerd orkest worden, met name in de middelgrote concertzalen. Verder wil men in kwaliteit groeien door jong talent aan zich te binden, en hiermee een bijdrage leveren aan een goed makersklimaat en aan talentontwikkeling. Het Ciconia Consort wil per jaar minimaal 5 concertprogramma's brengen. Door meer concerten per project te geven in meer plaatsen, voorziet het Ciconia Consort een publiekstoeename van 2025 bezoekers in 2015 tot 5100 in 2020. De directe opbrengsten nemen hierdoor naar verwachting toe. Zodoende acht het orkest het mogelijk om de stafleden op eenzelfde niveau te gaan belonen als de musici. De beheerlasten wil men op 10 procent van het totale budget houden.

Het Ciconia Consort maakt geen deel uit van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016. In de afgelopen jaren ontving het orkest incidentele subsidie uit de Subsidieregeling Culturele Projecten van de gemeente Den Haag.

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt het Ciconia Consort een structurele subsidie van € 130.000,- per jaar aan. Met een overgang van projectmatige naar structurele subsidie wenst het Ciconia Consort een stevige financiële bodem onder het orkest te creëren, en erkenning te krijgen voor zijn streven om een muzikaal visitekaartje van Den Haag te zijn. Volgens de begroting wordt bij het Fonds Podiumkunsten eveneens een aanvraag ingediend voor een meerjarige productiesubsidie van € 80.000,- per jaar.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie vindt de formule van het Ciconia Consort te weinig vernieuwend en de artistieke onderbouwing van de plannen onvoldoende urgent. Het door het ensemble geclaimde 'gat in de Haagse markt' bestaat volgens de Commissie niet. Behalve het Residentie Orkest, dat overigens voor een deel dezelfde repertoiregebieden bestrijkt als het Ciconia Consort, is er een aantal orkesten actief in Den Haag, waaronder New Dutch Academy, Les Vents Atlantiques en Collegium Musicum. Ook landelijk gezien ziet de Commissie onvoldoende ruimte om met een ensemble met de signatuur van Ciconia een unieke positie te verwerven.

Naar het oordeel van de Commissie getuigt de ambitie om een van de paradepaardjes van Den Haag te worden en zich landelijk gezien te willen meten met de beste ensembles van een gebrek aan realiteitszin. Verder vindt de Commissie in de aanvraag niet aannemelijk gemaakt dat de gewenste kwaliteitsverbetering te realiseren zou zijn door jong talent aan het ensemble te binden, noch dat daarmee een serieuze bijdrage zou kunnen worden geleverd aan een goed makersklimaat.

Ten aanzien van de bedrijfsvoering is de Commissie eveneens kritisch. De aanvraag getuigt niet van professioneel cultureel ondernemerschap. Zo is het begrote percentage eigen inkomsten laag. Verder wordt de marketingstrategie gepresenteerd als het ei van Columbus, maar bevat deze in feite geen enkele oorspronkelijke gedachte. De nauwe samenwerking met het Dans- en Muziekcentrum waarover wordt gesproken, bestaat kennelijk uit de geboden mogelijkheid om tegen concurrerend tarief te kunnen spelen in De Nieuwe Kerk. Bovenal vindt de Commissie het gevraagde subsidiebedrag van € 130.000,- per jaar niet in verhouding staan tot het verwachte aantal concerten en publieksbereik in Den Haag. In 2017 wil het Ciconia Consort in de stad zeven concerten geven voor 1.240 bezoekers, waarvan 1.075 betalende bezoekers. Dit zou een disproportioneel hoog subsidiebedrag per betalende bezoeker tot gevolg hebben.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag niet te honoreren. Zij is van oordeel dat de activiteiten van het Ciconia Consort onvoldoende artistieke kwaliteit hebben om van een onderscheidende meerwaarde binnen het Haagse muziekleven te kunnen spreken. Bovendien vindt de Commissie de bedrijfsvoering onvoldoende professioneel en het beoogde aantal concerten en publieksbereik in Den Haag te kleinschalig om een structurele subsidie vanuit de gemeente te rechtvaardigen.

Niet honoreren.

COLLEGIUM MUSICUM

Stichting Collegium Musicum

Inleiding

De doelstelling van stichting COLLEGIUM MUSICUM Den Haag (CMDH) is het bestuderen, beoefenen en bevorderen van oude muziek met gebruikmaking van historische instrumenten. CMDH bestaat uit een kern van 15 musici. Afhankelijk van het project wordt deze kern uitgebreid met musici met wie het orkest regelmatig samenwerkt. Vier leden van de kerngroep vormen ook een kamermuziekensemble. CMDH noemt zich het enige ensemble in Den Haag dat zich actief richt op het spelen van barokmuziek in een orkestsetting, en een belangrijke springplank voor beginnende musici.

Het beleid voor de periode 2017-2020 is gericht op het vergroten van de zichtbaarheid en het spelen van meer concerten. CMDH wil op alle belangrijke podia en festivals voor oude muziek spelen met uitdagend en vernieuwend orkestwerk, elk jaar een programma samenstellen met een ensemble uit een Europees land, en elke anderhalf jaar een CD uitbrengen. De programma's die CMDH ontwikkelt, zijn opgebouwd rond drie hoofdbestanddelen (onbekende barokmuziek, meesterwerken en werk van Nederlandse en vooral Haagse componisten). Hiermee wil het ensemble zijn visie en missie realiseren: barokmuziek brengen op het hoogste niveau en het levend houden van het cultureel erfgoed. In de periode 2017-2020 verwacht CMDH gemiddeld 2700 bezoekers per jaar.

De Stadstournee, waarmee CMDH sinds 2009 barokmuziek naar Haagse wijken brengt door middel van gratis concerten in wijkcentra, bibliotheken en andere laagdrempelige locaties en bij het slotconcert een nieuw publiek naar het concertpodium van Stichting Musica Antica da Camera weet te trekken, wordt na zes edities vernieuwd. Om nog meer (en een cultureel diverser) publiek te bereiken, wil CMDH in elk concert werk uit de landen van de belangrijkste migrantengroepen in de wijken spelen en ook andere activiteiten aan de concerten koppelen. Verder wordt ingezet op een goede marketing van de Stadstournee via onder meer de wijkcentra. Gezien het succes van de Stadstournee heeft CMDH plannen om dit project ook in andere steden aan te bieden, in eerste instantie in de metropoolregio Rotterdam-Den Haag.

Op het gebied van bedrijfsvoering wil CMDH voor de periode 2017-2020 een nieuw stichtingsbestuur en een zakelijk leider aanstellen, zodat de potentie van projecten beter kan worden benut en CMDH toekomstbestendiger wordt. Om het orkest optimaal te laten functioneren, streeft CMDH naar een meer stabiele economische positie, met een structureel inkomen, bestaande uit een goede balans tussen publieke en private middelen.

CMDH heeft in de afgelopen meerjarenbeleidsplanperiode geen structurele subsidie ontvangen. Zij diende hiervoor wel een aanvraag in. In de afgelopen jaren ontving CMDH diverse malen incidentele subsidie uit de gemeentelijke Subsidieregeling Culturele Projecten voor de Stadstournee.

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt CMDH een structurele subsidie van € 40.000,- per jaar aan. Daarnaast wil CMDH bij het Fonds Podiumkunsten projectsubsidies in het kader van de regeling internationalisering aanvragen, en bij het Fonds ook een gezamenlijke aanvraag met een niet nader genoemd partnerensemble indienen voor een meerjarige productiesubsidie van € 45.000,- per jaar.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie beoordeelt de muzikale kwaliteit van CMDH als voldoende, maar niet van dien aard dat deze een werkelijk onderscheidende factor is, evenmin als het feit dat het barokorkest vanaf het klavecimbel wordt geleid. Terwijl CMDH in de aanvraag spreekt van een 'grote verscheidenheid' aan gerealiseerde projecten in de periode 2013-2016, acht de Commissie de reikwijdte van deze activiteiten nogal beperkt: het kamermuziekensemble heeft sinds 2013 twaalf kamermuziekconcerten gegeven, waarvan zeven in het buitenland (Frankrijk en Turkije). Verder nam CMDH deel aan het Festival Oude Muziek Utrecht, volgde een optreden tijdens het Bachfestival Dordrecht in 2014 en op Koningsdag 2015, en trad het ensemble op tijdens de Stadstournee, waarbij het enkele speciale concerten voor schoolgroepen gaf.

Naar het oordeel van de Commissie lopen in de aanvraag wensdenken, terugblik en vooruitblik op een ongemakkelijke manier door elkaar. Een realistische blik op de behaalde resultaten in de afgelopen jaren maakt volgens de Commissie duidelijk dat het perspectief ontbreekt om de gewenste groei van de activiteiten en middelen te realiseren. Daarbij zijn de plannen voor de periode 2017-2020 onvoldoende inzichtelijk gemaakt in de aanvraag, met uitzondering van de Stadstournee, voor CMDH het belangrijkste project in Den Haag. De Commissie vindt dit sociaal-culturele project zeer sympathiek, maar niet van dien aard en omvang om een beroep op structurele middelen van de gemeente te rechtvaardigen.

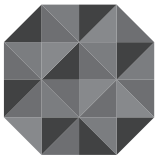
Ten aanzien van de bedrijfsvoering constateert de Commissie dat CMDH momenteel geen voldragen organisatie is. Zo wordt bij de algemene informatie in de aanvraag aangegeven dat CMDH een stichting is, met een raad van toezicht die op het moment van indienen uit twee interim-leden bestaat. Dat CMDH ook een aanvraag bij het Fonds Podiumkunsten wil indienen met een niet nader genoemd partnerensemble om een 'meer strategische aanpak te hebben' (aangezien CMDH het minimaal vereiste aantal voorstellingen in de afgelopen jaren niet kan aantonen) wekt bij de Commissie geen vertrouwen in de overtuigingskracht van genoemde subsidieaanvraag.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag niet te honoreren. Hoewel de Commissie waardering heeft voor de inzet van de leden om met CMDH barokmuziek levend te houden, met gebruikmaking van historische instrumenten, acht zij de plannen en activiteiten voor de periode 2017-2020 te kleinschalig, niet onderscheidend genoeg en te weinig concreet uitgewerkt om in aanmerking te komen voor structurele ondersteuning vanuit de gemeente.

Niet honoreren.

CREATIVE COURT

Stichting Creative Court

Inleiding

Creative Court bestaat sinds 2013. De organisatie ontwikkelt kunstprojecten en reflecteert op de thema's vrede en recht. Creative Court streeft ernaar een inspiratiebron te zijn voor menselijk bewustzijn en verbinding. De organisatie werkt vanuit het uitgangspunt dat kunst in staat is om empathie en reflectie te bevorderen; noodzakelijke voorwaarden voor het vreedzaam samen leven. Creative Court richt zich in haar inhoudelijk beleid op actuele en historische vraagstukken die zij vanuit een ander perspectief wil laten zien en waarmee zij mensen op gevoelsniveau wil raken. Het project Rwanda 20 Years in 2014, waarbij daders en slachtoffers met elkaar op de foto gingen, was zeer succesvol. Dit project is mede ondersteund door een incidentele subsidie toegekend vanuit de Regeling Culturele Projecten Den Haag en het Mondriaanfonds.

Om de mechanismes achter conflicten beter te doorgronden, wil Creative Court zich in de periode 2017-2020 gedurende langere tijd committeren aan specifieke thema's, regio's en lokale partners. Met de educatieve activiteiten streeft zij ernaar relaties te leggen met relevante leerdomeinen waaronder burgerschap en wereldoriëntatie.

Stichting Creative Court maakt geen deel uit van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 en vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidie van € 200.000,- per jaar.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie waardeert het initiatief van Creative Court om verder uit te breiden na het succes met het programma Rwanda 20 Years. Het uitgebreide netwerk aan internationale partners is indrukwekkend en de plannen voor de toekomst bieden mogelijkheden. De onderwerpen zijn relevant en bieden serieuze potentie – te meer met het oog op de huidige ontwikkelingen in het midden oosten en de bijbehorende vluchtelingenstromen en gevolgen die daarmee gepaard gaan. Ook sluiten de onderwerpen goed aan bij het profiel van Den Haag als internationale stad van vrede en recht.

De visie en de precieze doelstellingen zijn echter nog onvoldoende concreet uitgewerkt en de activiteiten zijn nog ongedefinieerd. De Commissie mist een praktische vertaalslag van de toekomstplannen. De plannen, met nog weinig uitgekristalliseerde projecten als Silhouettes en de stadroute, ontberen het krachtige uitgangspunt en de artistieke vertaling van Rwanda 20 Years. Creative Court noemt aantallen en titels van projecten die conceptmatig blijven en onvoldoende zijn uitgewerkt.

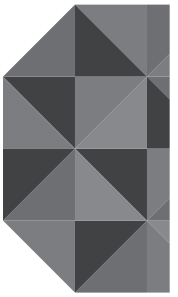
De Commissie vindt de uitgangspunten van deze jonge en op idealen gestoelde organisatie interessant en aansprekend, maar is van mening dat de aanvraag in een prematuur stadium is. De thematiek is urgent, maar het plan is zowel artistiek als bedrijfsmatig onvoldoende concreet. Het voorgestelde bedrag is hoog en de uiteenzetting van de noodzakelijke kosten is niet duidelijk. Een duidelijk omschreven ambitie op het gebied van publieksinkomsten, sponsorinkomsten en overige inkomsten ontbreekt in de aanvraag. Ook met het oog op de bedrijfsvoering ontstaat de indruk dat Creative Court de robuustheid mist om in aanmerking te komen voor structurele subsidie. De Commissie heeft begrip voor het streven naar een eigen en autonome organisatie, maar ziet ook mogelijkheden voor aansluiting bij bestaande instellingen. Zo kunnen kosten en kennis worden gedeeld.

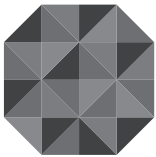

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie concludeert dat met een aanvraag voor structurele subsidie en een vaste organisatie een te grote stap wordt gemaakt. Alle overwegingen overziend komt zij tot de conclusie dat het toekennen van een subsidie voor een periode van vier jaar aan Stichting Creative Court prematuur is en zij adviseert de aanvraag niet te honoreren.

Niet honoreren.

CROSSING BORDER

Stichting Other World Productions

Inleiding

Crossing Border Festival is een jaarlijks internationaal literatuur- en muziekfestival. Crossing Border omschrijft haar missie als een heterogeen publiek kennis laten maken met de universele kracht van verhalen en taal in al haar facetten, en in het bijzonder muziek en literatuur samen laten werken en laten botsen. Leidraad in het festival vormt het opzoeken en voeren van het politieke en maatschappelijke debat. Als gevolg van substantieel verminderde subsidiebijdragen heeft het festival in de afgelopen kunstenplanperiode besloten het aantal muziekacts te halveren. Het literatuurprogramma heeft in de laatste festivaledities meer nadruk gekregen. Naast het Crossing Border Festival zijn andere kernactiviteiten de festivalversie voor kinderen Little Raven (6-12 jaar), het platform voor jonge auteurs en vertalers The Chronicles en het boekenvakevent The Addict. Crossing Border ontvangt sinds 2013 jaarlijks een gemeentelijke subsidiebijdrage van € 20.000,- voor de organisatie van de maandelijkse literaire BorderKitchen-avonden.

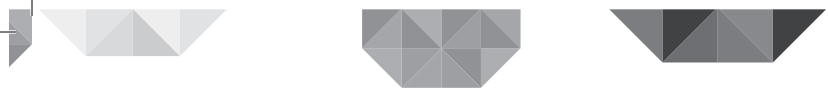
In de periode 2017-2020 vormt literatuur de kern van de programmering van Crossing Border. Het festival zet in op het bereiken van een jonger (20-30 jaar) en breder publiek door een afwisselender programma aan te bieden. Zo komt ook een accent te liggen op literatuur uit Midden en Oost-Europa. Ook het verplaatsen van het festival van het NT/ Koninklijke Schouwburg complex naar verschillende culturele en horeca locaties rondom de Grote Markt moet hier aan bijdragen. Andere doelstellingen zijn meer samenhang aanbrengen tussen de programma- en locatiekeuzes en het publieksbeleid en het vergroten van de naamsbekendheid van het festival.

Crossing Border ontvangt momenteel in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een subsidie van € 416.291,- per jaar en vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidie aan van € 470.000,- per jaar, inclusief een budget van € 20.000,- voor BorderKitchen. Bij het Nederlands Letterfonds vraagt Crossing Border voor de periode 2017-2020 een jaarlijks bedrag van € 210.000,- aan.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie merkt op dat Crossing Border inmiddels onmiskenbaar een positie in het (inter)nationale literaire landschap heeft verworven. Zeker onder professionals. Ook vindt de Commissie dat Crossing Border er goed in slaagt literatuur en letteren onder de aandacht te brengen in Den Haag zoals tijdens de uitreiking van de ECI Literatuurprijs. Door de programmering van opinie leidende auteurs weet Crossing Border bij te dragen aan het label Stad van Vrede & Recht.

De Commissie vindt de functie van een literair festival dat een relatie legt met de popcultuur een relevante, maar het valt de Commissie op dat in de aanvraag van Crossing Border de inhoudelijke uitgangspunten niet behoorlijk zijn uitgewerkt. Crossing Border is van plan een breder programma neer te zetten, nieuwe genres aan te boren, een breder publiek aan te trekken, maar deze aandachtspunten worden in de summier beschreven aanvraag niet goed genoeg uitgediept en weinig onderbouwd. Zo constateert de Commissie dat het aandeel muziek in de aanvraag onderbelicht is gebleven. De Commissie had verwacht dat in de aanvraag aan de hand van een artistieke visie dieper was ingegaan op de wijze waarop muziek het festival versterkt en welke rol de muziekprogrammering speelt in de pu-

bliekswerving. In de planperiode 2013-2016 is het aantal muziekacts als gevolg van een bezuinigingsopgave gehalveerd. In de periode 2017-2020 blijft het aantal muziekvoorstellingen de helft van het aantal literatuurvoorstellingen. De Commissie mist in het plan het antwoord op de vraag of Crossing Border om inhoudelijke dan wel budgettaire redenen vasthoudt aan deze verhouding. Ook vraagt de Commissie zich af waar de keuze voor literatuur uit Midden- en Oost-Europa op is gebaseerd behoudens dat het een werelddeel betreft met een rijke literaire traditie. Dit vindt de Commissie inhoudelijk een te mager argument.

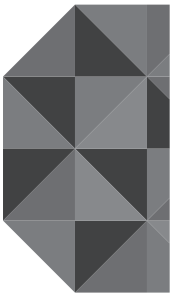
Met betrekking tot de bedrijfsvoering merkt de Commissie allereerst op dat de relatie tussen het aangevraagde subsidiebedrag (€ 470.000,-) en het aantal bezoekers (5.700 in 2017) voor de gemeente Den Haag een fors bedrag per bezoeker betekent. Met ook een gevraagde subsidiebijdrage bij het Letterenfonds is Crossing Border in haar exploitatieopzet naar mening van de Commissie bovendien teveel afhankelijk van subsidie (85 procent) en zijn de eigen opbrengsten laag.

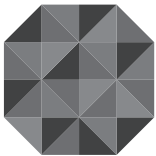
Conclusie en advies Adviescommissie

Alle overwegingen overziend komt de Commissie tot de conclusie dat het opnieuw toekennen van een subsidie voor direct een periode van vier jaar aan Crossing Border een te ruimhartige honorering is. De Commissie meent dat de gemeente om een beter onderbouwd en duidelijker beleidsplan voor de periode 2017-2020 moet vragen. De Commissie adviseert om het herziene beleidsplan te toetsen op de mate van uitwerking van een overtuigende artistieke en doelgroepgerichte visie op de programmering van literatuur en muziek. Evenals een onderscheidende visie op de gezamenlijke programmering van literatuur en muziek in één festival, waarmee duidelijk wordt welke meerwaarde Crossing Border heeft tussen andere literaire festivals zoals Writers Unlimited, Read My World en Wintertuin.

Tevens adviseert de Commissie in gesprek te gaan met Crossing Border over het indienen van een subsidieaanvraag voor de gemeentelijke Subsidieregeling Stimulering Cultureel Ondernemerschap. Met deze subsidie kan Crossing Border een marktverkenning doen en een plan van aanpak opstellen om voor aanstaande edities meer eigen inkomsten te realiseren en de subsidieafhankelijkheid verminderen. Ook zou een aanvraag gericht kunnen zijn op het verder uitbouwen van het festivalonderdeel The Addict. Een succesvolle boekenbeurs kan voor Crossing Border en voor de stad een extra economische impuls betekenen.

Reserveren: € 416.291,- inclusief € 20.000,- voor de organisatie van jaarlijks twaalf BorderKitchens voor in eerste instantie de jaren 2017 en 2018 en onder de voorwaarde dat het Letterenfonds de aanvraag van Crossing Border honoreert. De Commissie adviseert om op basis van een midterm review tot subsidietoekenning voor nog eens twee jaar over te gaan.

CULTURECLASH4U

Stichting CultureClash4U

Inleiding

Stichting CultureClash4U (CC4U) wil cultuurparticipatie en jongerenparticipatie in en om Den Haag bevorderen door het organiseren van activiteiten gericht op talentontwikkeling. CC4U wil niet alleen jongeren uit voornamelijk de achterstandswijken mobiliseren, maar deze doelgroep vervolgens ook stimuleren om hun talent in te zetten voor het verbeteren van hun leefomgeving. CC4U organiseert jaarlijks tien grote en kleine activiteiten en projecten gericht op onder meer theater, film en ondernemerschap. Naast talentontwikkeling wil CC4U jongeren aanzetten en begeleiden naar (arbeids) participatie in de kunst en cultuursector. CC4U maakt voor haar activiteiten vooral gebruik van de infrastructuur van buurthuizen in de stad.

In de periode 2017-2020 wil CC4U het aanbod van activiteiten en projecten uitbreiden met digitale media, zoals het organiseren van een gametheater, en activiteiten gericht op schilderen en lichtkunst.

Stichting Culture Clash 4U maakt geen deel uit van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 en vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidie van € 25.000,- per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

CC4U vormt een fraaie link tussen jongeren en de culturele en maatschappelijke instellingen in de stad. Door activiteiten in buurthuizen te laten plaatsvinden zijn deze bovendien laagdrempelig. Het is een kleine, jonge organisatie die middenin de doelgroep staat en een werkwijze hanteert die de doelgroep aanspreekt. Zo weet CC4U veel jongeren met een bi-culturele achtergrond te bereiken. CC4U heeft dan ook een groot netwerk en vormt met haar werkwijze en activiteiten een niche in het bestel. De organisatie vormt een goede aanvulling op het overige aanbod in Den Haag.

Ook waardeert de Commissie het dat CC4U vraaggericht werkt. Het ontwikkelen van gametheater getuigt hiervan. De Commissie vindt de aanvraag sympathiek en enthousiasmerend, maar is wel van mening dat CC4U ervoor dient te waken dat het bij zoveel verschillende activiteiten met zo weinig middelen de focus niet uit het oog verliest. Kwantiteit en kwaliteit kunnen beter met elkaar in balans worden gebracht door bijvoorbeeld versteviging van inhoudelijke samenwerking met één van de genoemde partners.

De organisatie dient zich op organisatorisch en financieel-zakelijk gebied verder te professionaliseren. De organisatie lijkt kwetsbaar door sterk op de directeur te leunen. CC4U werkt nu vooral met ZZP'ers en vrijwilligers. De Commissie constateert dat het verstandig is om de organisatie in de kern te verstevigen.

Conclusie en advies Adviescommissie

Omdat de Commissie vertrouwen heeft in de ontwikkeling van CC4U adviseert zij de aangevraagde subsidie te honoreren op voorwaarde dat de organisatie deze gelden inzet om bedrijfsmatig te professionaliseren en inhoudelijke samenwerking opzoekt en niet voor het ontwikkelen van nog meer projecten. Dit moet blijken uit een midterm review na twee jaar. Ook adviseert de Commissie de professionalisering van CC4U gestalte te geven via een traject bij Wijzer Werven, Cultuur & Ondernemen of de Culturele Business Case.

Honoreren: € 25.000,- voor 2017 en 2018.

CULTUURSCHAKEL

Stichting CultuurSchakel

Inleiding

Stichting CultuurSchakel is in 2013 opgericht als onafhankelijk kenniscentrum en bemiddelingsorganisatie voor cultuuronderwijs en amateurkunst in Den Haag. De organisatie van CultuurSchakel bestaat uit vier pijlers:

- Expertisecentrum Cultuuronderwijs

Het Expertisecentrum Cultuuronderwijs vormt de schakel tussen het basis- en voortgezet onderwijs en de culturele sector. Het Expertisecentrum helpt scholen en aanbieders om cultuureducatie op maat vorm te geven door ondersteuning, advisering, bemiddeling van passend aanbod en deskundigheidsbevordering. Vanuit deze pijler monitort CultuurSchakel ontwikkelingen in het cultuuronderwijs op scholen door middel van een zogenoemde Relatiekaart en een Cultuurscan en geeft het uitvoering aan de gemeentelijke subsidieregeling Extra impuls cultuureducatie schoolvoorstellingen.

- Cultuuronderwijs op zijn Haags (COH)

De projectregeling Cultuuronderwijs op zijn Haags, waarbij met basisscholen en aanbieders een Haagse Ladekast met leerlijnen wordt gebouwd, en de door de gemeente beschikbaar gestelde middelen voor de uitvoering ervan, valt buiten de reguliere gemeentelijke subsidie aan CultuurSchakel. Het betreft hier een matchingregeling met het Fonds voor Cultuurparticipatie in het kader van het Rijksprogramma Cultuureducatie met Kwaliteit.

- Servicecentrum Cultuurparticipatie

Het Servicecentrum, met de acht cultuurankers in de stadsdelen als belangrijke partners, stimuleert en promoot de Haagse amateurkunst. Het Servicecentrum organiseert en stimuleert kennisuitwisseling, netwerkbijeenkomsten en scholing voor het amateurkunstenveld. CultuurSchakel heeft als taak het amateurkunstaanbod via een website inzichtelijk te maken.

- Subsidieloket Haagse Regeling Amateurkunst

Via het Subsidieloket wordt in opdracht van de gemeente uitvoering gegeven aan de Haagse Regeling Amateurkunst, die bestaat uit basis-, uitvoerings- en projectsubsidie. Het beschikbare subsidiebudget voor 2015 was € 783.000,-. Een onafhankelijke commissie beoordeelt de aanvragen voor projectsubsidie. CultuurSchakel geeft aan dat de subsidie voor de regeling Haagse Amateurkunst ieder jaar ruim overvraagd wordt. Voor een betere verdeling van gelden, transparante toetsing en inzet op kwaliteit en diversiteit, is een nieuwe regeling opgesteld, die op 1 januari 2017 ingaat.

CultuurSchakel schaaft de pijlers Expertisecentrum Cultuuronderwijs en Cultuuronderwijs op zijn Haags onder het werkveld 'cultuuronderwijs onder schooltijd'. Het kwaliteitsstreven staat hier voorop evenals een beoogd bereik naar alle Haagse scholieren. De pijlers Servicecentrum Cultuurparticipatie en het Subsidieloket worden onder het werkveld 'cultuurparticipatie in de vrije tijd' geschaard waarbij wordt ingezet op cultuurparticipatie voor iedere Hagenaar. CultuurSchakel streeft naar kruisbestuiving tussen genoemde pijlers en werkvelden en werkt aan doorstroom van binnen-schoolse naar buitenschoolse cultuureducatie en -participatie.

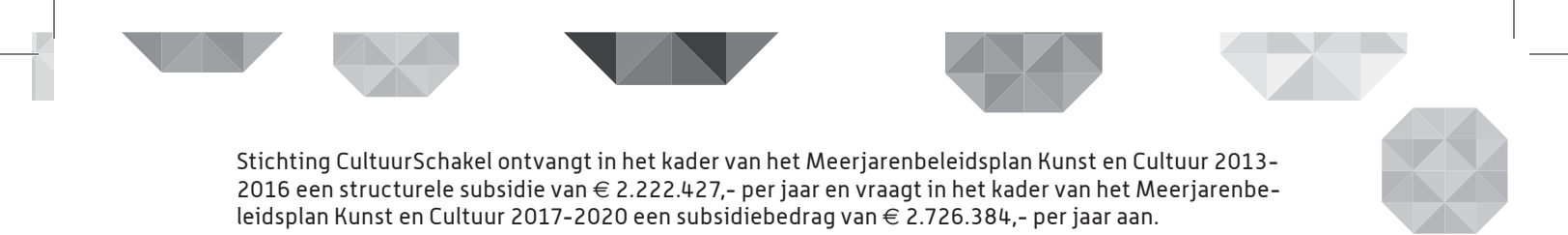
Plannen en activiteiten van CultuurSchakel in de periode 2017-2020 zijn samen te vatten in de termen continueren en uitbouwen, waar mogelijk optimaliseren en waar nodig veranderen. Binnen het werkveld 'cultuuronderwijs onder schooltijd' wil CultuurSchakel:

- Zich meer richten op het creëren van draagvlak en visie op directieniveau door ontmoetingen tussen schoolbesturen en culturele aanbieders te initiëren en te faciliteren. Vanaf het schooljaar 2016-2017 wordt er bijvoorbeeld een onderwijsmarkt voor scholen georganiseerd.
- Met ingang van het schooljaar 2016-2017 stopt de gemeente met de subsidieregeling Cultuureducatie Schoolvoorstellingen. Er wordt een nieuwe subsidieregeling geïmplementeerd waarbij subsidie beschikbaar wordt gesteld aan de scholen en waarin de vraag naar cultuureducatie van de scholen uitgangspunt vormt. Scholen worden met de nieuwe regeling gestimuleerd Haagse cultuurinstellingen te bezoeken. Hiervoor is binnen de subsidieregeling een budget van € 11,50 per leerling per schooljaar beschikbaar. In het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 is binnen het financiële kader een bedrag van € 450.000,- gereserveerd voor de nieuwe subsidieregeling. CultuurSchakel presenteert het Haagse aanbod op een website, in brochures en organiseert cultuuronderwijsmarkten. Ten behoeve van de centrale planning vraagt CultuurSchakel 1 fte extra formatie aan.
- Daarnaast gaat CultuurSchakel zich meer inzetten op het voortgezet onderwijs via scholing van docenten, kennisuitwisseling en symposia en worden de ervaringen in het primair onderwijs gedeeld zodat er een aansluiting is met en binnen het voortgezet onderwijs. Net als voor het primair onderwijs organiseert CultuurSchakel ook voor het voortgezet onderwijs een cultuurmarkt waar aanbieders en vragers elkaar ontmoeten. Voor deze inzet wordt een extra budget en 0,5 fte extra formatie aangevraagd.

Binnen het werkveld 'cultuurparticipatie in de vrije tijd' wil CultuurSchakel in de periode 2017-2020:

- Meer inzet plegen op actieve cultuurparticipatie via extra ondersteuning van cursusaanbieders en verenigingen en andere participatievormen met extra aandacht voor niet-westerse doelgroepen. Niet-westerse doelgroepen en jongeren herkennen zich niet in de term amateurkunst en CultuurSchakel geeft bovendien aan dat de benaming amateurkunst verouderd is en een ander 'label' nodig heeft.
- Om succesvol uitvoering te geven aan de herziene subsidieregeling Haagse Amateurkunst wil CultuurSchakel het subsidiebudget verhogen naar € 953.000,- vanaf 2017 en vraagt om een verhoging van € 170.000,- van het huidige budget. Zo wil CultuurSchakel niet-westerse doelgroepen en mengvormen van kunstdisciplines beter ondersteunen en voorkomen dat het beschikbare subsidiebudget te snel uitgeput raakt. De uitvoerings- en projectsubsidie wordt samengevoegd tot een presentatiesubsidie.

CultuurSchakel is huurder in 'het Koorenhuis' aan de Prinsegracht 27. CultuurSchakel voorziet een stijging van de huurprijzen in 'het Koorenhuis' en geeft bovendien aan dat het aantal werkplekken voor de organisatie ontoereikend is en niet voldoen aan ARBO technische voorwaarden. Bovendien geeft CultuurSchakel aan dat vestiging van CultuurSchakel in 'het Koorenhuis' onduidelijkheid veroorzaakt over de rol en positie van CultuurSchakel in het cultuureducatieveld. CultuurSchakel overweegt te verhuizen naar een geschiktere locatie en begroot € 30.000,- extra voor huisvestingskosten.

Stichting CultuurSchakel ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 2.222.427,- per jaar en vraagt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 een subsidiebedrag van € 2.726.384,- per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie is zeer te spreken over de helder verwoorde en goed geschreven aanvraag. Het benoemen van de druk die basisscholen al ervaren met een overladen curriculum en waar de inpassing van cultuuronderwijs slechts één van de onderwerpen is, evenals het nadenken over een nieuw 'label' voor de term amateurkunst getuigt van een realistische kijk op het werkveld en opgave waar CultuurSchakel voor staat.

CultuurSchakel hanteert de Code Culturele Diversiteit en werkt met de Code Cultural Governance. Zo legt de directie van CultuurSchakel iedere zes weken een rapportage voor aan de Raad van Toezicht. De Commissie deelt het belang hiervan gezien het dynamische werkveld waarin de jonge organisatie zich begeeft.

Er is in Den Haag een rijke culturele infrastructuur die volop kansen biedt voor het ontwikkelen van cultuureducatie en cultuurparticipatie. De Commissie vindt dat CultuurSchakel in 2013 een brede opdracht heeft gekregen die in relatief korte tijd in grote mate is volbracht. Dat is bewonderingswaardig. De Commissie onderschrijft de conclusie die in het advies van WagenaarHoes, Cultuureducatie van het nieuwe stelsel (6 maart 2015) is gesteld, namelijk dat 'de transitie is voltooid, maar de transformatie nog in volle gang is'. Deze constatering doet de Commissie niet alleen op basis van het ingediende plan van CultuurSchakel, maar zij baseert zich hierbij ook op de gesprekken die zij heeft gehad met Haagse cultuurinstellingen, op de beleidsplannen die deze instellingen hebben ingediend, evenals op de oriëntatiegesprekken die de Commissie heeft gehad met scholen en schoolbesturen.

De Commissie plaatst bij de door CultuurSchakel in het plan benoemde speerpunten voor de periode 2017-2020 de volgende kanttekeningen:

'Cultuuronderwijs onder schooltijd'

- De Commissie waardeert het dat CultuurSchakel leerlijnen ontwikkelt in gezamenlijkheid met het culturele veld en scholen. Zo wordt geborgd dat de leerlijnen ook daadwerkelijk worden 'geadopteerd' en toegepast. De Commissie adviseert om aandacht te blijven houden voor de positionering van het aanbod van Haagse cultuurinstellingen binnen de leerlijnen door nadrukkelijk de vertaalslag te maken naar de (meer)opbrengsten en de curricula binnen het onderwijs.
- De Commissie adviseert CultuurSchakel haar meerwaarde voor culturele instellingen te blijven benoemen en uit te dragen. Wil CultuurSchakel een samenwerkingspartner zijn voor de culturele instellingen, dan moet heel duidelijk zijn wat CultuurSchakel voor hen kan betekenen. Dat is nu onvoldoende het geval zo constateert de Commissie, onder meer aan de hand van de gesprekken die door de Commissie zijn gevoerd met cultuurinstellingen. Ook uit veel van de ingediende beleidsplannen in het kader van het Meerjarenbeleidsplan 2017-2020 maakt de Commissie op dat Haagse cultuurinstellingen rechtstreeks scholen benaderen zonder dat afstemming plaatsvindt met CultuurSchakel. Hoewel het belangrijk is dat culturele instellingen partnerschappen aangaan met het onderwijs, is het van belang dat in de opbouwfase verbinding en samenhang wordt geborgd om de

- gezamenlijke ambitie te behalen om cultuuronderwijs in de keten te versterken.
- Andersom geldt dat CultuurSchakel cultuurinstellingen nadrukkelijker kan helpen te formuleren wat er zo uniek aan hun aanbod is, wat de (meer)opbrengsten zijn van het aanbod en hoe het aanbod aansluit bij het onderwijs, zodat scholen daar ook gericht gebruik van kunnen maken.
- CultuurSchakel wil zich in de nieuwe beleidsperiode meer richten op het voortgezet onderwijs. De Commissie onderstreept deze inspanning en wil hierbij benadrukken dat het aanbod voor het voortgezet onderwijs beter ontsloten kan worden en het contact met het voortgezet onderwijs kan worden versterkt. De inspanningen van CultuurSchakel zullen verder moeten gaan dan de website en genoemde aanbiedersmarkt om meer verbindingen te realiseren tussen cultuur en het voortgezet onderwijs.
- Ten aanzien van de nieuwe subsidieregeling voor inkoop van activiteiten cultuuronderwijs (activiteiten gericht op het bezoeken van podia en musea) door scholen adviseert de Commissie deze inkoop gericht te doen laten plaatsvinden. Dat wil zeggen aansluitend op de leerlijnen en verrijkt met aanvullend aanbod zodat de ervaring beklijft. De activiteiten moeten zodanig worden aangeboden op de in ontwikkeling zijnde website en in brochures dat scholen een keuze kunnen maken die aansluit op hun cultuuronderwijsplannen. De Commissie pleit voor een combinatie van 'actief aanbod' en lesbrieven zodat het culturele bezoek niet op zichzelf staat en aansluit bij de activiteiten van de school (in relatie tot het activiteitenplan en de rol en inspanningen van de leerkracht) en de leerlijnen (inhoudelijke inbedding en verrijking van het totale cultuuronderwijs).
- Omdat bovenstaande regeling vooral gaat over podia en musea en primair een receptief aanbod betreft -weliswaar gecombineerd met een actief gedeelte vanuit culturele instellingen-, vertrouwd de Commissie er op dat CultuurSchakel binnen de projectregeling Cultuuronderwijs op zijn Haags de rol van kunstenaars in de klas verankert, omdat deze zowel kinderen als leerkrachten inspireren en deskundigheidsbevordering brengen.
- De Commissie gaat ervan uit dat de inzet door CultuurSchakel vanuit het Rijksprogramma Cultuureducatie met Kwaliteit in het project Cultuuronderwijs op zijn Haags (COH) optimaal wordt geïntegreerd met de reguliere activiteiten vanuit het Expertisecentrum onderwijs. Zowel wat betreft inhoud, effectiviteit als een efficiënte inzet van de beschikbare middelen.
- De Commissie hecht belang aan de doorstroom van binnen-schoolse naar buiten schoolse cultuureducatie en -participatie. Omdat Haagse aanbieders van vrijetijdsaanbod niet meer gesubsidieerd worden is het belangrijk dat dit aanbod wel toegankelijk blijft voor alle Hagenaars. De Commissie vindt het in dat licht van belang dat CultuurSchakel de aanbieders in kaart blijft brengen.
- In het verlengde hiervan adviseert de Commissie CultuurSchakel de bekendheid van de Ooievaarspasregeling te vergroten en adviseert zij tevens dat CultuurSchakel via de inzet van cultuurcoaches scholen en instellingen stimuleert om kinderen ook buitenschools kunst te laten beleven. De cultuurankers in de wijken ziet de Commissie hierin in ieder geval als logische partners.
- De Commissie merkt in dit verband ook op dat de Ooievaarspasregeling nu geen vergoeding biedt voor individuele cursussen en een maximumvergoeding van € 330 per jaar. Het zou naar de mening van de Commissie mogelijk moeten zijn dat ook kinderen uit arme gezinnen individuele cursussen kunnen volgen. Ook zou de maximumvergoeding volgens de Commissie hoger moeten worden.
- Voorts adviseert de Commissie de gemeente deelname aan het Jeugd Cultuurfonds te onderzoeken. Als mogelijkheid om meer gelden te verkrijgen ter ondersteuning van cultuureducatie voor de jeugd, waardoor het aanbod voor iedereen bereikbaar wordt.
- De Commissie constateert nog veel verwarring bij het onderwijs en bij de culturele instellingen over de rol en taakverdeling tussen CultuurSchakel en Koorenhuis. Tegelijk heeft de Commissie,

vanwege de constructieve samenwerking, het vertrouwen dat beide organisaties richting alle belanghebbenden op heldere wijze hun onderscheidend vermogen weten te communiceren.

- De Commissie benadrukt het belang van de rol van de cultuurcoaches. Zij ondersteunen leerkrachten in het vormgeven van cultuuronderwijs vanuit de visie van de school en het formuleren van de vraag richting aanbieders. De cultuurcoaches hebben goed zicht op het aanbod in de wijk en stadsbreed. In de ogen van de Commissie worden scholen zo steeds zelfstandiger in het integreren van cultuuronderwijs in het curriculum. Zowel beleidsmatig als organisatorisch en financieel. Oogmerk van deze werkzaamheden van de cultuurcoaches is volgens de Commissie dat scholen op termijn de meerwaarde van duurzame verankering van cultuuronderwijs in het curriculum inzien waarmee de subsidiebehoefte daalt.

'Cultuurparticipatie in de vrije tijd'

- Het Servicecentrum Cultuurparticipatie heeft naast een loketfunctie voor de subsidieregeling Haagse Amateurkunst ook een service- en expertisefunctie. De service- en expertisefunctie komt op onderdelen overeen met de opdracht van de cultuurankers. De Commissie acht het van groot belang dat de samenwerking en afstemming tussen CultuurSchakel en de cultuurankers wordt versterkt. Alleen dan kan de beoogde meerwaarde van CultuurSchakel naast de cultuurankers worden gerealiseerd. Een heldere rolverdeling moet bovendien kansen bieden om effectiever te werken.
- CultuurSchakel wil via de herziende subsidieregeling Haagse Amateurkunst niet-westerse groepen en mengvormen van kunstuitingen beter bedienen. Het succes van de regeling, in de zin dat het beschikbare budget overvraagd wordt, is voor de Commissie niet direct aanleiding het totale beschikbare subsidiebudget te verhogen. De Commissie mist in de aanvraag van CultuurSchakel een scherpe analyse op wat al vertegenwoordigd is in het amateurveld, waarom niet-westerse groepen een subsidie stimulant nodig hebben en hoe een verhoogd subsidiebudget ook daadwerkelijk de genoemde lacunes bereikt.
- In dat licht constateert de Commissie zelf dat het aandeel aanvragers met een niet-westerse of bi-culturele achtergrond in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur en ook voor de gemeentelijke subsidieregeling Culturele Projecten gering is. Hoewel het hier om professionele kunstbeoefening gaat beschouwt de Commissie een doelmatige amateurkunst subsidieregeling als mogelijke opmaat voor toekomstige aanvragen in het kader van de subsidieregeling voor professionele kunstbeoefening. De Commissie ziet hierin voor CultuurSchakel en de cultuurankers een belangrijke taak om deze doelgroep te informeren en stimuleren gebruik te maken van de bestaande regelingen.

Conclusie en advies Adviescommissie

CultuurSchakel speelt een cruciale rol in de transformatie van het cultuuronderwijs in Den Haag. De Commissie acht het van groot belang het transformatieproces kritisch te volgen om de beoogde effecten te kunnen bereiken. De Commissie adviseert om in navolging op het rapport van WagenaarHoes (van 6 maart 2015) over twee jaar opnieuw een tussentijdse evaluatie te houden.

De Commissie kent een subsidiebijdrage van €15.000,- toe voor extra huisvestingslasten. De Commissie adviseert om een reservering te maken voor een extra te honoreren bedrag van € 100.000,- voor de gevraagde verhoging van de Subsidieregeling Haagse Amateurkunst. De Commissie adviseert het college CultuurSchakel nader onderzoek te laten verrichten naar een optimale inzet en doelmatigheid van deze extra toe te kennen middelen.

Gedeeltelijk honoreren: € 2.171.427,- waarvan € 100.000,- reserveren.

Indien het financiële kader voor het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 wordt verruimd adviseert de Commissie CultuurSchakel een bedrag toe te kennen van € 2.322.927,-. Hiervan kan CultuurSchakel de amateurkunst subsidieregeling verhogen tot het wenselijke bedrag en kan de personele inzet worden gerealiseerd op extra ondersteuning voor het voortgezet onderwijs en de culturele instellingen. De personele inzet ziet de Commissie als een eenmalige impuls om extra vaart te maken op deze gebieden en zou als financiële bijdrage na vier jaar niet meer nodig moeten zijn.

DAKOTA

Stichting Theater Dakota

Inleiding

Theater en Filmhuis Dakota (Dakota) is sinds 2011 gevestigd in het stadsdeel Escamp in het culturele verzamelgebouw ZUID57. Dakota beschikt over een theaterzaal met 184 stoelen, een filmzaal met 63 stoelen, een studio voor presentaties en workshops voor 70 personen en twee spiegelzalen die beschikbaar zijn voor verhuur.

Dakota hanteert als kernwaarden zes werkwoorden: verbinden, betrekken, ontwikkelen, leren, verrassen en uitnodigen, die aan de activiteiten ten grondslag liggen. De missie van Dakota is om in samenwerking met de bewoners en culturele en maatschappelijke organisaties een breed cultureel aanbod in Escamp te bevorderen. Hiertoe wil Dakota een ontmoetingsplek voor de bewoners zijn. Als één van de cultuurankers wil Dakota in dialoog met de doelgroep projectmatig werken en steeds meer cultureel divers programmeren. Ook wil Dakota meer jongeren bereiken en de programmering op deze doelgroep aanpassen. Om zichtbaarder te zijn, zullen er meer theateractiviteiten buiten Dakota plaatsvinden.

Dakota wil vanaf 2017 de participatie bevorderen door te werken met niet-westerse gastprogrammeurs en door meer vrijwilligers aan zich te binden met een niet-westerse afkomst. Dakota wil de samenwerking met het voortgezet onderwijs uitbreiden door in samenwerking met CultuurSchakel een leerlijn theater te ontwikkelen. Dakota wil per 2017 gaan werken met een tweehoofdige directie en de formatie uitbreiden op de onderdelen participatie, theaterdienst- en techniek en administratie. Het aantal fte's wordt uitgebreid van 7,1 naar 10,3.

Dakota ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 513.313,- per jaar. In 2015 en 2016 ontving Dakota een incidentele bijdrage van € 35.000,- voor programmering en marketing en een bijdrage van € 52.000,- voor de exploitatie van de twee spiegelzalen en receptiewerkzaamheden. Dakota vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidie van € 790.313,- per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie is positief over de missie en visie, die zij kernachtig noemt. Dakota vervult als cultuuranker een belangrijke functie in het stadsdeel Escamp en heeft in de afgelopen periode zijn bestaansrecht aangetoond. De theaterprogrammering en de educatieprojecten die vanuit de kernwaarden worden opgezet, zijn sterk en succesvol gebleken. De filmprogrammering lijkt hierin achter te lopen en sluit onvoldoende aan bij de doelgroep jongeren en bewoners met een bi-culturele achtergrond.

Dakota ziet culturele diversiteit als een intrinsieke waarde die echter nog niet duurzaam is geïmplementeerd in het werk. Dakota geeft zelf aan er nog niet in geslaagd te zijn om de cultureel diverse bewoners te bereiken. De Commissie waardeert het dat Dakota werkt met een adviesgroep om diversiteit te bewerkstelligen. De Commissie begrijpt dat een doelgroepgerichte benadering een eerste stap kan zijn en wijst er op dat het zoeken naar gemeenschappelijke thema's die vanuit verschillende perspectieven benaderd worden, een vernieuwende werkwijze kan zijn. Thema's die bijvoorbeeld de oudere autochtone doelgroep aanspreken, kunnen relevant zijn voor cultureel diverse ouderen. Wel-

licht kan Dakota profiteren van de expertise van andere cultuurankers bij het streven naar aansluiting bij de diversiteit binnen Escamp. De Commissie waardeert de aanzetten tot pluriforme programmering, maar vindt dat deze programmering mag worden uitgebreid als vast onderdeel van de reguliere programmering. Door meer omgevingsgevoeligheid zou Dakota in plaats van de huidige 20 procent de gewenste 40 procent niet-westerse producties kunnen behalen.

De verhoging van de aangevraagde subsidie gaat met name naar uitbreiding van de personeelsformatie en activiteiten. De bezoekersaantallen blijven hierbij achter. De Commissie is van mening dat het aanbod niet moet worden gemaximaliseerd, maar geoptimaliseerd. De uitbreiding naar 10,3 fte acht de Commissie een te grote uitbreiding en zij meent dat de focus op de inhoud moet liggen.

Ook onderschrijft de Commissie het voornemen om de arbeidsvoorwaarden voor medewerkers te verbeteren. Zij is echter kritisch ten aanzien van de hoge beheerlasten (74 procent) in verhouding tot de activiteitenlasten. Het idee om het verzamelgebouw waarin het theater is gehuisvest mee te krijgen in de plannen om een meer Escamps karakter te krijgen, juicht de Commissie toe, zowel als het gaat om de horeca als om de uitstraling naar buiten. De financieringsmix getuigt van voldoende mate van cultureel ondernemerschap, maar de Commissie heeft vraagtekens bij de huidige inkomstenafdracht naar Filmhuis Den Haag en de toekomstige constructie waar de baten en lasten Filmhuis gelijk oplopen. Waardering is er voor het monitoren van de activiteiten om hier vervolgens actie op te ondernemen. De Commissie mist hier echter naast de kwalitatieve invalshoek ook een kwantitatief onderzoek.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie adviseert het subsidiebedrag dat is toegekend voor het peiljaar 2015 te verhogen tot een subsidie van € 533.313,-. De toekenning is voor een periode van twee jaar. Een midterm review moet aantonen hoe Dakota zich inhoudelijk heeft versterkt door duurzaam en pluriform te programmeren, meer omgevingsbewust te zijn door zich nog meer in de wijk te wortelen en dat te vertalen in de programmering.

Gedeeltelijk honoreren: € 533.313,- waarvan € 20.000,- voor extra programmering inclusief marketing.

DANS- EN MUZIEKCENTRUM DEN HAAG

Stichting Dans- en Muziekcentrum Den Haag

Inleiding

Stichting Dans- en Muziekcentrum Den Haag [DMC] is op 1 januari 2013 ontstaan uit een fusie van de Stichting Gastprogrammering en Stichting Exploitatie Muziekcentrum (SEM), waar de exploitatie van de Dr. Anton Philipszaal, het Lucent Danstheater en de Nieuwe Kerk was ondergebracht. SEM werd bestuurd door vertegenwoordigers van de huisgezelschappen - het Residentie Orkest en het Nederlands Danstheater (NDT) - en de Stichting Gastprogrammering. Deze laatste nam het grootste deel van de programmering van het podiumcomplex voor haar rekening. Tot aan de realisatie van het nieuwe Onderwijs- en Cultuurcomplex (OCC) in het Spuikwartier heeft DMC het beheer over het tijdelijke Zuiderstrandtheater. Naar verwachting betreft DMC in 2019 samen met NDT, het Residentie Orkest en het Koninklijk Conservatorium het toekomstige OCC. DMC zegt een voortrekkersrol te spelen in de verdere concretisering van de gezamenlijke visie van de OCC-partners.

DMC noemt als pijlers onder het inhoudelijk beleid voor de periode 2017-2020: (inter)nationale excellentie, kwaliteit voor een breed publiek en doelgroepgerichte programmering. Naar eigen zeggen blijft DMC een presenterend podium, maar zal het in toenemende mate aandacht besteden aan educatie, bijzondere projecten, festivals en eigen producties. Op weg naar het OCC betekent dat volgens de organisatie nog meer investeren in samenwerking met de primaire partners, met de 'buitenboordmotoren' (Holland Dance, Cultuurankers, CultuurSchakel, Dag in de Branding, Jazz070/ProJazz, Kwekers in de Kunst/Dario Fo, De Dutch Don't Dance Division (DeDDDD), en met landelijke en internationale partners. Verder heeft DMC concrete plannen voor het (cultuur)toeristisch evenementenbeleid. Zo wil het in 2019 Womex, een grote beurs en festival op het gebied van wereldmuziek, naar Den Haag halen, als onderdeel van een groot openingsfestival in het OCC. Ook wil DMC de publieke domeinprogrammering in het OCC in het bijzonder inzetten voor verbindingen met andere maatschappelijke sectoren en het sociale domein.

DMC noemt zich in 2020 in alle opzichten een publiek podium. Naar verwachting zal het aantal te plannen culturele activiteiten stijgen van 269 in 2017 naar 343 in 2020. Het geschatte aantal bezoekers stijgt ook, van 152.000 in 2017 naar 227.500 bezoekers in 2020. De belangrijkste extra inhoudelijke ambities waarvoor subsidieverhoging wordt aangevraagd, zijn: internationale programmering op het gebied van muziek en dans versterken en uitbreiden; samen met het Residentie Orkest de ontwikkeling realiseren tot volwaardige concertzaal (OCC); verdere (kwalitatieve) ontwikkeling van culturele diversiteit met structurele financiering na het wegvallen van de subsidieregeling pluriform programmeren; jaarlijks eigen community voorstelling met Dario Fo en DeDDDD; meer schoolvoorstellingen/educatie (OCC); stadsbrede programmering van publieke domein (OCC); grootschalig toneel in samenwerking met Het Nationale Theater.

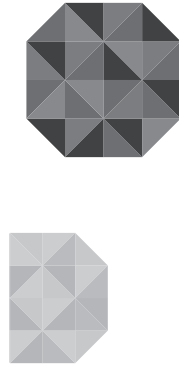
DMC ontvangt momenteel een structurele subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 van € 2.297.617,- (peiljaar 2015). Ook ontving DMC van de gemeente in 2014 en 2015 incidentele subsidies.

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt DMC een structurele subsidie van gemiddeld € 2.785.500,- per jaar aan. Het extra bedrag is bestemd voor de ambities op het gebied van

culturele programmering, voor de kosten van personeel en beheer. Daarnaast vraagt DMC een incidentele subsidie voor aanloopkosten OCC van € 585.000,-.

Beoordeling Adviescommissie

Het behoeft waarschijnlijk geen betoog dat het dossier van DMC en de overgang naar de nieuwe huisvesting een van de meest complexe vraagstukken van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 en de advisering daarover is. De gemeente doet een forse investering en heeft vanzelfsprekend een aantal daarbij behorende ambities geformuleerd. Het nieuwe muziek-, dans- en onderwijscentrum moet een inspirerend en innovatief gebouw worden, dat als spil zal fungeren in het hele muziek- en dansleven in de stad. Het nieuwe OCC zal in zijn programmering moeten bijdragen aan de uitstraling van Den Haag als internationale cultuurstad, zo goed als het een podium moet zijn voor een zeer breed, cultureel divers publiek.

Het ontwikkelen van zo'n profiel kost tijd en vooral, geld. Dat heeft de Commissie zich terdege gerealiseerd. Een gebouw van de allure die het nieuwe OCC gaat krijgen, moet de middelen hebben om dat podium te worden dat het college voor ogen heeft. Maar naar de stellige overtuiging van de Commissie kunnen en moeten die middelen niet worden gevonden binnen de huidige budgetten. Een uitname uit het kunstenplanbudget zou een sector die na een zeer forse bezuiniging weer wat opkrabbelt, ernstig op achterstand zetten.

Het advies van de Commissie om een aantal, op zich zeer begrijpelijke wensen van het DMC niet te honoreren, moet tegen die achtergrond worden gezien. Een kansrijke toekomst voor het nieuwe cultuurcentrum voor Den Haag vraagt om een extra financiële impuls van de gemeente.

De Commissie realiseert zich dat DMC de komende jaren een grote en complexe opdracht heeft: niet alleen als zelfstandig programmerend theater optreden met een breed aanbod, maar ook een goede huisbaas (facilitair, technisch, coördinerend) zijn voor de inwonende instellingen. Van de verhuizing naar het OCC verwacht de Commissie dat DMC en zijn partnerinstellingen als grote eenheid het verschil kunnen maken met een centrale rol in het culturele leven in Den Haag. Ook voor kleinere instellingen in de stad heeft het toekomstige OCC veel te bieden. Reden voor de Commissie om de suggestie te doen dat DMC nadrukkelijk zal investeren in de relatie met ensembles en gezelschappen in de stad.

De succesvolle exploitatie tot nu toe van het Zuiderstrandtheater, waarvoor de Commissie veel waardering heeft, geeft hoop op een bruisend nieuw gebouw in het centrum van de stad, maar gezien de complexiteit van die opdracht moet nog een aantal zaken worden verduidelijkt en een aantal problemen worden opgelost.

Volgens de Commissie moet en kan DMC als stads theater een passende, ambitieuze programmering maken, en daarbij de huisgezelschappen optimaal inzetten en profileren. Op het gebied van dans staat NDT garant voor een internationaal vermaard aanbod, terwijl het Residentie Orkest kwaliteitsconcerten verzorgt voor een breed (regionaal) publiek voor klassieke muziek. Ten aanzien van de door DMC gewenste en door de gemeente gevraagde kwaliteitsslag op het gebied van opera en (internationaal) muziektheater lijkt het de Commissie niet mogelijk om binnen de huidige kunstenplanbudgetten te concurreren met enkele andere podia in de Randstad, die over een veel ruimer exploitatiebudget kunnen beschikken. Met uitzondering van de dans acht de Commissie de inhoudelijke pijlers kwaliteit voor een breed publiek en doelgroepgerichte programmering binnen de huidige financiële moge-

lijkheden van het Beleidskader hanteerbaarder voor de profilering van DMC dan (inter)nationale excellentie. Tegelijkertijd erkent de Commissie dat een substantieel deel van de programmering van het DMC hoe dan ook zal moeten worden ingehuurd, omdat het aandeel van de huisgezelschappen in het totale beoogde aanbod beperkt is.

Ten aanzien van de extra aangevraagde middelen voor uitbreiding van het aantal klassieke concerten en dansvoorstellingen merkt de Commissie op dat zij van mening is dat van haar niet kan worden verwacht dat zij de benodigde extra middelen aan de sector onttrekt, omdat daarmee onherstelbare schade aan de kwaliteit en de diversiteit van het bestaande aanbod in de stad zou worden toegebracht.

DMC vraagt meer structurele subsidie voor de versterking en uitbreiding van de culturele programmering, waaronder € 100.000,- voor het onderdeel culturele diversiteit. Dit ter vervanging van een doelsubsidie uit voorgaande jaren (regeling Pluriforme Programmering), waarvan de achterliggende gedachte was dat DMC dit budget na afloop in de lopende exploitatie zou moeten kunnen realiseren. Zo noemt DMC meer incidentele middelen en projectmatige activiteiten die het structureel wil maken via een verhoging uit het gemeentelijke kunstenplanbudget. Hierin kan de Commissie niet meegaan. Zij adviseert DMC om incidentele financiering te blijven zoeken voor op zich relevante projecten als een community opera.

Ten aanzien van de bedrijfsvoering acht de Commissie de gevraagde extra subsidie voor structurele versterking en uitbreiding van de organisatie (receptie, financieel controller, bedrijfsleider horeca en evenementen, hoofd programma, structureel) nog niet voldoende beargumenteerd en toegelicht. Zij twijfelt niet aan het nut van een functie als hoofd programma, maar in de aanvraag heeft DMC onvoldoende inzichtelijk gemaakt hoe de beoogde uitbreiding van de programmastaf in de organisatie structureel is ingebed en of de structurele kosten doorlopen in de overgangsfase naar het Spui en/of de OCC-periode. Het extra gevraagde subsidiebedrag voor de aanloopkosten OCC voor 2017, 2018 en 2019 moet naar de mening van de Commissie beter onderbouwd worden zodra dat mogelijk is en kan op dit moment geen onderdeel uitmaken van haar advies.

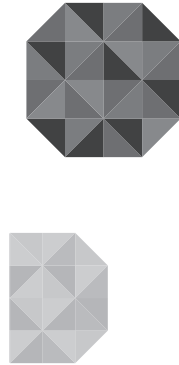
Op basis van de voorliggende gegevens kan de Commissie de begrotingsjaren 2019 en 2020 op dit moment niet goed beoordelen. 2019 is een overgangsjaar waarin het OCC wordt ingericht en het Zuiderstrandtheater wordt verlaten. Dit is een enorme operatie, die niet goed te vangen en te beoordelen is in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020. Daarbij is 2020 het eerste jaar in de nieuwe situatie, daarmee ook uitzonderlijk en evenmin goed te beoordelen in deze aanvraag. Onderliggende stukken met grote relevantie voor de exploitatie en de bedrijfsvoering zoals een huurcontract, de demarcatielijst wat geleverd wordt binnen de huurovereenkomst en wat niet, wie wat moet onderhouden en vervangen in meerjarig perspectief, worden niet zichtbaar in de aanvraag. Ook heeft de Commissie geen zicht op de concrete vormgeving van de samenwerking binnen het OCC op facilitair gebied (ICT, kassa, publieksservice) noch op de manier waarop het Koninklijk Conservatorium in de organisatie zal kunnen worden ingevoegd/ingevlochten.

Tot slot constateert de Commissie dat DMC, het Residentie Orkest en NDT aan hun beleidsplan als bijlage een reeds eerder geformuleerde 'gezamenlijke visie in zeven punten' ten aanzien van het toekomstige OCC hebben toegevoegd. Deze algemeen geformuleerde tekst baart de Commissie enige

zorg, want zij geeft vooralsnog geen zicht op de door de gemeente noodzakelijk geachte verdergaande afstemming en concrete samenwerking op het gebied van de programmering, talentontwikkeling, educatie, marketing en publieksopbouw. Een meer uitgewerkte visie zou de basis moeten zijn voor dit belangrijke centrum van het muziek- en dansleven in de stad. De Commissie mist in de beleidsplannen een nadere uitwerking van de gedeelde ambitie en visie voor de bespeeling van het toekomstige OCC en de rol van het Koninklijk Conservatorium daarbij. Deze verwachting nam de gemeente expliciet op in het Beleidskader 2017-2020.

De Commissie spoort de OCC-partners met klem aan om alsnog te komen tot een grondig geformuleerde samenwerking en afstemming. Naar haar oordeel zou de gemeente hierbij de vinger aan de pols moeten houden. In het verlengde hiervan waarschuwt de Commissie het college dat geen van de ingediende meerjarenbeleidsplannen voldoende licht werpt op de situatie die zou ontstaan indien de oplevering van het OCC onverhoopt vertraging oploopt.

Conclusie en advies Adviescommissie
Gedeeltelijk honoreren € 2.297.617,- (peiljaar 2015).

Concluderend acht de Commissie zich alleen in staat om de periode in het Zuiderstrandtheater te beoordelen. Zij meent dat DMC tot de verhuizing naar het Spui zijn programmering moet kunnen financieren op basis van continuering van de budgetten op het prijspeil van 2015. Derhalve adviseert de Commissie om een subsidiebedrag ter hoogte van peiljaar 2015 toe te kennen en voor de periode 2017-2018 DMC te vragen een bijgesteld activiteitenplan in te dienen. De aanloopkosten voor de overgang kunnen op dit moment niet worden beoordeeld en worden door de Commissie buiten haar advies gehouden.

Daarnaast beveelt de Commissie het college aan om een procesafpraak te maken tussen de gemeente en DMC over het begrotingsjaar 2019, inclusief een uitgebreide risicoparagraaf die waarborgt dat (extra) kosten en risico's die te maken hebben met de overgang naar het OCC niet ten laste komen van de cultuurprogrammering, maar apart worden begroot in de stichtingsbegroting van het complex.

Het overgangsjaar 2019 moet worden opgevolgd door een nieuwe versie Bedrijfsplan 2020 en verder, waarbij met actuele cijfers wordt onderbouwd wat de culturele en economische verwachtingen zijn voor die periode. Naar het oordeel van de Commissie moet het te vragen bedrijfsplan in ieder geval op vier elementen inzicht geven in de exploitatie van het complex: 1) de bedrijfsvoering (facilitair, techniek, beheer inclusief de diensten voor het Koninklijk Conservatorium); 2) een uitgewerkte programmering/culturele marketing, inclusief risicoparagraaf; 3) een verdienmodel voor horeca en verhuur, inclusief de financiering van de aanloopkosten materieel en personeel; 4) een fonds- en sponsorwervingscampagne/strategie, met realistische doelstellingen, als bijdrage aan zowel de stichtingskosten als aan de nieuwe exploitatie.

De Commissie beveelt verder aan om met DMC tussentijds regelmatig overleg te voeren over de noodzakelijk geachte intensivering van de samenwerking en afstemming met de drie instellingen waarmee DMC het nieuwe OCC zal betrekken.

DE DUTCH DON'T DANCE DIVISION

Stichting De Dutch Don't Dance Division

Inleiding

De Dutch Don't Dance Division (DeDDDD), opgericht door choreografen Thom Stuart en Rinus Sprong, heeft als doelstellingen: het bevorderen van de dans in al zijn facetten, bij een zo breed mogelijke doelgroep, zowel op het gebied van de actieve als de passieve cultuurparticipatie. Vanaf januari 2013 is een reorganisatie uitgevoerd: het project De Dutch Junior Dance Division (DeDJDD) is van start gegaan, het team is uitgebreid, en er zijn een studio en kantoor gehuurd. Hierdoor is de jaaromzet gestegen en het aantal activiteiten toegenomen. In de periode 2017-2020 wil DeDDDD haar positie als Haags dansgezelschap, talentontwikkelingsinstituut en adviesorgaan, producent van cultuurparticipatieprojecten en educatieve voorstellingen bestendigen en uitbouwen.

De doorlopende projecten en activiteiten die DeDDDD organiseert, staan onderling met elkaar in verbinding. In het beleidsplan worden ze onder drie pijlers gerangschikt. Allereerst focust DeDDDD op 'ruimte voor talentontwikkeling van professionals en producties': jaarlijks nemen 10 jonge dansers/makers deel aan het traject DeDJDD. Zij participeren in diverse activiteiten van DeDDDD en worden begeleid naar werk in het dansveld. Ten tweede streeft DeDDDD naar 'cultuuronderwijs voor iedere Haagse jongere'. Naast het reeds bestaande educatieproject 'Move!' wil DeDDDD jaarlijks een nieuw educatietraject ontwikkelen. Hierbij worden de choreografieën mede gecreëerd door de dansers van DeDJDD, op basis van een maatschappelijk actueel thema dat aansluit bij de belevingswereld van de leerlingen. Dit project wordt via samenwerkingspartner Holland Dance Festival, CultuurSchakel en het Expertisecentrum Cultuureducatie aangeboden aan de Haagse scholen. Jaarlijks wil DeDDDD 1562 leerlingen op 20 scholen voor basis- en voortgezet onderwijs bereiken. Ten derde beoogt DeDDDD 'cultuur voor iedereen, talentontwikkeling van amateurs en dansvakstudenten'. Hiertoe organiseert ze De Dutch Summer Dance Course (DeDSDC, een (inter)nationale zomerdanscursus voor jong en oud, amateur en professional), de jaarlijks terugkerende Kerstproductie (een groots community-project met vele coproductanten, deelnemers en vrijwilligers, en een publieksbereik van 5200 bezoekers), en tot slot diverse locatievoorstellingen waaronder Solo's@theSea, coproducties, evenementen, commerciële opdrachten en tv-programma's.

Vaste danspartners van DeDDDD zijn Holland Dance, het Koninklijk Conservatorium, en het Dans- en Muziek Centrum (coproducent van de kerstvoorstellingen in het Zuiderstrandtheater). Binnen de klassieke kunsten in Den Haag wil DeDDDD ook de bestaande verbindingen met Festival Classique, OPERA2DAY en het educatieve project de Kinder Matteüs voortzetten. Naar eigen zeggen verrijkt DeDDDD door de inzet van haar brede regionale, nationale en internationale netwerk de Haagse culturele sector en bevordert zij de internationale positie van Den Haag als dansstad.

DeDDDD ontvangt momenteel een structurele subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 van € 168.612,- (peiljaar 2015), en in 2014 en 2015 een subsidie van € 72.500,- per jaar van het Fonds Podiumkunsten via de Nieuwe Makers regeling. Daarnaast ontving DeDDDD in 2014 projectsubsidie van de gemeente, en in 2015 extra incidentele subsidie van het Fonds Podiumkunsten.

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt DeDDDD een structurele subsidie van € 283.570,- per jaar aan, als investering in talentontwikkeling (DeDJDD) en voor de verwachte hogere huur

van studio en kantoor. Ook bij het Fonds Podiumkunsten vraagt DDDDD een meerjarige activiteitsubsidie van € 80.000,- per jaar aan om meer structurele inkomsten te verwerven.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie is positief over de ontwikkeling die DeDDDD sinds januari 2013 heeft doorgemaakt van een projectmatig werkende organisatie naar een productiekern met tien jonge dansers binnen DeDJDD. Graag had de Commissie in de aanvraag meer gelezen over de structuur van dit belangrijke talentontwikkelingstraject voor pas afgestudeerde dansers. Zij mist bijvoorbeeld heldere informatie over het aantal DeDJDD-activiteiten op jaarbasis, de honorering van de deelnemers, en de maximale termijn van het leerwerktraject, waarna de deelnemers in staat worden geacht om als professioneel danser en maker door te stromen binnen het werkveld.

Bovenal heeft de Commissie waardering voor het niet elitaire karakter van de breed gedragen participatieprojecten en activiteiten van DeDDDD. Hiermee is de groep goed geworteld in Den Haag. Als kritische kanttekening merkt de Commissie op dat zij in de veelheid aan plannen een specifieke eigen stijl en signatuur van DeDDDD mist. Hoewel DeDDDD zelf veel waarde hecht aan diversiteit en een ad hoc werkwijze, had de Commissie in het beleidsplan graag meer focus en een consistente artistieke visie gezien, met een inhoudelijke toelichting op dansprincipes, -waarden en -methoden. Ook vindt de Commissie niet helder uitgewerkt welke rol DeDDDD en haar samenwerkingspartner Holland Dance hebben bij het ontwikkelen van een nieuw educatietraject voor Haagse scholen. Bovendien ontbeert het plan een artistieke richting voor de kerstproductie in de komende periode.

Ten aanzien van de bedrijfsvoering vindt de Commissie het hoge percentage eigen inkomsten en grote publieksbereik van DeDDDD een compliment waard. Dat DeDDDD vanuit haar commerciële opdrachtenwerk geld investeert in de eigen activiteiten, beoordeelt de Commissie ook positief. Wel acht zij de omvang van het zakelijk en ondersteunend personeel bescheiden in verhouding tot die van de artistieke directie (2 fte). Volgens de Commissie zou DeDDDD er goed aan doen om de organisatiestructuur over de hele linie te versterken en verder te professionaliseren, om een kwaliteitsverbetering in de verdere toekomst te waarborgen. Terwijl DeDDDD aangeeft in haar bedrijfsvoering een grote nadruk te gaan leggen op marketing, mist de Commissie in de aanvraag een goede uitwerking van dit voornemen. Wat betreft de gevraagde extra middelen voor de verwachte hogere huur van studio en kantoor, acht de Commissie het niet vanzelfsprekend om hiervoor een beroep te doen op structurele middelen uit het cultuurbudget van de gemeente.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag gedeeltelijk te honoreren, en de structurele subsidie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 te verhogen met € 50.000,- per jaar voor talentontwikkeling binnen het project DeDJDD, tot een totaalbedrag van € 218.612,- per jaar.

Gedeeltelijk honoreren: € 218.612,-

Indien honorering door het Fonds Podiumkunsten niet doorgaat of substantieel hoger of lager uitvalt dan begroot, adviseert de Commissie de gemeente om DeDDDD een herzien plan met passende begroting te vragen. De consequenties van eventuele honorering door het Fonds Podiumkunsten moeten zichtbaar zijn in de nieuwe begroting.

DE MIX WERELDMUZIEK

Stichting De Mix Wereldmuziek

Inleiding

De in 2001 opgerichte Stichting De Mix Wereldmuziek (De Mix) heeft als doel om een podium te organiseren in het Zeeheldentheater waar wereldculturen elkaar ontmoeten in muziek, dans en theater. De Mix biedt een podium aan wereldmuziektheater. Jong en/of onbekend talent krijgt hierbij een kans in de vorm van concerten, voorstellingen, workshops en muziekprojecten. De Mix wil qua publieksbereik een weerspiegeling van de multiculturele samenleving zijn. In 2014 is het project Samen uit Samen thuis voor Oud en Jong gestart. Met dit project wil De Mix zoveel mogelijk zelfstandig wonende senioren, senioren uit zorginstellingen en kinderen van de buitenschoolse opvang een familievoorstelling presenteren en hen zo een unieke middag bezorgen. De Stichting werkt met ZZP'ers en vrijwilligers met 'rugzakjes'.

Stichting De Mix Wereldmuziek maakt geen deel uit van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 en vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidie van € 35.000,- per jaar aan voor het project Samen uit Samen thuis voor Oud en Jong.

Beoordeling Adviescommissie

Met het project Samen uit Samen Thuis voor Oud en Jong wil De Mix kinderen en senioren van verschillende achtergronden samenbrengen. De Commissie heeft waardering voor het feit dat De Mix preciaire doelgroepen zoals mensen uit zorginstellingen, buitenschoolse opvang en zelfstandig wonende ouderen, bedient. Daarin vervult het theater een niche en heeft het een belangrijke functie. De Commissie is van mening dat De Mix hierin ook kan samenwerken met het cultuuranker in het stadsdeel Centrum, de Theater de Vaillant.

De Commissie mist een missie of visie op langere termijn en vindt De Mix te weinig omgevingsgevoelig. De missie is eenduidig en alleen gericht op het project Samen uit Samen Thuis voor Oud en Jong. De aanvraag betreft volgens de Commissie een aanvraag voor projectsubsidie en komt daarmee niet in aanmerking voor meerjarige subsidie. Daarvoor is naast een duidelijke meerjarige visie ook een professionele organisatie nodig. De Commissie mist een duidelijk pr- en communicatieplan en vindt de bedrijfsvoering niet transparant genoeg.

Conclusie en advies Adviescommissie

Niet honoreren.

DE NIEUWE REGENTES

Stichting De Nieuwe Regentes

Inleiding

De Nieuwe Regentes (DNR) is gevestigd in een voormalig zwembad aan de Weimarstraat. DNR stelt zich ten doel kunstbeoefening in de meest brede zin van het woord te bevorderen. Het biedt programma's voor een breed publiek uit de buurt en stad met muziek, variété, film, wereldmuziek en werelddans, community-art en een programma voor jeugd en scholen. Zo brengt DNR diverse netwerken samen binnen verschillende domeinen.

DNR heeft een cultuurankerfunctie voor het stadsdeel Segbroek. De komende periode wil DNR een ontwikkeling doormaken naar professionalisering van de organisatie en haar culturele, maatschappelijke en verbindende rol verder uitbouwen tot een bruisend buurttheater onder de noemer de wereld in Den Haag. Ook gaat DNR meer samenwerking zoeken met scholen en zorg- en welzijnsinstellingen in de buurt. DNR heeft de intentie om het aantal bezoekers te laten toenemen van 26.624 in 2014 naar 44.400 in 2020. DNR werkt met een klein vast team en een diverse, grote groep vrijwilligers. Zij wil het aantal fte's uitbreiden van 6 naar 7,2 en de arbeidsvoorwaarden verbeteren. DNR huurt het gebouw op dit moment tegen een laag huurtarief. DNR houdt per 2017 rekening met het moeten betalen van een kostendeekkende huursom.

DNR ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van   46.057,- per jaar. DNR ontvangt tot en met 2016 een incidentele exploitatiebijdrage van   100.000,-. In 2015 en 2016 ontving DNR een incidentele bijdrage van   20.000,- voor programmering en marketing. DNR vraagt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 een bedrag van   415.000,- per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

DNR heeft een heldere, inhoudelijk sterke en inspirerende aanvraag ingediend. De culturele waarden samenwerken, eigenheid, kwaliteit en het 'bieden van magische momenten' geven vertrouwen in de programmering. Deze is vraaggericht en divers in disciplines, buurtgericht en er is ruimte voor experiment en talent. Het inspelen op niches in het totale Haagse aanbod toont een leuk soort lef en ambitie. Hier wordt verder gekeken dan alleen de rol van wijktheater. De programma's voor weinig bekende doelgroepen, zoals Chinezen en Roemenen zijn interessant voor de rest van de stad. Er wordt intensief en op alle niveaus samengewerkt door het cultuuranker. Er wonen relatief veel hoger opgeleiden en kunstenaars in de wijk. De Commissie waardeert de ambitie om ook andere doelgroepen te bereiken. De Commissie vindt dat doordat DNR het voordeel van haar omgeving optimaal benut, zij met een klein budget een groot publiek weet te bereiken. Het is opmerkelijk dat DNR stelt dat de samenwerking met CultuurSchakel nog weinig concrete resultaten heeft opgeleverd en op het gebied van participatie meer te verwachten van een eigen medewerker. DNR zou zich meer kunnen profileren op het gebied van cultuureducatie. Het valt de Commissie op dat DNR weinig samenwerkt met scholen in de wijk.

Er is waardering voor het hoge aantal van circa 90 vrijwilligers waarmee inventief wordt gewerkt. Deze mensen doen werkervaring op en worden opgeleid. De expertise die hiermee wordt opgedaan heeft een maatschappelijk belang. Hun aanwezigheid straalt ook uit naar de buurt. Ze zijn niet alleen

ambassadeurs voor DNR, maar ook een informatiebron. Zowel de Code Culturele Diversiteit als de Code Cultural Governance wordt nagevolgd.

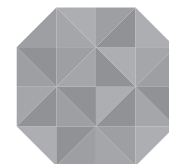
De subsidieafhankelijkheid is in tegenstelling tot het initiële streven naar grote(re) financiële onafhankelijkheid in de afgelopen paar jaar toegenomen en stijgt nu verder, waarmee de oorspronkelijke plannen uit 2013 definitief worden losgelaten. De Commissie constateert dat DNR wil groeien van buurtinitiatief, dat op basis van vrijwillige inzet het gebouw zo goed mogelijk wil exploiteren, naar een culturele voorziening gerund door vrijwilligers met een professionele staf met navenant hogere kosten en gefinancierd door de gemeente. Met het oog op een succesvol vrijwilligersbeleid kan de Commissie zich deze nieuwe koers goed voorstellen.

In 2020 bestaat het gebouw 100 jaar en in dat jaar wil DNR ook de tribune met een capaciteit van 350 stoelen vernieuwen. Het gebouw en de theaterinventaris zijn een zorgpunt, omdat deze achterstallig onderhoud kennen. DNR vraagt hier structureel geld voor aan. De Commissie meent dat DNR de plannen opnieuw kritisch dient te bekijken om op zoek te gaan naar alternatieve mogelijkheden en een herziene planning. Een kleinere tribune per 2021 passend bij een cultuurankerfunctie en de aanschaf van goede tweedehands theatertechnische materialen, behoren tot de mogelijkheden. Daarnaast vindt de Commissie dat de mogelijkheden om via particuliere fondsen dekking te vinden voor de aan te schaffen inventaris nog onvoldoende zijn benut. Het is bovendien niet zichtbaar of de aangekondigde huurverhoging ook wordt doorberekend aan de vaste huurders of in de huurtarieven, terwijl dat wel logisch zou zijn op het moment dat de kwaliteit van het gebouw wordt verhoogd en zichtbaar is.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend stelt de Commissie dat DNR cultureel interessant is, maar dat de organisatie nog niet erg stabiel is. De stap van een subsidieonafhankelijk streven in 2013 naar een subsidieaanvraag van € 415.000,- vindt de Commissie groot. DNR stelt dat de zogenaamde pioniersfase voorbij is en een noodzaak te zien voor consolidatie en het inrichten van een solide organisatie en goede arbeidsvoorwaarden. Naar de mening van de Commissie is deze fase pas voorbij wanneer de organisatie staat en een continue positie in het Haagse culturele veld heeft verworven. Ook ziet de Commissie mogelijkheden voor DNR om de verhouding tussen culturele en zakelijke activiteiten beter in balans te brengen om zo budgettaire vooruitgang te boeken en gericht de inzet van vrijwilligers, professionele staf en bijvoorbeeld stagiaires te kunnen bepalen. Ten aanzien van de investeringen in materialen stelt de Commissie dat deze pas plaats zouden moeten vinden indien de gemeente de culturele bestemming wil vasthouden voor de komende 10-15 jaar en ook wil gaan investeren in het pand.

Reserveren: € 200.000,- voor de exploitatie waaronder huurkosten en waarvan € 60.000,- voor programmering inclusief marketing en DNR een nieuw activiteitenplan en begroting laten opstellen waarin kansen moeten zijn opgenomen rond financiering van de theatertechnische materialen via fondsen.

DEN HAAG ONDER DE HEMEL

Stichting Den Haag onder de Hemel

Inleiding

De Stichting Den Haag onder de Hemel (DHODH) heeft ten doel het organiseren van een jaarlijkse tentoonstelling van hedendaagse beeldhouwwerken uit binnen- en buitenland op het Lange Voorhout en in Museum Beelden aan Zee. De gemeentelijke subsidie wordt uitsluitend aangevraagd voor de tentoonstelling op het Lange Voorhout. Tot begin 2013 was DHODH een samenwerkingsverband tussen Museum Beelden aan Zee en de Stichting Den Haag Sculptuur. Inmiddels is Den Haag Sculptuur opgeheven en zijn de statuten van DHODH gewijzigd.

De tentoonstelling heeft volgens de organisatie een aanzuigende werking. Een toenemend aantal cultuurinstellingen organiseert in overleg met DHODH parallelle evenementen onder de paraplu van het hoofdevenement. De samenwerkingsverbanden van DHODH zijn uitgebreid met bedrijven en commerciële instellingen. Voor de periode 2017-2020 zet DHODH sterker in op de benadering van buitenlandse toeristen en de samenwerking met hotels, musea en toeristische attracties. Met een interactief programma voor jong en oud wil DHODH een breed publiek bereiken, van kinderen uit achterstandswijken tot ouderen met een beperking.

Stichting Den Haag onder de Hemel ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 130.750,- per jaar. In de periode 2013 t/m 2016 ontving DHODH tevens een subsidiebijdrage uit het gemeentelijke evenementenbudget. In het kader van het meerjarenbeleidsplan 2017-2020 vraagt DHODH een subsidie van € 350.000,- per jaar.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie waardeert de aanwezigheid van de grote en druk bezochte tentoonstelling met hedendaagse sculpturen uit binnen- en buitenland, die jaarlijks op het Lange Voorhout en in Museum Beelden aan Zee is te zien. De combinatie van de expositie van monumentale beeldhouwkunst in de openbare ruimte in het hart van Den Haag met een museale presentatie in Museum Beelden aan Zee trekt een breed publiek aan. De organisatie hanteert regelmatig een landentema. Bij de laatste editie stonden Vlaamse kunstenaars centraal. De Commissie is positief over de kwaliteit van het werk van de individuele kunstenaars, maar mist soms een overkoepelend concept dat deze werken met elkaar verbindt.

In het ingediende beleidsplan wordt aandacht besteed aan het belang van het festival voor citymarketing, maar blijven de artistiek-inhoudelijke overwegingen onderbelicht. De omslag van een festival met een jaarlijks wisselend landentema, naar afwisselend een editie waarin kunstenaars centraal staan en een editie waarin een land centraal staat, wordt niet inhoudelijk onderbouwd. Het programma voor de aankomende jaren is nog niet gedefinieerd, wat de Commissie bevreemdt aangezien de organisatie aangeeft dat de voorbereidingen een tot twee jaar in beslag nemen.

De Commissie onderkent de betekenis van het evenement voor Den Haag. Het is een jaarlijks terugkerende en toegankelijke expositie met een impact voor citymarketing. Het laagdrempelige evenement heeft een sterke aantrekkingskracht op het publiek en maakt ook toevallige passanten tot kunstkijkers. De Stichting Den Haag Sculptuur is opgeheven, wat betekent dat er geen vast personeel in dienst is en het beeldenfestival organisatorisch onder Museum Beelden aan Zee valt. Het is voor de Commissie

onduidelijk in hoeverre er bij Museum Beelden aan Zee extra personeelsuren worden ingezet en in hoeverre de organisatie binnen de bestaande uren deze tentoonstelling organiseert. Een specificatie van geraamde uren en bijbehorende kosten ontbreekt.

De Commissie is positief over het ondernemerschap en de manier waarop DHODH sponsors aan zich bindt en eigen inkomsten genereert. De samenwerking met ambassades en bedrijven is sterk. De landthema's sluiten aan bij landelijke programma's op nationaal niveau zoals Beste Buren en het Nederland-Rusland jaar.

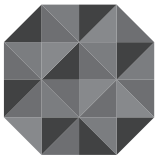
Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie onderschrijft het belang en de aantrekkingskracht van het veelzijdige evenement. De Commissie plaatst vraagtekens bij de noodzaak van een hoger subsidiebedrag voor het voortbestaan van het evenement. Een duidelijke toelichting op en specificatie van diverse inkomstenposten op de begroting ontbreken. De Commissie adviseert het subsidiebedrag van het peiljaar 2015 te continueren.

Gedeeltelijk honoreren: € 130.750,-

De Commissie adviseert voorts om het subsidiebedrag aan te vullen met een gemeentelijke financiële bijdrage vanuit het gemeentelijke Evenementenbudget.

DIAMANT THEATER

Stichting DiamantTheater

Inleiding

Het DiamantTheater is in 2010 opgericht als theater voor de wijk Mariahoeve en is gevestigd in het Diamant College (VMBO). De stichting stelt zich ten doel om voorstellingen en cultuur programma's in de directe omgeving mogelijk te maken. Sinds 2013 is het DiamantTheater cultuuranker voor het stadsdeel Haagse Hout waar mensen met meer dan zeventig verschillende nationaliteiten wonen. De organisatie wil zoveel mogelijk stadsdeelbewoners actief of receptief in aanraking brengen met cultuur. Educatie en participatie zijn hierbij de pijlers van het programma. Naast de programmering in het theater wil het DiamantTheater in de wijken op een laagdrempelige manier cultuur op locatie bieden. Voor een stadsbrede lijn op het gebied van talentontwikkeling werkt het theater samen met CultuurSchakel en aanbieders in de wijk.

Het DiamantTheater richt zich op ouderen, kinderen en amateurkunstenaars en wil investeren in het opbouwen van relaties met diverse culturele doelgroepen. Het DiamantTheater heeft het voornemen het aantal uren van de artistiek en zakelijk leider te verhogen, een productiemedewerker in te zetten en het aantal uren voor marketing te verhogen.

Het DiamantTheater ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 46.057,- per jaar. In 2015 en 2016 ontving het DiamantTheater een incidentele bijdrage van € 20.000,- voor programmering en marketing evenals een incidentele subsidie van € 40.000,- in 2015 en 2016 voor de versterking van de basisorganisatie. Voor de periode 2017-2020 vraagt het DiamantTheater een subsidie van € 115.000,- per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

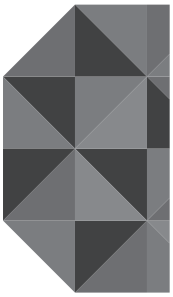
Het DiamantTheater is er in geslaagd zich in korte tijd te professionaliseren en een organisatie op te bouwen met een bestuur, een artistiek en een zakelijk leider en medewerkers voor marketing en techniek. Het DiamantTheater weet door de laagdrempeligheid van de programma's publiek te bereiken evenals actief participerende amateurs.

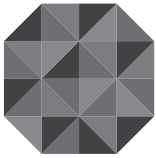
De Commissie mist echter het creatieve vuur, de goede ideeën en de originele oplossingen in de aanvraag. Het theater werkt nu vooral faciliterend, maar de functie van cultuuranker is breder. In het plan is geen sprake van wijkonderzoek. De programmering is vooral aanbodgericht. Het DiamantTheater geeft zelf aan dat bewoners met een bi-culturele achtergrond niet serieus in het vizier zijn, alhoewel 40 procent van de bewoners een bi-culturele achtergrond heeft. De Commissie ziet bij de leiding van het DiamantTheater te weinig kennis en ervaring als het gaat om culturele diversiteit en de organisatie is nog te weinig omgevingsgevoelig. De Commissie ziet graag een meer gerichte keuze in aanpak en programmering die de kansen die de omgeving biedt als uitgangspunt neemt. Het DiamantTheater zou hierover de meer ervaren cultuurankers kunnen raadplegen.

Dat jongeren niet worden bereikt, verbaast de Commissie aangezien het theater programmeert in een VMBO school waar in principe een deel van de doelgroep aanwezig is. Een cultuuranker in een school heeft ook beperkingen. De Commissie onderschrijft de wens om als cultuuranker zichtbaarder te zijn en ook overdag voor de bewoners bereikbaar te zijn. Omdat dit op de school vaak niet mogelijk is, kan (meer) samenwerking met de wijkbibliotheek een effectieve en efficiënte oplossing zijn.

Conclusie en advies Adviescommissie

Gedeeltelijk honoreren: € 66.057,- waarvan € 20.000,- voor extra programmering inclusief marketing en op voorwaarde dat het DiamantTheater een activiteitenprogramma ontwikkelt waarmee mensen met een bi-culturele achtergrond als co-creators worden benaderd. Hiervoor kan het DiamantTheater zich laten adviseren door andere Cultuurankers.

DILIGENTIA EN PEPIJN

Stichting Theaters Diligentia en PePijn

Inleiding

Stichting Theaters Diligentia en PePijn wil activiteiten bevorderen op het gebied van theater- en muziekuitvoeringen, manifestaties van andere culturele aard, lezingen en congressen, horecafaciliteiten, ten behoeve van een verantwoorde exploitatie van de twee Haagse cabaretpodia Diligentia en PePijn. In de periode 2017-2020 vormen drie elementen de pijlers onder het inhoudelijk beleid van Diligentia en PePijn: kwaliteit, talentontwikkeling en brede programmering. Het middelgrote Theater Diligentia profileert zich als hét podium voor cabaret in Den Haag en voor de Haagse regio. Hier kan de meer gevestigde cabaretier een avondvullende voorstelling met kwalitatief hoogwaardig materiaal tonen. Theater PePijn is de kweekvijver voor cabarettalent, en wordt ook gebruikt voor try-out voorstellingen van ervaren cabaretiers. In hun programmering willen Diligentia en PePijn rekening houden met de culturele diversiteit in de stad, zich profileren als kennisdragers van het Nederlandse cabaret, en het begrip 'Politiek Cabaret' weer op de kaart zetten. Bovendien ambiëren Diligentia en PePijn op artistiek gebied een voortrekkersrol door jonge talenten kansen te bieden. Daartoe produceren de theaters ook specials zoals FUDGE, Future Generation, Muziek op Zondag, Podium PeP, Comedy Club en Singer Sunday. Binnen en buiten de regio zoeken Diligentia en PePijn naar aanstormend (lokaal) toptalent, bijvoorbeeld met het project PePijn de Wijken in dat zij willen continueren.

Om tot een betere afstemming van programmering en concepten te komen, zijn Diligentia en PePijn naar eigen zeggen al in nauw overleg met de Koninklijke Schouwburg, het Nationale Toneel, Theater aan het Spui en het Zuiderstrandtheater. Daarnaast ondersteunen zij de cabaretprogrammering van Theater Dakota, spelen zij waar mogelijk in op de vele activiteiten en evenementen op het Lange Voorhout en willen zij de Schilderswijk Stand-Up-Spot Award in samenwerking met Theater De Vaillant continueren. De samenwerking met genoemde cultuurankers is erop gericht een breder Haags publiek te bedienen.

Op het gebied van bedrijfsvoering achten Diligentia en PePijn het noodzakelijk een inhaalslag te realiseren met betrekking tot investeringen (ruim € 800.000,-) op het gebied van techniek, onderhoud en het up to date houden van het theater. Ter ondersteuning van de exploitatie van het theater richten Diligentia en PePijn zich op commerciële verhuringen. Men wil Diligentia in deze markt herpositioneren om meer grootschalige evenementen binnen te halen, met gebruikmaking van de nieuwste marketingtools. De komende jaren streven Diligentia en PePijn naar het handhaven van de huidige personele bezetting in kwantitatieve zin, met veel aandacht voor doelmatigheid en efficiency.

Theaters Diligentia en PePijn ontvangen momenteel een structurele subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 van € 771.758,- [peiljaar 2015].

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt Stichting Theaters Diligentia & PePijn een structurele subsidie van € 906.500,- per jaar aan. De verhoging van het subsidiebedrag met € 135.000,- per jaar moet volgens de stichting een verantwoorde, gezonde en veilige exploitatie mogelijk maken.

Beoordeling Adviescommissie

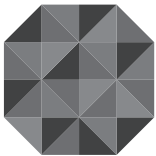
In het Beleidskader stelt de gemeente dat Den Haag met de theaters Diligentia en PePijn een lange traditie voor cabaret en kleinkunst en inmiddels ook voor stand-up comedy heeft. Dit beaamt de Commissie. Diligentia en PePijn bieden een professioneel podium aan de artiesten, hebben elk een onderscheidend signatuur, en nemen met hun programmering een heldere en eigen positie in binnen de cabaretketen in Den Haag. Volgens de Commissie slagen Diligentia en PePijn er daarbij goed in om een relatief jong en cultureel divers publiek te bereiken met een breed en kwalitatief hoogwaardig aanbod van jong talent tot ervaren cabaretiers. De Commissie is ook positief over de samenwerking met Haagse cultuurankers en inspanningen op het gebied van talentontwikkeling. Verder prijst de Commissie dat beide theaters de komende periode willen werken aan een gecoördineerde cabaret-programmering met andere Haagse instellingen, zoals de Koninklijke Schouwburg en het toekomstige Onderwijs- en Cultuurcentrum aan het Spui.

Dat in broedplaats PePijn try-out voorstellingen van topartiesten tegen bodemprijzen worden aangeboden, acht de Commissie weliswaar in lijn met de romantiek die rond dit kleine podium hangt, maar niet wenselijk uit het oogpunt van een gezonde bedrijfsvoering. In het algemeen vindt de Commissie de constructie waarin PePijn kostenneutraal kan opereren dankzij een jaarlijkse benefiet, en de tekorten anders vanuit Diligentia moeten worden gecompenseerd, in financieel opzicht weinig duurzaam. Los van haar twijfels over de houdbaarheid van deze onderlinge relatie is de Commissie te spreken over het gemotiveerde nieuwe directieteam van Diligentia en PePijn, dat veel kennis heeft van de specifieke bedrijfsvoering en grip op de zaak en taak lijkt te hebben. Daarentegen vindt de Commissie dat in de aanvraag de noodzaak van de gewenste verhoging van het gemeentelijke subsidiebedrag niet goed is gemotiveerd. Het is haar niet duidelijk hoe deze verhoging met € 135.000,- per jaar een verantwoorde, gezonde en veilige exploitatie mogelijk moet maken, en waaraan het geld precies besteed zal worden.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag gedeeltelijk te honoreren, en de subsidie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 te continueren op het huidige niveau van € 771.758,- per jaar.

Gedeeltelijk honoreren: € 771.758,-

ENSEMBLE KLANG

Stichting Ensemble Klang

Inleiding

Stichting Ensemble Klang (Klang) is opgericht door een aantal vakstudenten op het Koninklijk Conservatorium die zich in 2003 verder wilden toeleggen op het uitvoeren van avontuurlijke, hedendaagse muziek. Hieruit ontstond Ensemble Klang, waarvan de bezetting wordt omschreven als een amalgaam van jazzcombo, rockband en klassiek kamerensemble. Klang werkt met een vaste kern musici van 15 personen. Voor grotere projecten waarbij extra menskracht nodig is, wordt gebruikgemaakt van individuele contacten uit het culturele veld. Klang is partner van het virtuele Huis voor de Nieuwe Muziek, en mede-initiatiefnemer van de beoogde Ensemble Academie, waar talentontwikkeling centraal staat. In de afgelopen periode is de organisatiestructuur van Klang verder geprofessionaliseerd, met een vernieuwing van de stichtingsstatuten, en de aanstelling van een driekoppig bestuur, een directie van zakelijk en artistiek leider, en een muzikantenraad.

Klang heeft als missie: voor een groot en divers samengesteld publiek de meest opwindende, genre- en stijlgrenzen overschrijdende muziek tot leven brengen, door ontwikkelingen te volgen en te onderzoeken, en door opdrachten te geven tot het schrijven en creëren ervan. Voor de periode 2017-2020 kunnen de activiteiten worden ingedeeld in drie categorieën: optredens (per jaar twee nieuwe Ensemble Klang producties, een nieuwe KlangXL productie, een nieuwe neo-fanfane 9x13 productie, dit aangevuld met reprises en internationale optredens); talentontwikkeling & educatie (Ensemble Academie, Zomerfestival, Schoolproject, Klang Exchange, de instrumentendag voor amateurmusici uit de regio); registratie en verspreiding (via het Ensemble Klang Records label en online aanwezigheid).

Om de plannen en ambities te kunnen realiseren, acht Klang vooral zijn samenwerkingsverbanden met de vaste partners in Den Haag van belang: thuispodium Korzo (waar Ensemble Klang jaarlijks twee of drie maal optreedt); festival Dag in de Branding (met jaarlijks twee uitvoeringen en een schoolproject), en het initiatief de Ensemble Academie (waarbinnen Klang met het Koninklijk Conservatorium jaarlijks aan twee concerten in Den Haag wil werken). Daarnaast streeft Klang naar meer continuïteit in productie, marketing en langetermijnplanning. Er wordt toegewerkt naar een situatie waarin de tweekoppige directie wordt bijgestaan door een (productie)manager, een marketeer en een deskundige voor de educatieprojecten en talentontwikkeling.

Klang maakt geen deel uit van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013–2016. Het ensemble ontving de afgelopen jaren incidentele subsidies van onder meer het VSB Fonds, SNS (Fonds 21) en het Fonds Podiumkunsten voor verschillende projecten en een compositie-opdracht, en een bedrag van € 12.500,- uit de gemeentelijke Subsidieregeling Culturele Projecten voor de productie Professor Bad Trip.

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017–2020 vraagt Klang een structurele subsidie van € 140.000,- per jaar aan. Met het extra bedrag wil het ensemble een betere organisatorische ondersteuning ontwikkelen, die naar verwachting een positieve invloed zal hebben op het aantal, de schaal en het bereik van de projecten van Klang, met als gevolg een hogere omzet. Daarnaast vraagt Klang volgens de begroting een meerjarige subsidie van € 140.000,- per jaar aan bij niet nader gespecificeerde cultuurfondsen.

Beoordeling Adviescommissie

Klang is een nieuwe aanvrager, die heeft bewezen met beperkte middelen veel te kunnen realiseren. Naar het oordeel van de Commissie heeft het ensemble met een indrukwekkend energieke aanpak een grote staat van dienst opgebouwd. Alleen al het aantal van 120 nieuwe eigentijdse muziekcomposities dat in de afgelopen jaren is geschreven en uitgevoerd, spreekt wat dat betreft boekdelen. Uit de aanvraag van Klang blijkt een enorme ambitie om zeer veel projecten verder te ontwikkelen en een forse groei door te maken in de periode 2017-2020. De staat van dienst van het ensemble en het feit dat zoveel projecten in het verleden gerealiseerd zijn, maakt dat de Commissie de ambities geloofwaardig acht.

Toch plaatst de Commissie enkele kanttekeningen bij het beleidsplan van Klang. Het aantal pijlers waarop het programmatisch beleid van de komende jaren is gebaseerd, vindt de Commissie groot. Het lijkt haar verstandig om hierin keuzes te maken en projecten te bundelen vanuit de zelfgekozen strategische doelen. Verder juicht de Commissie de intensivering van de samenwerking met de Haagse partners Korzo, festival Dag in de Branding en het Koninklijk Conservatorium op het vlak van talentontwikkeling toe. Wel gaat het haar te ver om te stellen dat dit automatisch tot een groei in de bezoekersaantallen zal leiden.

Ten aanzien van de bedrijfsvoering constateert de Commissie dat Klang kostenefficiënt opereert. Wel signaleert de Commissie een slordigheid in de aanvraag. Op pagina 4 in het beleidsplan wordt een gevraagde jaarlijkse structurele bijdrage van € 140.000,- genoemd, maar volgens de ingediende begroting vraagt de stichting € 134.420,- per jaar aan bij de gemeente en een meerjarige subsidie van € 140.000,- bij 'cultuurfondsen' (een toelichting op dit begrotingsonderdeel ontbreekt). Verder begroot Klang € 20.000,- per jaar voor talentontwikkeling, waarbij niet specifiek wordt vermeld dat het ensemble hiertoe een beroep zal doen op de regeling voor meerjarige projectsubsidies van het Fonds Podiumkunsten. Evenmin is helder welk aandeel van dit gevraagde bedrag direct kan worden gerelateerd aan talentontwikkeling binnen de Ensemble Academie, waarvan Klang partner is. De Commissie had op dit punt meer transparantie willen zien.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie acht het van belang om Stichting Ensemble Klang op te nemen in het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020, vanwege Klang's volledige toewijding aan avontuurlijke, nieuw gecomponeerde muziek en het onderscheidend artistieke profiel ten opzichte van andere ensembles als NEuE en Slagwerk Den Haag. Naar het oordeel van de Commissie krijgt hiermee het muziekleven in de stad een stimulans, en kan met de gevarieerde producties van Klang een divers samengesteld publiek worden bereikt. Wel is het aangevraagde bedrag naar het oordeel van de Commissie hoog, ook ten opzichte van de beoogde omzet. Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag gedeeltelijk te honoreren met een structurele subsidie van € 70.000,- per jaar.

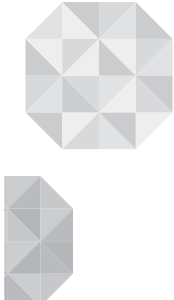
Gedeeltelijk honoreren: € 70.000,-

Indien meerjarige honorering door cultuurfondsen niet doorgaat of substantieel hoger of lager uitvalt dan begroot, adviseert de Commissie de gemeente om Stichting Ensemble Klang een herzien plan met passende begroting te vragen. De consequenties van eventuele honorering door het Fonds Podiumkunsten moeten zichtbaar zijn in de nieuwe begroting.

ESCHER IN HET PALEIS

Stichting Escher Collectie

Inleiding Stichting Escher Collectie (Escher in het Paleis) is sinds 2002 actief in het voormalige Paleis aan het Lange Voorhout. Escher in Het Paleis wil een laagdrempelig opstapmuseum zijn dat een breed publiek informeert over de werken en het leven van de Nederlandse graficus M.C. Escher. Ook wil Escher in Het Paleis de hofcultuur van vroeger en de rol van het koningshuis onder de aandacht brengen. In het paleis wordt een overzicht van het werk van Escher getoond. Dit materiaal is grotendeels in bruikleen van het Gemeentemuseum Den Haag en bestaat overwegend uit facsimile's. In 2015 trok Escher 144.000 bezoekers.

In de periode 2017-2020 wordt aandacht besteed aan tentoonstellingen over Escher en Japan, Eschers tijdgenoten en 'Escher close-up'. Op de tweede verdieping besteedt Escher in Het Paleis aandacht aan Op Art uit de jaren zestig van de twintigste eeuw. Escher in Het Paleis heeft voor scholen een lespakket en kijkwijzer ontwikkeld en werkt samen met CultuurSchakel en het Cultuurmenu. Het verwachte bezoekersaantal voor de periode 2017-2020 is 100.000 per jaar. Om de internationale aantrekkingskracht en het bezoek van toeristen te vergroten, werkt Escher in Het Paleis samen met musea en hotels in de omgeving. Ook participeert Escher in Het Paleis sinds 2014 in het project 'Kunst Holland', de gezamenlijke kunstcampagne van onder andere NBTC Holland Marketing, het Gemeentemuseum, het Rijksmuseum en het Van Gogh Museum.

De Stichting Escher Collectie ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 429.768,- per jaar en vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidie van € 430.000,- per jaar.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie staat positief tegenover de manier waarop Escher in Het Paleis als monografisch museum het werk van Escher aantrekkelijk maakt voor een breed publiek. Het museum zoekt steeds nieuwe invalshoeken om het werk onder de aandacht te brengen en bereikt hiermee een groot aantal bezoekers. Escher in Het Paleis onderscheidt zich van een regulier museum in die zin dat de stichting niet beschikt over een eigen collectie. Bovendien is het merendeel van de geëxposeerde objecten niet authentiek; de presentatie van Eschers werken omvat overwegend facsimile's. De Commissie vindt het een positieve ontwikkeling dat het publieksbereik van de educatieve activiteiten stijgt van nul in 2014 naar een aantal van circa 14.000. De Commissie mist in de aanvraag een motivering waarom het museum niet toegankelijk is voor museumkaarthouders. De Commissie waardeert de succesvolle samenwerking met de Rotterdampas, maar mist in de aanvraag een actieve werving van bezoekers via de Haagse Ooievaarspas.

De verwevenheid tussen het Gemeentemuseum en Escher in het Paleis is groot. De Commissie constateert dat tussen het Gemeentemuseum en Escher in het Paleis een zogeheten personele unie bestaat waarmee een goede samenwerking wordt gewaarborgd tussen de twee instellingen op het gebied van de Eschercollectie en de programmering van tentoonstellingen. In dat verband vindt de Commissie het verschil in bedrijfsvoering tussen beide organisaties opmerkelijk: de Stichting Escher in het Paleis hanteert bijvoorbeeld geen cao en op de website wordt geen melding gemaakt van de Code Cultural Governance. De directie van het Gemeentemuseum Den Haag werkt voor 0,4 fte bij Escher in Het

Paleis, wat de Commissie als een relatief hoge aanstelling ziet naast de full time beschikbaarheid van een zakelijk manager, een conservator en een formatie van net geen 7 fte.

De Commissie vindt de prognoses van bezoekersaantallen voor de periode 2017-2020 mager, aangezien de resultaten van de afgelopen periode die aantallen ruimschoots overschrijden. Het is de Commissie niet duidelijk wat de achtergrond hiervan is, te meer daar de stichting een stijging van de tentoonstellingskosten en marketing voorziet.

De Commissie gaat er van uit dat de structurele stijging van particuliere bijdragen voortkomt uit een zeker zicht op dit hogere resultaat. De Commissie constateert dat de Stichting Escher Collectie per 2014 beschikt over stevige financiële voorzieningen en reserves waaronder een vrij besteedbaar vermogen van € 330.000,- en een reserve van € 340.000,- voor de realisatie van nieuwe museumattracties.

Conclusie en advies Adviescommissie

Gezien de verwachte vrij besteedbare vermogenspositie per 2017, mede op basis van het voorziene exploitatieresultaat 2015, evenals de behoudende bezoekersprognose adviseert de Commissie de aanvraag deels te honoreren, met een subsidie voor de huur en het onderhoud van het gebouw van € 246.830,-.

Voorts adviseert de Commissie om de stichting Escher in het Paleis af te bouwen en net als GEM en Fotomuseum volwaardig onder te brengen bij het Gemeentemuseum Den Haag.

Gedeeltelijk honoreren: € 246.830,-

FESTIVAL CLASSIQUE

Stichting Festival Classique

Inleiding

Het jaarlijkse Festival Classique beleefde in 2007 zijn eerste editie, en in 2009 werd de gelijknamige stichting opgericht met als doel het publiek voor klassieke muziek te vernieuwen en te verbreden. In de lopende beleidsperiode 2013-2016 voert Festival Classique drie programmeringslijnen: betaalde voorstellingen, gratis programmering, en participatie en educatie. Sinds de editie in 2014 streeft het festival in iedere voorstelling naar een kruisbestuiving van klassieke muziek en andere (podium) kunstvormen. Tot afgelopen zomer vond het festival in het centrum plaats - met het hoofdpodium op de Hofvijver. Met de verhuizing naar Scheveningen gaat het festival in 2016 een nieuwe fase in.

In de beleidsperiode 2017-2020 wil Festival Classique zich sterker positioneren als een artistiek-inhoudelijk podiumkunstenfestival met een eigen, landelijk unieke signatuur. Hiermee wil men een diverse en sociaal gespreide publieksgroep voor klassieke muziek bereiken. Tegelijkertijd wil de organisatie zich sterk blijven verhouden tot commerciële, media- en overheidsinstellingen die bijdragen aan de totstandkoming van het festival. De festivalprogrammering zal worden samengesteld rond de pijlers Muziek, Makers en Marketing. Er zijn drie vormen van samenwerking met andere culturele instellingen voorzien: programmeren, produceren (met aandacht voor talentontwikkeling) en coproduceren.

Festival Classique benoemt het gebied van het Kurhaus, de Boulevard en de Pier als de kern van het toekomstige festivalterrein. Vanuit daar wil men uitstapjes maken naar andere locaties in Scheveningen, zoals de haven, Scheveningse Bosjes, begraafplaats St. Petrus Banden, en de visafslag. Het streven is om met minimaal 5.000 verkochte kaarten en een bezettingsgraad van 85 procent jaarlijks minimaal 40.000 toeschouwers te bereiken. Daarnaast heeft Festival Classique de kwantitatieve ambities om sterker in te zetten op het vergroten van het aantal internationale bezoekers tot 8 procent in 2020, het consolideren van de directe economische spin-off op gemiddeld € 75,- per bezoeker, en het jaarlijks beschikbaar stellen van 500 social seats. Festival Classique heeft er zelf vertrouwen in dat het in de komende jaren stabiliteit kan vinden in zijn inkomstenbronnen. Ook wordt gesteld dat de vorm van het festival gericht is op een realistische basisprogrammering, die is uit te breiden met tal van concepten en locaties als de financiering dat toelaat.

Festival Classique ontvangt momenteel een structurele subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 van € 153.523,- (peiljaar 2015), en vanaf seizoen 2013-2014 jaarlijks een bedrag van € 150.000,- vanuit het gemeentelijke Evenementenbudget.

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt Festival Classique een structurele subsidie van € 300.000,- per jaar aan, om het aantal activiteiten en de hoogte van de begroting te consolideren.

Beoordeling Adviescommissie

Hoewel de Commissie het op zich te prijzen vindt dat Festival Classique klassieke muziek voor een breed publiek programmeert en een podium voor musici biedt, acht zij de plannen voor de periode 2017-2020 in artistiek opzicht onvoldoende concreet uitgewerkt en niet getuigen van voldoende oorspronkelijk-

heid en zeggingskracht. In het algemeen constateert de Commissie dat het beleidsplan van Festival Classique zakelijk van toon is. De Commissie mist bij veel onderwerpen een toelichting vanuit een intrinsieke artistieke motivatie. In de aanvraag zijn de onderdelen 'Kwalitatieve doelstellingen voor de periode 2017-2020', 'Artistiek kader' (met de drie pijlers Muziek, Makers en Marketing) en 'Werkwijze' in zeer algemene termen toegelicht. Zo spreekt Festival Classique weliswaar over artiesten, kunstenaars, makers, hybride voorstellingen, culturele instellingen, en coproducties met partners uit het hele land, maar worden in de aanvraag geen concrete namen genoemd van individuen of instellingen die een artistiek-inhoudelijke bijdrage zullen leveren aan de festivalprogrammering. Ook het onderdeel 'Activiteitenplan' in de aanvraag gaat veeleer over een productioneel, financieel en publiekskader, waarbij een concrete toelichting op de muziekinhoudelijke invulling van het festivalprogramma ontbreekt. Op grond van de gebrekkige uitwerking van de artistieke plannen ziet de Commissie onvoldoende aanknopingspunten om te verwachten dat Festival Classique met een uniek kwalitatief hoogwaardig aanbod een belangrijke functie zal vervullen in het Haagse klassieke muziekleven.

Over de positionering van Festival Classique is de Commissie ook kritisch. De organisatie noemt zich het enige Nederlandse festival dat zich volledig richt op het faciliteren van kruisbestuiving tussen klassieke muziek en andere podiumkunsten. De komende jaren wil het festival 'voorop blijven lopen in innovatie van de klassieke muziek'. De Commissie acht deze visie op de eigen rol niet realistisch. Naar haar mening getuigt het weinig concreet ingevulde festivalprogramma onvoldoende van vernieuwende en experimentele elementen om de geclaimde rol te kunnen waarmaken. Zo geeft Festival Classique aan sterk in te zetten 'op een landelijk netwerk van individuele musici en makers, en van gezelschappen en instellingen, die geïnteresseerd zijn in, en de capaciteit hebben om de grenzen van hun genre op te rekken'. Vervolgens worden slechts namen van bestaande en potentiële samenwerkingspartners opgesomd, zonder concrete voorbeelden van beoogde samenwerkingsprojecten voor hybride voorstellingen te benoemen.

Afgaande op het activiteitenplan krijgt de Commissie juist de indruk dat het festival bovenal toegankelijk wil zijn. Zo wil Festival Classique jaarlijks locatievoorstellingen voor volwassenen presenteren die ultiem moeten inspelen op het festivalgevoel en een divers publiek moeten trekken; concerten en voorstellingen voor baby's, peuters, kleuters en kinderen in de basisschoolleeftijd blijven programmeren; een randprogramma Fringe bieden om de drempel van klassieke muziek verder te verlagen; een educatief programma brengen om kinderen te laten kennismaken met klassieke muziek, en ze er door middel van participatie voor te enthousiasmeren; een grootschalig participatieproject organiseren om bij de deelnemende professionals en amateurs de sociale cohesie en het gevoel van gezamenlijk eigenaarschap te versterken.

Al met al constateert de Commissie dat Festival Classique de gewenste sterkere positionering als een artistiek-inhoudelijk podiumkunstenfestival met een eigen, landelijk unieke signatuur in de aanvraag niet waarmaakt. Bovendien ligt in de aanvraag sterk de nadruk op de economische betekenis van het festival en de kwantitatieve ambities, waaronder de gemiddelde besteding per bezoeker. Verder geeft de organisatie expliciet aan dat ze zich sterk zal blijven houden tot commerciële, media- en overheidsinstellingen die bijdragen aan de totstandkoming van het festival.

Festival Classique programmeert naar eigen zeggen - vanuit zijn missie en visie - sterk vraaggericht en houdt rekening met de volle breedte van het publiek dat het wil bedienen. Uit de summiere passage die

in het beleidsplan wordt gewijd aan marketing kan de Commissie niet opmaken hoe Festival Classique de komende beleidsperiode een uitgebreid palet aan doelgroepen echt duurzaam aan zich denkt te kunnen binden: 'Marketing en communicatie vormen het startpunt voor de herprofilering van Festival Classique. In 2016 zal een traject ingezet worden waardoor de artistieke signatuur en de marketing en communicatie van het festival beter op elkaar zullen aansluiten, zowel in tekst als in beeld. De specifieke doelgroep benadering die onderdeel vormt van de festivalprogrammering zal de basis vormen van de marketing- en communicatiestrategie die ontwikkeld wordt voor de komende beleidsperiode.'

De Commissie plaatst kritische kanttekeningen bij de bedrijfsvoering van Festival Classique, die zij bovendien weinig transparant vindt. In de toelichting op de begroting bij het onderdeel 'Beheerlasten en Activiteitenlasten' wordt gesteld dat Festival Classique zeer lage beheerlasten heeft, omdat de organisatie van het evenement volledig wordt uitbesteed aan ingehuurde krachten. De kosten voor inzet van de ingehuurde krachten voor de functies directie (0,4 fte), zakelijke leiding (0,2 fte) en sponsorwerving (0,08 fte) worden verdeeld over beheerlasten en activiteitenlasten. De Commissie vindt de toelichting op deze verdeling onduidelijk en mist bovendien een heldere onderbouwing van de geprognosticeerde bezoldiging van de ingehuurde directie voor het tiendaags festival. Deze is voor een bescheiden bedrag op de begroting voor 2017 gezet, maar de cijfers uit de afgelopen jaren maken duidelijk dat veel hoger bedragen zijn uitbetaald. Vier jaar geleden uitte de Commissie ook al kritiek op de bezoldigingsbedragen van de leiding. Verder dalen de voorspelde publieksinkomsten substantieel ten opzichte van 2014 en 2015, zonder dat dit wordt uitgelegd. Bovendien vindt de Commissie het onduidelijk hoe er inkomsten uit Nederland en het buitenland gegenereerd worden. Eventuele inhoudelijke risico's of publieksrisico's als gevolg van de verhuizing van het stadscentrum naar Scheveningen worden naar het oordeel van de Commissie ten onrechte niet benoemd in de aanvraag.

Dat Festival Classique het onwenselijk acht om twee subsidies van de gemeente te ontvangen (dienst Cultuur en DSO Economie) met verschillende procedures en tijdsplan is duidelijk toegelicht, en vindt de Commissie begrijpelijk. Het festival zou echter zelf vanuit een heldere visie keuzes moeten maken uit de veelheid van rollen en functies die het volgens de aanvraag wil vervullen. Naar het oordeel van de Commissie liggen het DNA en de relevantie van Festival Classique dichter bij economie dan bij artistieke. De aanvraag zelf wijst in elk geval in die richting.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie adviseert om deze aanvraag niet te honoreren.

Zij acht het beleidsplan in artistiek opzicht niet goed gemotiveerd, onvoldoende concreet uitgewerkt en niet getuigen van voldoende oorspronkelijkheid en zeggingskracht om Festival Classique op grond van inhoudelijke kwaliteit een bijzondere meerwaarde voor het Haagse klassieke muziekleven toe te kennen. Ook is de Commissie kritisch over de in haar ogen niet waargemaakte positionering van Festival Classique als innovator van de klassieke muziek, en vindt ze de bedrijfsvoering onvoldoende transparant. Derhalve staat de Commissie op het standpunt dat de festivalactiviteiten niet langer in aanmerking dienen te komen voor structurele subsidiëring uit het gemeentelijk cultuurbudget. De Commissie constateert dat de economische bijdrage van Festival Classique substantieel is. Daarom adviseert zij het college te bezien of op grond van de economische waarde van Festival Classique subsidiëring vanuit het gemeentelijk evenementenbudget gerechtvaardigd is.

Niet honoreren.

FILMHUIS DEN HAAG

Stichting Haags Filmhuis

Inleiding

Filmhuis Den Haag (het Filmhuis) wil de belangstelling voor en de kennis van filmkunst bevorderen. Het wil een groot en gemêleerd publiek in contact brengen met film en deelgenoot maken van de kunstzinnige en maatschappelijke zeggingskracht van dit medium. De onderscheidende rijkgeschaakte programmering omvat een breed spectrum: van internationaal cinematografisch erfgoed tot experimentele manifestaties van beeldcultuur. Het Filmhuis streeft naar een op lokale context geënte programmering in nauwe samenwerking met instellingen en organisaties in de stad. Hierdoor wordt film verbonden met het profiel van Den Haag als Stad van Vrede en Recht. Ook is er specifieke programmering voor nieuwe doelgroepen als jongeren, ouderen en inwoners met een niet-westerse achtergrond. Het Filmhuis wil het aanbod verankeren in het basis-, voortgezet en beroepsonderwijs. Met betrekking tot educatie en talentontwikkeling, maar ook voor de makers zelf wil het Filmhuis een logische opbouw van het aanbod: van leren kijken en maken tot kennismaking met de professionele beroepspraktijk om zo tot een stimulerend filmklimaat te komen. Ten slotte wil het een platform en industry-filmfestival zijn voor makers en producenten in de metropoolregio.

Het Filmhuis heeft vijf filmzalen met in totaal 332 stoelen. Ook is er een educatieve ruimte, een bibliotheek met archief en een foyer en restaurant. Tevens is er een ruimte voor installaties en events op het gebied van nieuwe media. Het Filmhuis heeft een tweede locatie bij Theater Dakota waar het de programmering verzorgt van een filmzaal met 64 stoelen.

Het Filmhuis wil het bezoekersaantal stabiel houden op 165.000. De organisatie heeft 67 huisvrienden en 825 filmvrienden. Deze aantallen wil de organisatie verhogen naar respectievelijk 150 en 1.500. Van de begroting wordt 70 procent gedekt door eigen inkomsten. Om sneller op veranderingen in de omgeving in te kunnen spelen is de personele bezetting voor een deel geflexibiliseerd.

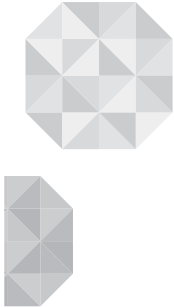
Filmhuis Den Haag ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 853.443,- per jaar (peiljaar 2015) en vraagt voor de periode 2017-2020 een bedrag van € 888.443,- per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie staat positief tegenover de aanvraag van Filmhuis Den Haag, dat zich inmiddels lokaal en (inter)nationaal tot een voorbeeld-stellend instituut heeft ontwikkeld. Dit ziet de Commissie op diverse gebieden terug. Zo werkt de organisatie doordacht en consistent aan alle facetten van de -daarmee professionele- bedrijfsvoering en heeft zij haar maatschappelijke functie en doelen steeds scherp in het vizier. Het Filmhuis slaagt er daadwerkelijk in om een (film)cultuurplek met totaalbeleving te creëren. De programmalijnen zijn helder en in de programmering staat steeds de inhoud centraal. Daarin is het Filmhuis herkenbaar, aantrekkelijk en inspirerend. Film is bij uitstek een medium om ook minder courante opvattingen naar voren te brengen. Dit past goed bij de identiteit van Den Haag als Stad van Vrede en Recht. Het Filmhuis beschouwt educatie als een bouwsteen van de corebusiness en is daarin zowel sturend als volgend. De Commissie is positief over de dynamische en innovatieve educatieve verbindingen die via film worden gelegd. Hierdoor is het Filmhuis ook een inspirerende plek voor de jeugd geworden. De investeringen in de lesprogramma's, ruimtes en de hardware hebben een nieuwe standaard gezet.

De Commissie heeft bewondering voor de manier waarop het Filmhuis film weet te verbinden aan een groot publiek. Drempelverlaging en toegankelijkheid gaan hier niet ten koste van de inhoud. Het Filmhuis zoekt steeds naar verbindingen die de organisatie versterken, door samenwerking met nieuwe partners en co-programmering. Vraag en aanbod zijn sneller en beter op elkaar afgestemd en steeds vanuit een inhoudelijke invalshoek belicht. Ook de propositie altijd open, altijd iets te doen draagt hieraan bij. Filmhuis Den Haag is een belangwekkende pijler in het culturele bouwwerk van Den Haag.

De Commissie vindt het op zich begrijpelijk dat het Filmhuis de bouwwerkzaamheden van het Spui-kwartier als een ondernemersrisico benoemt, maar vindt het toch jammer dat dit zich vertaalt in een weinig ambitieuze houding ten opzichte van de bezoekersaantallen. De Commissie denkt bovendien dat de prognose van het gelijk blijven van de bezoekersaantallen zich slecht laat rijmen met de gebudgetteerde toename van de horeca-inkomsten. De Commissie betreurt de recente commotie rond het bestuur. Zij hoopt dat het Filmhuis zich snel weer kan concentreren op zijn belangrijke taak in het Haagse culturele bestel en adviseert het college het Filmhuis te vragen op korte termijn de noodzakelijke stappen te zetten om de bestuurlijke constructie aan te passen aan de hedendaagse opvattingen over governance.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie heeft waardering voor het werk van Filmhuis Den Haag en adviseert de Gemeente om het aangevraagde bedrag te honoreren.

Honoreren: € 888.443,-

Mede naar aanleiding van de bestuurlijke problemen bij Filmhuis Den Haag adviseert de Commissie het college de positie van besturen en raden van toezicht van gesubsidieerde instellingen nader te bezien. Het lijkt de Commissie relevant te onderzoeken hoe de instellingen hun bestuurlijke inrichting hebben geregeld, welke codes ze volgen en hoe de relatie met de gemeente is vormgegeven.

FIRMA MES

Stichting Theatergroep MES

Inleiding

Stichting Theatergroep MES (Firma MES) bestaat uit de artistieke kern Daan van Dijsseldonk, Roos Eijmers, Lindertje Mans (acteurs), Thomas Schoots (regisseur) en zakelijk leider Ulrike Söbbeke. Zij noemen zichzelf een collectief van jonge makers met Haagse wortels, een eigen infrastructuur en groeiende achterban, dat zich consequent en voor langere tijd heeft verbonden aan de stad. Het is de missie van Firma MES om door middel van theater verdieping te geven aan de alledaagse realiteit, met oog voor het prikkelende en het positieve. Thema's worden niet-cynisch benaderd met humor, nieuwsgierigheid en kritisch optimisme. Firma MES maakt naar eigen zeggen theater in de breedste zin van het woord, op zoveel mogelijk plaatsen, voor een zo breed mogelijk publiek.

In de periode 2017-2020 gaat Firma MES voor meer artistieke output, meer speelbeurten en meer publiek. Daarbij wil het collectief flexibel blijven manoeuvreren tussen de gevestigde en nieuwe culturele instellingen, en de bestaande samenwerkingen met Theater aan het Spui en het Nationale Toneel voortzetten binnen Het Nationale Theater. Dit voornemen is met een schriftelijke intentieverklaring van genoemde partners ondersteund. Firma MES werkt eveneens samen met kleine en grote, culturele en niet culturele instituten. De komende jaren wil Firma MES zijn voorstellingen toegankelijk houden, en vanuit de lichte toon en signatuur streven naar meer maatschappelijke impact. Ook wordt de door Firma MES gehanteerde documentaire theatervorm opgerekt en uitgebreid. Daarbij kiezen de makers voor een overkoepelend motto bij alle voorstellingen: 'Waarheid is dood, leve de waarheid.' Ook willen zij Firma MES EXTRA voortzetten, een label voor bijzondere projecten die buiten de kaders van een reguliere theatervoorstelling vallen. Verder wil Firma MES zich blijven richten op educatie, en het percentage leerlingen in het publiek vergroten van 5 procent naar 10 procent.

In 2020 voorziet Firma MES een publieksbereik van 6.500 per jaar, waarvan 3.500 uit Den Haag, verdeeld over 80 contactmomenten met het publiek. Met alle activiteiten werkt Firma MES toe naar een groter doel: over tien jaar het alternatieve stadsgezelschap van Den Haag te zijn naast Het Nationale Theater, met een steeds grotere groep terugkerend publiek en een vaste plaats in het uitgaans- en culturele circuit.

Firma MES ontvangt momenteel een structurele subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 van € 153.523,- (peiljaar 2015).

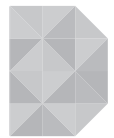
Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt Firma MES een structurele subsidie van € 175.000,- per jaar aan. Het hogere structurele bedrag wil Firma MES besteden aan de uitbreiding van het collectief met een allround kantoor medewerker, gastacteurs waardoor succes reprises langer doorgespeeld kunnen worden, een gepaste projectfee voor de vaste freelancers en een hoger publiciteitsbudget. Daarnaast dient Firma MES volgens de begroting bij het Fonds Podiumkunsten een aanvraag in voor een meerjarige productiesubsidie.

Beoordeling Adviescommissie

Vier jaar geleden oordeelde de Commissie zeer positief over Firma MES, die als nieuwkomer werd opgenomen in het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016. Anno 2016 kan de Commissie

vaststellen dat Firma MES de verwachtingen uit het vorige beleidsplan ruimschoots heeft waargemaakt, zowel in kwalitatief als kwantitatief opzicht. Van een groepje jonge makers dat sinds de eerste voorstelling in 2009 vooral sympathie en goodwill opwekte, is Firma MES inmiddels uitgegroeid tot een volwassen artistieke productiekeren die zelfstandig (kleinschalig) én als coproductiepartner goed lijkt te functioneren. De voorstellingen worden doorgaans positief ontvangen. Bovendien zorgen de landelijke tournees en bijbehorende pers aandacht voor een steeds grotere landelijke bekendheid en waardering.

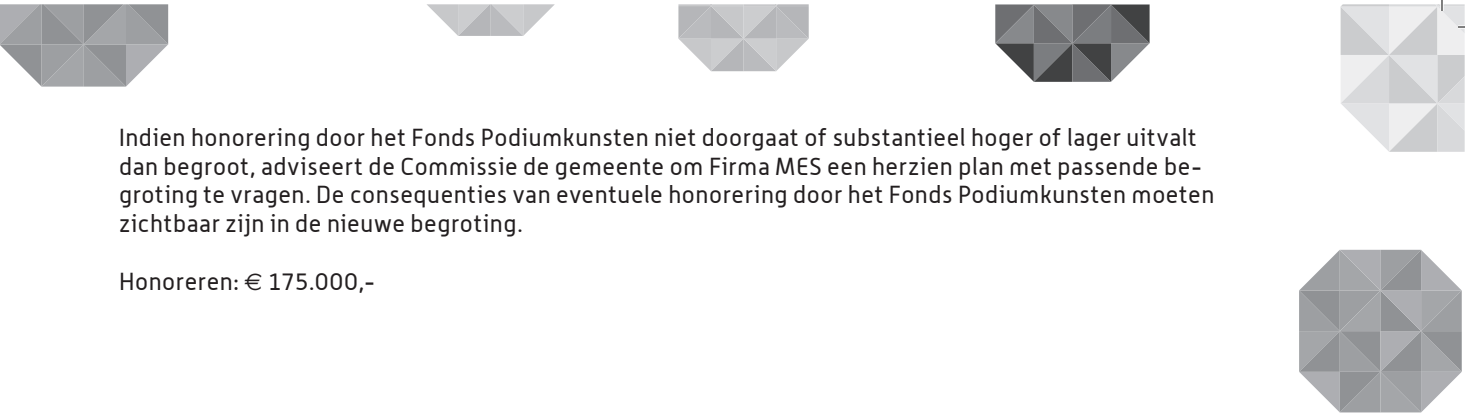
In de ogen van de Commissie leveren de voorstellingen van Firma MES een meerwaarde binnen het theaterveld, zowel in Den Haag als landelijk. Zij vindt het aanbod van Firma MES voldoende onderscheidend en opvallend in vorm en bereikte doelgroepen. Er is duidelijk synergie tussen de makers, en met de gekozen thema's weten zij goed aan te sluiten bij een jong publiek en zijn belevingswereld. Wel stelt de Commissie vast dat de uitwerking van op zich belangwekkende thema's neigt naar een soms te lichte toon. Zij vindt het jammer dat het theatrale idioom de inhoud soms te veel relativeert. Naar haar mening zou Firma MES de balans tussen het particuliere en universele scherper moeten bewaken in haar voorstellingen. Verder is de documentaire theatervorm waarvan Firma MES gewag maakt, wat de Commissie betreft meer een stijlkenmerk of werkvorm dan dat hier sprake is van een eigen 'school'.

De komende periode richt Firma MES zich op meer artistieke output, meer speelbeurten en meer publiek. Hoewel dit voornamelijk aanbodgerichte uitgangspunten zijn, acht de Commissie de haalbaarheid van deze ambities realistisch. Op grond van de duidelijke doelstellingen en concrete vertaling van de inhoudelijke plannen voor de komende producties is zij hiervan overtuigd. Ook volgen de voorspelde groei cijfers de trend die Firma MES de afgelopen periode zelf zichtbaar heeft gemaakt. Daarbij kennen de makers het eigen publiek dankzij publieksonderzoek voldoende. Bovendien geniet Firma MES volgens de Commissie behoorlijk wat vertrouwen van de programmeurs in de verkozen circuits, en zijn er reeds solide coproductieafspraken met belangrijke en betrouwbare samenwerkingspartners gemaakt. In dit kader is de Commissie benieuwd naar de beoogde festivalvoorstelling in coproductie met Toneelgroep Maastricht, en de groots opgezette locatievoorstelling in 2020, die Firma MES in coproductie met Het Nationale Theater wil maken.

Ten aanzien van de bedrijfsvoering merkt de Commissie op dat Firma MES een hoog percentage subsidie aanvraagt ten opzichte van de exploitatie, maar tegelijkertijd een hoog percentage eigen inkomsten voorziet uit publieksinkomsten en sponsorinkomsten (die betreffen de kapitalisering van de facilitaire ondersteuning van Het Nationale Theater). In het algemeen acht de Commissie de bedrijfsvoering voldoende efficiënt. Daarbij vindt de Commissie het verstandig dat Firma MES ook de komende beleidsperiode niet wil institutionaliseren, en als flexibel gezelschap door de instutienstad Den Haag wil bewegen. De gevraagde uitbreiding van de formatie is bedoeld om het functioneren als artistieke productiekeren te optimaliseren. De Commissie kan de motivatie daartoe goed volgen, en vindt helder toegelicht waarvoor het extra gevraagde subsidiebedrag zal worden aangewend.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag geheel te honoreren, zodat Firma MES zijn potentieel verder zal kunnen waarmaken. Daarbij verwacht de Commissie nadrukkelijk dat de uitbreiding van het collectief met een allround kantoor medewerker voor niet-artistiek werk zal leiden tot een inhoudelijke verdieping van de artistieke en creatieve output.

Indien honorering door het Fonds Podiumkunsten niet doorgaat of substantieel hoger of lager uitvalt dan begroot, adviseert de Commissie de gemeente om Firma MES een herzien plan met passende begroting te vragen. De consequenties van eventuele honorering door het Fonds Podiumkunsten moeten zichtbaar zijn in de nieuwe begroting.

Honoreren: € 175.000,-

GEMEENTEMUSEUM / GEM / FOTOMUSEUM

Stichting Gemeentemuseum Den Haag

Inleiding

Het Gemeentemuseum Den Haag (Gemeentemuseum) is een veelzijdig en dynamisch museum dat binnen Nederland behoort tot de meest vooraanstaande musea op het gebied van de moderne kunst. Het Gemeentemuseum beheert een omvangrijke collectie moderne en toegepaste kunst. Ook beschikt het over een omvangrijke modecollectie. De hoofddoelstelling van het museum is het bewaren, beheren en tonen van deze collecties. Het museum verzorgt tussen de dertig en veertig tentoonstellingen per jaar, waarvan minimaal één blockbuster. Deze tentoonstellingen vinden plaats onder de vlag van het Gemeentemuseum, GEM Museum voor Actuele Kunst en het Fotomuseum Den Haag. Belangrijke exposities in de afgelopen periode waren Gustave Caillebotte, Mondriaan en het Kubisme, Mark Rothko, Ode aan de Nederlandse Mode en Anton Corbijn. Sinds 2013 organiseert het Gemeentemuseum 'The Vincent Award' voor Europese mid-career kunstenaars. Het Gemeentemuseum en GEM/Fotomuseum trokken in 2015 in totaal 575.000 bezoekers. Het overgrote deel van de bezoekers komt uit Nederland.

Het inhoudelijke beleid voor de komende periode bestaat uit het continueren van het tentoonstellingsprogramma van 35 tentoonstellingen, minstens twee grote internationale tentoonstellingen en een modetentoonstelling. De collectie negentiende-eeuwse schilderkunst krijgt een steviger accent en de fotografielcollectie een eigen plek in GEM/Fotomuseum. Het Gemeentemuseum wil de internationale ambities versterken en heeft onderzoek laten doen naar de Belgische en Duitse markt. Met het Van Gogh Museum, het Rijksmuseum en NBTC Holland Marketing is het project Kunst Holland gestart, gericht op de Duitse markt en in de nabije toekomst ook die van Noord-Frankrijk. Tevens gaat meer aandacht uit naar samenwerking met buitenlandse musea. Het Gemeentemuseum heeft geïnvesteerd in een vernieuwing van de Wonderkamers voor de doelgroep jeugd waar nu circa 50.000 kinderen komen. Het bezoek van leerlingen in het voortgezet onderwijs is gestegen, maar mede als gevolg van overaanbod daalde het bezoek vanuit het primair onderwijs. Het Stadsdelenproject stimuleert het bezoek van Haagse inwoners die niet vanzelfsprekend een museum bezoeken.

Voor de periode 2017-2020 vraagt het Gemeentemuseum een extra subsidiebijdrage van € 750.000,-. Hiervan wil het museum onder andere het tentoonstellingsbudget en het aankoopbudget verhogen en de kosten dekken die gemoed zijn met het overstappen naar de Museum CAO. Het Gemeentemuseum wil ook tegemoetkomen aan de vraag van internationale toerist- en touroperators om het museum binnen een ruimer tijdvenster in de ochtend te kunnen bezoeken en om 10.00 uur in plaats van 11.00 uur openen.

Het Gemeentemuseum ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 9.679.136,- per jaar. Daarnaast ontvangt het Gemeentemuseum een jaarlijks subsidiebedrag van € 30.000,- voor internationale profilering. Het Gemeentemuseum vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidie van € 10.459.000,- per jaar.

Beoordeling Adviescommissie

Het Gemeentemuseum presteert goed en is niet meer weg te denken uit het palet van Nederlandse kunstmusea. Het Gemeentemuseum formuleert de grote en kwalitatief hoogwaardige collectie als

één van de kernkwaliteiten. Daarnaast presenteert het een groot aantal wisseltentoonstellingen. Blockbusters voor een breed publiek worden afgewisseld met kleinschalige tentoonstellingen en presentaties van minder bekende kunstenaars. Deze mix ziet de Commissie als zeer succesvol. De tentoonstellingen zijn over het algemeen van hoge museale kwaliteit. De modetentoonstellingen vallen op door originaliteit en een creatieve en aantrekkelijke manier van presenteren. Hiermee heeft het Gemeentemuseum in de optiek van de Commissie een succesvolle en onderscheidende formule gevonden. De Commissie waardeert de afwisseling en dynamiek in de programmering.

De Commissie staat positief tegenover de grondige aanpak van de participatie en de educatieve activiteiten. De Wonderkamers zijn een succesvol concept dat het museum actueel en boeiend weet te houden. Leerlingen worden met bussen opgehaald om het museum te bezoeken. Het educatieplan besteedt aandacht aan een actieve rol van leerkrachten en studenten van de PABO's en pedagogische opleidingen. Het museum volgt de ontwikkelingen ten aanzien van de leerlijnen voor het onderwijs en heeft hiervoor een rijk aanbod. Voorts is de Commissie positief over de wijkgerichte aanpak waarmee verbindingen worden gelegd met de stad.

De Commissie mist een visie op de toekomstige programmering van het Fotomuseum en een scherpe profilering ten opzichte van andere fotomusea in het land. Zij mist eveneens een visie op de programmering van het GEM dat qua ruimte zal inboeten. De aanvraag is op deze onderdelen weinig informatief.

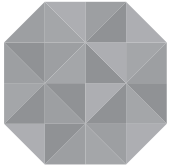
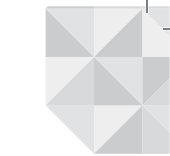
De Commissie merkt op dat het Gemeentemuseum hiaten in de collectie wil opvullen en daarvoor het aankoopbudget wil verhogen. Speerpunt in de komende periode is het verzamelen van internationale moderne kunst 1960-1980, in het bijzonder van kunstenaars die moeilijk zijn in te passen in bijvoorbeeld Pop Art of Conceptuele kunst, en voor een deel nadrukkelijk werk van vrouwelijke kunstenaars. De Commissie ziet dit als een interessant uitgangspunt, maar mist een directe vertaling hiervan naar het tentoonstellingsbeleid.

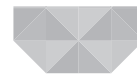
Het Gemeentemuseum heeft de ambitie meer buitenlandse toeristen aan te trekken. De huidige toeristenstroom zou zijn weg niet vinden vanaf het Binnenhof en het Mauritshuis naar het Gemeentemuseum. De prognose voor de gehele periode 2017-2020 van jaarlijks 325.000 bezoekers uit binnen- en buitenland voor het Gemeentemuseum vindt de Commissie echter conservatief.

Het museum wordt gezien als toonaangevend in het samenstellen van blockbusters en wordt door buitenlandse musea gevraagd om dergelijke tentoonstellingen en catalogi samen te stellen. De inkomsten uit deze opdrachten ziet de Commissie niet evenredig terug in de begroting. De Commissie mist voorts een onderbouwde motivering bij de kosten die het museum opvoert voor de gewijzigde sociale verzekeringen.

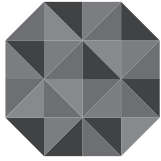
Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie is niet overtuigd van de noodzaak van extra middelen voor enerzijds grote tentoonstellingen en anderzijds nieuwe aankopen. De Commissie constateert dat het aantal exposities zeer hoog is. De hoge ambities lopen niet evenredig met de conservatieve prognoses voor (niet stijgende) inkomsten en bezoekerscijfers. De Commissie adviseert om de kosten vanwege de verruiming van de openingstijden gedeeltelijk te honoreren.

Gedeeltelijk honoreren: € 9.819.136,-

Indien het financiële kader voor het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 wordt verruimd adviseert de Commissie aan Gemeentemuseum Den Haag een extra structurele subsidiebijdrage van € 30.000,- voor internationale profilering, een structurele subsidiebijdrage van € 125.000,- voor internationale marketing en een jaarlijkse bijdrage van € 135.000,- voor maatschappelijke en educatie activiteiten toe te kennen. Deze extra toekenningen houden rekening met het door de Commissie geadviseerde scenario waarin de Stichting Escher Collectie wordt afgebouwd en volwaardig wordt ondergebracht binnen de stichting Gemeentemuseum Den Haag.

GRAFISCHE WERKPLAATS

Stichting Grafische Werkplaats

Inleiding

De Grafische Werkplaats heeft als doel het bevorderen van de beoefening van en belangstelling voor hedendaagse kunst, in het bijzonder de grafische kunst. Hiertoe stelt de stichting haar goed geutilleerde werkplaats tegen een vergoeding beschikbaar aan kunstenaars, fotografen en vormgevers. De Grafische Werkplaats fungeert als expertisecentrum voor traditionele en nieuwe grafische technieken. Ook organiseert de werkplaats tentoonstellingen, workshops en cursussen voor zowel professionals als een breder publiek, waaronder scholieren en buurtbewoners. De werkplaats doet ieder kwartaal mee aan de kunstroute Hoogtij en presenteert zich onder meer tijdens festival De Etalage, de museumnacht en de Grafiekmanifestatie in Alkmaar.

In de periode 2017-2020 zet de werkplaats in op innovatie, onderzoek, kennisoverdracht en een actief tentoonstellingsbeleid. Het tweejaarlijkse festival Analog is bedoeld voor vakinhoudelijke verdieping en inspiratie.

In de periode 2009-2012 maakte de instelling deel uit van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur. De aanvraag van de Grafische Werkplaats in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 is afgewezen. De Grafische Werkplaats ontvangt jaarlijks buiten het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur om een gemeentelijke bijdrage voor de huur en instandhouding van de werkplaatsfunctie. Voor de periode 2017-2020 vraagt de Grafische Werkplaats een subsidie van € 53.000,- per jaar.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie staat positief tegenover het gedegen en bescheiden plan met helder omschreven activiteiten van de Grafische Werkplaats. Zij constateert dat de werkplaats een unieke functie vervult binnen de voorzieningenstructuur van de stad en de regio. De Commissie signaleert een toenemende aandacht voor ambachtelijkheid, zowel bij kunstenaars en ontwerpers als bij publiek. Het feit dat de werkplaats kennis overdraagt over traditionele technieken, die op academies in mindere mate worden onderwezen, apparatuur beschikbaar stelt en ook aanhaakt bij nieuwe ontwikkelingen, geeft de organisatie bestaansrecht.

De projecten en presentaties hebben vakmatige kwaliteit. Het aansprekende Analog festival biedt vakinhoudelijke inspiratie en verdieping, en de educatieve programma's maken ook scholieren bekend met het vakgebied. De Commissie vindt het lovenswaardig dat de stichting publieksactiviteiten ontplooit, terwijl het faciliteren van een grafische werkplaats de belangrijkste focus is.

De partners en doelgroepen zijn divers en worden met verschillende activiteiten aangesproken. De Commissie adviseert om naast aandacht voor vernieuwing en verjonging een omslag naar buiten te maken en structurele en intensieve samenwerking na te streven met andere kunstinstellingen.

De in de aanvraag aangegeven financiële problemen hebben te maken met de stookkosten en de reserves voor reparatie en vervanging. De Commissie merkt op dat in de jaarrekening geen afschrijvingen op apparatuur worden opgevoerd noch reserves hiervoor worden opgebouwd. Dit kan op termijn voor significante tekorten zorgen, als reparatie of aanschaf van nieuwe apparatuur is vereist.

De Commissie constateert dat de openingstijden wat summier zijn, maar is van mening dat de ruime mogelijkheden voor vaste gebruikers deze beperking in de toegankelijkheid compenseren. Wat betreft het ondernemerschap ziet de Commissie kansen voor de Grafische Werkplaats om meer inkomsten te genereren door kunstenaars opdrachten te verstrekken en de prenten te verkopen.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie adviseert de aanvraag te honoreren en spreekt de verwachting uit dat de Grafische Werkplaats de subsidie gebruikt om in te zetten op visie, beleid en samenwerking.

Honoreren: € 53.000,-

HAAGS HISTORISCH MUSEUM

Stichting Haags Historisch Museum

Inleiding

De collectie van het Haags Historisch Museum (HHM) maakte voorheen deel uit van de collectie van het Gemeentemuseum Den Haag. De verzelfstandiging van het HHM vond plaats in 1997. Het museum beheert een collectie van ongeveer 7.730 voorwerpen. Sinds 1994 is HHM verantwoordelijk voor het beheer en de exploitatie van de collectie van het voormalige Rijksmuseum de Gevangenpoort, met een aparte rijkssubsidie en bijbehorende verantwoordingssystematiek. Het HHM profileert zich als actief historisch middelpunt van de stad. Het organiseert tentoonstellingen, educatieve programma's en publieksactiviteiten. Met het project Mijn Den Haag heeft het museum het publiek betrokken bij het verzamelen voor de collectie van de twintigste eeuw.

In de periode 2017-2020 wil het museum een verbouwing realiseren om de publieksvoorzieningen te verbeteren en meer expositieruimte en ruimte voor publieksparticipatie creëren. Het inhoudelijk profiel is gebaseerd op de programmalijnen Den Haag vandaag en gisteren, Haagse kunsten en Haags verleden. Naast publiekstrekkers worden activiteiten voor specifieke groepen ontwikkeld. Diversiteitsbeleid en publieksverbreding door een bijgesteld tentoonstellings- en collectiebeleid zijn speerpunten voor de komende periode. De diversiteit van de stad en de invloed van migraties op de geschiedenis en het karakter van de stad krijgen aandacht. Het educatief aanbod voor scholen wordt afgestemd met diverse partijen in de stad. Het museum wil in de komende periode een aantal van 50.000 bezoekers bereiken en aanvullend 125.000 mensen met activiteiten in de stad.

Het Haags Historisch Museum ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 1.587.041,- per jaar en ontvangt daarnaast per jaar een incidentele subsidie van € 70.000,- (waarvan € 35.000,- vanuit de portefeuille Cultuur) voor de organisatie van het Netwerk Erfgoed Haagse Migranten. Het Haags Historisch Museum vraagt voor de periode 2017-2020 een structurele subsidie van € 1.657.041,- per jaar (inclusief € 70.000,- voor het Netwerk Erfgoed Haagse Migranten. Naast het aangevraagde subsidiebedrag in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 vraagt het Haags Historisch Museum een incidentele subsidie van € 100.000,- per jaar aan voor versterking en bijstelling van het tentoonstellings- en collectiebeleid.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie staat positief tegenover de aanvraag van het Haags Historisch Museum, dat ook het gebouw beheert van het voormalige Rijksmuseum de Gevangenpoort. Daarnaast biedt de organisatie kleinere musea in de stad ondersteuning met zaken zoals collectiebeheer, tentoonstellingen, educatie en marketing. Het museum stelt aansprekende tentoonstellingen samen, onderneemt veel activiteiten buiten de deuren van het gebouw en profileert zich bij uitstek als het museum van de stad. De Commissie waardeert de nadruk die het museum legt op de actualiteit, waarbij naast de historische invalshoek meer ruimte komt voor de stad en haar inwoners van nu. Het museum streeft dit onder meer na door veel samenwerkingsverbanden aan te gaan, met aandacht voor de wijken en nadruk op participatie en deelname van migranten. De Commissie is positief over de aandacht voor migrantenerfgoed en de activiteiten van het Netwerk Erfgoed Haagse Migranten dat gelieerd is aan het Haags Historisch Museum.

De Commissie vindt de aanvraag niet op alle onderdelen even concreet. De Commissie mist een duidelijke focus en identiteit, maar constateert ook dat het museum hierin stappen heeft gezet en meer zichtbaar is geworden in de stad. Voorts mist zij een duidelijke visie op de samenstelling van de collectie in relatie tot de Collectie Nederland. Een duurzame visie op het aanvullen van de collectie met betrekking tot de twintigste eeuw ontbreekt in de aanvraag.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie adviseert de aanvraag deels te honoreren met een subsidiebedrag van € 1.622.041,- (continueren subsidie peiljaar 2015, aangevuld met een geormerkt bedrag van € 35.000,- voor activiteiten van het Netwerk Erfgoed Haagse Migranten) en adviseert het college om de overige € 35.000,- vanuit de beleidsthema's Burgerschap en Participatie aan te vullen.

Gedeeltelijk honoreren: € 1.622.041,-

HAAGS KINDERATELIER

Stichting Haags Kinderatelier, ook voor jongeren

Inleiding

Stichting Haags Kinderatelier, ook voor jongeren (HKA), is een instelling voor cultuureducatie met als doel zoveel mogelijk kinderen en jongeren kennis te laten maken met architectuur en vormgeving van de stedelijke omgeving, mode, beeldende kunst en design. Ook werk van professionele kunstenaars en ontwerpers, diverse kunststromen en beeldtaal van verschillende culturen krijgen aandacht. Samen met andere instellingen en scholen heeft het HKA een aanbod dat zich met name richt op het primair-voortgezet onderwijs. Zo beoogt het HKA een kwalitatieve en innovatieve impuls aan cultuureducatie te geven. Daarnaast verzorgt het HKA educatieprogramma's rond tentoonstellingen, evenementen en andere culturele activiteiten. Met partners als Stroom Den Haag en Den Haag Marketing wil het HKA het bereik van het project Wijk Af, Plus - digitale cultuureducatie op het gebied van Haagse vormgeving- fors vergroten.

Het HKA heeft het Atelier Van Speijk in het Zeeheldenkwartier als thuis- en uitvalbasis. Het atelier beschikt over een uniek (kringloop)materialenmagazijn. Van hieruit bereikt het HKA met haar programma's en activiteiten nu circa 5.000 jeugdige Hagenaars per jaar. De stichting wil in de periode 2017-2020 circa 8.000 kinderen per jaar gaan bereiken met jaarlijks circa 650 activiteiten.

HKA ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 169.734,- per jaar. HKA vraagt voor 2017-2020 een subsidie van € 275.000,- per jaar aan en additioneel € 20.000,- voor het project Wijk Af, Plus.

Beoordeling Adviescommissie

De subsidieaanvraag van het HKA geeft de indruk van een professionele organisatie die sinds de oprichting in 1997 veel expertise heeft opgebouwd. De wijkprojecten waarin aandacht is voor niet-westers erfgoed en vormgeving van de openbare ruimte zijn volgens de Commissie bijzonder te noemen. De speelsheid van de workshops waarin eerder genoemde onderwerpen centraal staan en de manier waarop het HKA met cultuureducatie voor het basisonderwijs bezig is vindt de Commissie bewonderingswaardig. De Commissie heeft waardering voor de inbedding van de activiteiten in doorlopende leerlijnen. De interactie tussen het kind als kunstenaar en de professionele kunstenaar acht de Commissie van waarde. De Commissie stelt het op prijs dat het HKA hier ook ouders en leerkrachten bij betreft. De extra focus die het HKA op het voortgezet onderwijs wil richten, vindt de Commissie een goede beweging, helaas zijn de plannen daarvoor niet geconcretiseerd en de Commissie vraagt zich af of de voorgenomen groei wel realistisch is.

Het HKA zegt een duurzaam aanbod in wijken met kansarme jongeren te willen ontwikkelen. In de aanvraag mist de Commissie een toelichting op dit plan waarin wordt beschreven waarom en hoe het HKA dit wil realiseren. Het project Wijk af, Plus vindt de Commissie een mooi initiatief, vooral in de samenwerking met de partners in de stad. De Commissie adviseert dit project evenwel niet te honoreren, omdat nog niet duidelijk is hoe het project uitgevoerd wordt. Daarbij lijkt het resultaat een digitale les te zijn die uit te voeren valt door leerkrachten en docenten. Terwijl de meerwaarde van HKA juist in het directe contact met de professionals ligt, zo vindt de Commissie.

Over het algemeen vindt de Commissie dat het HKA meer focus moet aanbrengen in het huidige brede palet aan thema's, activiteiten en doelgroepen die bovendien voor de periode 2017-2020 sterk op groei zijn gericht. Het HKA lijkt zich overal op te willen richten en alles te willen aanbieden. Het voornemen om de structurele samenwerking met onder andere CultuurSchakel, Stroom Den Haag en de cultuurankers te versterken ziet de Commissie als een positieve en noodzakelijke ontwikkeling, die nog sterker ingezet zou kunnen worden.

Conclusie en advies Adviescommissie

Gezien het cultuureducatiebeleid van de gemeente Den Haag - subsidiering van alleen binnen schoolse activiteiten - adviseert de Commissie alleen lessen en activiteiten voor het onderwijs te subsidiëren.

Gedeeltelijk honoreren: € 169.734,- voor activiteiten die gericht zijn op binnen schoolse cultuureducatie.

HAAGS ORGEL KONTAKT

Stichting Haags Orgel Kontakt

Inleiding

De Stichting Haags Orgel Kontakt (HOK) is een samenwerkingsverband van zelfstandige instellingen in de Haagse binnenstad. In de periode 2013-2016 zijn dit Stichting Orgelconcerten Grote Kerk, Stichting Cultuur en Muziek in de Lutherse Kerk, Stichting Kunstcentrum Kloosterkerk, Commissie Concerten St. Jacobuskerk, en Stichting Muziek in de Gotische Zaal (van de Raad van State). In 2017 en de jaren daarna wil het HOK het aantal participanten binnen zijn samenwerkingsverband uitbreiden (om te beginnen met de Stichting Orgelconcerten Elandstraatkerk en de nieuw op te richten Commissie orgelactiviteiten Nieuwe Kerk). Het HOK-bestuur geeft leiding aan het samenwerkingsverband.

Het HOK wil de orgelcultuur in Den Haag bevorderen op diverse manieren. Enerzijds tracht men het cultureel erfgoed beschikbaar te maken en te bewaren door het toegankelijk maken en coördineren van orgelconcerten in Den Haag, het geven van informatie via digitale en andere mediale kanalen, het bevorderen van een bredere onderlinge samenwerking, bemiddeling bij subsidieaanvragen, en het bevorderen van samenwerking met cultuuraanbieders. Anderzijds spant het HOK zich in om de orgels van de aangesloten participanten te laten meeklinken door het bevorderen van een artistiek hoogstaand en gerespecteerd programma-aanbod, de organisatie van artistiek hoogwaardige en cultureel interessante concerten, en educatieve projecten en programma's in Den Haag.

Sinds 2009 organiseert het HOK jaarlijks een zelfontwikkeld educatief lesproject voor de basisschool om kinderen (doelgroep: 10-jarigen uit groep 6) te laten kennismaken met een vaak onbekend - dus onbemind - instrument als het orgel en de orgelcultuur. Dit HOK-project participeert in het meerjarige educatieve project Leve(n)de Muziek van het Koorenhuis, waarbij kinderen van basisscholen kennismaken met diverse cultuurvormen. Het HOK organiseerde in augustus 2015 ook de eerste Kom-in-de-(orgel)kas(t)-dag voor alle leeftijden, waarbij de organist gastheer is op 'zijn' orgel en er veel aandacht is voor publieksvoorlichting en demonstratie. De eerste editie in de Grote Kerk trok zo'n 150 bezoekers. Het HOK stelt dat er zeker een vervolg komt, waarbij ook gedacht kan worden aan de Kloosterkerk en Lutherse Kerk, naast de Grote Kerk.

Het HOK heeft voor de beleidsperiode 2017-2020 vijf speerpunten geformuleerd. Men wil een platform zijn voor heel de orgelcultuur in Den Haag, uitbreiding (en eventuele sanering) van het aantal HOK-participanten mogelijk maken, nieuwe locatie- en programmeringsmogelijkheden zoeken, zonodig PR/folder/website aanpassen aan de nieuwe visie dat culturele grenzen waar mogelijk verlegd zullen worden, en bezoekers enquêteren over hun wensen ten aanzien van de concertvorm en -programming.

Het HOK ontvangt momenteel een structurele subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 van € 17.157,- (peiljaar 2015).

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt het HOK een structurele subsidie van € 22.000,- per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie heeft grote waardering voor de degelijkheid van deze aanvraag. Het is geen gemakkelijke opdracht voor een instelling als het HOK om de eigen activiteiten die tot op zekere hoogte voor langere tijd vastliggen en voortvloeien uit de missie van de organisatie in een vorm te gieten die past bij de vierjarige subsidieaanvragen. Toch is het HOK daarin geslaagd. De aanvraag maakt op overtuigende wijze duidelijk dat de missie van het HOK een blijvende relevantie en zelfs urgentie heeft. De zorg voor het klinkend erfgoed, de afstemming in de programmering van de orgelconcerten op de diverse aangesloten locaties, en de educatieve missie zijn van eminent belang voor het Haagse muziekleven.

Bijzondere vermelding verdient het educatieve project voor basisscholen waarmee het HOK vanaf de start in 2009 tot 2015 circa 900 leerlingen van 9 basisscholen met 26 lesgroepen heeft bereikt. Al het zelfontwikkelde lesmateriaal en de excursie per klas naar het orgel in de Kloosterkerk worden door het HOK aangeboden. De deelnemende scholen zorgen zelf voor het vervoer naar de Kloosterkerk en terug. De kosten van het project worden gedekt door een structurele subsidie van de Gemeente Den Haag en donaties van enkele particuliere stichtingen en fondsen. Hiermee realiseert het HOK naar het oordeel van de Commissie met uiterst bescheiden middelen een zeer belangrijke taak.

Middels het educatieve lesproject van het HOK zou de Commissie graag zekerstellen dat elke Haagse basisschoolleerling eenmaal in zijn of haar leven een kerk van binnen ziet en kennisneemt van de functie van het gebouw en het instrument dat daarin thuishoort. De Commissie beveelt daarom aan om de HOK-activiteiten binnen het meerjarige Koorenhuis-project Leve(n)de Muziek uit te breiden naar meer scholen. Zij acht het ook wenselijk dat het zelfontwikkelde educatieve lesproject onder de aandacht wordt gebracht van CultuurSchakel om de toegankelijkheid ervan voor basisscholen uit achterstandswijken te optimaliseren. Idealiter zou het HOK iets meer menskracht en financiële middelen aan deze activiteiten kunnen besteden.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag geheel te honoreren en de structurele subsidie te verhogen tot € 22.000,- per jaar.

Honoreren: € 22.000,-

HAAGS POP CENTRUM

Stichting Haags Pop Centrum

Inleiding

Het Haags Pop Centrum (HPC) zet zich in voor het bevorderen van popmuziek in Den Haag, en voor de Haagse popmuziek. Sleutelwoorden zijn faciliteren, vernieuwen, aanjagen, talentontwikkeling en diversiteit. Er zijn oefenvoorzieningen en podia en HPC organiseert projecten en festivals. HPC organiseert de Haagse Popweek en is samen met Musicon afzender van het Haags podium op Parkpop. De Haagse mediaprojecten 3voor12 Den Haag, de Haagse Popserver en het radioprogramma Stork on Air zijn platforms voor Haags Poptalent.

Educatie heeft de afgelopen periode meer aandacht gekregen. Wekelijks wordt aan ruim 350 leerlingen lesgegeven en biedt HPC voorzieningen aan voor scholen en opleidingstrajecten zoals Kunstbende.

In de periode 2017-2020 wil HPC zich verder ontwikkelen als servicegerichte organisatie met talentontwikkeling en belangenbehartiging als pijlers. Vanaf 2017 wordt ook Bazart onderdeel van het HPC in de vorm van SubMarine, het platform voor vernieuwing en alternatieve popmuziek. Van het festival Plein Open neemt het HPC afscheid.

Het HPC wordt in vier afdelingen ingedeeld: Facilities & Support, Academy & Talents, Projects & Events en SubMarine.

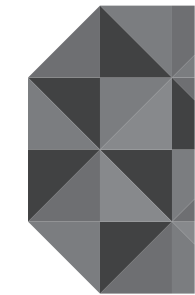
HPC ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 577.919,- per jaar (peiljaar 2015), en vraagt voor 2017-2020 een bedrag van € 729.163,- per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

De stimulerende functie van het HPC staat in de optiek van de Commissie niet ter discussie. Zij ziet HPC als een groot liefhebber van popmuziek die als het ware 'het liefst alles doet en overal tijd in wil steken'. Hoewel de Commissie waardering heeft voor dit enthousiasme, mist zij voldoende focus van HPC binnen de waaier van activiteiten, die varieert van kleine en grote festivals tot muziekexport en alternatieve stadsprogrammering.

Door de hoeveelheid taken die HPC op zich neemt -zonder dat deze inhoudelijk en in de begroting helder zijn uitgesplitst- is het moeilijk voor de Commissie om een integraal oordeel te geven. Mede omdat de begroting ook niet sluitend is. Juist omdat HPC staat voor dynamiek in het veld, is het aan te raden om het verschil tussen kerntaken en projecten duidelijk te definiëren en te prioriteren. Om tot een goed oordeel te kunnen komen adviseert zij om HPC vanuit een strategie de verschillende activiteiten per project financieel uit te laten splitsen. Hierbij zou aandacht besteed kunnen worden aan de functie in de keten die de verschillende activiteiten van HPC vervullen. Activiteiten als de Haagse Popserver en 3voor12 Den Haag vindt de Commissie bijvoorbeeld niet bij de primaire functie van een popcentrum horen, terwijl activiteiten als oefenvoorzieningen en talentontwikkeling essentieel zijn voor het Haagse Popklimaat.

De Commissie waardeert de inspanning van HPC op cultureel ondernemerschap. Hierbij valt het echter wel op dat dit niet terug te zien is in de begroting. Ook vindt de Commissie het opmerkelijk dat het HPC geen inkomsten meer voorziet uit private middelen en fondsen.

De Commissie waardeert de inspanningen die HPC wil leveren om toptalent in Den Haag te houden. Daarnaast waardeert de Commissie het plan van HPC om Submarine het 'laboratorium' voor alternatieve popmuziek te laten worden. De samenwerking die hierin gezocht wordt met het Paard van Troje, Musicon, PIP en Aight ziet de Commissie als essentieel. De Commissie adviseert echter dat Submarine zich eerst focust op de signalering en programmering van nichestromingen en alternatieve muziek, alvorens dit uit te breiden met lezingen, films en workshops. De Commissie plaatst vraagtekens bij de precieze invulling van de benodigde extra fte voor de overhead van Submarine.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie adviseert dat het HPC de basisbegroting sluitend moet zien te maken. De Commissie adviseert HPC prioriteiten te laten stellen en doet de suggestie sterker te focussen op de ontwikkeling van muzikanten van diverse genres. De pretentie om ook artistieke ambities te ontwikkelen ziet de Commissie als onvoldoende realistisch. De Commissie vindt het van belang dat het HPC nadrukkelijker vanuit een strategie projecten realiseert met bijbehorende begroting, zodat een match ontstaat tussen de financiën en de strategie. De Commissie adviseert HPC een subsidie voor twee jaar te verlenen en adviseert om op basis van een midterm review te overwegen om tot subsidietoekenning voor nog eens twee jaar over te gaan.

De Commissie adviseert om de subsidie op huidig niveau te continueren en daarnaast een bedrag van € 30.000,- toe te kennen specifiek voor educatie aan toptalent. Binnen de subsidie wordt € 40.000,- geormerkt voor Submarine. Hiervan wordt € 20.000,- gedekt door het wegvallen van de bijdrage aan Musicon. Voor de overige € 20.000,- moet dekking gezocht worden binnen de huidige exploitatie door middel van prioritering.

Gedeeltelijk honoreren: € 607.919,- voor 2017 en 2018.

HAAGSE MUSEUMNACHT

Stichting Haagse Museumnacht

Inleiding

De Stichting Haagse Museumnacht is in 2010 opgericht en organisator van de jaarlijkse Museumnacht en sinds 2013 van de Kindermuseumnacht. De Museumnacht heeft als doel om een groot publiek in de leeftijd tussen de 18 en 35 jaar op een laagdrempelige manier een bijzondere ervaring te bieden en hen te verleiden tot herhaalbezoek. De Museumnacht beoogt ook de samenwerking tussen de Haagse musea te stimuleren.

In de periode 2017-2020 wil de organisatie de Museumnacht laten uitgroeien tot een sterk merk met landelijke uitstraling. De Stichting stelt voor om de Museumnacht Den Haag te verplaatsen naar begin november, tegelijk met de Museumnacht Amsterdam. Om het publiek beter te spreiden over de deelnemende instellingen wordt gedacht aan het inzetten van enkele publiekstrekkers die gedurende het evenement in meerdere instellingen optreden. De Kindermuseumnacht moet zich in het eerste weekend van februari ontwikkelen tot een zelfstandig evenement.

De Haagse Museumnacht maakt geen deel uit van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016. De Stichting ontving in 2013, 2014 en 2015 uit de cultuurbegroting een incidentele gemeentelijke bijdrage van € 30.000,-. De Haagse Museumnacht vraagt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 een structurele subsidie aan van € 50.000,- per jaar.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie heeft waardering voor dit publieksevenement waaraan een groot aantal instellingen meewerkt. Het idee achter de Museumnacht om gedurende één nacht veel publiek langs musea te laten gaan om het op die manier met de diverse instellingen kennis te laten maken, ziet de Commissie als een vorm van collectieve cultuurmarketing. Zij meent dat financiële ondersteuning vanuit het Meerjarenbeleidsplan niet direct te hand ligt. Gelet op het grote aantal deelnemende instellingen is het niet ondenkbaar dat dit evenement grotendeels door de participerende instellingen georganiseerd en gefinancierd kan worden.

De Commissie merkt tevens op dat de Haagse Museumnacht zich toelegt op het stimuleren van publieksstromen, maar een visie op het bereiken van een nieuw publiek en hoe dit publiek bestendig kan worden, komt in de aanvraag onvoldoende naar voren.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie spreekt waardering uit voor het evenement, maar ziet geen aanleiding de aanvraag vanuit het Meerjarenbeleidsplan te honoreren. De Commissie adviseert te onderzoeken in hoeverre de Haagse Museumnacht met beschikbare middelen ten behoeve van collectieve cultuurmarketing financieel ondersteund kan worden.

Niet honoreren.

HARLEKIJN - TALENT SCOUTING & THEATRICAL PRODUCTIONS

Stichting NME Productions

Inleiding

Harlekijn - Talent Scouting & Theatrical Productions heeft als doel gelegenheid te geven aan jongeren in het bijzonder en liefhebbers van zang, musical en muziektheater in het algemeen, om muziektheatervoorstellingen en concerten in studeren en op te voeren. De stichting tracht dit doel te bewerkstelligen door alle benodigde randvoorwaarden voor de productie te creëren, onder meer doch niet uitsluitend door het beschikbaar stellen van repetitie- en uitvoeringslocaties, aanstelling van professionele regisseurs, choreografen, muzikaal leiders, technici en alle overige medewerkers ten behoeve van de productie en zorg dragen voor alle benodigde vergunningen en auteursrechten.

De van oorsprong Haagse organisatie had van 2007 tot 2012 haar basis in Zoetermeer. Bij de zoektocht naar de meest kansrijke geografische herpositionering scheen haar dat het in Den Haag ontbrak aan een brug tussen de amateurgezelschappen, talenten in opleiding, onlangs afgestudeerde professionals en de professionele producties. Daarom is de stichting sinds 2012 weer gevestigd in Den Haag. Na de herpositionering is het naar eigen zeggen gelukt om een aantal van de ontbrekende bruggen te slaan. In de aanvraag noemt de organisatie voorbeelden van initiatieven waarbij de afgelopen jaren is samengewerkt met Haagse organisaties, waaronder Jeugdtheaterfestival De Betovering, Het Zuiderparktheater, ROC Mondriaan, Theater De Vaillant, en schrijverscollectief De Kosmonaut.

Onder het motto 'Samenspel bewezen en onontgonnen Talenten' heeft de organisatie in de periode 2017-2020 de volgende doelstellingen: de bestaande vaste programmering en de reeds bereikte publieksgroepen behouden en uitbreiden; de bestaande groep aan vrijwilligers behouden en de relatie met hen verdiepen; de bestaande relaties met maatschappelijke organisaties en culturele partners in stand houden en deze verder verdiepen; samenwerkingsverbanden in het publieke domein aangaan en uiteindelijk middels haar ondernemerschap haar functie in de keten vervullen. Drie aanvullende doelstellingen zijn: een platform realiseren waarop gefaciliteerd wordt in het kenbaar maken van actuele vragen om producten en diensten in het kader van muziektheater; een gezelschap realiseren voor talentontwikkeling van startende professionals in het muziektheater dat aan het einde van de beleidsperiode tenminste vier producties per jaar realiseert; vanaf het tweede jaar van de komende beleidsperiode jaarlijks een internationale productie voor een beperkte periode in het Haagse ten uitvoer brengen.

Harlekijn - Talent Scouting & Theatrical Productions maakt geen deel uit van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016. In 2014 en 2015 ontving de organisatie via CultuurSchakel en Fonds1818 een bescheiden incidentele subsidie voor enkele activiteiten.

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt Harlekijn - Talent Scouting Theatrical Productions een structurele subsidie van € 225.051,29 per jaar aan voor de opstart van haar plannen. Hiermee wil zij de continuïteit van haar bedrijfsvoering middels uitbreiding van de personele capaciteit veiligstellen.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie oordeelt zeer kritisch over deze aanvraag. Naar haar mening lijkt de continuïteit van de bedrijfsvoering middels subsidie het belangrijkste doel van het beleidsplan. Daarbij vindt de Commissie de claim om een leemte in stad, land en discipline te gaan vullen pretentius; de artistieke reflectie en visie op het musicalgenre ontbreekt immers volkomen in de aanvraag. Ook mist de Commissie concrete uitwerkingen van de doelstellingen en projecten voor de periode 2017-2020. Enige vooruitwijzende articulatie van de eigen artistieke visie ontbreekt. De aanvraag ontbeert eveneens een meerjarige visie op talentontwikkeling. Op het gebied van cultuureducatie is evenmin duidelijk hoe Harlekijn - Talent Scouting Theatrical Productions aansluiting wil vinden op het curriculum van de scholen in Den Haag. Het kwantitatieve voornemen om aan het einde van de beleidsperiode tenminste vier producties per jaar te realiseren, gaat niet gepaard met een doordachte positionering van het beoogde gezelschap ten opzichte van bestaand aanbod. De activiteiten van de stichting zijn aanbodgericht, uitgaande van een behoefte die niet wordt geconcretiseerd. De Commissie krijgt door al deze gebreken geen vertrouwen in de borging van de artistieke kwaliteit en positionering van Harlekijn - Talent Scouting Theatrical Productions.

Ten aanzien van de bedrijfsvoering constateert de Commissie dat deze volstrekt niet transparant en niet op orde is. Met 55,2 procent gevraagde structurele subsidie ten opzichte van de exploitatie is de begroting voor de komende periode grotendeels afhankelijk van gemeentelijke middelen. Bovendien is er sprake van een negatief oplopend vermogen, en ontbreekt een toelichting op de begroting. Verder acht de Commissie de voorziene stijging in producties, voorstellingen en bezoekersaantallen in Den Haag tussen 2015 en 2020 niet realistisch onderbouwd. De explosieve groei wordt nergens gemotiveerd of geflankeerd door bijbehorend beleid. Evenmin maakt het plan duidelijk waarop de (inter)nationale groeicijfers zijn gebaseerd. Bovendien is de constructie waarin dezelfde personen zowel het bestuur als de directie vormen strijdig met de door de gemeente nageleefde Governance Code Cultuur. Er is ook geen Raad van toezicht naast het bestuur. Bovenal is het zeer onduidelijk hoe de artistieke en commerciële belangen van de stichting zich verhouden tot elkaar én tot andere zakelijk gelieerde organisaties.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag niet te honoreren.

Niet honoreren.

HEDEN

Stichting Heden Den Haag

Inleiding

Heden, in 1972 begonnen als Artotheek Den Haag, zet zich in voor het bevorderen van de belangstelling voor en de verspreiding van hedendaagse beeldende kunst. Met exposities en evenementen, educatieworkshops, lezingen en cursussen, het verhuren en verkopen van kunst wil Heden een zo breed mogelijk publiek bereiken, ook in de eigen leefomgeving. De koopfunctie van Heden, de kunstuitleen en de promotie die hieruit voortkomt zijn van grote betekenis voor (Haagse) kunstenaars.

De subsidieaanvraag die Heden heeft ingediend betreft uitsluitend het activiteitendeel waarin geen inkomsten uit de markt zijn voorzien. Het gaat hierbij om educatieprojecten, het ondersteunen van kunstenaars en het samenstellen van tentoonstellingen. Voor de periode 2017-2020 legt Heden accenten op een hoogwaardige kunstcollectie, zakelijke ondersteuning voor kunstenaars, persoonlijk contact, internationaal publiek en vraaggerichte educatie.

Stichting Heden Den Haag ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 166.054,- per jaar en vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidie van € 166.000,- per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

Kunstuitleen Heden vraagt voor het activiteitendeel waarvoor de markt onvoldoende financiën opbrengt steun van de gemeente Den Haag. De Commissie signaleert hier een knelpunt. De aanwezigheid van de kunstuitleen is in de optiek van de Commissie het voornaamste bestaansrecht waarmee Heden zich onderscheidt van andere instellingen. De verhuur van kunst aan bedrijven en particulieren maakt Heden uniek. De niet-commerciële onderdelen waarvoor subsidie wordt aangevraagd beschouwt de Commissie als minder onderscheidend. De educatieprojecten zijn laagdrempelig, maar summier beschreven en weinig vernieuwend.

De Commissie is positief over de aanwezigheid van Heden bij de Cultuurankers met onder meer pop ups. De tentoonstellingen met werken uit depot, maken de verworvenheden van de collectie goed zichtbaar. Hierin ziet de Commissie potentie aangezien de tentoonstellingen dienstbaar kunnen zijn aan het functioneren van de kunstuitleen. De Commissie vraagt zich wel af of het tentoonstellingsbeleid van Heden voldoende artistiek-inhoudelijke meerwaarde heeft ten opzichte van het bestaande aanbod in Den Haag.

Heden wijst op de grote impact van de economische crisis. Als gevolg daarvan is de organisatie verkleind en de artistiek leider ontslagen. Deze taken zijn ondergebracht bij de directeur. De Commissie constateert dat Heden werkt aan het herstel en het getuigt van commercieel inzicht om contact te onderhouden met woningmakelaars en interieurspecialisten. Datzelfde geldt voor de advisering aan bedrijven, waarbij de relatie met KPMG essentieel wordt genoemd. Ook richt Heden zich op Engelstalige expats.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie acht het voortbestaan van de kunstuitleen van belang en realiseert zich dat subsidie voor ondersteunende activiteiten daar indirect aan ten goede komt. Zij adviseert de aanvraag deels te honoreren en het subsidiebedrag van het peiljaar 2015 te verminderen. De Commissie benadrukt dat de subsidie vooral is bedoeld voor een functioneel activiteitenprogramma dat ondersteunend en stimulerend is voor de kunstuitleen.

Gedeeltelijk honoreren: € 120.054,-

HET NATIONALE THEATER

Inleiding

Het Nationale Theater is de stichting in oprichting die voortkomt uit de fusie van de Koninklijke Schouwburg, het Nationale Toneel en Theater aan het Spui. Deze fusie krijgt juridisch haar beslag op 1 januari 2017. De drie instellingen bundelen dan definitief hun krachten, nadat ze in de afgelopen periode al de 'Toneelalliantie' vormden. Hierin namen zij gezamenlijk verantwoordelijkheid voor de productie, programmering, talentontwikkeling, educatie en marketing van toneel in Den Haag. Met de vorming van Het Nationale Theater wordt naar eigen zeggen een unieke en historische stap gezet. De fusiepartners gaan vanaf 1 januari 2017 werken vanuit één visie, onder leiding van één directie: Theu Boermans (directeur productie), Cees Debets (directeur programmering) en Walter Ligthart (zakelijk directeur/voorzitter). Per 1 augustus 2018 zal Eric de Vroedt (adjunct-directeur) Boermans opvolgen als directeur productie. In totaal zullen bij Het Nationale Theater 7 regisseurs, 18 vaste acteurs en 125 medewerkers betrokken zijn.

In de periode 2017-2020 omvatten de hoofdactiviteiten vier categorieën: producties van het Nationale Theater (voorstellingen voor volwassenen die zelf worden geproduceerd en spelen in het hele land); producties van NTjong (jeugd- en familievoorstellingen die zelf worden geproduceerd en spelen in het hele land); nieuwe programma's (innovatieve contextuele activiteiten die worden (mede) ontwikkeld en gepresenteerd in de eigen theaters en die regelmatig meereizen met de eigen producties); programmering (voorstellingen van andere gezelschappen, genres en internationale huizen, die worden geprogrammeerd in de eigen theaters en locaties).

In de komende periode produceert Het Nationale Theater klassiek en modern internationaal repertoire, nieuw Nederlands repertoire, familie- en jeugdtheater en documentaire projecten. Daarbij zoekt zij nadrukkelijker verbinding met de roerige wereld van nu. Artistieke noodzaak, actuele urgentie, ambachtelijke kwaliteit en de verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van het toneelrepertoire zijn daarbij leidende waarden. Bij de eigen producties, in de programmering en bij de ontwikkeling van speciale programma's werkt Het Nationale Theater langs vier thematische lijnen die in zijn ogen de meest cruciale maatschappelijke ontwikkelingen binnen dit decennium reflecteren: Ontworteling & Vervreemding; Rentmeesterschap; Intimiteit 3.0; De Andere Geschiedenis. Onder leiding van de directeur productie (Theu Boermans, later Eric de Vroedt) maken nog vijf regisseurs met het vaste acteursensemble voorstellingen voor Het Nationale Theater: Noël Fischer, Daria Bukvić, Jeroen de Man, Casper Vandeputte en Sadettin Kirmiziyüz.

Onder het label NTjong, geleid door Noël Fischer, produceert Het Nationale Theater voorstellingen voor schouwburgen, vlakke vloerpodia en festivals. Daarnaast is NTjong met educatie- en community art-projecten te vinden op scholen, in wijken en op locatie. In de komende periode wil NTjong toegankelijke, eigenzinnige voorstellingen brengen op basis van radicale bewerkingen van klassiek en modern toneelrepertoire en nieuwe toneelversies van (jeugd)literatuur. NTjong werkt de komende periode langs dezelfde thematische lijnen die ook bij de producties voor volwassenen worden gehanteerd.

Het Nationale Theater beschouwt talentontwikkeling als een kerntaak. De afgelopen jaren gaven de fusiepartners een programma vorm, waarbij alle functies aan bod kwamen die deel zijn van het

maakproces van een voorstelling. In de komende periode wordt doorgebouwd op deze brede visie op talentontwikkeling: van auteurs, regisseurs, acteurs, technici, theaterdocenten, marketeers en andere betrokkenen. Ook wil men werken aan 'getalenteerd publiek' met programma's als de Toneel- en Danskijkersserie en De eerste lezing.

De afdeling educatie & publiekswerking wil activiteiten initiëren die de kijkervaring en beleving van het publiek – jong en oud – verrijken. Door de fusie van productie, programmering en podia acht Het Nationale Theater zich vanaf 2017 nog beter in staat in een doorlopende lijn programma's aan te bieden en op maat, vraaggericht en vanuit de specialismen van de individuele medewerkers te opereren.

Bij de opbouw van de organisatie en ensemble wordt gestreefd naar een overtuigende weerspiegeling van de veranderde bevolkingssamenstelling van ons land. Bij de invulling van de programmering en productie wil men ruimte vrijmaken voor verhalen van 'nieuwe Nederlanders', en in samenwerking met bijvoorbeeld De Meervaart, Stadsschouwburg Utrecht en Stadsschouwburg Amsterdam zorgen voor een hoogwaardig cultureel divers aanbod.

Ten aanzien van de bedrijfsvoering verwacht Het Nationale Theater de komende periode zowel een toename van publieksinkomsten als van de bijdragen uit private middelen, omdat de organisatie aantrekkelijker zal worden voor sponsors en fondsen en doordat zij succesvolle voorstellingen in een nieuw businessmodel met commerciële partijen verder zal ontwikkelen, zoals dat in 2017 wordt beoogd met Genesis.

Momenteel ontvangen de fusiepartners binnen Het Nationale Theater in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013–2016 in totaal een subsidie van € 8.496.278,- (peiljaar 2015), bestaande uit een subsidie van € 3.080.222,- voor de Koninklijke Schouwburg, een subsidie van € 3.658.883,- voor Het Nationale Toneel, en een subsidie van € 1.757.173,- voor Theater aan het Spui (dat in 2015 ook incidenteel € 62.500,- aan subsidie voor de exploitatie van Zaal 3 in de DCR ontving). Daarnaast ontvangt het Nationale Toneel een bedrag van € 3.208.909,- (prognose 2015) in het kader van de culturele basisinfrastructuur van de rijksoverheid.

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017–2020 vraagt Het Nationale Theater een structurele subsidie van € 9.056.800,- per jaar aan; de verhoging van het subsidiebedrag is bestemd voor de versterking van de (internationale) programmeringsfunctie en talentontwikkeling. Ook dient de stichting in oprichting volgens de begroting bij het rijk een aanvraag in voor een meerjarige productiesubsidie van € 3.255.000,- per jaar. Dit bedrag is bestemd voor het maken en aanbieden van de eigen producties.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie beaamt dat met de vorming van Het Nationale Theater sprake is van een unicum in de vaderlandse theatergeschiedenis. De voorgenomen fusie tussen het Nationale Toneel, Theater aan het Spui en de Koninklijke Schouwburg introduceert een nieuw organisatiemodel voor de presentatie en productie van podiumkunsten. In Nederland is het gangbaar dat deze activiteiten los van elkaar worden gefinancierd: presentatie door de lokale overheid en productie door de rijksoverheid. Dit onderscheid maakt de gemeente Den Haag overigens niet. De Commissie acht het soortelijk gewicht der betrokken partijen groot, en vindt de fusie zorgvuldig voorbereid.

Het Nationale Theater beschrijft in zijn aanvraag helder hoe de fusiepartners tot een grotere slagkracht willen komen en nog beter willen inspelen op de veranderende behoeftes van het publiek en de mutaties in het culturele landschap. Dankzij het samengaan van productie en programmering, de diversificatie van het aanbod en de podia kan Het Nationale Theater een robuuster verdienmodel ontwikkelen en flexibeler produceren: succesvolle voorstellingen kunnen langer op het repertoire blijven, minder succesvolle voorstellingen eerder gestopt. Deze plannen stroken volgens de Commissie goed met de aanbevelingen uit het rapport 'Over het Voetlicht – Naar een groter en diverser toneelpubliek' binnen de gesubsidieerde theatersector, dat de Commissie Ter Horst in december 2015 uitbracht, in opdracht van de Nederlandse Associatie voor Podiumkunsten (NAPK) en de Vereniging van Schouwburg- en Concertgebouwdirecties (VSCD).

Naar het oordeel van de Commissie getuigt het plan van een belanghebbende en goed onderbouwde artistieke visie. De belangrijkste artistiek inhoudelijke drijfveer voor deze fusie is het maken en aanbieden van kwalitatief hoogwaardig theater met maatschappelijke relevantie. De Commissie vindt dat de organisatie een goede keuze heeft gemaakt met de regisseurs die voorstellingen voor Het Nationale Theater zullen ontwikkelen en maken. Wel had de Commissie in het plan graag meer gelezen over waarom deze regisseurs met elkaar willen samenwerken. Wat de nieuwe identiteit van de betrokken podia betreft, vindt zij die van Theater aan het Spui onderbelicht. Het is niet helder hoe de erkende kwaliteit van deze presentatieplek zal worden gepositioneerd binnen de nieuwe organisatiestructuur.

Van een grote fusie-instelling als Het Nationale Theater verwacht de Commissie expliciet dat deze garant staat voor een flexibele en cultureel diverse theaterprogrammering in Den Haag. Daarbij dient Het Nationale Theater te bewaken dat er binnen de totaalprogrammering voldoende ruimte is voor andere (kleinschaliger) theaterinstellingen, naast het eigen aanbod. Ook gaat de Commissie ervan uit dat er aanbod van internationaal (Engels- en anderstalig theater) zal zijn, vanwege de grote internationale gemeenschap in Den Haag. Verder beschouwt de Commissie het nadrukkelijk als taak van Het Nationale Theater in casu met NTjong om met kwalitatief hoogstaande cultuureducatieve projecten op Haagse scholen leerlingen op alle niveaus van het basis- en voortgezet onderwijs te bereiken. Over het algehele functioneren van NTjong is de Commissie zeer te spreken. Zij vindt dat dit nieuwe jeugdtheatergezelschap zich de afgelopen jaren artistiek-inhoudelijk overtuigend heeft ontwikkeld, en een belangrijke positie inneemt binnen de Haagse theaterinfrastructuur. De Commissie waardeert het dat NTjong met haar projecten nieuwe doelgroepen weet aan te spreken. Zij acht het een goede zaak dat Het Nationale Theater de jeugd-, familie- en jongerenvoorstellingen onder deze eigen naam blijft maken. Ook vindt de Commissie het belangrijk dat er wordt samengewerkt met CultuurSchakel en de cultuurankers. In het algemeen stelt de Commissie het overigens zeer op prijs dat alle partners binnen Het Nationale Theater sterke banden hebben met velerlei instanties in de stad. Zij verwacht dat deze gewaardeerde samenwerking wordt voortgezet.

Terwijl de Commissie positief is over de artistieke ambities en doelstellingen van Het Nationale Theater, heeft zij kritiek op het gebrek aan synergie in de bedrijfsvoering. Allereerst vindt de Commissie het een organisatorische c.q. inhoudelijke weeffout dat op directieniveau drie functies uit elkaar worden getrokken. Dit staat haaks op de fusiedoelstelling om een samenhangende theaterprogrammering te realiseren. Naar het oordeel van de Commissie zouden de functie van directeur productie en directeur programmering moeten worden samengevoegd tot één (sleutel)functie; daarbij acht zij het van belang om te werken met bijvoorbeeld een programmastatuut dat breedte en diepgang waarborgt

van de programmering, onafhankelijk van de dynamiek van de eigen producties. In deze alternatieve directiestructuur met een directeur productie/programmering zouden Boermans en later De Vroedt worden ontlast van directietaken om zich volledig te kunnen richten op de invulling en ontwikkeling van het artistiek leiderschap.

Op de tweede plaats is de Commissie teleurgesteld in de beoogde efficiencywinst. De financiële opbrengst van de fusie tot een nieuwe theaterorganisatie is in 2020 begroot op € 225.000,-. Dat vindt de Commissie mager ten opzichte van de totale lasten. Bovendien zijn de eenmalige implementatiekosten (van begeleidingskosten tot huisstijl) begroot op € 415.000,-. Dat Het Nationale Theater voor de komende periode extra gemeentelijke structurele subsidie aanvraagt, vindt de Commissie niet in lijn met de door haar wenselijk geachte efficiëncyslag bij de fusie en bovendien onvoldoende gemotiveerd in het plan. De kosten voor de gewenste versterking van de (internationale) programmeringsfunctie en talentontwikkeling zijn prioriteiten die binnen de reguliere bedrijfsvoering van Het Nationale Theater moeten worden afgewogen. Het aangevraagde bedrag behoeft overigens nog een technische correctie: Het Nationale Theater heeft de verwachte trend 2016 meegenomen en dat is niet volgens de voorschriften van de inrichtingseisen 2017–2020.

De Commissie vindt het jammer dat Het Nationale Theater met de fusie slechts een geringe groeiambitie heeft ten aanzien van de publieksaantallen: over een periode van vier jaar worden 5 procent meer bezoekers verwacht. Het is positief dat de organisatie de inhoud van haar programma-aanbod wil gaan verbinden aan een vorm die het publiek wil consumeren. In de aanvraag mist de Commissie echter overtuigende marketingplannen, waaruit blijkt hoe Het Nationale Theater zijn potentiële bezoekers wil gaan verleiden om naar de voorstellingen te komen. Overigens verwacht de Commissie dat, indien binnen het aandeel vrije programmering van Het Nationale Theater specifiek aanbod gaat verdwijnen, hierover afstemming zal plaatsvinden met andere podia, zoals het toekomstige Onderwijs- en Cultuurcomplex (OCC) aan het Spui, opdat het publiek in de breedte optimaal wordt bediend. Het huidige plan ontbeert concrete informatie over samenwerking (op het gebied van educatie, toneel, afstemming aanbod) met relevante theaterpartners in en om Den Haag.

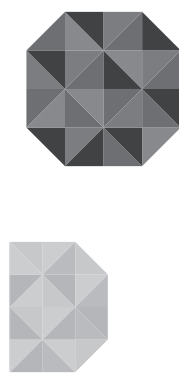
De Commissie vindt het een omissie dat het plan geen inzicht biedt in de commerciële uitbating van de panden van Het Nationale Theater. Onduidelijk is de gang van zaken rond voorstellingshoreca en commerciële verhuur. Vragen als 'wat levert het op, wat kost het en zijn er nog mogelijkheden om meer geld uit deze activiteiten te halen' worden niet beantwoord. Onduidelijk is of de zaalcapaciteit optimaal wordt gebruikt. De Commissie vraagt zich verder af wat de bestemming van het NT Gebouw is binnen de nieuwe fusieconstructie. Een andere vraag is of ook in Theater aan het Spui wordt gerepeteerd door de productieafdeling (NT of NTjong), en of dat in financiële zin is verwerkt in de begroting van de productie. Als theaterzalen worden gebruikt voor reguliere repetities, gaat dat immers ten koste van programmering of van commerciële/culturele huuropbrengsten. Samengevat constateert de Commissie dat de normale bedrijfsvoering van de partners binnen Het Nationale Theater, met risico's en kansen, door de fusie niet goed te beoordelen is.

Ook roept het plan bij de Commissie vragen op over hoe om te gaan met gebouwonderhoud en beheer. Het Nationale Theater geeft op dit gebied diverse risico's aan en vraagt extra middelen. De Commissie heeft geen inzicht in de afspraken tussen de fusiepartners en de afdeling Vastgoed van de gemeente binnen zogenoemde Meerjaren Onderhoud Programma's (MJOP). Naleving van deze afspraken mogen

echter niet ten koste gaan van het cultuurbudget van de gemeente. De Commissie acht bovenal veel meer maatwerk gewenst op het gebied van de bedrijfsvoering om bij de fusieoperatie te komen tot efficiency en kostenbesparing, bijvoorbeeld door het vastgoed commerciëler uit te baten. Dit is een verantwoordelijkheid van Het Nationale Theater zelf.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend adviseert de Commissie om voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 een subsidiebedrag van € 8.596.278,- te reserveren voor de stichting in oprichting. Dit bedrag komt overeen met de totaalsom van het subsidiebedrag (prijnspeel 2015) dat de drie fusiepartners ontvangen in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016, plus een extra structurele subsidie van € 100.000,- voor de exploitatie van Zaal 3 (Theater aan het Spui) Toekenning van deze extra structurele steun acht de Commissie wenselijk voor versterking van de talentontwikkelingsactiviteiten die via dit podium worden gerealiseerd.

De Commissie gaat ervan uit dat Het Nationale Theater op weg naar de feitelijke fusiedatum van 1 januari 2017 een aanvullend respectievelijk herzien plan indient waarin voortschrijdend inzicht ten aanzien van alle aspecten van de toekomstige situatie zijn verwerkt.

Reserveren: € 8.596.278,-

Vanwege de bijzondere positie en functie van Het Nationale Theater in het landelijke toneelbestel hoopt de Commissie tot slot dat ook het rijk de subsidieaanvraag substantieel zal honoreren. Indien de honorering door het rijk substantieel hoger of lager uitvalt dan begroot, adviseert de Commissie de gemeente om Het Nationale Theater een herzien plan met passende begroting te vragen. De consequenties van eventuele honorering door het rijk moeten zichtbaar zijn in de nieuwe begroting.

HOLLAND DANCE

Stichting Holland Dance Festival

Inleiding

Stichting Holland Dance Festival (Holland Dance) heeft de missie om dansen voor iedereen toegankelijk te maken, ongeacht leeftijd, sociale of culturele achtergrond. Zij realiseert haar missie vanuit drie langjarige programma's: presentatie (het tonen van internationale topvoorstellingen in het tweejaarlijkse Holland Dance Festival en in diverse theaters binnen en buiten Nederland); participatie (de organisatie van activiteiten die bevorderen dat mensen zelf in beweging komen enerzijds, en hun danstalenten verder kunnen ontwikkelen anderzijds); educatie (de organisatie van (school)voorstellingen en dansactiviteiten ter kennismaking met of verdieping in de discipline dans onder scholieren en bezoekers).

Holland Dance wil haar aanbod verder versterken. De in de huidige planperiode ontwikkelde langjarige programma's worden in de periode 2017-2020 doorontwikkeld en krijgen een eigen naam. Het eerste programma Venster op de Wereld (voorheen Presentatie) heeft als doelen: Holland Dance Festival terug naar de mondiale top; Holland Dance on Tour naar 25 theaters; nieuw elan voor Holland Dance Events; intensivering samenwerking met Zuiderstrandtheater; lancering van compacte 'focusfestivals' met Zuiderstrandtheater. Het tweede programma Samenleving in Beweging (voorheen Participatie) heeft als doelen: verhogen welbevinden van ouderen door sociale ontmoetingen (eenzaamheid) en ontdekken onvermoed talent; mensen met en zonder beperkingen verbinden door mogelijkheden te creëren voor participatie en talentontwikkeling; liefhebbers de kans geven om hun talent (verder) te ontwikkelen; een specifiek participatie-aanbod rond het Holland Dance Festival ontwikkelen en realiseren. Het derde programma Onwijs Dansonderwijs (voorheen Educatie) heeft als doelen: bewegingsarmoede onder jonge kinderen aanpakken; groei binnenschoolse educatieconcepten realiseren; optreden als makelaar tussen de vraag van scholen en het aanbod van dansinstellingen.

Met ambitieuze programma's rond de thema's participatie en educatie wil Holland Dance haar relevantie aanmerkelijk laten toenemen, en nog meer energie steken in het betrekken van alle inwoners van Den Haag bij dans. Zij voorziet een groei in bezoekersaantallen van Holland Dance Festival van 16.500 in 2018 naar 17.500 in 2020, en verwacht jaarlijks gemiddeld 10.000 bezoekers in Den Haag en 3.500 bezoekers daarbuiten voor internationale dans. Verder schat Holland Dance dat bijna 25.000 mensen zullen deelnemen aan cultuurparticipatie-activiteiten in de periode 2017-2020, en dat zij in totaal bijna 40.000 leerlingen in het primair en voortgezet onderwijs zal bereiken.

Holland Dance ontvangt momenteel een structurele subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 van € 535.429,- (peiljaar 2015), en een meerjarige activiteitensubsidie van € 62.500,- per jaar van het Fonds voor Cultuurparticipatie.

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt Holland Dance een structurele subsidie van € 700.000,- per jaar aan. Dit bedrag acht zij essentieel om op het minimaal benodigde niveau te kunnen opereren: met een solide basisorganisatie, een spraakmakende internationale dansprogrammering en een belangwekkend, effectief programma voor onderwijs en maatschappij. Ook wordt ingezet op een meerjarige subsidie van zowel het Fonds Podiumkunsten als continuering van de meerjarige subsidie van het Fonds voor Cultuurparticipatie. In totaal begroot Holland Dance hiervoor gemiddeld € 175.000,- per jaar. Daarnaast doet zij voor programma's een beroep op Europese subsidies.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie is net als vier jaar geleden van oordeel dat Holland Dance met het tweejaarlijkse festival een belangrijke schakel vormt in de dansketen binnen de stad Den Haag. Bovenal heeft de Commissie waardering voor de spilfunctie die Holland Dance als netwerkorganisatie heeft. Zij is goed ingebed in de stedelijke (culturele) infrastructuur en gaat ook allianties met andere steden aan. Verder prijst de Commissie opnieuw de gedegen expertise op het vlak van publieksonwikkeling bij de presentatie-, participatie- en educatieprojecten. Holland Dance kiest op strategische wijze gelijkwaardige partners en weet dans goed in te zetten om te verbinden, zoals met de cursussen voor ouderen en voor mensen met en zonder fysieke beperking.

In de huidige beleidsperiode is de wegvallende rijkssubsidie deels door de gemeente Den Haag opgevangen om de stedelijke dansinfrastructuur overeind te houden. Gezien de financiële ontwikkelingen achtte de Commissie vier jaar geleden heroriëntatie op de wijdverbreide vertakking van activiteiten door Holland Dance noodzakelijk. De Commissie vond dat het festival als presentatieplatform te zeer aan expansie onderhevig was geweest en dat een slankere vorm noodzakelijk en mogelijk is, met behoud van kwaliteit en landelijke profilering.

Anno 2016 constateert de Commissie dat de basis van de internationale, toegankelijke dansprogrammering binnen het festival in artistiek opzicht te smal en wisselend van kwaliteit is. In de aanvraag signaleert Holland Dance zelf ook dat zij haar ambities en verwachtingen van partners niet volledig kan waarmaken. Op zich vindt de Commissie deze zelfkritiek lovenswaardig, maar tegelijkertijd vindt zij het te eenvoudig dat Holland Dance het toekennen van extra subsidie als enige remedie lijkt te zien voor het kunnen blijven leveren van de gewenste kwaliteit. Volgens de Commissie is het niet uitsluitend een financiële kwestie om de internationale festivalprogrammering te verbeteren; zij acht het noodzakelijk dat Holland Dance met een frisse blik naar de scouting en programmering kijkt en beleidsmatig prioriteiten stelt. De organisatie zou de duur van het festival en/of het aantal internationale producties kunnen heroverwegen.

In het algemeen constateert de Commissie dat Holland Dance in het beleidsplan vooral haar functie voor de stad beschrijft en programmapijlers noemt, maar weinig concrete artistieke invulling geeft aan de plannen voor de periode 2017-2020. De Commissie had in de aanvraag vooral meer willen lezen over de beoogde synergie tussen de drie langjarige programma's die in de periode 2017-2020 worden doorontwikkeld onder de nieuwe namen Venster op de Wereld, Samenleving in Beweging, en Onwijs Dansonderwijs. Waar het organiseren van het tweejaarlijkse festival nog steeds de kernactiviteit is, ziet de Commissie zeker toegevoegde waarde van de participatie- en educatieprogramma's voor Den Haag. Deze twee pijlers hebben zich volgens de Commissie meer ontwikkeld dan de festivalpijler en zijn in de afgelopen jaren gelijkwaardiger geworden. De Commissie is echter van mening dat Holland Dance meer samenhang binnen de drie pijlers zou moeten realiseren. Juist het internationale aspect van de festivalprogrammering zou een uitgesproken toegevoegde waarde op de overige pijlers kunnen en moeten zijn.

Bij de bedrijfsvoering van Holland Dance plaatst de Commissie enkele kritische kanttekeningen. Zij constateert dat het festival 31 procent meer structurele subsidie aanvraagt. Hoewel de Commissie zich bewust is van beperkingen van ad hoc subsidie met betrekking tot langetermijnplanning, acht zij de aangevraagde subsidieverhoging buiten proportie en te eenzijdig neergelegd bij de gemeentelij-

ke overheid. Bovenal vindt de Commissie de meerjarenbegroting en met name de kostenstijging van verschillende onderdelen onvoldoende inhoudelijk gemotiveerd. Dit geldt bijvoorbeeld voor de grote stijging in productiekosten aan de lastenkant. Het beroep dat Holland Dance wil doen op Europese subsidies voor 'de eerste programma's in 2017-2020' is evenmin specifiek onderbouwd.

Tot slot spreekt de Commissie de wens uit dat Holland Dance actief zal meedenken over de internationale dansprogrammering in het OCC vanaf 2019, als het tijdelijke Zuiderstrandtheater wordt verlaten en het festival zal verhuizen naar de nieuwe locatie in het Spuikwartier.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag gedeeltelijk te honoreren, en de structurele subsidie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 te continueren op het huidige niveau van € 535.429,- per jaar. Ondanks haar kritiekpunten acht de Commissie het van groot belang dat Holland Dance haar activiteiten kan voortzetten.

Hoewel de Commissie de ambitie van Holland Dance begrijpt om de kwaliteit van de internationale programmering verder te willen versterken, biedt de aanvraag onvoldoende artistiek-inhoudelijk gemotiveerde aanknopingspunten om het verzoek tot subsidieverhoging te honoreren. Bovendien acht de Commissie het – net als vier jaar geleden – niet uitgesloten dat het tweejaarlijkse Holland Dance Festival enigszins wordt gecompromiteerd (in tijdsduur en aantal producties). Meer scherpere en samenhang in de programmeringkeuzes en een kortere, intensievere festivalperiode kunnen volgens de Commissie ten goede komen aan de impact en sfeerbeleving bij het publiek, en mogelijk ook financiële winst opleveren.

Gedeeltelijk honoreren: € 535.429,-

Aangezien de betekenis van Holland Dance verder reikt dan het Haagse kunstenveld en ook een sociaal-maatschappelijke impact heeft, hoopt de Commissie dat zowel het Fonds Podiumkunsten als het Fonds voor Cultuurparticipatie de subsidieaanvragen van Holland Dance substantieel zullen honoreren. Indien honorering door het Fonds Podiumkunsten en/of het Fonds voor Cultuurparticipatie niet doorgaat of substantieel hoger of lager uitvalt dan begroot, adviseert de Commissie de gemeente om Holland Dance een herzien plan met passende begroting te vragen. De consequenties van eventuele honorering door cultuurfondsen moeten zichtbaar zijn in de nieuwe begroting.

HUIS VAN GEDICHTEN

Stichting Huis van Gedichten

Inleiding

Huis van Gedichten is opgericht in 2005 en wil met poëzie het taalplezier, de taalgevoeligheid, het (zelf) bewustzijn en zelfvertrouwen van kinderen en jongeren tussen 2 en 18 jaar in Den Haag stimuleren en vergroten. Oogmerk van Huis van Gedichten is in de afgelopen jaren geweest het creëren van een structurele plek voor poëzie binnen het primaire en voortgezet onderwijs. Dit doel is met name bereikt op de Jan Ligthartschool waar gedurende een heel schooljaar alle klassen les in poëzie hebben gekregen.

In de periode 2017-2020 wil Huis van Gedichten aan de hand van een gerichte aanpak van incidentele lessen toewerken naar het kunnen aanbieden van reeksen. Huis van Gedichten streeft naar een groei binnen het primair onderwijs van 500 naar 2000 deelnemers en in het voortgezet onderwijs van 160 naar 700 deelnemers. In het kader van talentontwikkeling en de zichtbaarheid van poëzie in Den Haag wil Huis van Gedichten poëzie meer buitenschools aanbieden via cursussen, huisvesting in een winkelpand, voordrachten, open podia, lezingen en het produceren van posters en dichtbundels.

Huis van Gedichten ontvangt op dit moment in het kader van het Meerjarenbeleidsplan 2013-2016 een subsidie van € 40.939,-. Huis van Gedichten vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidie van € 90.000,-.

Beoordeling Adviescommissie

Cultuuronderwijs waarin poëzie centraal staat wordt niet door andere culturele organisaties aangeboden en is daarmee onderscheidend. Gesteund vanuit het uitgangspunt dat spelen met taal en het eigen maken daarvan een grote meerwaarde oplevert voor kinderen en jongeren maakt het educatieaanbod van Huis van Gedichten op de Commissie een goede indruk. Er wordt samengewerkt met CultuurSchakel en meegewerkt aan de ontwikkeling van leerlijnen. De vaste pool van docenten waar Huis van Gedichten mee werkt is een waarborg voor kwaliteit. Toch maakt de aanvraag van Huis van Gedichten op de Commissie een warrige en ongelooftwaardige indruk. Van een literaire educatie instelling had de Commissie bovendien een taalkundig correcte aanvraag verwacht. De begroting van Huis van Gedichten gaat uit van een meer dan een verdubbeling van de gemeentelijke subsidiebijdrage. De publieksinkomsten stijgen van € 30.898,- in 2014, via € 23.823,- in 2015 naar € 64.000,- in 2017. In 2020 wil Huis van Gedichten ruim tien keer zoveel leerlingen bereiken met het educatieaanbod als in 2014. Dat alles zonder dat een adequate toelichting in de aanvraag is opgenomen waarin duidelijk wordt gemaakt hoe de extra financiële middelen ingezet worden om tot een tienvoudig bereik te komen. Op basis van het nu ingediende plan kan de Commissie niet beoordelen wat wensdenken is, wat haalbare plannen zijn of zelfs wat nu precies de gerealiseerde activiteiten zijn, anders dan de samenwerking met de eerder genoemde basisschool.

Conclusie en advies Adviescommissie

Het advies om Huis van Gedichten te ondersteunen komt voort uit het besef dat Huis van Gedichten met cultuuronderwijs waarin poëzie centraal staat een unieke positie inneemt en in de afgelopen paar jaar naar behoren heeft gepresteerd. De Commissie acht het van belang dat er in Den Haag een aanbod is voor poëzie educatie. De Commissie adviseert de door Huis van Gedichten ingezette koers te consolideren en niet mee te gaan in de gewenste groeiambities.

Gedeeltelijk honoreren: € 40.939,-

HUMANITY HOUSE

Stichting Humanity House

Inleiding

Het Humanity House is in 2010 opgericht door het Nederlandse Rode Kruis, met steun van de Gemeente Den Haag. Het Humanity House streeft naar meer begrip voor en kennis over alle mensen die wereldwijd in noodsituaties verkeren. Ook wil het Humanity House meer draagvlak creëren voor humanitaire organisaties die mensen in nood helpen. Het Humanity House richt zich op het ontwikkelen, organiseren en faciliteren van publiek toegankelijke activiteiten rond de thema's noodhulpverlening, oorlogsrecht en andere humanitaire vraagstukken, en op de artistieke verbeelding van deze thema's. Binnen het brede onderwerp 'mensen in nood' wordt steeds gezocht naar het menselijke verhaal. In het Humanity House zijn vaste en wisselende exposities te zien. De vaste expositie 'Ervaringsreis' van theatermaker Henk Schut laat bezoekers ervaren hoe het voelt om op de vlucht te zijn. Ook fungeert de instelling als offline en online ontmoetingsplaats voor professionals en andere belangstellenden. Er worden educatieve programma's ontwikkeld en debatten georganiseerd. In 2014 ontving het Humanity House 30.000 bezoekers.

Het Humanity House heeft een twaalftal partners. Naast het Rode Kruis zijn dat vooral humanitaire organisaties, waaronder Unicef en Stichting Vluchteling. De partners programmeren zelf of doen dat in samenwerking met het Humanity House. Ook kunnen ruimtes worden gehuurd bij het Humanity House. De organisatie heeft gemeentelijke financiering verworven voor een haalbaarheidsstudie om zich te ontwikkelen tot een Museum voor Vrede en Recht. Het Humanity House ziet zichzelf als aanjager in het bevorderen van de samenwerking en het ontsluiten van het aanbod van culturele instellingen die zich bezighouden met de thema's vrede en recht.

In de periode 2017-2020 wil het Humanity House onder meer de zichtbaarheid en impact vergroten richting de doelgroepen die het wil bereiken en de financiële basis vergroten en versterken. In 2015 ontving het Humanity House een gemeentelijke bijdrage voor de exploitatie van € 600.000,-. In 2016 ontvingt het Humanity House een gemeentelijke bijdrage voor de exploitatie van € 500.000,-. In de periode 2015 tot en met 2018 ontvangt het Humanity House een jaarlijkse bijdrage in de exploitatie van het Rode Kruis van € 500.000,-. In het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur vraagt het Humanity House voor de periode 2017-2020 een structureel subsidiebedrag aan van € 750.000,- per jaar.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie staat positief tegenover het concept van het Humanity House. Het is een interessant initiatief, dat raakt aan urgente thema's in de samenleving, zoals de vluchtelingenproblematiek. Het Humanity House realiseert in samenwerking met relevante partners en Haagse kunstenaars belevingen en tentoonstellingen van kwaliteit. Met rondreizende tentoonstellingen en projecten werkt het Humanity House ook op andere locaties binnen en buiten Den Haag. Het Humanity House heeft een uitgesproken profilering die in het huidige politieke en maatschappelijke klimaat in relevantie toeneemt. De Commissie is positief over de kwaliteit en impact van de vaste opstelling Ervaringsreis. Geplande wisselpresentaties, zoals de Asielzoekmachine en Refugee Republic, hebben naast sociaal-maatschappelijke relevantie ook artistieke kwaliteit. Het Humanity House richt zich op een relatief jonge doelgroep. De Commissie vindt het educatieprogramma gericht op leerlingen van het voort-

gezet onderwijs van belang. Voor de Commissie ligt een verbinding tussen het educatieprogramma en het museum als ontmoetingsplek en de debatten en filmavonden die het in dat kader organiseert voor de hand. De Commissie vindt het een gemis dat het Humanity House geen inzicht geeft in het tentoonstellingsprogramma vanaf de tweede helft van 2017.

De Commissie is kritisch ten aanzien van de bedrijfsvoering en het ondernemerschap van het Humanity House. De personele beheerlasten voor de directeur zijn hoog. Het Humanity House stelt minder afhankelijk te willen zijn van de twee grondleggers zijnde het Rode Kruis en de gemeente en daarom te investeren in fondsenwerving. Het bevreemdt de Commissie in dit verband dat het Humanity House nu een gemeentelijke subsidiebijdrage van € 750.000,- aanvraagt en er in de meerjarenbegroting geen inkomsten van fondsen zijn opgenomen. De materiële en personele beheerlasten bedragen 61 procent en zijn daarmee hoog. Ook de totale exploitatiekosten ten opzichte van het aantal bezoekers vindt de Commissie te hoog.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend adviseert de Commissie de subsidieaanvraag van het Humanity House op basis van bovengenoemde argumenten niet te honoreren. De Commissie beschouwt een meerjarige subsidietoekenning aan het Humanity House zonder dat de conclusie van het haalbaarheidsonderzoek naar een museum voor Vrede en Recht, waarin het Humanity House moet opgaan, beschikbaar is als voorbarig. Ook het gegeven dat de afspraken met het Nederlandse Rode Kruis over de benodigde substantiële financiële bijdrage niet verder reiken dan 2018 biedt weinig houvast voor de Commissie. De Commissie heeft haar vertrouwen uitgesproken in de plannen en activiteiten van het Museon voor de periode 2017-2020 die zich ook goeddeels richten op onderwerpen rond het thema Vrede en Recht. De Commissie adviseert het Humanity House voor de platformactiviteiten zoals debatten, lezingen, tijdelijke exposities en filmvertoningen de samenwerking te zoeken met het Museon.

Niet honoreren.

Vereniging Instrument Inventors Initiative

Inleiding

De vereniging Instrument Inventors Initiative (iii) werd in 2013 opgericht door een groep afgestudeerde kunstenaars aan de ArtScience Interfaculty en werkt tot nu toe als een informeel kunstenaarscollectief. Vanaf het begin streefde iii ernaar om het talent dat van de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten en het Koninklijk Conservatorium in Den Haag kwam, te behouden in de stad door pas afgestudeerden te ondersteunen bij het aangaan van een carrière in hun vakgebied. Aanvankelijk maakten de oprichters van iii eigen groepstentoonstellingen en performances. In de loop der tijd is iii grootschaliger en meer internationaal gaan werken met steeds meer kunstenaars, organisaties en presentatieplekken.

In de periode 2017-2020 wil iii een kunstenaarsplatform zijn voor onderzoek, productie, talentontwikkeling, presentatie en distributie. Meer specifiek wil iii onderzoek en creatie gericht op de ontwikkeling van zelfgemaakte instrumenten en performatieve media voor beeld, geluid, ruimte en het lichaam bevorderen. Als belangrijkste doel voor de komende jaren noemt iii de uitbreiding van het partnernetwerk en een verdere verankering van de organisatie in het culturele veld in Den Haag en daarbuiten. De hoofdactiviteiten van iii bestaan - net als in de periode 2013-2015 - uit een internationaal residentieprogramma, productieprogramma, publieksprogramma, en een Agentschap voor de talentontwikkeling en spreiding van het werk van lokale, Nederlandse en buitenlandse studenten en pas afgestudeerde kunstenaars. Hierbij treedt iii als intermediair op tussen deze groep en culturele organisaties in de stad en in het buitenland.

In de aanvraag onderscheidt iii drie publieksdoelgroepen: een lokaal specifieke groep (de creatieve gemeenschap in Den Haag), een internationaal specifieke groep (de internationale creatieve gemeenschap) en een lokaal algemene groep (het bredere publiek). Met alle activiteiten verwacht iii per jaar 11.250 bezoekers te bereiken, waarvan 2.000 in Den Haag.

Vereniging iii maakt geen deel uit van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016. In 2015 ontving iii € 12.727,- aan incidentele middelen vanuit de Subsidieregeling Broedplaatsen van de gemeente Den Haag. Ook kreeg iii in de periode 2013-2015 ondersteuning vanuit Stroom Den Haag, het Stimuleringsfonds voor de Creatieve Industrie, het Prins Bernhard Cultuurfonds, het Fonds Podiumkunsten en de Danish Art Foundation.

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt iii een structurele subsidie van € 60.000,- per jaar aan voor haar activiteiten als kunstenaarsplatform. Volgens de begroting vraagt ze ook € 60.000,- aan bij het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, en incidentele middelen bij Stroom Den Haag, Fonds 21, en het Prins Bernhard Cultuurfonds. Het gevraagde subsidiebedrag is bestemd voor uitbreiding van de organisatie met structurele managementondersteuning.

Beoordeling Adviescommissie

Naar het oordeel van de Commissie is iii een jonge organisatie met een bijpassend dynamisch karakter en weet zij goede lokale, nationale en internationale verbindingen te leggen. De Commissie vindt het multidisciplinaire en experimentele karakter van de activiteiten niet alleen interessant, maar ook van

belang voor het op gang houden van de vernieuwing in de contemporaine beeld- en geluidscultuur. De vereniging is een van de partijen in Den Haag die kwalitatief hoogwaardig fundamenteel onderzoek door kunstenaars die werken met geluid, nieuwe media en zelfgemaakte instrumenten bevorderen. Daarbij waardeert de Commissie dat iii binnen haar projecten zoekt naar nieuwe presentatievormen die ook een concreet publieksaspect hebben. Dankzij goede banden met de kunstvakopleidingen lijkt iii in korte tijd ook een relevante rol als Agentschap te hebben opgebouwd voor studenten en pas afgestudeerde kunstenaars uit binnen- en buitenland.

In Den Haag zegt iii zich verwant te voelen met organisaties als Today'sArt en Stichting LOOS. Verder noemt iii Broedplaats DCR, kunstenaarsinitiatief Satellietgroep en Quartair als andere belangrijke Haagse partners. De Commissie heeft de indruk dat de voorgenomen concentratie van de hoofdactiviteiten in Den Haag vooral is ingegeven door de hoop op structurele gemeentelijke subsidie en weinig inhoudelijk onderbouwd is. Er is zeker binding van iii met Den Haag, maar de organisatie is evengoed actief in andere binnen- en buitenlandse steden (waaronder Berlijn, Brussel, en Leuven). Als belangrijkste doel noemt iii tenslotte de uitbreiding van het partnernetwerk en een verdere verankering in het (inter)nationale culturele veld. Haar uiteindelijke financieringsstructuur zou naar de overtuiging van de Commissie toch een afspiegeling van dat nationale en internationale netwerk moeten zijn.

Ten aanzien van de bedrijfsvoering plaatst de Commissie nog een kanttekening. Middels gemeentelijke meerjarensubsidie wil iii de organisatie uitbreiden met structurele managementondersteuning. Die betreft met name fondsenwerving, PR, de redactie van de website, de productie van het publiekprogramma, en het verwerven van een permanente werkplek voor de organisatie (aangezien het antikraakhuurcontract in Moerwijk recent werd opgezegd). Alles overwegende acht de Commissie iii, tot nu toe werkzaam als informeel kunstenaarscollectief met minimale middelen, in schaal, opzet en betekenis te pril voor het verkrijgen van structurele subsidie. Naar haar oordeel zou iii hiermee in een te vroeg stadium dreigen te worden geïnstitutionaliseerd zonder de daarvoor vereiste basis aan knowhow en ervaring in de vingers te hebben. Daarbij ziet de Commissie de flexibiliteit en wendbaarheid van iii juist als kracht.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag niet te honoreren.

iii heeft simpelweg nog niet kunnen bewijzen of zij de potentie heeft om uit te groeien tot een autoriteit in haar vakgebied, en of zij in haar lokale betekenis voldoende perspectief biedt voor Den Haag om structurele steun te rechtvaardigen. De Commissie wijst op de mogelijkheid om incidentele subsidie aan te vragen in het kader van de gemeentelijke regeling Culturele Projecten. Tot slot acht de Commissie het aanbevelenswaardig dat iii de bestaande samenwerkingsvorm met Stroom Den Haag verder uitbouwt. Dit om onderling kennis en ervaring te delen - en de opgebouwde netwerken lokaal nog beter te laten renderen.

Niet honoreren.

INDIAN FILM FESTIVAL THE HAGUE

Stichting Indian Film Festival The Hague

Inleiding

Stichting Indian Film Festival The Hague (Indian FFTH) organiseert een jaarlijks terugkerend filmfestival in Den Haag rond de Indiase filmcultuur. Het biedt een actueel overzicht van de Indiase Cinema, van auteursfilms tot commerciële films en zowel speelfilms, documentaires als short films. Hiermee wil het Indian FFTH de kennis over en de promotie en spreiding van zo divers mogelijke kwaliteitsfilms uit India bevorderen.

Het Indian FFTH wil de organisatie, de marketing en de sponsoring professionaliseren. Het Indian FFTH streeft naar een verhoging van 1.983 naar 4.000 unieke bezoekers voor de filmprogrammering. Het festival wil met het randprogramma kennis over de Indiase cinema overdragen, de interactie tussen publiek en filmmakers bevorderen en de band met het publiek versterken. Op het gebied van talentontwikkeling wil Indian FFTH samen optrekken met Movies that Matter en Filmhuis Den Haag. Ook wil het festival tentoonstellingen organiseren en in samenwerking met de zorgorganisatie WZH Transvaal en Stichting Kalpana het multidisciplinaire film- en dansproject TAMASHA produceren. Indian FFTH wil bekende Nederlanders als ambassadeurs laten optreden voor het genereren van landelijke publiciteit. De publieksprijs wordt gecontinueerd. FFTH wil met steun van een sponsor een juryprijs in het leven roepen. Om het festival bij het publiek levend te houden wil Indian FFTH gedurende het hele jaar Indiase auteursfilms laten zien.

Stichting Indian Film Festival The Hague ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 30.705,- per jaar (peiljaar 2015) en vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidie van € 70.000,- per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

In een stad met een bevolkingsgroep van circa 40.000 Hindostanen past een adequate programmering van Indiase films. Hoewel er sprake is van een niche in het totale filmpubliek en -aanbod, kan een festival als Indian FFTH een inhoudelijke bijdrage leveren om het belang van de hedendaagse Indiase filmkunst te duiden en die onder een bredere publieksaandacht te brengen.

De keuze voor een brede programmering veronderstelt een groter publieksbereik dan het festival nu realiseert. Het plan zegt te kunnen groeien als het huren van filmzalen bij Filmhuis Den Haag mogelijk zou worden. Of die expansie realistisch is, kan de Commissie niet beoordelen.

Daarnaast mist de Commissie in het plan van het festival een artistiek-inhoudelijke reflectie op het specifieke genre. Het is daarom moeilijk te beoordelen of de -ook door het festival zelf beschreven- zoektocht naar de balans tussen publiek en inhoud zal slagen. Naar de mening van de Commissie moet dit jonge festival een beleid voeren waarmee het een breed publiek gidst naar inhoudelijk interessante films. De Commissie vindt het plan van het Indian FFTH te weinig pregnant, uniek of van (artistieke) meerwaarde. De inbedding die het festival gevonden heeft bij Holland India Festival (HIF) ziet de Commissie wel als een verbetering, maar dan met name vanuit publicitair oogpunt.

De diverse inhoudelijke voornemens die het Indian FFTH op het gebied van participatie en talentontwikkeling, productie en uitbreiding van de programmering en randactiviteiten formuleert, zijn volgens de Commissie zeer ambitieus van opzet en omvang. De realisatie ervan lijkt niet erg waarschijnlijk.

Afgaande op de internationale programmeringsaspiraties en opdracht die Filmhuis Den Haag heeft, vindt de Commissie het voornemen van Indian FFTH om Indiase auteursfilms door het jaar heen te gaan tonen niet wenselijk. De Commissie vertrouwt erop dat het publiek in Den Haag voldoende en op niveau door Filmhuis Den Haag wordt bediend.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag niet te honoreren.

Niet honoreren.

INTERNATIONAAL KAMERMUZIEKFESTIVAL DEN HAAG

Stichting Internationaal Kamermuziekfestival Den Haag

Inleiding

Het Internationaal Kamermuziekfestival Den Haag (IKDH) organiseert sinds 2003 jaarlijks een kamermuziekfestival op meerdere Haagse locaties. Artistiek leider Eva Stegeman stelt per editie een festivalprogramma samen rond een gekozen thema en nodigt musici uit binnen- en buitenland uit om in de eindfase een actieve creërende rol te spelen. Op suggestie van de gemeente is het festival verkort tot vijf dagen en in 2013 verplaatst van september naar de lente. IKDH werkt samen met diverse Haagse partners, waaronder het Koninklijk Conservatorium, Pulchri Studio, Panorama Mesdag en het Dans- en Muziekcentrum. In specifieke deelprojecten is er aandacht voor educatie en talentontwikkeling.

In de periode 2017-2020 wil IKDH het kamermuzikale erfgoed doorgeven, en zijn betekenis voor de stad Den Haag vergroten. Gestreefd wordt naar continuering van de artistieke aanpak, waarin de optimale beleving van de gespeelde stukken centraal staat en IKDH opnieuw zoekt naar innovatie concertformats en de best passende locaties voor het gekozen repertoire. Verder wil het festival grotere internationale musici naar Den Haag halen om publiek en musici extra te stimuleren en de (inter)nationale uitstraling te vergroten. Op het gebied van educatie en participatie wil IKDH activiteiten organiseren voor basis- en middelbare scholieren, amateurmusici, en Haagse jeugdorkesten. Ook blijft het festival jonge conservatoriumstudenten en concourswinnaars een podium bieden. Op dit vlak werkt IKDH samen met onder andere het Prinses Christina Concours, de YPF Piano Competition en Codarts Virtuoso (een postmaster-studie voor excellente musici). Tot slot wenst IKDH het publiek nauw bij het festival te betrekken en de bezoekersaantallen te verhogen.

IKDH ontvangt momenteel een structurele subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 van € 19.987,- (peiljaar 2015).

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt IKDH een structurele subsidie van € 60.000,- per jaar aan om de in de aanvraag beschreven plannen te realiseren.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie is positief over de kwaliteit en de programmering van IKDH. Zij heeft waardering voor de gedrevenheid en inzet waarmee de organisatie kamermuziekconcerten met een eigen karakter op gepaste locaties weet te initiëren. Ook werkt het festival vol overtuiging en met succes aan educatieve projecten die ondanks hun kleinschaligheid een breed bereik hebben. De Commissie acht het zinvol dat er een kamermuziekfestival plaatsvindt op Haagse locaties en hoopt dat IKDH het bestaande netwerk met partners in de stad nog verder zal weten uit te bouwen. Het kamermuziekaanbod overziend acht de Commissie de programmering van IKDH voldoende onderscheidend.

Wel constateert de Commissie dat de aanvraag voor de periode 2017-2020 nauwelijks getuigt van nieuwe inzichten. Zij heeft dan ook enige zorgen over het vermogen van de organisatie om het festival naar een hoger plan te tillen en een groter publiek dan de trouwe kern te bereiken. De geschiedenis van IKDH overziend, krijgt de Commissie de indruk dat dit doel zonder externe impuls vermoedelijk niet te realiseren valt. Naar haar oordeel verdient Den Haag een kamermuziekfestival met allure en organisatorische slagkracht, zoals bijvoorbeeld het Delft Chamber Music Festival. Het zou jammer zijn

als de komst van een dergelijk festival vanuit een krachtiger organisatie als bijvoorbeeld het Dans- en Muziekcentrum (DMC) of het Residentie Orkest ten koste zou gaan van IKDH. Daarom wil de Commissie IKDH adviseren om op eigen initiatief te onderzoeken of samenwerking met een krachtige partner te realiseren is, vanuit het besef dat de zelfopgebouwde kennis en ervaring een waardevol artistiek kapitaal vertegenwoordigt.

Volgens de Commissie zou IKDH de komende jaren moeten kunnen voortbouwen op haar eigen kracht en onderscheidende signatuur: het uitvoeren van kleinschalige concerten op sfeervolle locaties verspreid door de stad. Voor het vergroten van de naamsbekendheid en zichtbaarheid van het festival, en het bereiken van meer bezoekers, lijkt het de Commissie zinvol om een beroep te (blijven) doen op de flexibiliteit en inzetbaarheid van de pool van musici die in IKDH optreden. De Commissie is minder gecharmeerd van de wens van IKDH om grotere internationale namen naar Den Haag te halen om de positie van het festival te versterken. Afgezien van de vraag of de investering die daarvoor nodig is valt terug te verdienen door IKDH, staat dit naar het oordeel van de Commissie haaks op de eigen kracht van het festival.

Ten aanzien van de bedrijfsvoering merkt de Commissie op dat IKDH tot dusverre met goed cultureel ondernemerschap een aanzienlijk percentage eigen inkomsten weet te verwerven. Wel vindt de Commissie dat IKDH het structureel maken van incidentele financiering door private fondsen te gemakkelijk neerlegt bij de gemeente, door voor de komende periode ruim een verdrievoudiging van het huidige structurele subsidiebedrag aan te vragen. De Commissie acht het totaal gevraagde subsidiebedrag bovendien niet in verhouding staan tot de verwachte output en het geschatte publieksbereik van 1.800 betalende bezoekers in Den Haag in 2017.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag gedeeltelijk te honoreren, en de structurele subsidie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 te verhogen tot € 30.000,- per jaar. De Commissie acht het wenselijk dat IKDH het onderscheidende karakter van het festival en ook de educatie- en participatieactiviteiten zal kunnen uitbouwen.

Gedeeltelijk honoreren: € 30.000,-

JAN CAMPERT-STICHTING

Jan Campert-stichting

Inleiding

De Jan Campert-Stichting is een in 1947 door de gemeenteraad opgerichte stichting met als doel de 'bevordering van de Nederlandse letterkunde'. De belangrijkste middelen om dit doel te bereiken zijn de jaarlijkse uitreiking van literaire prijzen, jaarlijkse symposia en de publicatie van een bijbehorend jaarboek.

Met als oogmerk een herziening van de gemeentelijke cultuurprijzen heeft het college van B&W in 2015 besloten de uitreiking van de G.H. 's-Gravesandeprijs te beëindigen en het prijzengeld van de Constantijn Huygensprijs en de Jan Campertprijs te verhogen en de frequentie van de uitreiking van de F. Bordewijkprijs van jaarlijks naar tweejaarlijks bij te stellen.

De Jan Campert-Stichting ontvangt momenteel een structurele subsidie in het kader van Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 € 69.764,-. Als gevolg van de herziening van de gemeentelijke cultuurprijzen is het structurele subsidiebedrag aan de Jan Campert-Stichting met een bedrag van € 15.833,- verhoogd naar een totaalbedrag van € 85.597,-. Voor de periode 2017-2020 vraagt de Jan Campert-Stichting een subsidie van € 94.500,- aan.

Beoordeling Adviescommissie

Naar de mening van de Commissie heeft het college met het recente besluit tot herziening van de door de Jan Campert-Stichting uit te reiken literaire prijzen de adviesrol van de Commissie ten aanzien van deze aanvraag geminimaliseerd. Per brief van 13 oktober 2015 heeft het college de Jan Campert-Stichting opgedragen bovengenoemde herziening van de prijzen uit te werken. De Commissie constateert dat de Jan Campert-Stichting niet geheel aan die opdracht heeft voldaan. Volgens de ingediende aanvraag wordt niet alleen de G.H. 's Gravesandeprijs beëindigd, maar houdt ook de Nienke van Hichtum-prijs op te bestaan. Dit laatste is niet conform het besluit van het college van B&W.

De Jan Campert-Stichting is naar de mening van de Commissie een eerbiedwaardig instituut dat met een minimale overhead werkt aan een opdracht van de gemeente die kort na de Tweede Wereldoorlog is geformuleerd en nooit is herzien. Dit laatste is voor de Commissie een mogelijke verklaring waarom uit de aanvraag van de Jan Campert-Stichting helaas te veel automatisme en een gebrek aan ambitie spreken. De Commissie vindt dat de rol en de positie van de stichting heroverwogen zou moeten worden. De Commissie betreurt het feit dat de stichting zelf kennelijk nooit aanleiding heeft gezien om hiertoe het initiatief te nemen. Het ontbreekt, althans blijkens de aanvraag, de Jan Campert-Stichting nu aan een reflectie op de eigen positie binnen het literaire prijzenconcorso in Nederland evenals een heldere visie op het belang van de prijzen. Het aangevoerde argument dat het toekennen van een prijs de verkoopbaarheid van het werk van schrijvers te goede komt is wat betreft de Commissie vooral een uitgeversbelang. Dat de jeugdprijs wordt afgeschaft vindt de Commissie spijtig. Overigens heeft het college laten weten dat deze prijs naar zijn mening dient te blijven bestaan.

Conclusie en advies Adviescommissie

Gedeeltelijk honoreren: € 85.597,-

JOHAN WAGENAAR STICHTING

Johan Wagenaar Stichting

Inleiding

De Johan Wagenaar Stichting (JWS) stelt zich ten doel impulsen te geven aan de ontwikkeling van de nieuwe muziek. Onder de noemer Huis voor de Nieuwe Muziek zet de JWS zich hier ook in de periode 2017-2020 voor in. Zij wil haar kernactiviteiten continueren, en de frequentie en presentatie van diverse activiteiten uitbreiden of optimaliseren.

Als eerste kernactiviteit verleent de JWS vier Haagse Muziekprijzen: de Johan Wagenaar Prijs voor een geheel oeuvre (deze wordt op verzoek van de gemeente opgehoogd van € 15.000,- naar € 25.000,- vanaf 2017); de Kees van Baaren Prijs voor een bijzonder orkest- of muziekdramatisch werk (€ 5.000,-); de Willem Pijper Prijs voor een werk met een bijzondere signaalfunctie (€ 5.000,-); de Theo Bruijns Prijs voor een persoon die zich heeft ingezet voor het Nederlandse muzikaleven (€ 5.000,-). Desgevraagd zal de JWS ook het gastheerschap op zich nemen bij presentaties van andere prijzdragers.

Als tweede kernactiviteit organiseert en coördineert de JWS het festival Dag in de Branding (DidB) en het virtuele Huis voor de Nieuwe Muziek. DidB bestaat sinds september 2006 en kent vier edities (van een zaterdag of een weekend) per jaar. Met ingang van het seizoen 2015-2016 is het beleid geactualiseerd en wordt de programmering mede bepaald door een nieuwe generatie van uitvoerende musici en makers. Dankzij een bijdrage van het Fonds Podiumkunsten heeft de JWS de jonge dirigent Christian Karlsen als artist-in-residence kunnen aantrekken, tot aan het eind van seizoen 2016-2017. Het in 2012 opgerichte Huis voor de Nieuwe Muziek beoogt volgens de JWS een breed en actief netwerk van podia, ensembles, kunstvakopleidingen en producerende instellingen te zijn, met als doel om bestaande samenwerkingen kostenbesparend te intensiveren, nieuwe samenwerkingsverbanden aan te gaan en initiatieven te realiseren die de mogelijkheden van de individuele instellingen overstijgen.

De komende periode wil de JWS op vier gebieden - programmering, talentontwikkeling, publieksbereik en draagvlak, educatieve activiteiten - nog meer en beter gaan presteren. De JWS noemt de organisatie als geheel bijzonder kwetsbaar, doordat directeur Caroline Bakker als enige het algemene overzicht heeft en de activiteiten van JWS, DidB en het Huis voor Nieuwe Muziek in de kern door haar worden gerund. Om deze kwetsbaarheid te verminderen, wil de JWS Christian Karlsen met ingang van het seizoen 2017-2018 als curator aan zich binden. Vanaf seizoen 2017-2018 zegt de JWS de daaraan verbonden kosten te moeten voldoen uit middelen die haar voor de komende beleidsperiode ter beschikking worden gesteld.

De JWS ontvangt momenteel een structurele subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 van € 183.142,- (peiljaar 2015). Daarnaast ontvangt zij in de periode juli 2015 tot en met juni 2017 een subsidie van € 62.500,- per jaar van het Fonds Podiumkunsten, vanuit de regeling Nieuwe Makers.

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt de JWS een structurele subsidie van € 248.000,- per jaar aan. Binnen de gewenste verhoging van het subsidiebedrag is € 62.500,- per jaar bestemd voor honorering van de artistiek coördinator na afloop van het ondersteuningstraject door het Fonds Podiumkunsten, en voor de programmering die hij initieert.

Beoordeling Adviescommissie

Naar het oordeel van de Commissie levert de JWS al decennialang goed werk met het uitreiken van interessante Haagse Muziekprijzen. Ook heeft de JWS met het festival DidB een sterke identiteit weten op te bouwen, en spreekt de Commissie haar waardering uit voor de hoogwaardige artistieke kwaliteit van het talentontwikkelingsprogramma binnen DidB. De Commissie vindt het een lovenswaardige keuze om de jonge dirigent Christian Karlsen op te leiden als artistiek coördinator, en ook andere jonge uitvoerende musici en makers een wezenlijke bijdrage te laten leveren aan de festival-programmering. De positie die de JWS met haar muziekprijzen en DidB inneemt, acht de Commissie van bijzondere betekenis voor het Haagse muziekleven.

De Commissie is benieuwd naar de nieuwe laagdrempelige Branding Sessies die Karlsen tussen de vier jaarlijkse festivaledities door wil gaan presenteren, bij voorkeur op locaties waartoe zijn leeftijdsgenoten en de nog jongere generatie zich aangetrokken voelen. De Commissie heeft vertrouwen in het welslagen van de plannen om hiermee de zichtbaarheid van DidB te vergroten, en is positief over het voornemen om ook tijdens festivals als bijvoorbeeld Rewire, Today'sArt en Winternachten Branding Sessies in het programma op te nemen.

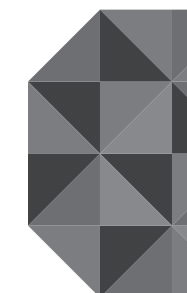
Kritischer oordeelt de Commissie over het functioneren van de JWS binnen het virtuele Huis voor de Nieuwe Muziek. Zij is van mening dat dit initiatief niet de vlucht heeft genomen waarop aan het begin van de beleidsplanperiode 2013-2016 was ingezet. In de aanvraag van de JWS mist de Commissie het vermogen tot zelfreflectie en het bijstellen van de strategie om het Huis voor de Nieuwe Muziek samen met de verschillende netwerkpartners tot een groter succes te maken in de komende periode.

Tot slot heeft de Commissie waardering voor de inhoudelijke en organisatorische ontwikkeling die de JWS doormaakt, om de kwetsbaarheid van de organisatie als geheel te verminderen. Mede gezien de schaarste aan financiële middelen stelt de Commissie zich echter op het standpunt dat de functie van de artistiek coördinator na afloop van de ondersteuning door het Fonds Podiumkunsten niet vanuit het cultuurbudget van de gemeente dient te worden bekostigd.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend adviseert de Commissie om de huidige subsidie (prijnspeil 2015) automatisch te verhogen met € 2.500,- per jaar om het budget van de vierjaarlijkse Johan Wagenaar Prijs op te hogen tot € 25.000,-, zoals de gemeente de JWS heeft opgedragen met ingang van het Meerjarenbeleidsplan Kunst & Cultuur 2017-2020.

Gedeeltelijk honoreren: € 185.642,-

KALPANA

Stichting Kalpana Arts Reimagined

Inleiding

Stichting Kalpana-Arts Reimagined (Kalpana) is in 2015 opgericht om de projectmatige activiteiten van de Indiaas-Nederlandse choreografe Kalpana Raghuraman in de toekomst een meer gestructureerde vorm te geven. De stichting omschrijft zichzelf als het eerste Indiase dansgezelschap dat de Indiase dans op de reguliere podia in Den Haag en in Nederland toont en dat alle kennis en vaardigheden inzet om de Indiase dans in Nederland te professionaliseren. Choreografe Kalpana - sinds 2010 geworteld in Den Haag - kiest er in haar werk expliciet voor om de traditionele Indiase dans Bharatanatyam te combineren met uitgangspunten uit de moderne en hedendaagse dans. Zij wordt in de aanvraag een pionier genoemd, die zowel de Haagse Hindoestaanse gemeenschap als de moderne dansliefhebber aan zich bindt.

Tot en met 2015 was choreografe Kalpana aan productiehuis Korzo verbonden, eerst ondersteund als maker binnen het Toptalenttraject van het Fonds Podiumkunsten en vanaf 2013 als artist in residence. Binnen Korzo maakte zij diverse dansvoorstellingen en een community project, die deels ook in het buitenland werden opgevoerd. In samenwerking met andere (internationale) partners, waaronder het Sutra Dance Theatre in Maleisië en het Epic Woman Festival in Chennai, India, maakte zij de afgelopen jaren ook danswerk. Daarnaast was Kalpana volgens de stichting een belangrijke speler en publiekstrekker van het India Dance Festival in Den Haag, dat zij mede initieerde. Met alle voorstellingen bereikte Kalpana naar eigen zeggen in totaal 10.000 bezoekers (inclusief buitenlandse tournees).

In de periode 2017-2020 wil Kalpana zich met de stichting nog steviger in Den Haag verankeren en een grotere bijdrage leveren aan de pluriformiteit van het Nederlandse en internationale dansveld. Doelstellingen zijn: het creëren van artistiek werk waarbij de traditionele Indiase dansvorm wordt getransformeerd tot een relevante en urgente dansvorm die aansluit bij onze huidige tijd; het bevorderen van de rijkdom en diversiteit van de Nederlandse dans; het ontwikkelen, ondersteunen en bevorderen van de Indiase dans in een hedendaagse context door het opleiden van Indiase dansers in Nederland; het bevorderen van sociale cohesie door specifieke gemeenschappen en bevolkingsgroepen te verbinden en (educatie)trajecten te ontwikkelen vanuit een artistiek-maatschappelijke vraag; het verbreden en vergroten van het bereik van Kalpana's werk door diverse samenwerkingsverbanden aan te gaan op nationaal en internationaal niveau, binnen en buiten de kunstwereld.

Deze doelstellingen wil de stichting concretiseren in vier pijlers: artistieke kwaliteit en integriteit, verbinding, sociale cohesie en diversiteit. Voor het realiseren van haar plannen gaat Kalpana samenwerken aan met Korzo, Theater en Filmhuis Dakota, De Dutch Don't Dance Division, Indian Film Festival The Hague, Flamenco Biënnale en Festival Classique. Naast onafhankelijk, artistiek werk wil Kalpana ook verschillende community- en educatieprojecten in Haagse wijken creëren. In totaal verwacht Kalpana met haar activiteiten 18.600 bezoekers te bereiken.

Kalpana maakt geen deel uit van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020. In de periode 2010 tot en met 2015 was Kalpana verbonden aan productiehuis Korzo, dat haar producties financierde en een structurele subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 ontvangt.

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt Kalpana een structurele subsidie van € 60.000 per jaar aan. Daarnaast vraagt zij per project aanvullende subsidie aan voor gemiddeld € 25.250 per jaar in totaal bij publieke en private fondsen. Daarbij wordt er gekeken naar welk cultuurfonds bij welk project past.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie heeft waardering voor de bijzondere dansprojecten die Kalpana de afgelopen jaren met steun van Korzo en andere gerenommeerde partners uit binnen- en buitenland heeft weten te realiseren. Hiermee reikt de uitstraling van haar werk tot ver buiten Den Haag. De Commissie acht het wenselijk dat Kalpana voor haar onderscheidende activiteiten ondersteuning krijgt vanuit het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020.

Naar het oordeel van de Commissie is de artistieke en maatschappelijke betekenis van Kalpana groot. Zij onderschrijft de zienswijze van stichting Kalpana dat de choreografe met haar werk bijdraagt aan kwaliteit en pluriformiteit, en verschillende kunstvormen, dansvormen en publieksgroepen met elkaar weet te verbinden. Uit de beschrijving van Kalpana's ambitieuze missie, doelstellingen en toekomstige activiteiten blijkt duidelijk dat de choreografe zich bewust is van haar ambassadeursrol in Den Haag. Ook is zij goed in staat om de juiste mensen te mobiliseren en zo haar werk op een hoger plan te tillen. In het algemeen geeft de aanvraag een helder en vertrouwenwekkend beeld van hoe Kalpana zich reeds aan het ontwikkelen is tot een zelfstandig opererend dansgezelschap met structurele activiteiten.

Kalpana's artistiek-inhoudelijke plannen voor de periode 2017-2020 zijn in de aanvraag concreet toegelicht. De Commissie acht deze een interessante aanvulling op het bestaande dansaanbod in Den Haag. Zij is ook positief over de plannen voor community- en educatieprojecten, die een evident Haags belang dienen. De Commissie constateert dat Kalpana in de stad al goede samenwerkingen heeft gerealiseerd, waarop ze kan voortbouwen. Wel vindt de Commissie dat de beoogde meerwaarde en lange termijn-doelstellingen van deze partnerschappen duidelijker beschreven hadden kunnen worden.

Ten aanzien van de bedrijfsvoering constateert de Commissie dat Kalpana een ambitieus cultureel ondernemerschap tentoonspreidt, met een hoog beoogd percentage eigen inkomsten ten opzichte van de totaalomzet. De Commissie acht de begroting realistisch. Wel mist zij in de aanvraag een duidelijke marketingvisie op het bereiken van potentiële publieksdoelgroepen. Op zich is de Commissie positief over de nationale en internationale zichtbaarheid van Kalpana's activiteiten, maar zij meent dat het beoogde jaarlijkse publieksbereik in Den Haag laag is en verbetering behoeft.

Conclusie en advies Adviescommissie

Het Beleidskader Kunst en Cultuur 2017-2020 biedt bij uitzondering een subsidieperspectief van een of twee jaar voor waardevolle en veelbelovende initiatieven die nog niet stevig genoeg zijn om publieke middelen voor een periode van vier jaar aan toe te kennen. In dit kader adviseert de Commissie om de aanvraag van Kalpana gedeeltelijk te honoreren voor twee jaar, zodat zij in staat zal worden gesteld om haar onderscheidende dansactiviteiten op meer structurele basis te realiseren. Daarbij verwacht de Commissie dat er voldoende inspanningen zullen worden geleverd om het Haagse publieksbereik de komende jaren te vergroten.

Honoreren: € 60.000,- voor 2017 en 2018.

KOORENHUIS

Stichting Koorenhuis

Inleiding

Stichting Koorenhuis wil kunsteducatie voor een breed en pluriform publiek toegankelijk maken, (doen) uitvoeren en ontwikkelen en hiermee de deelname aan kunst door de inwoners van Den Haag systematisch bevorderen. Koorenhuis onderscheidt sinds de stelselherziening voor cultuureducatie en -participatie per 1 juli 2013 drie organisatieonderdelen: Onderwijs, Netwerk Koorenhuis en Projecten met Partners. Koorenhuis bereikt met kunstlessen, in vrijwel alle kunstdisciplines en gegeven door circa 250 gekwalificeerde op ZZP basis werkende kunstvakdocenten, een groeiend aantal PO en VO scholen in Den Haag. Hierover is nauwe afstemming met CultuurSchakel. In de leerlijnen Leve(n) de Kunst wordt het werk van de kunstvakdocent op de school aangevuld met ontmoetingen met Haagse kunstinstellingen. De netwerkorganisatie voor docenten zorgt tijdelijk voor de begeleiding van de overgang van voormalige Koorenhuis docenten naar zelfstandig ondernemerschap. Met Projecten met Partners voert Koorenhuis culturele en cultuur-educatieve projecten uit voor andere doelgroepen dan het onderwijs. Zo wordt samen met zorginstelling Florence een programma voor actieve kunstbeoefening voor ouderen ontwikkeld. Vanwege een succesvol verloop vraagt Koorenhuis in het Meerjarenbeleidsplan 2017-2020 extra subsidie aan om een vaste formatie ('ontwikkelcapaciteit') op dit organisatieonderdeel te kunnen financieren.

De inhoudelijke focus voor 2017-2020 ligt op de volgende punten:

1. Kennis en vaardigheden, waarbij deskundigheidsbevordering van groepsleerkrachten en het ambachtelijke aspect van kunst centraal staan.
2. Het midden in de maatschappij staan door kunstonderwijs in de directe leefomgeving van jongeren en ouderen aan te bieden op bijvoorbeeld scholen en buurthuizen (zogenoemde 'culturele trapveldjes').
3. Onderzoek en beweging ter ondersteuning van focuspunten 1 en 2. Daarbij wordt onder meer ingezet op vernieuwing en verjonging van de docenten-community en gezocht naar ideeën voor vernieuwing in de kunsteducatie, wordt onderzocht hoe kan worden aangehaakt bij nieuwe ontwikkelingen in het onderwijs zoals digitalisering en worden toetsingsmethodieken ontwikkeld voor de kunstvakken in het PO en VO.

Wat betreft bedrijfsvoering geeft Koorenhuis in het beleidsplan 2017-2020 aan dat de span of control van de algemeen directeur te groot is. Om die reden is in de plannen voor 2017-2020 rekening gehouden met het aanstellen van een programma coördinator (0,5 fte) die de dagelijkse leiding van het primaire proces aanstuurt.

Koorenhuis ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 818.788,- per jaar, waarvan € 50.000,- verplichte overdracht aan Prins27 en € 46.000,- als bijdrage voor de bemensing van de receptie van het gebouw Prinsegracht 27. Koorenhuis vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidiebedrag van € 786.500,- per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie heeft waardering voor de manier waarop Koorenhuis haar nieuwe rol als ontwikkelaar en producent van kunstonderwijs invult. De propositie van Koorenhuis is helder: kunstlessen door

kunstvakdocenten. Er zijn in de afgelopen twee jaar scherpe keuzes gemaakt die een organisatie laten zien die wendbaar en met ondernemerszin inspeelt op de vraag naar cultuureducatie. Deze ondernemende grondhouding, die mede wordt gevoed door de aandacht die wordt gegeven aan de professionalisering van de inhoud van de activiteiten en de organisatie(processen), is kansrijk voor de komende periode.

Ondanks de heldere propositie behoeft het onderscheid in taakstelling tussen Koorenhuis en CultuurSchakel volgens de Commissie nog aandacht. Hoewel er een goede samenwerking lijkt te zijn met CultuurSchakel op de ontwikkeling en doorontwikkeling van cultuureducatie is er nog te veel sprake van onduidelijkheden, met name bij de andere culturele instellingen en de scholen. De verdere uitrol en professionalisering van het cultuuronderwijs in Den Haag heeft nu last van de verwarring die er nog steeds heerst en lijkt de voortgang te belemmeren. Ook de instandhouding door de Stichting Koorenhuis van de naam Koorenhuis, waarmee een fysieke plek lijkt te worden aangeduid, terwijl het om een culturele organisatie gaat, draagt volgens de Commissie niet bij aan het wegnemen van onduidelijkheden in de taakstelling tussen Koorenhuis, CultuurSchakel en ook Prins27. Het is de taak van de drie organisaties om hier met zorg op toe te zien. Het gezamenlijk document dat Koorenhuis en CultuurSchakel hebben opgesteld naar aanleiding van het advies van WagenaarHoes, Cultuureducatie van het nieuwe stelsel (6 maart 2015), bevat een heldere taakverdeling en vormt hier een aanzet toe. Hiertoe behoort ook de rol als 'eigenaar' van het netwerk van vakdocenten.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie vindt het een goede ontwikkeling dat Koorenhuis zich naar samenwerkingspartners uit andere sectoren ondernemend opstelt, zoals bij de programma's voor senioren in de wijk. De Commissie hoopt dat Koorenhuis hier de komende jaren een sterke ontwikkeling op doormaakt en ook afstemt met de cultuurankers. De Commissie adviseert vast te houden aan het eerder geformuleerde beleidsuitgangspunt dat deze cultuur-educatieve projecten door Koorenhuis voor eigen rekening en risico moeten worden uitgevoerd en derhalve niet mee te gaan in het subsidieverzoek om een vaste formatie op dit onderdeel te subsidiëren. De honorering is daarmee voornamelijk een stimulans voor de activiteiten ten behoeve van het cultuuronderwijs.

Gedeeltelijk honoreren: € 732.000,-

KORZO

Stichting KORZO

Inleiding

Korzo is een kunstencentrum en productiehuis voor de dans met talentontwikkeling als kerntaak. Zij ontwikkelt dansvoorstellingen die ook in binnen- en buitenland op tournee gaan. In de periode 2013-2016 verloor Korzo de subsidie van het rijk voor haar productiehuisfunctie, maar naar eigen zeggen heeft zij ondanks ingrijpende gevolgen van deze bezuinigingen een enorme groei doorgemaakt door snel en actief te reageren op de nieuwe situatie. Korzo heeft een nieuwe structuur ontworpen rond talentontwikkeling van choreografen en dansers waarin vooral de vele partnerschappen met dans- en theatergezelschappen cruciaal zijn gebleken, waaronder het Nederlands Dans Theater (NDT), Conny Janssen Danst, Orkater, ISH, Generale Oost en Dans Brabant. Korzo noemt zich ook in de internationale danswereld erkend als een belangrijke speler door haar partnerschappen met onder andere Dance Forum Taipei, SiDance in Zuid-Korea, Duo-Solo in Senegal en festivals in Biarritz, Singapore en Maleisië. In Korzo vinden eigen festivals als CaDance, Voorjaarsontwaken en het India Dance Festival plaats, en door partners samengestelde festivals zoals Holland Dance Festival, Dancing on the Edge, Dag in de Branding en Rewire. Op het gebied van internationale en nieuwe muziek is Korzo een podium met veel ruimte voor experiment en vernieuwing, maar waar tegelijkertijd tradities gekoesterd worden, aldus de aanvraag.

In de periode 2017-2020 wil Korzo een kunstencentrum nieuwe stijl worden waarin de drie kernfuncties - talentontwikkelaar in de dans, stadspodium voor nieuwe ontwikkelingen, en promotor van nieuwe podiumkunst - in een samenhangende visie worden ingezet. Korzo ambieert de spil te zijn in de Haagse en nationale podiumkunstketen. Met een compact team van experts op het gebied van programmering, productie, techniek, marketing, publieksontwikkeling, educatie en gastvrijheid wil Korzo samenwerking en ondersteuning bieden aan een breed scala kunstenaars en een warme omgeving voor publiek bieden.

Korzo wil succesvolle activiteiten continueren, en nieuwe mogelijkheden aangrijpen. Hierbij worden als speerpunten benoemd: nieuw talent scouten, draagvlak voor choreografen scheppen en carrières vormgeven; onder de koepel Jong Korzo activiteiten voor jongeren uitbreiden, door in overleg met CultuurSchakel dansproducties voor de jeugd te produceren die in combinatie met een educatief programma door Haagse basisscholen zullen worden afgenomen; multidisciplinaire samenwerkingen aangaan met onder andere Toneelgroep De Appel; vanaf 2016 een nieuw programmaformat onder de werktitel zondagmiddaglaboratorium ontwikkelen; de drempel voor nieuwe muziek verlagen met verdiepingsprogramma's, een heldere marketingstrategie en oog voor gastvrijheid; de nieuwe discipline nieuw circus introduceren. Korzo voorziet in haar functie als kunstencentrum een groei in de bezoekersaantallen, zichtbaarheid, en betrokkenheid van kunstenaars en publiek. Korzo's motto GET CLOSE TO TALENT - dat staat voor het consequent zoeken van de dialoog tussen de kunstenaar en het publiek - zal ook vanaf 2017 van kracht blijven.

Korzo ontvangt momenteel een structurele subsidie vanuit het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 van € 1.498.520,- (peiljaar 2015) van de gemeente Den Haag en daarnaast volgens de begroting een bedrag van € 233.008,- van het Fonds Podiumkunsten.

Voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017–2020 vraagt Korzo € 1.600.000,- structurele subsidie aan de gemeente Den Haag (inclusief de festivals CaDance en India Dans Festival). Daarnaast vraagt Korzo volgens de begroting per jaar € 533.000,- aan het rijk op basis van de subsidieregeling Productiehuizen, en bij het Fonds Podiumkunsten een meerjarige subsidie van in totaal € 150.000,- (mede in het kader van de festivalregeling).

Beoordeling Adviescommissie

Naar het oordeel van de Commissie is Korzo allereerst een gerespecteerde en onmisbare schakel in de Haagse danssector. Daarbij acht de Commissie ook Korzo's totale podiumkunstaanbod van dans, (bewegings)theater, hedendaagse en wereldmuziek interessant. Met een gevarieerd en kwalitatief hoogwaardig aanbod van eigen producties, coproducties en overige programmering vervult Korzo een belangrijke functie als stadspodium. Zij zoekt echt het publiek op en toont zich in het beleidsplan zeer bewust van haar publieke taak. Dit vindt de Commissie lovenswaardig, evenals de gerealiseerde groei van het publieksbereik in de afgelopen jaren. Daarbij vindt de Commissie het een goede zaak dat Korzo met haar programmering een cultureel divers publiek tracht te bereiken, zoals de Haagse Hindoestaanse gemeenschap met het India Dance Festival. De Commissie is ook positief over de samenwerking met lokale en nationale muziekpartners, die zal worden geïntensiveerd om met nieuwe hedendaagse muziekprogramma's een nog grotere en bredere doelgroep te bereiken.

De Commissie heeft veel waardering voor Korzo's kerntaak als talentontwikkelaar in de eigentijdse dans, zowel voor jonge talenten als de mid career makers. Korzo bewijst al jarenlang op het vlak van loopbaanontwikkeling belangrijk werk te verrichten voor choreografen en dansers.

De Commissie mist in het beleidsplan een concrete artistiek-inhoudelijke uitwerking van de voortzetting van succesvolle projecten. De aanvraag maakt bijvoorbeeld niet inzichtelijk hoe het festival CaDance zich gaat ontwikkelen, hoe er naar nieuw talent wordt gescout, hoe Korzo ervoor zorgt dat Here we live and now (een samenwerkingsproject met het Nederlands Dans Theater) actueel blijft, en hoe het India Dance Festival concreet wordt ingezet voor verdere professionalisering. Ook is het de Commissie niet duidelijk of Korzo ook coaching biedt aan de makers die binnen Korzo hun carrière zijn begonnen en onlangs de stap naar zelfstandigheid hebben gemaakt of op het punt staan om dat te doen.

Om de functie van Korzo als kunstencentrum nieuwe stijl nadrukkelijk vorm te geven, wil Korzo nieuwe structurele samenwerkingen, educatieve formats en contextprogramma's ontwikkelen. Hierover is de Commissie positief, maar ook bij deze nieuwe activiteiten had de Commissie graag meer artistiek-inhoudelijke toelichting gezien op Korzo's doelstellingen, rol in het samenwerkingsproces, et cetera.

Ten aanzien van de aangevraagde structurele subsidieverhoging merkt de Commissie op dat zij niet twijfelt aan nut en functie van de door Korzo benoemde speerpunten, maar de bijbehorende kwantitatieve cijfers roepen vragen op. In de aanvraag wordt bijvoorbeeld gesproken over een uitbreiding van de staf met een medewerker PR en relatiebeheer, die volgens Korzo een bijdrage kan leveren aan het werven van fondsen en sponsors en relaties met potentiële financiers kan opbouwen. De Commissie vraagt zich in dit licht af of de lasten niet hoger zijn dan de baten wanneer in 2017 € 10.000,- aan sponsorinkomsten en bovendien een afname van private fondsen lijkt voorzien, en vraagt zich af

wat de verwachtingen op de lange termijn zijn. Verder worden de activiteitenlasten voor programmeurs ten opzichte van 2014 bijna verdrievoudigd, zonder duidelijke uitleg hierbij. Evenmin wordt toegelicht waarom de post uitvoerende dansers/musici/uitkoop juist daalt. De Commissie kan deze afname niet goed rijmen met de beoogde toename van internationale programmering (van 35 producties in 2017 naar 50 in 2020) binnen een totaalprogrammering van 200 producties. Het lijkt haar dat bij zo'n stijging eerder meer dan minder uitkoopgeld nodig is. Wat betreft de bezoekersaantallen is het de Commissie onduidelijk hoe Korzo in haar samenvatting tot een totaal van 82.000 bezoekers (waarvan 12.000 met het festival CaDance) in 2017 komt, en hoe het totaal van 75.000 bezoekers (zonder CaDance) in 2020 is opgeteld. Het kwantitatieve programmeringoverzicht geeft een andere optelsom.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag geheel te honoreren met een structurele subsidie van € 1.600.000,- per jaar. Ondanks haar kritiekpunten acht de Commissie het van groot belang dat Korzo haar activiteiten, waarbij artistieke productie in samenhang wordt gebracht met podiumpresentatie in één gebouw, kan voortzetten en haar algemene positie kan verstevigen.

Aangezien de betekenis van Korzo verder reikt dan het Haagse kunstenveld en een (inter)nationale impact heeft, hoopt de Commissie dat zowel het rijk als het Fonds Podiumkunsten de subsidieaanvragen van Korzo substantieel zullen honoreren. Indien honorering door het rijk en/of het Fonds Podiumkunsten niet doorgaat of substantieel hoger of lager uitvalt dan begroot, adviseert de Commissie de gemeente om Korzo een herzien plan met passende begroting te vragen. De consequenties van eventuele honorering door het rijk en/of het Fonds Podiumkunsten moeten zichtbaar zijn in de nieuwe begroting.

Honoreren: € 1.600.000,-

LAAKTHEATER

Stichting Laaktheater

Inleiding

Het Laaktheater heeft de functie van wijktheater en cultuuranker. Het Laaktheater stelt zich ten doel door middel van kunst en cultuur de leefbaarheid en kwaliteit van leven in Laak te vergroten, waarbij kwaliteit en duurzaamheid hoog in het vaandel staan. Dit door middel van community building door persoonlijk contact met bewonersgroepen en wijkpartners.

Het Laaktheater werkt vraaggericht, de programmering is pluriform door met gastprogrammeurs en adviesraden te werken. Ook worden de vele schoolvoorstellingen die worden aangeboden, uitgebreid met aanbod voor peuters. Het theater heeft vijf programmaliijnen: educatie, programmering, community-art, theaterlab en cultuuranker. Bij het educatieproject broedplaats-junior kunnen kinderen, samen met ambachtslieden en kunstenaars, kennismaken met kunst en volop experimenteren.

Om het financiële draagvlak te vergroten wil het Laaktheater, naast subsidie en het werven van fondsen bij ieder groot project, een bedrijf of organisatie met een multiculturele focus zoeken. Naast de aangevraagde subsidie vormt ook culturele en commerciële verhuur een inkomstenstroom.

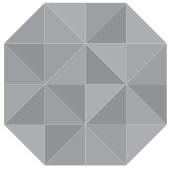
Het Laaktheater ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 328.767,- per jaar. In 2015 en 2016 ontving het Laaktheater een incidentele bijdrage van € 35.000,- voor programmering en marketing. Laaktheater vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidie van € 496.829,- per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

De missie van het Laaktheater is om met kunst en cultuur de kwaliteit van het leven te vergroten. door kwaliteit te bieden, kwaliteit in Laak los te maken en kwaliteit binnen te brengen van buiten Laak. Het centraal stellen van artistieke kwaliteit juicht de Commissie toe. Zo worden de theaterprojecten met de bewoners door professionele makers begeleid. De Commissie vindt de aanvraag van het Laaktheater inhoudelijk sterk en inspirerend. De organisatie komt doelgericht en zelfverzekerd over. Er spreekt een enorme passie uit met veel betrokkenheid bij en ambities met het stadsdeel. De programmering is pluriform en het aantal vrijwilligers is uitgebreid van zesentwintig naar veertig. Daarnaast is de cultuureducatiepoot sterk.

Het theater zoekt naar wat de bewoners bezighoudt. De vertaling hiervan in programma's wordt vanuit een artistieke ambitie gedaan. Een voorbeeld hiervan zijn de Diner Pensants, waarin de vorige kunstenplanperiode werd geanalyseerd met bewoners, wijkpartners en gastprogrammeurs, de vele community-art projecten rond thema's die bewoners bezighouden en de lessenreeks Cultureel actief worden in de buurt. De Commissie vindt de wijze van programmeren voorbeeld stellend. Het vraaggericht werken blijkt ook uit de inzet van een projectleider wijk(cultuur).

De Commissie heeft waardering voor de bedrijfsvoering van de organisatie. Inhoudelijke ambities worden in haalbare doelen vertaald, de omzet is verdubbeld, het prijsbeleid is sterk en het bereik van de bewoners in de wijk is goed, evenals de bezoekersaantallen. Ook het aantal met educatie bereikte kinderen is verdubbeld. Het plan getuigt van goed cultureel ondernemerschap en de financierings-

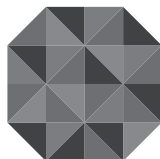

mix is overtuigend, hetgeen onder andere blijkt uit het streven ook andere fondsen te vinden. Ook de gewenste pensioenvoorziening voor het personeel getuigt van goed werkgeverschap. Alleen het publiciteitsplan mag sterker. Ook raadt de Commissie aan het aantal niet-betalende bezoekers terug te brengen.

Conclusie en advies Adviescommissie

Gedeeltelijk honoreren: € 393.767,- waarvan € 65.000,- voor extra programmering inclusief marketing en vaste personeelslasten projectleider wijkcultuur.

LES VENTS ATLANTIQUES

Stichting Les Vents Atlantiques

Inleiding

De stichting Les Vents Atlantiques vormt de rechtspersoon en infrastructuur voor de ensembles Symphonie Atlantique en het Scroll Ensemble. Het ensemble Symphonie Atlantique, geleid door Rebecca Huber, speelt klassiek, vroeg-romantisch en barok repertoire op historische instrumenten. Het Scroll Ensemble, onder leiding van Robert de Bree, richt zich op improvisatie binnen de barok en de klassieke muziek.

Uitgangspunten en plannen voor de periode 2017-2020 bestaan uit: het creëren van een totaalbelevens, onderzoek verrichten, vier à vijf projecten per ensemble per jaar uitvoeren, jaarlijks een project op CD opnemen, educatieve en/of participatie-elementen aan projecten toevoegen, een eigen stijl ontwikkelen in het spelen van 'oude muziek', het behoud van hoogstaande artistieke kwaliteit, projecten ontwikkelen met een inhoudelijke verbintenis met de stad Den Haag, experimenteren met de uitvoering van historische programma's, zoeken naar nieuwe samenwerkingen en een breed publiek aanspreken. Als toekomstige projecten noemt de stichting grote historische programma's, een Beethoven-cyclus, een 'alternatief' programma met Pasen, structurele samenwerkingen met OPERA2DAY en het Koninklijk Conservatorium, het organiseren van soirees voor amateurmusici, het werken met andere kunstvormen, cross-overs en participatieprojecten. Per jaar wil de stichting minstens één winstgevend project uitvoeren waardoor andere projecten kunnen worden gerealiseerd. Ook wil zij andere inkomstenbronnen aanboren, zoals het zoeken naar sponsors en het aanbieden van trainingen aan bedrijven door Symphonie Atlantique.

Op regionaal niveau wil de stichting een belangrijke positie innemen voor de stad Den Haag, en door het opvoeren van repertoire dat met Den Haag te maken heeft bijdragen aan het rijke culturele leven van de stad. Volgens de stichting zijn er op internationaal niveau perspectieven voor Symphonie Atlantique om orchestra in residence op verschillende zomerevenementen te worden, zijn verschillende impresariaten geïnteresseerd het ensemble te vertegenwoordigen en heeft het ensemble verschillende internationale samenwerkingen op het oog.

Stichting Les Vents Atlantiques maakt geen deel uit van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016. In 2015 ontving zij incidenteel een subsidie van € 3.000,- vanuit de Subsidieregeling Culturele Projecten van de gemeente Den Haag voor de mini-concertserie De mooiste symfonieën van Den Haag.

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt Stichting Les Vents Atlantiques een structurele subsidie van € 60.000,- per jaar aan. Ook wil zij een beroep doen op andere subsidieverstrekkers, zoals het Fonds Podiumkunsten voor projectsubsidie.

Met de gewenste structurele subsidie wil de stichting een vaste repetitieruimte realiseren en werken aan verdere professionalisering en ontwikkeling van haar medewerkers.

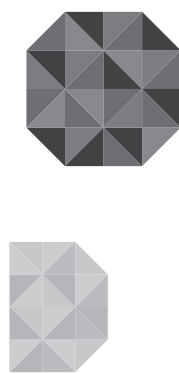
Beoordeling Adviescommissie

De Commissie heeft waardering voor de missie van de stichting om klassiek en vroeg-romantisch repertoire uit de 17e tot en met de vroege 19e eeuw tot leven te brengen, en de ensembles Symphonie

Atlantique en het Scroll Ensemble te stimuleren in hun uitvoeringspraktijk. Op zich vindt de Commissie beide ensembles interessant en beloftevol. Wel constateert zij dat het artistieke uitvoeringsniveau onvoldoende stabiel is, en dat de positionering van de stichting niet helder is uitgekristalliseerd. Volgens de aanvraag wil de stichting 'met een vernieuwende blik op de historische geïnformeerde uitvoeringspraktijk' de stad Den Haag internationaal op de kaart houden. De Commissie vindt in het plan onvoldoende toegelicht waaruit deze vernieuwende blik bestaat. De omschrijving van de 'totaalbelevens' via inleiding en meet and greet als 'boeiend voor kenners en nieuw publiek' getuigt van weinig oriëntatie op ontwikkelingen in het werkveld; deze aanpak is min of meer gemeengoed in de gehele sector en vertegenwoordigt dus geen toegevoegde waarde of onderscheidend element.

Naar het oordeel van de Commissie bevatten de plannen voor de periode 2017-2020 zeker interessante elementen. Deze zijn echter niet voldoende in detail uitgewerkt; de betreffende paragraaf in de aanvraag lijkt veeleer op een verslag van een brainstormsessie. De Commissie mist een goed gemotiveerd en samenhangend meerjarenplan met een concrete toelichting op alle beoogde projecten, programma's en speelbeurten.

Over enkele wel specifiek benoemde projecten merkt de Commissie allereerst op dat zij positief is over het voornemen om aandacht te besteden aan de Haagse componist Johannes Verhulst. De Commissie wijst op de mogelijkheid om hiervoor incidentele subsidie aan te vragen in het kader van de gemeentelijke regeling Culturele Projecten. Over de voorgenomen Beethoven cyclus merkt de Commissie op dat deze binnen het reguliere repertoire valt van traditionele orkesten en period instrument-gezelschappen. Symphonie Atlantique is van plan om de symfonieën van Beethoven te gebruiken om aan het eigen spel te werken en om (nieuwe) muzikwetenschappelijke inzichten te verkrijgen. Bij de presentaties gedurende vier jaar mogen studenten van het Koninklijk Conservatorium meespelen en worden ze gecoacht door ervaren spelers van Symphonie Atlantique, aldus de aanvraag. Gezien het feit dat ook het Orkest van de Achttiende Eeuw met het Koninklijk Conservatorium samenwerkt op het gebied van coaching in historisch geïnformeerde uitvoeringspraktijk en aanzienlijk meer ervaring inbrengt, acht de Commissie de mogelijkheden voor de stichting om zich op dit vlak te onderscheiden beperkt.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag niet te honoreren. Zij heeft waardering voor de missie van de stichting, maar acht het artistieke niveau van de ensembles Symphonie Atlantique en het Scroll Ensemble te wisselend van kwaliteit, en de activiteitenplanning voor de periode 2017-2020 onvoldoende concreet uitgewerkt en te onafhankelijk van karakter om in aanmerking te komen voor structurele ondersteuning vanuit de gemeente.

Niet honoreren.

LHGWR

Stichting De Grote Witte Reus

Inleiding

LhGWR is een presentatieplek voor kunstenaars die zich bezighouden met lens-based media, waarbij de nadruk ligt op fotografie en video. Het gebouw aan de Stationsweg 137 biedt een laagdrempelige expositieruimte en een boek- en designwinkel. LhGWR legt zich toe op het begeleiden van kunstenaars en exposeren van hun werk in de eigen expositieruimte en op externe podia. Ook organiseert LhGWR de jaarlijks terugkerende internationale vierdaagse workshop Book Case Study waarin het maken van een fotoboek centraal staat.

In de periode 2017-2020 blijft talentontwikkeling de kerntaak en heeft LhGWR de ambitie om internationaal door te breken met kunstenaars door hun werk op grote internationale podia (Paris Photo en Photo London) te presenteren. Het activiteitenprogramma wordt uitgebreid met een Student edition van de Book Case Study om zodoende de relatie met het kunstvakonderwijs te versterken.

LhGWR ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 86.997,- per jaar en vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidie van € 135.000,- per jaar.

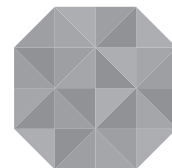
Beoordeling Adviescommissie

De Commissie ziet positieve ontwikkelingen bij LhGWR. Er is sprake van groei en een versterking van de positie en reputatie in het werkveld. De Commissie heeft waardering voor de expliciete keuze voor het medium fotografie en video waarmee LhGWR zich in het werkveld positioneert.

LhGWR richt zich vooral op jong talent, werkt als doorstroominstelling een periode van ongeveer zeven jaar met één kunstenaar en stelt meerdere solotoonstellingen samen. In deze periode wordt dus geïnvesteerd in de kunstenaar, daarna wordt afscheid genomen. De Commissie ziet LhGWR als gedegen talentscout, maar benadrukt de mogelijke off spin van een langere werkperiode als een kunstenaar naam heeft gemaakt. Zo kan LhGWR betrokken zijn bij de latere verkoop van het werk en een reputatie opbouwen als instelling die werkt met toonaangevende kunstenaars; dit om gaandeweg meer profijt te trekken van de investeringen die in het begin worden gedaan. LhGWR richt zich op talentontwikkeling, neemt deel aan fotografie- en kunstbeurzen en onderneemt commerciële activiteiten. De Commissie ziet daarin een afnemend verschil met de werkwijze van een reguliere galerie. De Commissie is positief over het voornemen van LhGWR om de workshop Book Case Study uit te breiden.

De ambitie voor de komende periode is om internationaal door te breken. Bij deze internationalisering plaatst de Commissie vraagtekens. Een sterkere nationale profilering lijkt meer in overeenstemming met de huidige personele en financiële armslag.

Op het gebied van educatie richt LhGWR zich met name op de kunstacademies en niet op het primair of voortgezet onderwijs. Gezien de minimale personele bezetting, ziet de Commissie dit als een begrijpelijke keuze. De Commissie is positief over de manier waarop de aansluiting bij de academies verloopt, van hieruit vindt de talentdoorstroming plaats.

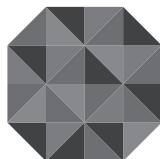

De Commissie mist een overtuigende visie op de bedrijfsvoering die verder reikt dan een verruiming van de personele bezetting en deelname aan beurzen. De aanvraag en begroting bieden onvoldoende inzicht waar het gaat om de opbrengsten uit galeriesverkoop en de constructie tussen de winkel en de presentatieruimte.

Conclusie en advies van de Adviescommissie

De Commissie adviseert het huidige subsidiebedrag (peiljaar 2015) voor Stichting De Grote Witte Reus te continueren. Dit bedrag is vooral gerelateerd aan het activiteitenprogramma. Zij adviseert daarmee negatief ten aanzien van een subsidiebedrag voor de deelname aan beurzen.

Gedeeltelijk honoreren: € 86.997,- gerelateerd aan het activiteitenprogramma.

LONNEKE VAN LETH PRODUCTIES

Stichting Ballet van Leth

Inleiding

Lonneke van Leth Producties (Van Leth) stelt zich ten doel om toegankelijke, begrijpelijke en hoogwaardige dans te maken. Initiator is danseres en choreografe Lonneke van Leth, die vanaf 2005 voor vier jaar als jong talent verbonden was aan Theater aan het Spui, waarna zij in 2008 een zelfstandige productiekern startte. Van Leth richt zich met interdisciplinair werk zowel op publieksgroepen die bekend én onbekend zijn met moderne dans. Zij grijpt klassieke verhalen aan om te bewerken tot eigenzinnige en eigentijdse voorstellingen.

In de periode 2017-2020 wil Van Leth zich als choreografe met haar verhalende moderne dansstijl artistiek blijven ontwikkelen; de kennis van haar dansstijl overdragen aan zowel professionele als recreatieve dansers; haar positie in het nationale dansaanbod verstevigen; een groter publieksbereik realiseren; haar positie in het Haagse onderwijs verstevigen; een solide financiële basis voor de productie van haar kernactiviteiten realiseren. Het businessmodel waarin inkomsten uit secundaire activiteiten (zoals de Haagse Grachtenpracht en het Binck Vakantieplan) de continuïteit van de organisatie en haar (artistieke) kernactiviteiten mede waarborgen, wordt gecontinueerd.

In de aanvraag onderscheidt Van Leth vier kernactiviteiten. Allereerst wil zij tweejaarlijks een grote multidisciplinaire dansproductie op locatie maken waarin dansers, zangers, musici en andere artiesten van professioneel en niet-professioneel niveau participeren. In 2017 is deze productie (Lost) Carmen (samen met het New European Ensemble, de nieuwe Haagse samenwerkingspartner) en in 2019 staat La Bayadère gepland. In de even jaren (2018 en 2020) reizen deze Haagse producties naar andere steden in Nederland, met circa 8 voorstellingen per stad. Een tweede nieuwe kernactiviteit is M.O.V.E. (Meepraten, Onderzoeken, Verdiepen, Experimenteren). Dit is de verzameling van al het onderzoek dat Van Leth doet naar toegankelijke dans van hoog niveau, de verhalende dansstijl en de beleving van het (nieuwe) publiek. Binnen M.O.V.E. wil Van Leth 2 stagiaires en 2 dansers opleiden, die zich willen verdiepen in het choreograferen van haar verhalende dansstijl en werkwijze. De derde kernactiviteit Lonneke van Leth sluit aan... beoogt intensieve samenwerking met anderen voor een verfrissende blik op de eigen werkwijze. Van Leth ambieert daarom in de nieuwe periode gastchoreografieën bij dans- en theatergezelschappen. Tevens wil zij in de periode 2017-2020 minimaal twee keer een creatieve bijdrage leveren aan een groot Haags evenement. Als vierde kernactiviteit wil Van Leth het maken van educatieve voorstellingen continueren. Door samen te werken met CultuurSchakel wil zij gaan participeren in de ontwikkeling van leerlijnen dans door diverse Haagse partijen.

Van Leth ontvangt momenteel een structurele subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 van € 63.812,- (peiljaar 2015), en in 2015 kreeg zij een incidentele gemeentelijke subsidie van € 31.000,-.

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt Van Leth een structurele subsidie van € 150.000,- per jaar aan voor de kernactiviteiten. Met een hogere structurele subsidie wil zij een meer solide financiële basis voor haar kernactiviteiten en een verschuiving van korte termijn incidentele financiering naar meerjarige financiering creëren. Hiermee kan sneller worden ingespeeld op ad hoc opdrachten (met name vanuit het onderwijs) en wil Van Leth de professionalisering van de

organisatie doorzetten. Bij het Fonds Podiumkunsten vraagt Van Leth eveneens een meerjarige activiteitsubsidie van gemiddeld € 270.227,- per jaar aan. Daarnaast wordt jaarlijks een beroep gedaan op € 20.000,- aan incidentele subsidies (vanuit DSO/promotiefonds kleine evenementen en DSO/promotie Brinckhorstgebied).

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie spreekt haar waardering uit voor de toegankelijke dansactiviteiten die Van Leth sinds haar opname in het Kunstenplan 2013-2016 heeft weten te realiseren, en het cultureel ondernemerschap dat zij daarbij ontplooit. De Commissie vindt Van Leth vooral sterk in het realiseren van de grote locatievoorstellingen, waarin plaats is voor professionele en amateurdansers en live musici. Tegelijkertijd ziet de Commissie in deze multidisciplinaire dansproducties weinig artistieke ontwikkeling van Van Leth's danstaal en -methoden: waar de productie Het Zwanenmeer in het vorige advies als 'artistiek minder onderscheidend dan verwacht' werd bestempeld, vraagt de Commissie zich bij De Odyssee (gespeeld in 2014 en 2015) af of de combinatie van professionele en recreatieve deelnemers voldoende basis biedt voor de artistieke ontwikkeling van Van Leth als choreograaf. Vanuit een participatiemotief en sociaal-maatschappelijke doelstellingen bezien, ziet de Commissie een meer positieve ontwikkeling over de afgelopen periode.

De Commissie vindt de vermeende inbedding van Van Leth in Den Haag weinig overtuigend beargumenteerd in het beleidsplan. Naar haar oordeel is de dansproductiekern er de afgelopen jaren te weinig in geslaagd om een uniek en herkenbaar dansmerk in Den Haag te worden, zoals in de aanvraag wel wordt gesteld. In het algemeen signaleert de Commissie dat Van Leth vooralsnog weinig vaste samenwerkingspartners in het Haagse cultuurveld heeft.

Vanwege de tweejaarlijkse frequentie van de grote locatieproductie acht de Commissie de zichtbaarheid van Van Leth binnen Den Haag gering, en het gemiddelde lokale publieksbereik in de komende periode beperkt. In de jaren 2017 en 2019 verwacht Van Leth met haar producties 4500 bezoekers in Den Haag te bereiken. In de tussenjaren 2018 en 2020 (waarin de grote locatieproductie naar andere steden zal reizen) is het beoogde publieksbereik 1270 bezoekers in de stad. Deze jaarlijkse publiekscijfers zijn inclusief 1000 bezoekers van het festival Haagse Grachtenpracht (een secundaire activiteit). Met betrekking tot de nieuwe kernactiviteit M.O.V.E. merkt de Commissie op dat deze erg summier is uitgewerkt en nauwelijks lijkt bij te dragen aan een grotere lokale zichtbaarheid en publieksgroei.

Met educatieaanbod in schoolverband voorziet Van Leth een bereik van 875 leerlingen van Haagse scholen in 2017, met een groei naar 1250 leerlingen in 2020. Op niet-Haagse scholen stijgt het beoogde bereik van 6600 leerlingen in 2017 tot 9000 leerlingen in 2020. Op zich is de Commissie positief over de schoolvoorstellingen en de leerlijn Dans die Van Leth met het Veurs Lyceum uit Leidschendam heeft ontwikkeld. De Commissie had echter graag gezien dat ook in Den Haag de educatieactiviteiten al van de grond waren gekomen.

Over de in het beleidsplan genoemde ambitie om in de komende periode gastchoreografieën bij dans- en theatergezelschappen te maken, merkt de Commissie op dat dit normaliter op uitnodiging en tegen betaling gebeurt. Zij vraagt zich af hoe de choreografe de realisatie van dit voornemen wil verwezenlijken, en hoe de beoogde gastchoreografieën zijn verwerkt in de begroting. Hetzelfde geldt ten

aanzien van de ambitie om een creatieve bijdrage te leveren aan een groot Haags evenement; dit gaat doorgaans middels een artistiek leider die vanuit een idee een programmering zoekt. De Commissie mist een heldere toelichting op dit punt.

Ten aanzien van de bedrijfsvoering merkt de Commissie op dat er geen sluitende meerjarenbegroting is. Dit zou volgens de aanvrager komen omdat het begrotingsmodel voor 2017-2020 uitgaat van een positief resultaat behaald op de secundaire activiteiten, dat naar verwachting wordt ingezet voor de dekking van de kernactiviteiten. De Commissie staat positief tegenover de meer commerciële activiteiten, maar leidt dit in haar ogen tot een onduidelijke structuur. Zij had liever gezien dat de secundaire activiteiten – zoals het op zich interessante Binck Vakantieplan – integraal onderdeel uitmaken van de aanvraag, waarbij Van Leth ook voor de secundaire activiteiten een helder geformuleerde artistieke visie zou beschrijven. In de ogen van de Commissie zou deze integratie Van Leth's profiel en positionering eerder versterken dan afzwakken.

In het algemeen vindt de Commissie de totale kostenbegroting fors. Met name het jaar waarin er geen grote locatiewaarde is, stijgen de kosten met € 400.000 ten opzichte van 2015, het jaar waarin er ook geen grote productie was. Naar haar mening staat de forse toename van zowel de beheerslasten personeel als de activiteitenlasten materieel niet in verhouding tot de verwachte output van de productiekers in Den Haag. De Commissie vindt het onwenselijk als de gevraagde structurele subsidie van de gemeente Den Haag met name in de tussenjaren voor een (groot) deel aangewend zou worden voor het realiseren van activiteiten die buiten de eigen stad zullen plaatsvinden, zoals de tournee van de grote locatiewaarde langs andere steden.

Hoewel de Commissie zich kan voorstellen dat Van Leth de komende periode haar werk landelijk meer bekendheid wil geven en het publieksbereik wil vergroten, signaleert zij dat Van Leth hiermee in een spagaat komt ten opzichte van haar positie in Den Haag. De aangevraagde verhoging van het gemeentelijke subsidiebedrag – meer dan een verdubbeling – vindt de Commissie niet in verhouding met de artistieke ontwikkeling die deze productiekers doormaakt en de plannen die zij voornemens is binnen Den Haag te organiseren.

Conclusie en advies Adviescommissie

Samengevat acht de Commissie de impact, zichtbaarheid en output van Van Leth binnen de Haagse danssector relevant maar kleinschalig. Bovendien vindt de Commissie dat de productiekers de afgelopen jaren onvoldoende heeft gezorgd voor verankering van haar activiteiten in de stad. Ondanks haar kritiekpunten hecht de Commissie waarde aan het continueren van de activiteiten van Van Leth in de komende periode.

Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag gedeeltelijk te honoreren, en de structurele subsidie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 te continueren op het huidige niveau van € 63.812,- per jaar. Daarbij beveelt zij Van Leth aan om de kern- en secundaire activiteiten te integreren tot één duidelijk artistiek plan, teneinde haar profilering te verbeteren en de inbedding in Den Haag te verstevigen. Ook acht de Commissie het wenselijk dat de kernactiviteit M.O.V.E. inhoudelijk beter wordt uitgewerkt.

Gedeeltelijk honoreren: € 63.812,-

Indien het financiële kader voor het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 wordt verruimd, adviseert de Commissie om de structurele subsidie aan Van Leth te verhogen tot een bedrag van € 100.000,-. De Commissie verwacht expliciet dat deze verhoging zal resulteren in een grotere lokale zichtbaarheid en publieksgroei van Van Leth in 2017, 2018, 2019 en 2020.

Indien honorering door het Fonds Podiumkunsten niet doorgaat of substantieel hoger of lager uitvalt dan begroot, adviseert de Commissie de gemeente om Van Leth een herzien plan met passende begroting te vragen. De consequenties van eventuele honorering door het Fonds Podiumkunsten moeten zichtbaar zijn in de nieuwe begroting.

LOOS

Stichting LOOS

Inleiding

Stichting LOOS zet zich in voor het bevorderen en beoefenen van hedendaagse vernieuwende muziek in brede zin. De stichting werkt vanuit de locatie Studio LOOS, een presentatieplek en laboratorium waar zowel muzikaal-inhoudelijk als technologisch onderzoek wordt verricht. LOOS hanteert verschillende artistiek-inhoudelijke formats: artistieke residenties; repetities; publieke presentaties (try-out concerten) van nieuw materiaal; workshops en lezingen over nieuwe hedendaagse muziek; residenties instrumentale educatie en workshops; IOM-AIM research. IOM-AIM staat voor Interactive Interdisciplinary Improvising Orchestral Machine – Artificial IMprovisation Machine, naar een idee en concept van artistiek leider Peter van Bergen.

In de periode 2017-2020 wil LOOS duidelijker keuzes maken en hoger inzetten op: diepgaand artistiek onderzoek; meer productie en presentatie van de resultaten van onderzoek; meer efficiëntie, gerichte assistentie en kwaliteit in het management; het zoeken naar nieuwe doelgroepen en leggen van nieuwe verbindingen; meer gerichte pr, communicatie en marketing. Op het vlak van cultureel ondernemerschap streeft LOOS naar extra aandacht voor een efficiëntere organisatie met meer resultaten en kwaliteit in de uitvoering, uitbesteding van promotie, marketing en communicatie, en tot slot de verzelfstandiging van de concertseries Ephémère en Wonderwerp. Jaarlijks wil LOOS één of twee grotere producties presenteren als resultaat van het artistiek onderzoek.

Door het intensiveren van de samenwerking met Galerie West in het Volkspaleis, het Rewire festival en Hoogtij wil LOOS zich de komende beleidsperiode meer tonen in de wijk rondom Studio LOOS en de stad Den Haag, en nieuw publiek bereiken. Verder bevat de aanvraag concrete intentieverklaringen van muziekeducatief platform De Haagse Muziekcentrale (HMC) voor een gezamenlijk programma van lezingen en workshops, en van Ensemble Modelo62, dat de bestaande samenwerking in Studio LOOS (binnen projecten en residenties) structureel wil maken.

Stichting LOOS ontvangt momenteel een structurele subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 van € 44.633,- (peiljaar 2015).

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt Stichting LOOS een structurele subsidie van € 49.000,- per jaar aan. De verhoging van het subsidiebedrag is bestemd voor de beoogde uitbreiding en betere honorering van het personeel, en voor het presenteren van een grotere productie als resultaat van artistiek onderzoek.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie acht LOOS van betekenis voor het Haagse muziekleven en daarbuiten. De organisatie levert een onmisbare en kwalitatief hoogwaardige bijdrage aan een goed makersklimaat voor een kwetsbaar genre binnen de muziek. Studio LOOS, inclusief technische basisvoorzieningen, wordt door plaatselijke musici en ensembles met regelmaat gebruikt voor artistiek onderzoek, repetities en productie van nieuw werk. In de studio vinden veel publieke presentaties in de vorm van try-outs, performances en concerten plaats voor een divers maar relatief beperkt publiek. Daarbij hebben de artistieke onderzoeksactiviteiten van LOOS al lange tijd een bijzondere uitstraling, ook in het buiten-

land. Het valt de Commissie op dat deze internationale positie, een van de krachten van LOOS, in de aanvraag nauwelijks ter sprake komt.

Bij de Commissie staan de kwaliteit en positie van LOOS niet ter discussie. Wel acht zij het voor de continuïteit van het grootste belang dat LOOS werkt aan de opvolging van de huidige (artistieke) leiding op termijn. In de aanvraag licht LOOS toe dat het aantal reguliere medewerkers de afgelopen jaren al is uitgebreid, en de organisatie minder afhankelijk is van één persoon, directeur Peter van Bergen. Naast een studiomanager die volgens LOOS met succes continuïteit en kwaliteit in het faciliteren waarborgt, zijn er meer kunstenaars dan ooit die managementtaken uitvoeren. Dit noemt LOOS geen succes. Op zich heeft de Commissie waardering voor deze zelfkritiek. Zij acht de aangevraagde extra ruimte voor honoraria om de kunstenaars beter te belonen voor hun inzet dusdanig bescheiden dat het een verkeerd signaal zou zijn om hierin niet mee te gaan.

De Commissie heeft echter geen vertrouwen in de door LOOS beschreven plannen die moeten leiden tot 'meer efficiëntie en cultureel ondernemerschap' in dienst van haar doelstellingen. Behalve het beter honoreren van de vele kunstenaars/medewerkers wil LOOS een nieuwe managementstructuur instellen, met twee artistieke raden en een nieuwe functie ter ondersteuning van de directie op zakelijke en productioneel vlak. De Commissie vindt het bijbehorende organogram in de aanvraag onvoldoende helder, waarbij bovendien geen fte's zijn aangegeven. Maar bovenal is de Commissie teleurgesteld dat LOOS er tot dusverre (weer) niet in is geslaagd om eerdere constructieve kritiek op de bedrijfsvoering met slagkracht en zichtbaar resultaat te pareren.

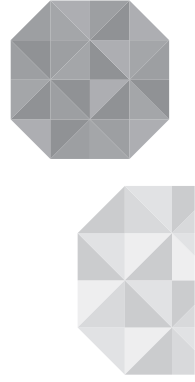
Vier jaar geleden constateerde de Commissie onder meer dat LOOS te weinig eigen inkomsten genereerde en in haar bedrijfsvoering prioriteit zou moeten geven aan effectieve communicatie en vergroting van het publieksbereik. In de nieuwe aanvraag voor de periode 2017-2020 toont LOOS zich wederom zeer subsidieafhankelijk en onvoldoende ambitieus in termen van publieksbereik. Bovendien ontbreekt een toelichting op de begroting, en zijn de bestuursleden benoemd voor onbepaalde tijd, wat strijdig is met de door de gemeente nageleefde Governance Code Cultuur. De Commissie adviseert LOOS dringend om niet op de haar gebruikelijke wijze verder te werken in de aangegeven richting (met de beoogde nieuwe managementstructuur). Zij stelt vast dat het binnen de eigen organisatie en het bestuur vooralsnog ontbreekt aan voldoende reflectievermogen om de bedrijfsvoering naar behoren te verbeteren.

Volgens de Commissie is het structureel problematisch dat LOOS een veelheid aan bijzondere en kwalitatief hoogwaardige projecten entameert, zonder goed na te denken over de duurzaamheid en verdienbaarheid ervan. De Commissie adviseert LOOS nadrukkelijk - zonder de experimentele aard van haar werk aan te passen - op zoek te gaan naar manieren om het opgebouwde cultureel kapitaal slimmer te benutten. Hiermee dient de organisatie een breder publiek te bereiken én meer eigen inkomsten te genereren. Bij deze door de Commissie noodzakelijk geachte professionaliseringsslag is het cruciaal dat LOOS veel scherper - out of the box, buiten de eigen gewoontes - gaat denken. De voorgenomen uitbreiding van samenwerkingspartners en wijkactiviteiten zijn te waarderen, maar overtuigen zeker in financieel opzicht nog te weinig.

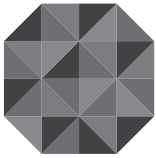

Conclusie en advies Adviescommissie

Ondanks haar kritiekpunten adviseert de Commissie om deze aanvraag van LOOS geheel te honoreren en de structurele subsidie te verhogen tot € 49.000,-, zij het enkel ten behoeve van de gevraagde betere honorering van het personeel. Tegelijkertijd geeft de Commissie nadrukkelijk het signaal af dat LOOS de komende vier jaar een professionaliseringsslag zal moeten maken, die zichtbaar en meetbaar resulteert in meer betalende bezoekers en eigen inkomsten. De Commissie beveelt de gemeente aan om bij toekenning van een structurele subsidie voor de periode 2017-2020 prestatie-eisen te stellen aan LOOS en de resultaten tussentijds te bespreken.

Honoreren: € 49.000,-

LOOSDUINS MUSEUM

Stichting Oud Loosduinen

Inleiding

De Stichting Oud Loosduinen is in 1981 opgericht met als doel de kennis over de historie van het gebied Loosduinen en de tuinbouw-cultuur te behouden en te vergroten en voor een breder publiek toegankelijk te maken. Om de interesse in streekgebonden cultureel erfgoed te stimuleren en levend te houden, verzamelt en beheert de stichting onder meer voorwerpen die verbonden zijn met de streek. In het Loosduins Museum 'De Korenschuur' is het cultureel erfgoed met een vaste opstelling en wisselende tentoonstellingen toegankelijk voor publiek. Om bewoners kennis te laten maken met het Haagse stadsdeel Loosduinen, worden historische fiets-, wandel- en boottochten georganiseerd. Scholen krijgen educatieve activiteiten aangeboden in de vorm van lesbrieven en lessen omgevings-geschiedenis.

Instellingen zoals kerken, scholen, verzorgingstehuizen, het welzijnswerk en buurtverenigingen maken regelmatig gebruik van de expertise, bibliotheek en grote verzamelingen van de stichting. De stichting werkt met een dertigtal vrijwilligers en is één dag in de week geopend, in het vaarseizoen tevens op woensdagmiddag.

In de periode 2017-2020 wil het museum de vaste presentatie verdiepen en zodanig presenteren dat deze ook een jong(er) publiek aanspreekt. Op de bovenverdieping zal de ontwikkeling van het gebied Loosduinen nader in beeld worden gebracht. Digitalisering en aandacht voor de beschrijving moet de toegankelijkheid van de genealogie en verzameling dia's, foto's en schilderijen verbeteren. Met het gastenboek op de website wordt contact gehouden met Loosduiners verspreid over de wereld.

Het Loosduins Museum ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 12.817,- per jaar en vraagt voor de periode 2017-2020 een bedrag aan van € 13.000,- per jaar.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie waardeert het Loosduins Museum als een sympathiek en kleinschalig cultuurhistorisch museum. Musea die zich richten op streekgeschiedenis en die vanuit de tuinbouw-cultuur onderwerpen als arbeid, vakmanschap en ambachten belichten zijn in geringe mate vertegenwoordigd in het culturele veld. De Commissie acht dergelijke musea van belang voor de overlevering van kennis daarover. Het bieden van inzicht in de manier waarop bewoners in de samenleving met een specifiek vak in hun onderhoud voorzien komt in de optiek van de Commissie weinig aan de orde. Musea met een dergelijke invalshoek bieden aanknopingspunten voor onder meer leerlingen in het beroepsonderwijs, van vmbo tot mbo en hbo.

Wat betreft de bedrijfsvoering ziet de Commissie het Loosduins Museum als kwetsbaar, aangezien het slechts doorgaans één dag in de week is geopend en de organisatie afhankelijk is van vrijwilligers. Vanuit dat perspectief bezien vraagt de Commissie zich af in hoeverre het museum een toekomst heeft. De Commissie constateert dat er publieksgericht gewerkt wordt met rondleidingen en andere activiteiten, maar plaatst vraagtekens bij de stabiliteit van het draagvlak op de langere termijn. De aanvraag laat geen ambitie zien om de organisatie te laten groeien en te professionaliseren, met

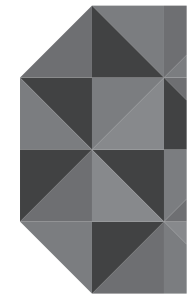
ruimere openingstijden voor het publiek. In inhoudelijk opzicht lijken de presentatie en het programma sterk in de richting van nostalgie te gaan en de Commissie mist een visie op de verjonging van het publiek en op de missie van het Loosduins Museum met het oog op de toekomst.

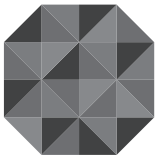
De Commissie onderkent het belang van het Loosduins Museum en acht het van belang dat de cultuur en het erfgoed van stadsdelen behouden blijven. Zij plaatst echter vraagtekens bij de houdbaarheid van het museum binnen de huidige en toekomstige subsidiestructuur waarin maatschappelijke en economische betekenis en bedrijfsvoering mogelijk steeds relevanter worden.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie adviseert de gemeente te onderzoeken of de subsidie via het stadsdeel Loosduinen toegekend kan worden. Ook adviseert zij de gemeente een alternatief te onderzoeken, waarbij het Loosduins Museum met een geormerkt bedrag wordt ondergebracht bij het Haags Historisch Museum.

Gedeeltelijk honoreren: € 12.817,-

MASTERCLASS JONG TALENT

Stichting Masterclass Jong Talent

Inleiding

Stichting Masterclass Jong Talent (SMJT) heeft als uitgangspunt dat ieder kind het recht heeft zijn talenten te ontwikkelen. Dit wil SMJT bereiken met masterclassprogramma's op het gebied van muziek, theater, beeldende kunst en techniek na schooltijd op woensdagmiddag voor de basisschoolgroepen 5 t/m 8. Voor het programma selecteert de groeps- of vakleerkracht kinderen uit groep 5 t/m 8. De masterclasses worden gegeven door culturele professionals en docenten uit het middelbaar onderwijs. Op dit moment nemen veertien basisscholen en tien culturele instellingen deel aan het programma waaronder Theaterschool Rabarber, Art-S-Cool en het Haags Popcentrum.

In de komende kunstenplanperiode wil SMJT het bereik vergroten tot 60 scholen en vijftien culturele instellingen in 2020. Enerzijds in de rol van organisator van de masterclasses en anderzijds als expertisecentrum om talentontwikkeling op scholen naar een hoger plan te tillen.

Stichting Masterclass Jong Talent maakt geen deel uit van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 en vraagt voor de periode een subsidie van € 138.000,- per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie heeft waardering voor de mate waarin SMJT instellingen en scholen aan zich weet te binden. De ingediende aanvraag kan de Commissie echter niet overtuigen. Hoewel er geen eenduidige definitie bestaat voor wat een masterclass is, past het door SMJT gedane aanbod volgens de Commissie niet bij de term masterclass. De Commissie krijgt geen zicht op de feitelijke kwaliteit die door SMJT geboden of nagestreefd wordt. Zo is er wel sprake van een selectieproces, maar verdere concrete informatie over kwaliteitsstreven ontbreekt in de aanvraag. Zoals over de vakkundigheid van de betrokken docenten die uiteindelijk verantwoordelijk zijn voor de concrete invulling van de masterclasses. Bovendien staan in de aanvraag nergens kwalitatieve criteria vermeld die enig instroomniveau garanderen. De Commissie heeft de indruk dat er vooral sprake is van enthousiaste en geïnteresseerde jongeren die kennismaken met verschillende kunstvormen en daarin één keer per maand les krijgen. Het is volgens de Commissie ook ongeloofwaardig om te veronderstellen dat er jaarlijks bijna 1.300 talenten gepositioneerd moeten worden.

SMJT stelt in de aanvraag dat € 88.000,- van de totaal aangevraagde subsidie direct ten goede komt aan de participerende culturele instellingen. De wijze waarop dit gebeurt is niet duidelijk voor de Commissie. De sterke groei die in de aanvraag wordt gepresenteerd is onvoldoende onderbouwd en lijkt sterk subsidie gedreven.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend geldt dat voor het vrijetijdsaanbod cultuuronderwijs voor kinderen sinds 2013 in principe geen financiële steun meer wordt gegeven en dit grotendeels aan de markt wordt overgelaten.

Niet honoreren.

MATANGI QUARTET

Stichting Matangi Strijkkwartet

Inleiding

Het Matangi Quartet (Matangi) is opgericht in 2001. Omdat de leden grote waarde hechten aan cultureel ondernemerschap, bestaat het kwartet uit de Stichting Matangi Strijkkwartet en de VOF Matangi. Vanuit de stichting worden samenwerkingsprojecten opgezet met andere musici en projecten waarbij sociale cohesie, talentontwikkeling en educatie een rol spelen. Vanuit de VOF Matangi worden de reguliere concerten ondernomen in Nederland en daarbuiten. Een van de belangrijkste doelstellingen van Matangi is het bereiken van een nieuw en jonger publiek, zonder de traditionele kamermuziek liefhebbers uit het oog te verliezen. Deze visie wil Matangi in alle concerten overbrengen: van klassiek tot cross-over. Het richt zich daarbij op alle lagen van de bevolking, alle culturen en alle nationaliteiten. In de stad Den Haag heeft Matangi dit in de afgelopen jaren vooral bereikt met de serie MusicPool in Theater De Nieuwe Regentes (DNR), waarin verschillende muzieksoorten en dans aan bod zijn gekomen.

Voor de periode 2017-2020 geeft Matangi bij het samenstellen van de activiteiten prioriteit aan diversiteit en kwaliteit. Zo wil Matangi in samenwerking met Korzo het nieuwe festival (UN)heard initiëren, met als thema 'onbekende muziek'. Ook wil Matangi zich inzetten voor nieuwe muziek door regelmatig terug op te treden bij het festival Dag in de Branding. Verder zijn er plannen om samen met het Dans- en Muziekcentrum het traditionele kamermuziekpubliek te bedienen met een nieuwe serie A Friday night with Matangi in de Nieuwe Kerk, en wil Matangi de in 2015 gestarte samenwerking met het Koninklijk Conservatorium op het gebied van talentontwikkeling (Jong KC) uitdiepen en uitbreiden. Speerpunt zal zijn het coachen van kamermuziekensembles en het klaarstomen van jong talent voor het professionele concertpodium. Matangi wil hierbij de brug vormen tussen opleiding en podium. Tot slot zullen er meer dwarsverbanden worden gemaakt met andere kunstvormen in samenwerking met onder andere het Haagse Refunc (educatie en beeldende kunst), Lonneke van Leth (danseres/choreograaf) en CultuurSchakel.

Matangi wil met een professionele aanpak inzetten op het vergroten en bestendigen van de bezoekersaantallen in Den Haag (en daarbuiten). Gestreefd wordt naar 80 procent zaalbezetting voor de bestaande activiteiten en 65 procent zaalbezetting bij de nieuwe activiteiten.

Matangi heeft in de afgelopen meerjarenbeleidsplanperiode geen structurele subsidie ontvangen. Zij diende hiervoor wel een aanvraag in. In 2014 en 2015 ontving Matangi in totaal € 44.500,- incidentele subsidie uit de gemeentelijke Subsidieregeling Culturele Projecten voor de concertserie MusicPool.

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt Matangi een structurele subsidie van € 55.000 per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

Met veel sympathie heeft de Commissie het beleidsplan van Matangi gelezen. In de beschrijving van de huidige en toekomstige activiteiten komt de sterke kant van het ensemble goed uit de verf. De kracht van Matangi ligt naar het oordeel van de Commissie niet zozeer in de interpretatie van een specifiek repertoiregebied waarmee het strijkkwartet de concurrentie met internationaal opererende of gespecialiseerde gezelschappen zou kunnen aangaan, maar veel meer in de flexibiliteit en brede inzetbaarheid van het kwartet bij genre overstijgende projecten.

De Commissie heeft waardering voor de dienstbaarheid waarmee Matangi zich weet op te stellen richting de samenleving, vakgenoten en kunstenaars uit andere disciplines. Een goed voorbeeld hiervan is MusicPool, een laagdrempelige serie met een divers aanbod van goede kwaliteit. Hiermee is Matangi een economische en maatschappelijke verbintenis aangegaan met theater DNR en de omliggende wijk. Omdat de serie weinig bezoekers trok, besloot Matangi na de zomerstop van 2015 zelf extra bij te dragen aan de PR en de productie, die in handen is van DNR. Naar eigen zeggen is het resultaat een betere en strakker georganiseerde productie en een substantiële groei van het bezoekersaantal. Ten aanzien van de totale bedrijfsvoering constateert de Commissie dat Matangi een lovenswaardig cultureel ondernemerschap tentoonspreidt, met een hoog percentage eigen inkomsten.

Volgens de Commissie zijn de maatschappelijke ambities en betekenis van Matangi groot. Zo speelt het kwartet met spraakmakende cross-over concerten een belangrijke rol in het bereiken van een nieuw publiek voor jazz vanuit de klassieke uitvoeringspraktijk. Ook wil Matangi cultuureducatief aanbod ontwikkelen en via CultuurSchakel een serieuze verbinding aangaan met Haagse scholen. De Commissie juicht verder de inzet van Matangi bij talentontwikkeling aan het Jong KC toe. Wel is zij van oordeel dat financiering hiervan in de eerste plaats via het Koninklijk Conservatorium tot stand zou moeten komen en uit onderwijsmiddelen gedekt moeten worden.

De bestaande serie MusicPool, het nieuwe festival (UN)heard en de nieuwe serie A Friday night with Matangi zijn volgens de Commissie muziekinhoudelijk interessant en dienen een duidelijk Haags belang. Zij acht het wenselijk dat Matangi voor deze activiteiten ondersteuning krijgt vanuit het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017–2020. De Commissie zou het in het bijzonder betreuen als het aantal edities van MusicPool bij gebrek aan financiële middelen nog verder zal worden teruggebracht (de frequentie is al afgenomen van maandelijks naar vier per jaar).

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag gedeeltelijk te honoreren tot een structurele subsidie van € 30.000,- per jaar, zodat Matangi in staat kan worden gesteld om (een deel van) de bestaande serie MusicPool, het nieuwe festival (UN)heard en de nieuwe serie A Friday night with Matangi structureel te faciliteren.

Indien Matangi de komende beleidsperiode een structurele subsidie van het Fonds Podiumkunsten zal ontvangen, adviseert de Commissie de gemeente om Matangi een herzien plan met passende begroting te vragen. De consequenties van eventuele honorering door het Fonds Podiumkunsten moeten zichtbaar zijn in de nieuwe begroting.

Gedeeltelijk honoreren: € 30.000,-

MEYER-CHAFFAUD

Stichting MEYER-CHAFFAUD

Inleiding

De in 2015 opgerichte stichting MEYER-CHAFFAUD stelt zich ten doel: het ondersteunen van de artistieke ontwikkeling van het werk van de choreografen Jérôme Meyer en Isabelle Chaffaud door creatie, productie en distributie; het ondersteunen en bevorderen van onderzoek, reflectie, educatie en het faciliteren van overdracht; het verrichten van alle verdere handelingen, die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.

Top op heden hebben Jérôme Meyer en Isabelle Chaffaud hun producties onder de paraplu van verschillende instellingen gerealiseerd, waaronder productiehuis Korzo. Zij verzorgden 97 voorstellingen in de periode 2012-2015. Bij 24 van deze voorstellingen maakte hun werk deel uit van een combinatieprogramma met andere (inter)nationale gezelschappen. Daarnaast heeft het door de choreografen mede geïnitieerde platform CLOUD/Danslab 80 multidisciplinaire onderzoeken in de (dans)kunst ondersteund met presentaties door lokale, nationale en internationale deelnemers met een festival en twee symposia. In de periode 2012-2015 hebben 29.878 toeschouwers het werk van Meyer en Chaffaud gezien, aldus de aanvrager.

De stichting MEYER-CHAFFAUD wil de eigen initiatieven onder één paraplu brengen teneinde meer impact en zichtbaarheid te realiseren onder het publiek en deelnemers. Het aanvragen van een structurele subsidie moet in die lijn worden gezien. Door een subsidie aan MEYER-CHAFFAUD wordt naar eigen zeggen het middenveld van de danssector in Den Haag versterkt. Aan het einde van de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 wil MEYER-CHAFFAUD een sleutelpositie in het dansveld in Den Haag innemen door: het ontwikkelen en realiseren van danstheatervoorstellingen; de organisatie en productie van de biënnale Engaged Body Festival in Den Haag (met locaties in de Elektriciteitsfabriek, de DCR en Zaal 3); de begeleiding van talentontwikkeling; educatie die is gerelateerd aan de artistieke activiteiten; de ontwikkeling van CLOUD/Danslab. MEYER-CHAFFAUD wil de komende jaren intensief blijven samenwerken met Haagse instellingen.

MEYER-CHAFFAUD wil voor de projecten een lean&mean projectorganisatie opzetten waarin zo min mogelijk structurele kosten worden gemaakt. Het streven is om voor de afzonderlijke producties/projecten een team van professionals in te huren die per discipline hun bijdrage zullen leveren. De noodzakelijk geachte continuïteit moet worden gerealiseerd door de inzet van Jérôme Meyer en Isabelle Chaffaud persoonlijk (1 fte).

MEYER-CHAFFAUD maakt geen deel uit van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020. In de periode 2004 tot en met 2014 maakten de choreografen Meyer en Chaffaud 17 producties. Alle voor deze producties toegekende incidentele subsidies zijn aangevraagd via productiehuis Korzo, dat een subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 ontvangt. Onder deze projecten zijn 6 coproducties met internationale partners, die financieel hebben bijgedragen.

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt MEYER-CHAFFAUD een structurele subsidie van € 135.000,- per jaar aan. Daarnaast gaat MEYER-CHAFFAUD voor het jaar 2017 een aanvraag indienen bij het Fonds Podiumkunsten ter hoogte van € 40.000,- voor het Biënnale-festival, en vraagt zij daarvoor een bedrag van € 7000,- van Stroom HCBK.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie vindt het een positieve ontwikkeling dat de choreografen Jérôme Meyer en Isabelle Chaffaud onlangs de stap naar zelfstandigheid hebben gemaakt en verdieping willen zoeken in hun werkwijze als kunstenaars en als cultureel ondernemers. Over de mix van internationale en lokale activiteiten die MEYER-CHAFFAUD de afgelopen jaren mede heeft geïnitieerd, is de Commissie positief. Wel mist zij een duidelijke focus en structuur in de artistieke plannen voor de periode 2017-2020. Ook acht de Commissie het van belang dat de activiteiten binnen de Haagse danssector nog meer zichtbaarheid krijgen.

Hoewel de Commissie het streven van MEYER-CHAFFAUD om in de periode 2017-2020 bruggen te slaan tussen kunstinstellingen en individuele kunstenaars én tussen de (dans)kunst en de maatschappij wat ambitieus vindt, ziet zij wel potentie in de wens van MEYER-CHAFFAUD om een sleutelpositie in het middenveld (makers in hun mid-career, tussen talentontwikkeling en de top) van de Haagse danssector te vervullen. Volgens de Commissie zou MEYER-CHAFFAUD deze ambitie op de langere termijn kunnen waarmaken.

Ten aanzien van de bedrijfsvoering constateert de Commissie dat het cultureel ondernemerschap van MEYER-CHAFFAUD verbetering behoeft, waaronder het realiseren van een evenwichtige inkomstenmix. Nu wordt maar liefst 54,4 procent structurele subsidie aangevraagd ten opzichte van de totale exploitatie. Daarbij vindt de Commissie de plannen voor marketing en publieksbereik te algemeen beschreven. Tot slot verdient het verder inrichten van de (zakelijke kant van de) organisatie de komende jaren aandacht.

Conclusie en advies Adviescommissie

Het Beleidskader Kunst en Cultuur 2017-2020 biedt bij uitzondering een subsidieperspectief van een of twee jaar voor waardevolle en veelbelovende initiatieven die nog niet stevig genoeg zijn om publieke middelen voor een periode van vier jaar aan toe te kennen. In dit kader adviseert de Commissie om de aanvraag van MEYER-CHAFFAUD gedeeltelijk te honoreren voor twee jaar. Zij moedigt MEYER-CHAFFAUD aan om haar activiteiten als makers in het Haagse dansveld voort te zetten en te groeien als onafhankelijke productiekern. Daarbij verwacht de Commissie wel meer focus en structuur in de artistieke plannen, evenals een professionalisering van de (zakelijke) organisatie. Derhalve adviseert de Commissie om van het structurele subsidiebedrag € 60.000,- aan te wenden voor de exploitatie en € 20.000,- voor talentontwikkeling (zij doelt hiermee op de plannen van MEYER-CHAFFAUD voor een postacademisch talentontwikkelingsprogramma en voor hun rol binnen en samenwerking met CLOUD/Danslab).

Gedeeltelijk honoreren: € 80.000,- voor 2017 en 2018.

Indien honorering door het Fonds Podiumkunsten niet doorgaat of substantieel hoger of lager uitvalt dan begroot, adviseert de Commissie de gemeente om MEYER-CHAFFAUD een herzien plan met passende begroting te vragen. De consequenties van eventuele honorering door het Fonds Podiumkunsten moeten zichtbaar zijn in de nieuwe begroting.

MOVIES THAT MATTER

Stichting Movies that Matter

Inleiding

Stichting Movies that Matter (MtMF) komt voort uit Amnesty International. De stichting stelt zich ten doel publiek, opinieleiders en beleidsmakers met film te raken en hen bewust te maken van mensenrechten en situaties waarin deze rechten in het geding zijn. Hiertoe werkt het festival samen met diverse culturele en politieke instellingen uit Den Haag. Het MtMF vindt jaarlijks gedurende negen dagen in maart plaats in Den Haag. Internationaal behoort het festival tot de grootste op het gebied van mensenrechten. Het filmprogramma bestaat uit twee competities, een panoramaprogramma, een uitgebreid filmaanbod voor scholen en een verdiepingsprogramma. Daarnaast zijn er optredens, masterclasses en workshops voor studenten en filmprofessionals. De programmering bestaat uit circa zeventig documentaires en fictiefilms. Naast het streven bijzondere films naar Nederland te halen, wil het festival ook als richtingaanwijzer fungeren in het bestaande aanbod. Tevens biedt het MtMF het publiek de kans filmmakers en professionals op het gebied van vrede en recht daadwerkelijk te ontmoeten.

Tijdens het festival zelf wordt in Den Haag en zes andere Nederlandse steden een uitgebreid filmprogramma vertoond voor scholieren uit het primair en voortgezet onderwijs. Door filmvertoningen op scholen bereikt MtMF jaarlijks 125.000 leerlingen. Ook worden er in samenwerking met in Den Haag gevestigde instituten speciale programma's gemaakt voor het MBO, HBO en WO. Het landelijk bereik wordt uitgebreid door samen te werken met televisie, onlinefilmplatforms en (inter)nationale filmfestivals. Sinds de oprichting in 2006 is de groei van de bezoekersaantallen 250 procent.

Stichting Movies that Matter ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 127.936,- per jaar (peiljaar 2015) en vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidie van € 250.000,- per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

Het MtMF heeft naar de mening van de Commissie een belangwekkende programmering aan een groot bereik weten te koppelen. Het beschikt bovendien over relevante mediapartners, een breed internationaal netwerk en heeft dankzij dit alles ook landelijke statuur. Het filmfestival opereert steeds vanuit grote inhoudelijke noodzaak en geeft die noodzaak jaarlijks vorm via een professionele organisatie, dynamische programmering en dito randprogrammering. De Commissie had in de aanvraag wel graag meer gelezen over hoe de balans tussen engagement en artistieke kwaliteit wordt bewaakt en gegarandeerd. In de vaste festivalperiode vormt het MtMF duidelijk een aantrekkelijke meerwaarde voor geëngageerde filmliefhebbers uit Den Haag en het land. Het partnership met Filmhuis Den Haag is voor beide instellingen van belang.

De organisatie bereikt filmliefhebbers, sociaal geëngageerden, maar ook mensen die niet vanzelfsprekend met cinema in aanraking komen. Zo betreft het festival via cultuureducatie leerlingen van het VMBO en andere schooltypen. De focus op de keten lokaal-nationaal-internationaal is doordacht. De Commissie vindt de middelen die het festival heeft ontwikkeld om de impact, aandacht en toegankelijkheid te vergroten overtuigend en van ondernemerschap getuigen.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie ziet in de plannen onvoldoende onderbouwing van de gevraagde (bijna) verdubbeling van het subsidiebedrag. Er wordt niet inzichtelijk gemaakt hoe extra subsidie ook tot extra meerwaarde voor Den Haag leidt. Er is wel sprake van een noodzakelijke verlegging van de inkomstenstroom die het voortbestaan van het festival borgt. De Commissie adviseert het MtMF hierin –op basis van haar goede functioneren- deels tegemoet te komen.

Gedeeltelijk honoreren: € 177.936,-

MUSEON

Stichting Museon (Museum voor het Onderwijs)

Inleiding

Het Museon is opgericht als volksmuseum ten bate van het onderwijs en de volksontwikkeling. Het profileert zich vandaag de dag als een educatief museum voor een breed en divers familiepubliek, met een focus op het onderwijs. Het museum beschouwt zich als actueel platform voor educatie en kennisoverdracht. De omvangrijke en gevarieerde collectie is de basis voor de vaste opstelling en voor wisselende interactieve tentoonstellingen en museumlessen.

Het Museon is in de afgelopen periode een nieuwe weg ingeslagen als sociaalgeografisch museum en heeft zich ingezet op de eerste invulling ervan. Onder het motto 'ontdek de wereld' benadert het museum onderwerpen uit cultuur, natuur, techniek en wetenschap vanuit een geografisch perspectief. Het museum laat zien hoe de mens de aarde inricht in reactie op natuurlijke en maatschappelijke omstandigheden. Ook mondiale thema's die van invloed zijn op de leefbaarheid van de aarde en in verband staan met thema's als op vrede en recht in de wereld zijn daarbij van belang. Het aantal bezoekers in 2015 was 231.464. Eind 2016 opent de nieuwe vaste tentoonstelling Your Planet. Daarna staat de herinrichting van het entreegebied en een aantal tentoonstellingszalen gepland. Het Museon wil zich nadrukkelijker verbinden met Den Haag als internationale stad van vrede en recht, waardoor het onderwerp vrede en recht in het Museon een vanzelfsprekend podium krijgt.

In de periode 2017-2020 gaat de aandacht uit naar het versterken van de nieuwe identiteit, verdere ontwikkeling van de programmering die aansluit op de internationale thematiek van de vaste opstelling, het vergroten van de naamsbekendheid en het verbeteren van de bezoekerservaring. De programmering omvat onder meer het programma Verbeter de wereld, met sprekers over mondiale kwesties, Wereldfotografie, met een permanente plek voor fotografie, en Maker education, met nieuw in te richten chemie-, media- en makerlabs. Voor de programmering wil het Museon fondsen en sponsors werven en de eigen inkomsten uit de entreegelden, museumwinkel, het restaurant en de zaalverhuur verhogen.

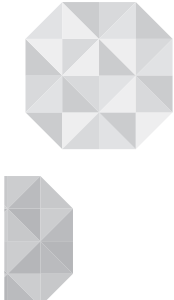
Stichting Museon ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 4.322.809,- per jaar en vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan van € 4.323.000,- per jaar. Naast het aangevraagde subsidiebedrag in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 vraagt het Museon een drietal incidentele subsidies aan voor de vernieuwing van het entreegebied, vernieuwing van een aantal expositieruimtes en collectiebeheer.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie heeft waardering voor de omslag die het Museon na de verlaagde gemeentelijke subsidiebijdrage met ingang van 2013 heeft gemaakt. Het Museon heeft zich opnieuw relevant weten te maken als sociaalgeografisch museum. Het Museon zet een actuele en interessante thematiek op de kaart en verbindt deze met de collecties. De flexibele programmering in de vaste opstelling en daaromheen diverse expositieruimten ziet de Commissie als een vernieuwende vorm van presenteren.

De Commissie heeft ook waardering voor de sociaal-maatschappelijke component die de aanvrager naar voren brengt, die wordt verweven met de identiteit van het Museon als museum dat gestoeld is op een collectie rond de thema's natuur, cultuur en techniek.

Het beleid ten aanzien van de vaste opstelling en van tentoonstellingen, is breed en mist in de optiek van de Commissie voldoende focus. De Commissie is benieuwd hoe het vernieuwde profiel wordt vertaald in de presentatie.

De Commissie ziet de actuele invalshoek als een aanwinst voor de educatieve activiteiten. Het museum voorziet in een behoefte van het onderwijs om bepaalde thema's te behandelen, zowel in het primair als het voortgezet onderwijs. De Commissie realiseert zich dat de cultuureducatie bij Museon breder van opzet is dan bij kunst- en erfgoedinstellingen het geval is en dat de bestaande leerlijnen daar onvoldoende bij aansluiten. Het is kansrijk om aansluiting te zoeken bij andere relevante schoolvakken, vooral in het kader van techniek en wetenschap. Het Museon heeft het aantal schoolbezoeken voor de komende periode conservatief begroot. Mede met het oog op de ambitie voor een nieuwe opstelling in het museum is de Commissie niet overtuigd van deze terugval in schoolbezoek die het Museon verwacht.

De Commissie heeft waardering voor initiatieven als een ambassadeursclub en het leggen van contacten met onder meer het bedrijfsleven. De nieuwe contacten zijn echter niet terug te zien in de sponsorinkomsten. In de optiek van de Commissie blijven de sponsorinkomsten relatief gering voor een groot museum als het Museon.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie adviseert om het subsidiebedrag van peiljaar 2015 te continueren.

Gedeeltelijk honoreren: € 4.322.809,-

Indien het financiële kader voor het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 wordt verruimd adviseert de Commissie om aan het Museon een extra eenmalige subsidiebijdrage van € 250.000,- (€ 62.500,- per jaar) voor herinrichting van het entreegebied inclusief de realisatie van een International Lounge en een jaarlijkse bijdrage van € 75.000,- voor vernieuwing van de expositiezalen toe te kennen. De Commissie is van mening dat de extra gevraagde middelen voor collectiebeheer onder de basistaken van het Museon vallen.

MUSEUM VOOR COMMUNICATIE

Stichting Museum voor Communicatie

Inleiding

Het Museum voor Communicatie is in 1929 opgericht als bedrijfsmuseum van de PTT. Sinds de verzelfstandiging in 1999 is de focus verbreed naar communicatie. Het museum wil een levendig platform bieden waar heden, verleden en toekomst van communicatie door een breed publiek ervaren en geïnterpreteerd kan worden. Het museum verzamelt, beheert en onderzoekt voorwerpen die tot het culturele en industriële erfgoed op het gebied van communicatie behoren. Exposities zoals De Verleiding en Het Rijk van Heen en Weer focusten op alle vormen van communicatie die mensen in het dagelijks leven gebruiken en trokken een breed publiek van jong tot oud.

Het museum wil inspelen op de behoefte in de maatschappij om de actualiteit en snelheid van communicatiemiddelen te duiden. In de periode 2017-2020 wordt een communicatie-hub ontwikkeld, met interactieve museum experiences en een programmering die de impact van communicatie op mens en maatschappij tot onderwerp heeft. De te ontwikkelen Open Space is gericht op ontmoeting en ontwikkeling en de Communicatie Content is bedoeld voor kennisuitwisseling. In het educatieve aanbod wordt rekening gehouden met passende leerlijnen voor het onderwijs.

De afgelopen jaren ontving het museum incidentele subsidies uit publieke [cultuur]fondsen waaronder Metamorfoze, Fonds 1818, Mondriaanfonds en de gemeente Den Haag. De inkomsten uit het eigen Museumfonds dat de PTT bij de verzelfstandiging in 1999 heeft opgericht zijn mede door de kredietcrisis dalende. In 2015 streefde het museum naar een aantal van 27.000 bezoekers en het ambiert in de komende periode naar een sterke toename daarvan.

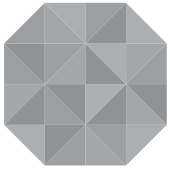
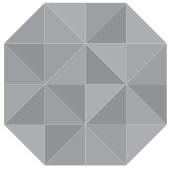
De Stichting Museum voor Communicatie maakt geen deel uit van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 en vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidie aan van € 400.000,- per jaar. In het kader van de Culturele Basisinfrastructuur 2017-2020 van de rijksoverheid heeft het Museum voor Communicatie een subsidie aanvraag van € 500.000,- ingediend.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie staat sympathiek tegenover de doelstelling van het Museum voor Communicatie om mensen bewust te maken van communicatie en constateert dat de organisatie midden in de actuele ontwikkelingen op het gebied van communicatie staat.

Zij ziet het concept dat het museum voor ogen staat en de voorgenomen projectplannen echter als onvoldoende concreet en vraagt zich af in hoeverre de gedachten hierachter tegemoet komen aan een bestaande behoefte in de stad. Ook is de Commissie niet overtuigd dat een museum de meest aangewezen vorm is om de bestaande ideeën gestalte te geven.

De Commissie constateert dat het museum substantiële inkomsten heeft begroot uit kaartverkoop, zaal- en kantoorverhuur en sponsorinkomsten. Het geheel overziend ontstaat de indruk dat de financieringsmix kwetsbaar is, omdat er niet eerder sponsorinkomsten zijn gerealiseerd en de directe opbrengst uit kaartverkoop in eerdere jaren lager was. Als gevolg van de hoge afschrijvingslasten zijn de totale beheerlasten uit verhouding. De Commissie ziet evenwel voldoende kansen voor samenwer-

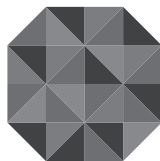

king en commerciële partnerships met bedrijven in de communicatiesector.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie mist overtuigende argumenten en een vorm van urgentie om een structureel gesubsidieerd museum toe te voegen aan het stadspalet. Zij adviseert de voorliggende aanvraag niet te honoreren.

Niet honoreren.

MUSICA ANTICA DA CAMERA

Stichting Musica Antica da Camera

Inleiding

Stichting Musica Antica da Camera (Musica Antica) is een programmerende en producerende instelling voor oude muziek met als doelstelling het bevorderen van de studie en de uitvoering van kamermuziek uit de zeventiende en achttiende eeuw volgens de principes van de historisch geïnformeerde uitvoeringspraktijk. Musica Antica noemt zichzelf het belangrijkste podium voor jong talent in de oude muziek in Den Haag. Naar eigen zeggen werkt ze als broedplaats voor vernieuwingen en weet ze tegelijkertijd het fundamentele musicologische onderzoek in publieksvriendelijke programmering te vertalen.

De ambitie van Musica Antica voor de periode 2017-2020 is om haar positie binnen de Haagse culturele sector verder uit te bouwen, en het repertoire voor oude muziek te verrijken door jong talent en gevestigde namen te stimuleren in onderzoek. Zo wil Musica Antica eraan bijdragen dat het ensembleklimaat in de stad op een niveau blijft dat ertoe doet. Met het organiseren van acht concerten per seizoen in de serie Bach op Vrijdag en negen concerten per seizoen in de serie Oude Muziek Nieuw wil Musica Antica een initiërende rol spelen als programmerende instelling en zo ook de gemeentelijke ambitie op het vlak van talentontwikkeling op concrete wijze invullen. Verder wil Musica Antica de samenwerking met het Koninklijk Conservatorium, het Residentie Orkest en het Dans- en Muziekcentrum (binnen het toekomstige OCC) nader invullen, en zodoende reliëf geven aan het totaalaanbod van oude muziek in de stad.

Een nieuw beleidsvoornemen is het instellen van de Musica Anticaprijs voor bijzonder getalenteerde jonge musici: met een substantieel geldbedrag wil de organisatie de winnaar onderzoek laten doen naar nieuw repertoire of uitvoeringspraktijk, dat hij of zij op een concert in de serie Oude Muziek Nieuw komt laten horen. Daarnaast wil Musica Antica één educatieconcert per seizoen uitvoeren op een school. Binnen de budgettaire mogelijkheden blijft de organisatie openstaan voor extra concerten, bijvoorbeeld in samenwerking met Festival Classique. Publieksdoelstelling is om de komende periode de stijgende lijn van het concertbezoek door te trekken.

Musica Antica ontvangt momenteel een structurele subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 van € 95.991,- (peiljaar 2015). In 2014 en 2015 ontving zij ook een bijdrage van het Fonds Podiumkunsten via de SKIP-regeling (subsidie kleinschalige en incidentele programmering).

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt Musica Antica een structurele subsidie van € 110.000,- per jaar aan. Met de verhoging van het subsidiebedrag wil de aanvrager twee duurdere producties in de serie Bach op Vrijdag en de nieuwe Musica Anticaprijs realiseren, de aanstelling van de zakelijk leider vergroten, en deels de vaste aanstelling van de communicatiemedewerker kunnen bekostigen. Daarnaast vraagt Musica Antica volgens de begroting voor 2017 een subsidie van € 10.500,- via de SKIP-regeling van het Fonds Podiumkunsten.

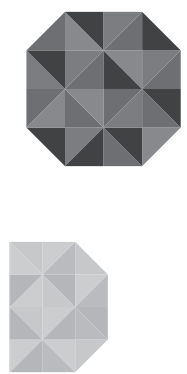
Beoordeling Adviescommissie

Net als vier jaar geleden is de Commissie positief over de betekenis van Musica Antica voor het Haagse muziekleven. De instelling biedt met haar vaste programmering een passend podium aan jong talent

in de oude muziek. Zij vervult hiermee een belangrijke rol in het creëren van een goed makersklimaat. Naar het oordeel van de Commissie werkt Musica Antica op voorbeeldige wijze samen met Haagse partners. Mede omdat de afdeling oude muziek van het Koninklijk Conservatorium in Den Haag krimpt, waardoor het voor de organisatie moeilijker wordt om de programmering rond te krijgen met Haagse gezelschappen, werkt zij ook steeds meer samen met de oude muziek afdelingen van de conservatoria in Amsterdam en Utrecht. De Commissie moedigt deze brede oriëntering aan. In haar ogen is dit niet alleen wenselijk door de veranderende muziekpraktijk, maar ook gunstig voor de eigen artistieke signatuur van Musica Antica. De organisatie heeft bewezen een serieuze en kwalitatief hoogwaardige selectie uit het aanbod van diverse conservatoria te maken bij haar programmering.

De Commissie acht structurele ondersteuning van Musica Antica van belang om internationaal jong talent op het gebied van oude muziek voor de stad te behouden. Zij heeft waardering voor de geam-bieerde groei in de periode 2017-2020, maar constateert dat de activiteiten waarvoor Musica Antica extra subsidiegeld aanvraagt, zeer aanbodgericht zijn (ensembles moeten kunnen spelen). Volgens de Commissie zou Musica Antica de komende jaren veel vraaggerichter moeten opereren; binnen de bestaande organisatie verdient het vergroten van de zichtbaarheid van de concerten en van het publieksbereik meer prioriteit.

Met het oog op het huidige subsidiebedrag, dat relatief hoog is in verhouding tot het bescheiden aantal concerten en vaste bezoekers in Den Haag, verwacht de Commissie van Musica Antica meer inspanningen om het rendement van dit publieksgeld te verhogen. Naar het oordeel van de Commissie dient de organisatie kritisch te kijken naar het eigen businessmodel en mogelijkheden die momenteel niet optimaal worden benut om een groter, deels nieuw publiek te bereiken (waaronder het uitbouwen van een community en het gebruik van social media).

Conclusie en advies Adviescommissie

Vier jaar geleden is de structurele subsidie verhoogd tot € 90.000,- zodat een bezoldigd artistiek leider kon worden aangetrokken. Nu is het aan Musica Antica om haar bestaansrecht te bewijzen door de komende jaren juist te groeien zónder extra steun vanuit de gemeente.

Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag gedeeltelijk te honoreren, en de structurele subsidie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 te continueren op het huidige niveau van € 95.991,- per jaar.

Gedeeltelijk honoreren: € 95.991,-

MUSICON

Stichting Musicon Producties

Inleiding

Musicon profileert zich als Haags muziekhuis voor iedereen, een ontmoetingsplek voor muzikanten en muziek liefhebbers uit alle culturen. Stichting Musicon Producties creëert aanbod dat een aanvulling is op het aanbod van Muziekcentrum Musicon, een particulier bedrijf met oefenruimtes, een poppodium voor circa 220 bezoekers met café, een muziekschool en productiekantoor. Het aanbod van Musicon Producties bestaat uit programmering op het podium, een aantal middelgrote Haagse festivals en educatie en talentontwikkeling voor de jeugd en andere doelgroepen. Musicon werkt intensief samen met het Haags Pop Centrum, het Popdistrict, Paard van Troje en Aight.

Met de projecten Get On Stage en Your Stage brengt Musicon jongeren in contact met diverse podia en cultuurinstellingen in de stad. Voor het I Love HipHop Festival werkt Musicon samen met Aight. Met het festival Summertime bereikt Musicon nieuwe doelgroepen. Rap Class is het hiphop en urban zang-talentontwikkelingstraject voor jongeren, waarmee Musicon nieuwe doelgroepen naar zomerfestivals en andere gelegenheden brengt.

In de periode 2017-2020 richt Musicon zich op de professionalisering van de organisatie en de nadere ontwikkeling van de pijlers cultuureducatie en talentontwikkeling (o.a. via Your Stage en de Rap Class), de podiumfunctie (met speciale aandacht voor de nicheprogrammering) en festivals (waaronder Summertime en het Haags Podium op Parkpop).

Musicon vraagt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 een structurele subsidie van € 259.260,- per jaar aan. Musicon ontving de afgelopen periode via stichting Bazart een structurele subsidie van € 53.125,- voor de uitvoering van nicheprogrammering.

Beoordeling Adviescommissie

De verbindende en initiërende functie van Musicon wordt door de Commissie zeer gewaardeerd. Musicon weet mensen daadwerkelijk verder te brengen, en ze daarna ook weer los te laten. Musicon is sterk geworteld in de stad en kan vernieuwing aanjagen. De kwartiermakersfunctie van Musicon acht de Commissie van belang voor de stad. De instelling is laagdrempelig en werkt bottom-up. Musicon maakt geen deel uit van het huidige Kunstenplan, maar wordt momenteel gesubsidieerd via Bazart. Deze constructie is volgens Musicon niet succesvol en de Commissie heeft er dan ook begrip voor dat Musicon een nieuwe aanvraag indient voor het Kunstenplan.

Festivals zoals Summertime en het Haags Podium op Parkpop zijn afgelopen jaren succesvol gebleken en zijn inmiddels een vaste waarde in het festivalaanbod. Beide festivals passen goed binnen de doelstelling van de organisatie en geven duidelijk weer waar Musicon voor staat. De Commissie heeft waardering voor de rol die Musicon speelt om de culturele humuslaag in Den Haag te verbreden en te vernieuwen. De vraaggerichte aanpak van Musicon ligt hieraan ten grondslag. Deze ontwikkeling van nieuwe aanjagers zowel op de planken als achter de schermen is van grote waarde.

De Commissie vindt de begroting inzichtelijk. Omdat de hoge werkdruk de organisatie op den duur –zoals zij zelf aangeeft– kan verzwakken, adviseert de Commissie Musicon te ondersteunen in de

versterking van haar organisatie. Zij adviseert hiervoor middelen te oormerken, omdat van hieruit de samenwerking en synergie ontstaat waar Musicon zich de afgelopen periode in bewezen heeft. De Commissie wijst Musicon op de naleving van de Code Cultural Governance, waarbij onder meer een rooster van optreden geldt voor het bestuur.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie is positief over het plan van Musicon, maar acht het niet reëel alle activiteiten van Musicon honoreren. Zo ziet zij op het gebied van onderschools aanbod een samenwerking met Cultuur-Schakel voor zich. Bij Musicon ligt de educatieve taak in het verzorgen van kwalitatief goed aanbod (cursussen en workshops). Dit naast de activiteiten op het gebied van activatie en participatie en didactische training van toekomstige docenten. Voor al deze activiteiten heeft de Commissie grote waardering. De Commissie adviseert een bedrag van € 190.000,- bestemd voor professionalisering van de organisatie en voor de festivals Summertime en Haags Podium Parkpop. Een bedrag van € 40.000,- is geormerkt voor de functie van Musicon als talentontwikkelaar.

Gedeeltelijk honoreren: € 190.000,-

MUZEE SCHEVENINGEN

Stichting Muzee Scheveningen

Inleiding

De Stichting Muzee Scheveningen (Muzee) wil het cultureel erfgoed van Scheveningen en een zeebiologische collectie beheren, behouden en selectief uitbreiden. Deze collecties worden voor een breed publiek ontsloten door een permanente presentatie, tijdelijke exposities, publicaties, educatieve en publieksactiviteiten. Thematische tentoonstellingen leggen verbindingen met maatschappelijke organisaties en de bewoners van het stadsdeel Scheveningen. Tevens wil Muzee als cultuuranker voor het stadsdeel Scheveningen actieve en passieve cultuurparticipatie bevorderen. Bij deze activiteiten wordt ook ingezet op social media. Muzee heeft een ruime achterban van donateurs, vrijwilligers en een vriendenvereniging. Een substantieel deel van de omzet bestaat uit eigen inkomsten. Muzee had in 2014 30.749 bezoekers. Muzee heeft verhuisplannen naar een pand, direct gelegen naast de vuurtoren.

Vanwege een hoge werkdruk geeft Muzee aan dat uitbreiding met minimaal twee formatieplaatsen noodzakelijk is om de museale en cultuurankerfunctie op goede wijze te kunnen voortzetten. Eén voor beheer van de cultuurhistorische collectie en één voor het goed kunnen uitvoeren van de cultuurankerfunctie.

Muzee Scheveningen ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 317.869,- per jaar. In 2015 en 2016 ontving Muzee een incidentele bijdrage van € 20.000,- voor programmering en marketing. Muzee vraagt voor de periode 2017-2020 een bedrag aan van € 432.300,- per jaar.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie constateert dat Muzee Scheveningen een sterk lokaal en met de wijk verbonden museum is dat zich richt op de geschiedenis van Scheveningen als vissersplaats en als badplaats. Het laagdrempelige museum heeft een tweeledige collectieopbouw, namelijk cultuurhistorisch en natuurhistorisch. De Commissie is positief over de cultuurhistorische tentoonstellingen die gepland zijn en de samenwerking met andere culturele instellingen. Voorts waardeert zij dat de cultuurhistorische collectie in samenwerking met het Haags Historisch Museum wordt gedigitaliseerd en dat de digitalisering van de natuurhistorische collectie is voltooid met hulp van Museon. De wijze van presenteren ziet zij niet als vernieuwend en zij constateert dat Muzee een wat nostalgische indruk zou kunnen maken als museum dat terugblijkt op een roemrijk verleden. De Commissie waardeert dat het museum ook onderzoek doet en met regelmaat publiceert over cultuurhistorische onderwerpen, in die zin fungeert Muzee als kenniscentrum.

De Commissie is positief over de natuur- en cultuurhistorische lessen die Muzee aanbiedt aan met name het primair onderwijs. In 2014 ontving de organisatie bijna 3.000 leerlingen voor lessen en activiteiten gericht voor basisschoolkinderen. De Commissie onderschrijft het voornemen een klankbordgroep op te richten om meer vraaggericht te kunnen werken en verwacht dat dit ook buiten het onderwijs de participatie van een jonger publiek bevordert.

Muzee vervult sinds 2013 tevens de functie van cultuuranker in stadsdeel Scheveningen en biedt in die hoedanigheid onder meer een podium voor jazzavonden, kunstenaars en amateurverenigingen in de wijk. Mede door het cultuurcafé, waar wijkbewoners samenkomen voor sociale evenementen, vormt Muzee als wijkcentrum een bindend element in de wijk.

De activiteiten die de aanvraag voor de periode 2017-2020 noemt met betrekking tot de cultuurankerfunctie zijn veelomvattend, maar in de optiek van de Commissie onvoldoende concreet uitgewerkt. Zij mist hierin cohesie en een coherente visie en is er niet van overtuigd dat formatie uitbreiding de oplossing is.

Naast de bezoekers die specifiek voor de activiteiten van het cultuuranker lijken te komen, ontvangt Muzee 20.000 museumbezoekers per jaar, wat de Commissie als een relatief hoog bezoekersaantal ziet. De vriendenvereniging, donateurs en het percentage eigen inkomsten van circa 42 procent getuigen van een ondernemende instelling.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie acht een Cultuurankerfunctie in Scheveningen van belang, maar is van mening dat de voorliggende aanvraag van Muzee hierin onvoldoende voorziet. De Commissie adviseert Muzee een aanvullend plan te laten indienen waarin voor de cultuurankerfunctie een meer uitgewerkte ambitie en een concreet plan van aanpak naar voren komen.

Specifiek als museum speelt Muzee een onderscheidende rol in Scheveningen en daarmee tevens voor Den Haag, zo constateert de Commissie. Zij adviseert de subsidie die specifiek voor de museale functie wordt aangewend, te continueren met het peilbedrag van 2015.

Gedeeltelijk honoreren: € 271.900,-

Reserveren voor cultuurankerfunctie in Scheveningen: € 66.057,- waarvan € 20.000,- extra voor programmering inclusief marketing.

NEDERLANDS DANS THEATER

Stichting Nederlands Dans Theater

Inleiding

Het in 1959 opgerichte Nederlands Dans Theater (NDT) geniet wereldfaam door de hoogwaardige kwaliteit van zijn dansers en artistieke creaties. Vanuit Den Haag presenteert het gezelschap jaarlijks gemiddeld tien nieuwe choreografieën. Een continu proces van artistieke creatie en talentontwikkeling vormt hiervoor de basis. Met de aanstelling van Paul Lightfoot in 2011 heeft NDT voor het eerst sinds het vertrek van Jiri Kylián weer een maker als artistiek directeur. Tot het seizoen 2015-2016 was NDT het huisgezelschap van het Lucent Danstheater. Nadat in 2014 het gemeentelijk besluit kwam tot het nieuw te bouwen Onderwijs- en Cultuurcomplex (OCC) aan het Spuiplein, zijn de Haagse NDT-voorstellingen tijdelijk verhuisd naar het Zuiderstrandtheater. In 2019 betreft NDT het toekomstige OCC, samen met Dans- en Muziekcentrum Den Haag (DMC), het Residentie Orkest en het Koninklijk Conservatorium.

In de periode 2017-2020 wil NDT zijn toonaangevende positie in het internationale dansveld bevestigen en verstevigen. Een continue aanscherping van het artistieke beleid, het blijven investeren in de ontwikkeling van talent en toekomstig publiek en het voortdurend bouwen aan een professionele, compact opererende en flexibele organisatie die ten dienste staat van het kernproduct worden nodig geacht om de doelstellingen in de komende jaren te realiseren. NDT kiest hierbij voor zeven speerpunten: kwaliteit, talentontwikkeling, educatie, vernieuwing en experiment, publiek, ondernemerschap.

NDT noemt zich uniek in zijn soort door de hoge kwaliteit en ruime diversiteit van het dansers tableau en het choreografisch tableau. NDT biedt de zorgvuldig geselecteerde dansers van NDT1 en NDT2 een zo rijk mogelijk palet mogelijkheden voor ontplooiing van hun talent en verdieping. De choreografen en choreografieën worden met zorg gekozen om de breedte en verdieping van het totale artistieke aanbod te waarborgen. Naast het team van vaste choreografen, Sol León en Paul Lightfoot, Crystal Pite en Marco Goeckle, kiest NDT voor verdieping van de artistieke relaties met Sharon Eyal en Gai Behar, Franck Chartier en Gabriela Carrizo, Hofesh Shechter en Edward Clug. Johan Inger en Alexander Ekman zijn geen associate choreographers meer, maar blijven wel met hun werk aan NDT verbonden. Datzelfde geldt voor Hans van Manen.

Met talentontwikkeling richt NDT zich op drie specifieke groepen: dansers, choreografen en begeleiders (docenten, balletmeesters, e.d.). Voor deze drie groepen zijn toegespitste programma's samengesteld. Aanvullend op de bestaande projecten als de Summer Intensive voor danstalent van over de hele wereld, Switch en de samenwerking met het Koninklijk Conservatorium en Korzo (Here we live and now, avondvullende productie, Up & Coming Choreographers) wordt ingezet op nieuwe projecten als een jaarlijks internationaal concours voor choreografisch talent, Shortcuts XL (dat talentvolle choreografen helpt de stap naar de grote zaal te zetten), en internationale edities van de Summer Intensive.

Op het gebied van educatie wil NDT het jaarlijks aantal schoolvoorstellingen uitbreiden en voor scholen kosteloos aanbieden. De noodzakelijke fondsen zullen worden geworven bij sponsors, institutionele fondsen en (vermogende) particulieren. Doelstelling is in 2020 tien schoolvoorstellingen aan te bieden, waarmee 4.500 kinderen in het primair onderwijs worden bereikt. Om de ambitie van (inter)

nationale spreiding van NDT's opgebouwde kennis en kunde van cultuureducatie te kunnen verwezenlijken, worden digitale toepassingen ontwikkeld voor op scholen. Doelstelling is hiermee in 2020 minimaal 6.000 kinderen te bereiken.

Op het gebied van vernieuwing en experiment ziet NDT door de digitalisering van de maatschappij mogelijkheden op verschillende terreinen. Zo worden met eerder ontwikkeld filmmateriaal nieuwe producties gecreëerd voor digitale en mediale verspreiding, en wordt geëxperimenteerd met virtual reality. Het jongereninitiatief Motus, waarbij NDT zijn kunst in aangepaste vorm presenteert buiten het theater in een meer natuurlijke habitat voor jonger publiek, wordt voortgezet en doorontwikkeld voor andere locaties. Artistiek experiment krijgt vorm in uitwisselingen via coproducties en partnerships met andere culturele instellingen. Streven is om zoveel mogelijk te werken met live muzikale begeleiding.

NDT bestaat in 2019 zestig jaar en wil het NDT-erfgoed ontsluiten. Fotografie en videomaterialen, maar ook decors, kostuums en marketingcommunicatie-materialen van de ruim 650 balletten die in de historie van NDT gemaakt zijn, zullen in kaart gebracht en georganiseerd worden. De ontsluiting van het materiaal krijgt onder andere vorm in wisselende fysieke en digitale installaties. Het streven is om in de publieke ruimte van het Onderwijs- en Cultuurcentrum de geschiedenis van NDT zichtbaar te maken middels wisselende installaties. Ook acht NDT op dit vlak samenwerking met andere Haagse instellingen als het Gemeentemuseum en het Filmhuis mogelijk.

De publieksgroepen die NDT wil bereiken en binden, vallen geografisch gezien in drie gebieden. In Den Haag trekt NDT publiek met een lokale/regionale binding, dat NDT in veel gevallen ook kent van educatie- en talentontwikkelingsprojecten. In de rest van Nederland wordt NDT geprogrammeerd in een selectie van stedelijke en regionale theaters. De motivatie van deze publieksgroepen is primair dat zij een voorstelling willen bezoeken in het topsegment van de Nederlandse moderne dans. Internationaal neemt de vraag naar NDT al een aantal jaren toe. De populariteit en positie van moderne dans en de positionering van NDT daarbinnen is per land afhankelijk van het lokale culturele landschap en de marketingkeuzes van de speeltheaters, aldus de aanvraag.

De ingezette commerciële koers ten aanzien van marketingcommunicatie, sponsoring en fondsenwerving wil NDT doorzetten. Het uitgangspunt van consistent doorgevoerde content marketing, in samenhang met data-verzameling en -analyse van publieksgroepen, is volgens NDT succesvol in publieksbereik en -binding. Dit is de basis voor de verdere ontwikkeling van fondsenwerving bij particuliere donateurs door middel van het Vriendenprogramma en het Fonds Nederlands Dans Theater voor vermogende particulieren, en ook voor de meerjarige relaties met corporate partners. Doelstelling is om de inkomsten uit sponsoring en fondsenwerving te bestendigen en jaarlijks verder uit te bouwen tot 1,45 miljoen euro in 2020.

NDT ontvangt momenteel een structurele subsidie vanuit het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013–2016 van € 2.079.071,- (peiljaar 2015) van de gemeente Den Haag. Daarnaast ontvangt NDT een bedrag van € 6.545.281,- (prognose 2015) in het kader van de culturele basisinfrastructuur van de rijksoverheid.

Voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017–2020 vraagt NDT gemiddeld € 2.675.320,- structurele subsidie per jaar aan de gemeente Den Haag (inclusief een additionele subsidie ter compensatie van

de huurverhoging als NDT het nieuwe OCC zal betrekken), en volgens de begroting € 6.578.007,- aan het rijk. NDT vraagt aan de gemeente € 400.000,- per jaar extra voor versterking van de personele organisatie, en projecten op het gebied van talentontwikkeling en ontsluiting van het Haagse danserfgoed van NDT.

Beoordeling Adviescommissie

Naar het oordeel van de Commissie is de nationale en internationale positie van NDT als kwalitatief hoogwaardig dansgezelschap met een talentontwikkelingsprogramma ongeëvenaard. Zij is nieuwsgierig naar de toekomst die artistiek directeur Paul Lightfoot het gezelschap gaat brengen. Ook is de Commissie positief over de sociaal-maatschappelijke verankering van NDT in de stad, die vorm krijgt in de voorstellingen in de Haagse theaters, in de cultuureducatieve activiteiten, de schoolvoorstellingen en in de continue investering in talentontwikkeling en samenwerkingen met een grote variëteit aan Haagse partners.

In het algemeen constateert de Commissie dat het beleidsplan van NDT in artistiek opzicht weinig inspirerend van toon is en een enigszins zakelijke indruk wekt, waarbij de genoemde doelstellingen en speerpunten weinig concrete artistieke uitwerking krijgen. Zo noemt NDT bijvoorbeeld wel namen van choreografen die nu al werk voor het gezelschap maken en dat ook in de periode 2017-2020 zullen doen, maar in de aanvraag wordt niet uitgelegd welke artistieke visie, lijn, keuzes en aanpak NDT hierbij voor de toekomst voor ogen heeft. De Commissie had meer willen lezen over de richting die NDT de komende jaren op wil. Daarnaast had zij meer reflectie verwacht op de ambities uit de lopende beleidsperiode, met name op de plannen om NDT1 en NDT2 een meer onderscheidend profiel, doelstelling en repertoire te geven, temeer de Commissie de indruk heeft dat er op dit vlak wel stappen zijn gezet.

De Commissie vindt het lovenswaardig dat binnen NDT al sinds 1959 de talentontwikkeling van zowel nationale als internationale dansers en choreografen diepgeworteld is. Echter ook hier signaleert de Commissie in de aanvraag een gebrekkige uitwerking van – in potentie interessante – nieuwe projecten zoals een jaarlijks internationaal concours voor choreografisch talent, Shortcuts XL, en internationale edities van de Summer Intensive. De plannen lezen meer als een opsomming, waarbij een toelichting op de artistiek-inhoudelijke intenties en doelstellingen ontbreekt. Dat NDT voorziet in een nauwe samenwerking met Korzo op het gebied van talentontwikkeling met bestaande en nieuwe activiteiten juicht de Commissie toe. Zij acht de samenwerkingsplannen van groot belang voor de ambitie van Korzo om een door het rijk gesubsidieerd productiehuis voor de dans te worden.

Ten aanzien van de bedrijfsvoering merkt de Commissie op dat zij het extra gevraagde bedrag van € 400.000,- per jaar voor NDT's ambities in Den Haag niet goed vindt gemotiveerd in de aanvraag. De Commissie twijfelt niet aan nut en functie van deze ambities, maar de bijbehorende plannen (voor talentontwikkeling, ontsluiting van het Haagse danserfgoed van NDT, structurele versterking van de organisatie) zijn summier uitgewerkt, zonder duidelijke doelstellingen, tijdspad, of begroting. Hierdoor is het voor de Commissie moeilijk te beoordelen of een extra structurele ondersteuning per onderdeel noodzakelijk en wenselijk is.

Dat er überhaupt een toelichting op de begroting ontbreekt, maakt deze lastig te beoordelen en wordt gezien als een serieuze omissie. De Commissie vindt het hoogst opmerkelijk dat de begrote publiek-sinkomsten vier jaar lang op hetzelfde niveau blijven, en de toekomstige verhuizing naar het OCC

daarop geen invloed lijkt te hebben. Terwijl NDT in het seizoen 2014-2015 in Den Haag een zaalbezettingpercentage van 85 procent realiseerde, wordt voor de komende periode begrotingstechnisch uitgegaan van een lagere zaalbezetting. Daarbij vindt de Commissie het een gemis dat NDT in zijn prognose publieksinkomsten binnenland niet een heldere uitsplitsing zoals tekstueel in de begroting is aangegeven, heeft ingevuld. Naar het oordeel van de Commissie kiest NDT de lijn om financiële vraagstukken conservatief te begroten (publieksinkomsten) en extra kosten (hogere huur, nieuwe programma-ideeën) bij de gemeente Den Haag neer te leggen. Onduidelijk is wat de bijdragen daarvoor zijn vanuit de sponsors, het rijk en de eigen begroting.

Terwijl NDT in de periode 2017-2020 minder op tournee wil in Nederland en de publieksinkomsten binnenland fors afnemen ten opzichte van 2015, wil het gezelschap vanaf 2017 juist meer gaan spelen in het buitenland (en daar substantieel meer inkomsten uit genereren). De Commissie begrijpt de financiële motivatie, maar mist in de aanvraag een duidelijke toelichting op de organisatorische consequenties van NDT's wens om meer flexibel te kunnen inspelen op de vraag om meer voorstellingen in het buitenland te spelen. Het is niet helder hoe dit zal worden afgestemd met de binnenlandse planning en hoe meer flexibiliteit in de organisatie gaat worden ingebed.

Hoewel NDT in Nederland ten opzichte van 2014 een daling in publieksaantallen en -inkomsten voorziet, wil het gezelschap de afdeling Marketing, Communicatie & Development uitbreiden van 8,78 fte in 2014 naar 10,48 fte in 2017. Dit zou volgens de Commissie een marketinginzet rechtvaardigen die juist stijgende publieksinkomsten genereert. Zij vermoedt dat de afdeling ook een grote taak heeft in het realiseren van extra sponsorinkomsten; een toelichting ontbreekt echter. De Commissie is vol lof over het door NDT behaalde resultaat van meer dan 1 miljoen euro uit sponsoring, fondsenwerving en mecenaat in de afgelopen jaren. Zij heeft echter enige zorg over de haalbaarheid van het voor-nemen om de inkomsten uit sponsoring en fondsenwerving jaarlijks verder uit te bouwen tot 1,45 miljoen euro in 2020, aangezien bij deze doelstelling een concreet plan van aanpak voor de toekomst ontbreekt.

Tot slot constateert de Commissie dat NDT aan zijn beleidsplan als bijlage een reeds eerder geformuleerde 'gezamenlijke visie in zeven punten' ten aanzien van het toekomstige OCC heeft toegevoegd. Deze algemeen geformuleerde tekst baart de Commissie enige zorg, want zij geeft vooralsnog geen zicht op de door de gemeente noodzakelijk geachte verdergaande afstemming en concrete samenwerking tussen NDT, DMC, het Residentie Orkest en het Koninklijk Conservatorium op het gebied van de programmering, talentontwikkeling, educatie, marketing en publieksopbouw. Een meer uitgewerkte visie zou de basis moeten zijn voor dit belangrijke centrum van het muziek- en dansleven in de stad.

De Commissie spoort de betrokken OCC-partners met klem aan om alsnog te komen tot een grondig geformuleerde samenwerking en afstemming. Naar haar oordeel zou de gemeente de vinger aan de pols moeten houden door regelmatige monitoring. In het verlengde hiervan signaleert de Commissie aan de gemeente dat geen van de ingediende meerjarenbeleidsplannen voldoende licht werpt op de situatie die zou ontstaan indien de oplevering van het nieuwe OCC onverhoopt vertraging oploopt.

Conclusie en advies Adviescommissie

Ondanks haar kritiekpunten acht de Commissie het voor Den Haag van groot belang dat NDT zijn activiteiten kan voortzetten als uniek en internationaal vermaard gezelschap, dat investeert in de

continue talentontwikkeling van zowel nationale als internationale dansers en choreografen. De Commissie acht een subsidieverhoging van € 100.000,- wenselijk, voor structurele versterking van de organisatie van NDT ten behoeve van talent en creatie.

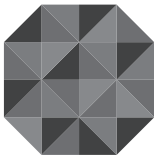
De Commissie beveelt aan om vanuit de gemeente de activiteiten van NDT tussentijds te monitoren, met het oog op de noodzakelijk geachte intensivering van de samenwerking en afstemming met de andere drie instellingen waarmee NDT het nieuwe OCC zal betrekken.

Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag gedeeltelijk te honoreren, en de structurele subsidie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 te verhogen tot € 2.179.071,- per jaar.

Gedeeltelijk honoreren: € 2.179.071,-

Indien het financiële kader voor het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 wordt verruimd, adviseert de Commissie om aan NDT een extra structurele subsidie toe te kennen van € 100.000,- voor talentontwikkeling.

Vanwege NDT's bijzondere positie en functie hoopt de Commissie dat ook het rijk de subsidieaanvraag van NDT substantieel zal honoreren. Indien de honorering door het rijk substantieel hoger of lager uitvalt dan begroot, adviseert de Commissie de gemeente om NDT een herzien plan met passende begroting te vragen. De consequenties van eventuele honorering door het rijk en/of cultuurfondsen moeten zichtbaar zijn in de nieuwe begroting.

NEST

Stichting Nest Foundation

Inleiding

Nest is een platform voor hedendaagse beeldende kunst, met een tentoonstellingsruimte in de De Constant Rebecque Centrale (DCR). Deze culturele broedplaats biedt ook ruimte aan Studio Loos, Zaal 3 van Theater aan het Spui en een veertigtal werkplekken voor kunstenaars uit diverse disciplines. De doelstelling van Nest is het tonen van hedendaagse beeldende kunst, vooral van jong talent en op een laagdrempelige manier. Nest profileert zich als een platform dat kunstenaar, kunstwerk en publiek/samenleving nader tot elkaar wil brengen. Daartoe organiseert Nest exposities met een randprogramma van lezingen, rondleidingen en educatieprojecten met workshops zoals Verwend Nest voor kinderen van 6 tot 12 jaar en On The Spot voor volwassenen. Bij de begeleiding van jonge kunstenaars wil Nest een brug vormen tussen de academies en de aanstormende beroepsgroep.

Voor de periode 2017-2020 wil Nest een groter publiek genereren en heeft het voornemen te verhuizen naar een locatie die daartoe meer mogelijkheden zou bieden dan de huidige locatie in de DCR.

Stichting Nest Foundation ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 102.349,- per jaar en vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidie van € 164.070,- per jaar.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie is positief over het werk van Nest. Met het kwalitatieve, vernieuwende beleid heeft Nest een belangrijke positie verworven in het hedendaagse Nederlandse kunstlandschap. Nest biedt een gelaagd en goed overdacht programma en de tentoonstellingen zijn over het algemeen van hoge kwaliteit. Nest heeft een presentatieruimte, is een kunstplatform en vervult een brugfunctie tussen opleidingen en beroepspraktijk. Het educatieve beleid en de buitenschoolse programma's zoals Verwend Nest zijn aansprekend en creatief van insteek.

De Commissie ziet de focus op jong talent en talentontwikkeling als onderscheidend. Nest heeft daarvoor een goed oog en exposeert nieuw of relatief nieuw werk. De Commissie mist een duidelijke toekomstvisie op de inhoudelijke ontwikkeling van het programma. Nest geeft aan dat zij een laagdrempelige instelling wil zijn, maar de Commissie ziet dat voornemen niet overtuigend vertaald in een breed toegankelijke programmering.

De Commissie constateert dat in de afgelopen periode niet de groei is gehaald waar de organisatie naar streefde. In de komende periode streeft Nest naar een sterke verhoging van het publieksbereik, maar de aanvraag maakt onvoldoende duidelijk hoe deze vermeerdering in de praktijk wordt gerealiseerd. De Commissie is niet overtuigd dat de verhuizing naar de ruimte aan de Paviljoensgracht, voorheen Gemak/Vrije Academie, ook tot een groter publieksbereik zal leiden. Zij ziet de huidige presentatieruimte in de DCR als passend en ziet een aanjagende rol voor Nest in deze wijk.

Conclusie en advies Adviescommissie

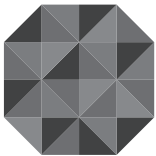
De Commissie adviseert de aanvraag te honoreren met het subsidiebedrag dat is toegekend voor het peiljaar 2015. Zij adviseert Nest om in te zetten op de continuering van het huidige beleid. De Com-

missie staat niet positief tegenover een verhuizing vanwege de functie die Nest in de wijk vervult en adviseert de aanvullende subsidie die voor de verhuizing wordt aangevraagd niet te honoreren. Nest vervult in de optiek van de Commissie een onderscheidende rol op de bestaande plek.

Gedeeltelijk honoreren : € 102.349,-

NEW DUTCH ACADEMY

Stichting Activiteiten New Dutch Academy

Inleiding

Stichting Activiteiten New Dutch Academy (NDA) is een ensemble dat zich toelegt op de historisch geïnformeerde uitvoeringen van orkestmuziek en kamermuziek uit de 18e en begin 19e eeuw. Nadat haar aanvraag voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2013-2016 werd afgewezen, volgde voor de NDA een periode van financiële sanering, herstructurering en afslanking. Volgens de NDA is de huidige financiële positie gezond en kan men zich sinds 2015 weer richten op beheerste groei in de periode 2016-2020. Als hoogtepunten in de lopende beleidsperiode noemt de NDA onder meer uitvoeringen voor leden van het Koninklijk Huis en Raad van State in Den Haag (2013), optredens voor Première Performances in Hong Kong (2014) en het Istanbul Music Festival (2015), uitvoeringen van het programma Bach en zijn Nederlandse Tijdgenoten, en het lanceren van de NDA-app Den Haag - Internationale Muziekstad in de 18de eeuw.

In de periode 2017-2020 wil de NDA haar beleid continueren: barokmuziek vanuit historisch perspectief, talentontwikkeling, outreach en het internationaal cultureel ambassadeurschap van Den Haag. Verder wil de NDA nadruk leggen op innovatie (onderzoek, documentatie, (digitale) presentatie), en indien financieel haalbaar, een vergroting van het aantal producties. In totaal wil de NDA jaarlijks vier concertprogramma's/producties realiseren: één project in kamerorkestbezetting (20 tot 25 musici) met vroeg-klassiek (kamer)symfonisch werk, twee projecten in mini-orkestbezetting (7 tot 14 musici), en één kamermuziekproject (5 musici) dat zich leent voor internationale tournees. In 2020 voorziet de NDA 14 uitvoeringen met in totaal 2650 bezoekers. Tot slot wil de NDA haar digitale portfolio verder ontwikkelen middels een strategische digitale promotiecampagne, en bestaande samenwerkingen voortzetten.

De NDA ontvangt momenteel geen subsidie in het kader van het huidige Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016. Wel ontving de NDA de afgelopen jaren van de gemeente Den Haag incidentele subsidie uit de Subsidieregeling Culturele Projecten voor verschillende projecten.

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt de NDA een structurele subsidie van € 76.000,- per jaar aan. Het subsidiebedrag is bestemd voor het inhuren van een (parttime) general manager en het contracteren van de artistiek leider (die nu alleen wordt gehonoreerd als uitvoerend musicus en dirigent). Daarnaast wil de NDA voor toekomstige optredens in het buitenland een beroep doen op de regeling internationalisering van het Fonds Podiumkunsten.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie heeft waardering voor het feit dat de NDA na een zeer negatief advies en het verlies van structurele subsidie per januari 2013 orde op zaken stelt in de bedrijfsvoering. Wel is de Commissie kritisch over de aanvraag voor de periode 2017-2020. Terwijl de NDA haar programmering beschrijft als kleurrijk, met thematisch onderscheidende concertprogramma's en een frisse speelstijl, acht de Commissie de betekenis van de NDA voor het Haagse muzikleven beperkt. De beoogde basisprogrammering bestaat voor een groot deel uit regulier barok of vroeg-klassiek repertoire; slechts een deel van de programma's toont het onderscheidende vermogen van de NDA op het gebied van Haags symfonisch repertoire.

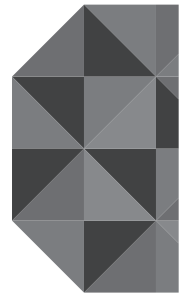
Daarbij vindt de Commissie de omvang van de basisprogrammering van de NDA projectmatig van karakter: per jaar één project voor kamerorkest met maximaal 25 musici, twee projecten voor een ensemble van maximaal 14 musici, en één kamermuziekproject. Het beoogde publieksbereik in 2020 is 2.650 bezoekers voor 14 concerten. Hiervan zullen 6 concerten in Den Haag plaatsvinden voor in totaal 1.200 bezoekers, waarvan 950 betalende bezoekers. Naar het oordeel van de Commissie staat het gevraagde subsidiebedrag van € 76.000,- per jaar niet in verhouding tot het geprognosticeerde publieksbereik, met een te hoog subsidiebedrag per betalende bezoeker tot gevolg.

In het algemeen vindt de Commissie dat de NDA in haar bedrijfsvoering en meerjarenbegroting te zwaar leunt op structurele subsidie (bijna 50 procent) ten opzichte van de exploitatie. Bovenal acht de Commissie de door de NDA gewenste aanstelling van de artistiek leider (€ 25.000,- per jaar) en het inhuren van een general manager (€ 17.500,- per jaar) middels het gevraagde subsidiebedrag niet in passende relatie staan tot de bescheiden omvang van de activiteitenplanning van de NDA in de periode 2017-2020.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag niet te honoreren. Zij vindt het totale repertoire onvoldoende onderscheidend ten opzichte van andere oude muziekinstellingen, de activiteiten te projectmatig van karakter, en bovendien - net als het beoogde publieksbereik in Den Haag - te bescheiden van karakter om in aanmerking te komen voor structurele ondersteuning vanuit de gemeente. Daarbij getuigt de aanvraag van onvoldoende cultureel ondernemerschap.

Niet honoreren.

NEW EUROPEAN ENSEMBLE

Stichting New European Ensemble

Inleiding

Het New European Ensemble (NEuE) is een collectief van 20 jonge musici uit meerdere Europese landen, die ook actief zijn als solisten, kamermuzikspelers en aanvoerders van instrumentengroepen in orkesten. NEuE wil een breed publiek aanspreken met projecten waarin nieuwe muziek wordt verbonden met maatschappelijke thema's, oudere muziek, andere kunstvormen en andere muziekgenres.

Voor de periode 2017-2020 verwacht NEuE een flinke groei van projecten, concerten en publieksaantallen. Het aantal uitvoeringen zal in 2020 naar verwachting ruimschoots verdubbeld zijn ten opzichte van 2015. Zo worden in 2019 en 2020 per jaar 107 uitvoeringen voorzien, waarvan 47 optredens in Den Haag. Over de gehele periode komt het totale aantal uitvoeringen op 107. Het betreft grote projecten, waaronder festivals rond componisten van nu, concerten en tournees (NEuE is gevraagd als partner in diverse muziektheaterproducties), en ook kleinschaliger producties zoals kamermuziekconcerten in de tuin van het Nutshuis en literair/muzikale salons in Theater Branoul. Naast genoemde speelplekken werkt NEuE structureel samen met het Dans- en Muziekcentrum (concerten in de Nieuwe Kerk), de Koninklijke Schouwburg, Korzo, festival Dag in de Branding, en het Koninklijk Conservatorium.

Met de multidisciplinaire projecten richt het ensemble zich niet alleen op liefhebbers van nieuwe en klassieke muziek, maar ook op dans-, literatuur- en theaterliefhebbers. Het creëren van nieuwe muziek blijft echter de kernactiviteit van het ensemble. NEuE maakt deel uit van het virtuele Huis voor de Nieuwe Muziek, en is mede-initiatiefnemer van de beoogde Ensemble Academie, waar talentontwikkeling centraal staat. NEuE verstrekt compositieopdrachten aan jonge componisten, en werkt met jonge kunstenaars samen. Educatieve projecten wil NEuE aan internationale middelbare scholen in Den Haag, Engeland en Duitsland gaan aanbieden. Vanwege de verwachte groei van NEuE de komende jaren - zowel binnen Den Haag als (inter)nationaal, acht men een beperkte uitbreiding van de organisatie noodzakelijk.

NEuE ontvangt momenteel een structurele subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 van € 76.762,- (peiljaar 2015).

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt NEuE een structurele subsidie van gemiddeld € 201.250,- per jaar aan. Met het extra gevraagde subsidiebedrag wil het ensemble de verwachte groei realiseren, en het vaste team uitbreiden van 0,7 naar 2 fte. Ook bij het Fonds Podiumkunsten vraagt NEuE volgens de begroting een (hogere) structurele subsidie van gemiddeld € 202.500,- per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

Vier jaar geleden kreeg NEuE een meerjarige subsidie, met daarbij de verwachting dat dit producerende initiatief van voormalige studenten van het Koninklijk Conservatorium door opname in het Meerjarenbeleidsplan de komende jaren voor Den Haag behouden zou blijven en het middensegment van het stedelijke muziekleven een stimulans zou geven. Positief beoordeeld werden vooral NEuE's belangrijke rol in het op te richten Huis voor de Nieuwe Muziek, de compositieopdrachten aan jonge musici en waardevolle educatieactiviteiten. Wel werd nadrukkelijk gesteld dat NEuE zijn ambitieniveau moest bijstellen en het aantal (middel)grote projecten zou moeten beperken tot vier.

Terugblikkend is de Commissie van mening dat zowel het functioneren van het Huis voor de Nieuwe Muziek als de rol van NĒuĒ daarbinnen is achtergebleven bij de verwachtingen. Voor het festival Dag in de Branding werkt NĒuĒ wel samen met het Huis, maar verder heeft het zich - net als de mees- partners - weinig met het Huis beziggehouden. Daarentegen heeft NĒuĒ in de huidige periode 2013-2016 veel meer en pluriformere activiteiten weten te realiseren dan voorzien, in succesvolle samenwerking met een groot aantal partners. De Commissie heeft waardering voor de wijze waarop NĒuĒ in zijn interdisciplinaire projecten dwarsverbanden tussen nieuwe en oudere muziek en andere kunstvormen weet te leggen. In het verlengde hiervan slaagt NĒuĒ er ook goed in om een deels nieuw publiek te bereiken.

Bij de coproducties die NĒuĒ aangaat met andere partners, is het volgens de Commissie niet altijd duidelijk wat het ensemble hier in artistiek-inhoudelijk opzicht uit wil halen. Dit zou naar haar mening beter gearticuleerd kunnen worden. Bovendien is de Commissie van oordeel dat de wijze waarop NĒuĒ zichzelf in zijn aanvraag positioneert ('jonge bevlogen musici', 'de beste instrumentalisten in hun vakgebied'), niet altijd in hun uitvoeringskwaliteit is terug te vinden. Wel heeft NĒuĒ een voldoende onderscheidend artistieke profiel ten opzichte van andere ensembles als Slagwerk Den Haag en Ensemble Klang. Vanwege NĒuĒ's betekenis voor de diversiteit binnen de Haagse ensemblecultuur acht de Commissie het van belang om NĒuĒ structureel te blijven ondersteunen.

Tot slot merkt de Commissie op dat de begroting geen inzicht biedt in het subsidiebedrag dat NĒuĒ binnen de regeling voor meerjarige projectsubsidies van het Fonds Podiumkunsten als 'toeslag talentontwikkeling' zal aanvragen. Hierdoor is ook niet helder welk aandeel van het totale gevraagde bedrag direct kan worden gerelateerd aan talentontwikkeling binnen de Ensemble Academie, waarvan NĒuĒ partner is. De Commissie had op dit punt meer transparantie willen zien.

Conclusie en advies Adviescommissie

Hoewel de Commissie zich kan voorstellen dat NĒuĒ de komende periode een doorbraak naar een hoger niveau verwacht, vooral gezien de concrete plannen voor internationale, prestigieuze samenwerkingsprojecten, wil zij NĒuĒ - net als vier jaar geleden - waarschuwen voor de vanzelfsprekendheid van groei. Dat NĒuĒ ten opzichte van het huidige bedrag ruim tweeënhalf keer meer subsidie aanvraagt om zijn ambities te kunnen realiseren, geeft naar het oordeel van de Commissie weinig blijk van realiteitszin, noch van collegialiteit jegens andere spelers in het Haagse muziekleven, in een tijd van financiële schaarste.

Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag gedeeltelijk te honoreren, en de structurele subsidie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 te continueren op het huidige niveau van € 76.762,- per jaar.

Gedeeltelijk honoreren: € 76.762,-

Indien honorering door het Fonds Podiumkunsten niet doorgaat of substantieel hoger of lager uitvalt dan begroot, adviseert de Commissie de gemeente om NĒuĒ een herzien plan met passende begroting te vragen. De consequenties van eventuele honorering door het Fonds Podiumkunsten moeten zichtbaar zijn in de nieuwe begroting.

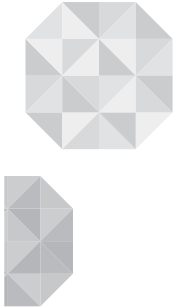

OPERA2DAY

Stichting OPERA2DAY

Inleiding

Stichting OPERA2DAY wil kwalitatief hoogwaardige opera-, muziektheater- en muziekproducties produceren, zowel in vertrouwde locaties als op onverwachte locaties en momenten, met zowel ervaren als startende zangers en creatieve krachten. OPERA2DAY zegt binnen Den Haag alle functies in de keten van opera te vervullen: produceren, presenteren, innoveren, educatie en participatie verzorgen, het publiek verbreden en talent ontwikkelen. Na de opname van OPERA2DAY in het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 breidden ambities en kansen zich snel uit. Terugblikkend op deze periode stelt OPERA2DAY dat de organisatie vanaf het tweede jaar financieel vastliep in het eigen succes, waarbij een groei in omvang van theatertournees niet kon worden gecombineerd met ambitieus opgezette locatieprojecten. Dit leidde ertoe dat OPERA2DAY keuzes moest maken en niet het volledige potentieel kon realiseren.

In de periode 2017-2020 wil OPERA2DAY met kwalitatief hoogwaardige, innovatieve en multidisciplinaire projecten een dynamisch en innovatief aanbod toevoegen aan de stad Den Haag, met potentieel een grote nationale zichtbaarheid. De gewenste jaarlijkse productie bestaat uit: één operaproject voor het theater (in totaal circa 26 voorstellingen, met de première als een van de 6-7 voorstellingen in de Koninklijke Schouwburg en een tournee in het land); één operaproductie op locatie in Den Haag (het ene jaar een grote locatievoorstelling met een unieke encenering, het andere jaar een kleine 'rondloopvoorstelling'); bijzondere coproducties met partners. Met deze projecten wil OPERA2DAY de nationale muzikale top naar Den Haag halen, door samen te werken met gerenommeerde ensembles. Tegelijk wil OPERA2DAY een nationaal podium geven aan Haags toptalent, en daarmee ook investeren in het makers-klimaat en talentontwikkeling binnen de stad.

Op het gebied van bedrijfsvoering wil OPERA2DAY de komende jaren een ontwikkeling maken naar meer professionaliteit en continuïteit, maar daarbij flexibiliteit bewaren. Hiertoe bouwt OPERA2DAY met betrokken freelancers aan een meer stabiele productiekern. Om tot een nieuw financieel raamwerk te komen, wil OPERA2DAY meer publieksinkomsten, bijdragen van partners, vrienden en sponsors realiseren, en blijven inzetten op steun van private fondsen.

Stichting OPERA2DAY ontvangt momenteel een structurele subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 van € 204.697,- (peiljaar 2015).

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt OPERA2DAY een structurele subsidie van € 517.000,- per jaar. Met het extra gevraagde bedrag wil de organisatie een serieuze vervolgstap maken en de geambieerde schaalvergroting in activiteiten realiseren. Derhalve vraagt OPERA2DAY volgens de begroting ook een structurele subsidie van € 320.600,- per jaar van het Fonds Podiumkunsten.

Beoordeling Adviescommissie

Net als vier jaar geleden is de Commissie van oordeel dat OPERA2DAY een verrijking is van het muziektheater in Den Haag. Als jonge organisatie met een bijpassend dynamisch karakter maakt OPERA2DAY vanuit een businessmodel lokaal geproduceerd muziektheater van hoogwaardige kwaliteit. Zij weet daarbij goede lokale verbindingen te leggen en een nieuwe generatie van belangstellenden te bereiken.

De Commissie vindt de toevoeging van theatraliteit aan de muzikale ontwikkeling door OPERA2DAY van belang voor de innovatie van het Haagse aanbod. Binnen de jaarlijkse productie acht de Commissie het grote operaproject in de Koninklijke Schouwburg het meest relevant voor de stad. Maar ook is zij positief over de toegevoegde waarde van OPERA2DAY's locatievoorstellingen in de stad.

Bij de positionering van OPERA2DAY plaatst de Commissie kanttekeningen. In de stad neemt de organisatie een bijzondere plek in met haar innovatieve en multidisciplinaire opera-, muziektheater- en muziekprojecten, waarvan de productiekosten bovendien relatief laag zijn. In de aanvraag mist de Commissie echter een overtuigende visie van OPERA2DAY zelf op haar functie en positie in het veld. OPERA2DAY geeft slechts in algemene termen aan dat ze zich nationaal kan ontwikkelen tot een vaste waarde binnen het landelijk operabestel met draagvlak bij een brede groep theaters in het land. Hieruit spreekt geen strategische oriëntatie op de plek die OPERA2DAY nu inneemt. De organisatie maakt niet duidelijk waar ze staat in haar regionale en landelijke positionering ten opzichte van bijvoorbeeld de Operadagen Rotterdam, Silbersee (ex VocaalLAB), en het Opera Forward Festival van De Nationale Opera in Amsterdam.

Dat vindt de Commissie jammer. Zij acht het wenselijk dat OPERA2DAY in de komende jaren scherper zichtbaar maakt hoe zij zich verhoudt tot andere partijen, om haar innovatieve potentieel aan relevantie te laten winnen.

Voor de periode 2017-2020 vraagt OPERA2DAY ruim 250 procent verhoging van de huidige structurele subsidie. Hoewel de Commissie zich kan voorstellen dat de organisatie hiermee haar activiteiten fors denkt te kunnen uitbreiden en de geformuleerde ambities niet onrealistisch lijken, waarschuwt zij OPERA2DAY voor het met vanzelfsprekendheid inzetten op groei. Ten aanzien van de bedrijfsvoering merkt de Commissie verder nog op dat OPERA2DAY er verstandig aan doet om een grotere financiële reserve op te bouwen en haar liquiditeitspositie te verbeteren.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag gedeeltelijk te honoreren, en de structurele subsidie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 te verhogen tot € 250.000,-. Zij ziet geen mogelijkheid om OPERA2DAY nog ruimhartiger te honoreren, zonder elders in de Haagse muzieksector schade aan te richten.

Gedeeltelijk honoreren: € 250.000,-

Indien het financiële kader voor het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 wordt verruimd, adviseert de Commissie om aan OPERA2DAY een extra structurele subsidie toe te kennen van € 100.000,- voor het opbouwen van een grotere financiële reserve en het verbeteren van de liquiditeitspositie. Voor zover het extra geld wordt ingezet voor een productie, geldt dat het niet bedoeld is om in te brengen in coproducties buiten Den Haag, maar ten goede moet komen aan de zichtbaarheid van OPERA2DAY in de stad.

Indien honorering door het Fonds Podiumkunsten niet doorgaat of substantieel hoger of lager uitvalt dan begroot, adviseert de Commissie de gemeente om OPERA2DAY een herzien plan met passende begroting te vragen. De consequenties van eventuele honorering door het Fonds Podiumkunsten moeten zichtbaar zijn in de nieuwe begroting.

PAARD VAN TROJE

Stichting Cultureel Centrum 't Paard

Inleiding

Poppodium Paard van Troje is de grootste instelling op het gebied van popcultuur in de provincie Zuid-Holland. Het Paard van Troje organiseert jaarlijks vijfhonderd activiteiten en trekt 175.000 bezoekers. In de drie zalen, maar ook buiten het Paard van Troje worden live-concerten en dance-nachten in alle pop- of daaraan gerelateerde genres geprogrammeerd. Ook worden er avonden over wetenschap, technologie, politiek, literatuur en filosofie gehouden en is het poppodium locatie voor diverse festivals. Talentontwikkeling en educatie zijn een belangrijk aandachtspunt. Er wordt met cultuureducatie organisaties als Kunstbende samengewerkt en in het Paardcafé treden jaarlijks 300 veelal beginnende artiesten op. Het Paard van Troje programmeert ook voor andere locaties en deelt zijn kennis binnen het netwerk Powered By Paard. De organisatie heeft aandacht voor ondernemerschap, met circa twintig verhuringen per jaar en circa 70 procent eigen inkomsten.

In de periode 2017–2020 wil het Paard van Troje nog meer naar de juiste locatie bij het juiste programma zoeken, ook buiten het gebouw. Het wil samen met Rewire risicovol en internationaal programmeren, het gratis festival Sniester uitbreiden naar een driedaags festival en binnen de dance-programmering initiatiefnemers met verschillende culturele achtergronden hosten. Door middel van achtergrondinformatie, inleidingen en presentaties wordt zowel verdieping geboden als een persoonlijke beleving. Mede door het stimuleren van herhaalbezoek wil het Paard van Troje het publieksbereik verhogen naar 200.000 bezoekers. Om de uitbreiding van samenwerkingsverbanden en de geplande extra programmering mogelijk te maken, wil de stichting de personele organisatie uitbreiden. Het Paard van Troje wil in samenwerking met andere (dance)clubs een Clubhopping-kaart initiëren. Ook ziet het Paard van Troje een investering in licht- en geluidapparatuur als noodzakelijk. State-X New Forms zal vanaf 2017 opgaan in het Rewire-festival. Het huidige geormerkte budget van € 70.000,- voor State-X New Forms wil het Paard van Troje inzetten voor risicovolle en kwetsbare internationale programmering in en buiten het eigen gebouw.

Het Paard van Troje ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 1.328.448,- per jaar (peiljaar 2015) en vraagt voor de periode 2017-2020 een bedrag van € 1.434.950,- per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

Het Paard van Troje heeft in de optiek van de Commissie een onmisbare functie in de stad. De aanvraag is degelijk. De organisatie beschrijft zeer duidelijk en vanuit een onderscheidende visie haar missie in het popklimaat. De Commissie mist enigszins het artistieke vuur, tegelijk getuigt het van realisme om te focussen op de eigen taken. Immers, het Paard van Troje heeft in de afgelopen jaren in een sterk veranderde markt zijn functie vervuld. De Commissie waardeert de manier waarop de instelling met zelfkennis is gereorganiseerd. Zo gaat het podium nu uit van een festivalseizoen in plaats van een podiumseizoen. Ook heeft het Paard van Troje meer samenwerking in de stad gezocht en weten veel partijen op het gebied van popmuziek hun weg naar het Paard van Troje te vinden. Wel vraagt de Commissie zich af of deze samenwerkingsvormen op een programmatische en financieel effectieve manier worden ingevuld. Het is belangrijk dat ook de jongerencultuur in al haar diversiteit wordt aangesproken, al was het maar om een veroudering binnen de publiekssamenstelling te voorkomen.

De Commissie mist een plan hoe het Paard van Troje, in een inspirerend popklimaat, vraag wil creëren. Het programma zou in de optiek van de Commissie mede vanuit de doelgroepen kunnen worden samengesteld. Ook mist de Commissie een visie van het Paard van Troje op de manier waarop het met specifiek op de doelgroep toegesneden programmaformules zijn publiek wil verbreden. Het Paard van Troje zou daarin een meer proactieve rol kunnen spelen.

Ten aanzien van de bedrijfsvoering merkt de Commissie op dat ondanks de verleende balanssteun nergens in het plan een voorstel is opgenomen hoe de komende jaren wordt gewerkt aan een gezond eigen vermogen. Ook merkt de Commissie op dat geen aandacht is besteed aan het vernieuwen van de financieringsmix. Er is geen aandacht voor fonds- en sponsorwerving, anders dan de gebruikelijke sponsors. De Commissie adviseert dat het Paard van Troje het inzetten van vrijwilligers zou kunnen heroverwegen om zo de personele lasten te kunnen verlagen en waarmee onder andere de netto horeca opbrengst kan stijgen. In dat verband wijst de Commissie ook op de beschikbare uren van de personeelsfunctionaris die ook kunnen worden ingezet als vrijwilligerscoördinator.

De Commissie constateert dat de begroting voor een belangrijk deel is gebaseerd op de verhoging van de bezoekersaantallen, zonder dat de begroting duidelijk inzicht geeft in hoe het Paard van Troje omgaat met de programmerisico's. De Commissie waardeert de marketingambities van het Paard van Troje, maar ziet in de voorliggende aanvraag onvoldoende terug hoe de gewenste bezoekersaantallen daadwerkelijk verhoogd zullen worden. In het plan komen diverse ideeën naar voren, maar de marketingvisie daarachter is onvoldoende uitgekristalliseerd. Ook wat betreft de verhouding tussen risicovol programmeren en tegelijkertijd mainstream merkt de Commissie op dat de rol van marketing in het inschatten van deze risico's nergens is genoemd.

Conclusie en advies Adviescommissie

De afgelopen jaren heeft het Paard van Troje door de bezuinigingen noodgedwongen vooral moeten consolideren. Nu deze periode is afgesloten, had de Commissie een sterkere artistieke ambitie en een meer uitgewerkte visie op de positie in de stad, de metropoolregio en de samenleving verwacht. Het verbaast de Commissie dat de visie van het Paard van Troje niet verder is uitgekristalliseerd en vertaald in uitgewerkte programmavoorstellen. In die zin is in de optiek van de Commissie onvoldoende duidelijk hoe het Paard van Troje zijn positie de komende jaren wil verankeren en ziet zij onvoldoende grond voor een verhoging van de subsidie.

Concluderend stelt de Commissie dat het Paard van Troje de komende periode niet alleen een programmatische, maar ook een organisatorische en financiële ontwikkeling moet doormaken. De Commissie adviseert het Paard van Troje een begroting te laten opstellen waarin rekening is gehouden met de programmerisico's. Ook dient deze begroting inzicht te geven in de horeca prestaties. De Commissie adviseert het Paard van Troje naast de tussenrapportage en de jaarrekening twee extra rapportagemomenten per jaar te laten opstellen. De Commissie adviseert het budget dat met State-X New Forms vrijkomt niet in te zetten voor programmering, maar voor het aansterken van de eigen bedrijfsvoering. De organisatie dient zelf de middelen te vinden voor Cutting Edge programmering wanneer de bedrijfsvoering op orde is.

Gedeeltelijk honoreren: € 1.328.448,-

PIP DEN HAAG

Stichting Place In Progress

Inleiding

Place in Progress (PIP) is een dynamisch alternatief cultuurpodium met landelijke bekendheid, dat al ruim acht jaar lang gevestigd is in het creatieve verzamelgebouw Binck 36 op het industrieterrein de Binckhorst. PIP streeft er naar dat (jonge) mensen samenkomen op hun locatie, waar creativiteit alle ruimte krijgt.

De programmering laat zich het best omschrijven als vooruitstrevend en tegelijk toegankelijk. Binnen het programma is een bijzondere plaats ingeruimd voor de ontwikkeling en uitvoering van nieuwe elektronische muziek. PIP fungeert daarnaast als 'productiehuis' voor evenementen. De eigen producties worden meestal opgebouwd rond een bepaald thema dat terugkeert in de programmering, de decorstukken en het artwork. PIP biedt daarnaast, in het kader van educatie en talentontwikkeling, een breed scala aan workshops aan zoals muziek sessies, dj'en, vj'en, graffiti en street-art. In 2014 vonden er 87 evenementen plaats met circa 35.000 bezoekers.

In 2017-2020 wil PIP de activiteiten voortzetten en uitbreiden door deze ook overdag te laten plaatsvinden. Het betrekken van de buitenruimte moet voor meer bezoekers zorgen. Door samenwerking met andere culturele instellingen op het gebied van dans, muziek, theater, beeldende en audiovisuele kunst wil PIP voor kruisbestuivingen zorgen.

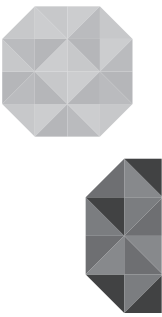

Waar voorheen voor externe organisaties de PIP-locatie werd verhuurd, wordt vanaf 2016 overgegaan op een model waarbij evenementen co-producties worden. Hierdoor zal de opbrengst van de kaartverkoop meer dan verdrievoudigen.

PIP ontving voor haar activiteiten de afgelopen periode vanuit de regeling Culturele Projecten Den Haag 2014 incidentele projectsubsidies. PIP maakt geen deel uit van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 en vraagt voor de periode 2017-2020 een bedrag van € 155.275,- per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie heeft grote waardering voor de functie en taak van PIP. De organisatie maakt naam in Den Haag en daarbuiten en speelt een rol in de aantrekkingskracht van de stad op jongeren en studenten. PIP is relevant en vernieuwend en voorziet in een lacune in Den Haag. De Commissie beschouwt PIP als een open en toegankelijk podium en 'productiehuis' dat laat zien 'wat er aan de hand is'. Het is een springplank voor jong grootstedelijk talent. PIP is dynamisch en outreaching, ook naar andere instellingen in de stad.

De toekomstplannen van PIP zijn erg ambitieus. Deze vormen in de optiek van de Commissie mogelijk een risico voor de continuïteit van de organisatie. Daar waar PIP kiest voor maximalisatie, adviseert de Commissie optimalisatie. De publieksinkomsten stijgen volgens de prognose van PIP in de komende periode van een bedrag van € 385.000,- naar een bedrag van € 600.000,-. Voorts mist de Commissie in de aanvraag een afdoende financiële toelichting op de verbouwing van de locatie.

De Commissie adviseert PIP om bij de professionaliseringslag de Code Cultural Governance te volgen en bestuursleden te werven op basis van specifieke profielen alsook een rooster van optreden op te stellen.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend plaatst de Commissie vraagtekens bij de gewenste sterke groei en zij ziet hierin een risico dat de organisatie overbelast raakt. Daarom acht zij het niet passend de aanvraag voor aanvullende middelen voor de uitbreiding van de programmering te honoreren en adviseert zij vooral in te zetten op continuïteit en een professionaliseringslag voor de organisatie. De Commissie staat positief tegenover het verstevigen van de organisatie met het oog op de (financiële) bedrijfsvoering. De Commissie wil de professionalisering en organisatorische uitbreiding steunen en adviseert de subsidieaanvraag van PIP gedeeltelijk te honoreren met een bedrag van € 120.000,-.

Gedeeltelijk honoreren: € 120.000,-

POPDISTRICT

Stichting Evenementen Grote Markt

Inleiding

Het Popdistrict is het gebied op en rondom de Grote Markt: van het Paard van Troje en Prins 27 tot aan de Lutherse kerk en het Nutshuis. Het Popdistrict organiseert festivals, evenementen en concerten met als doel: het stimuleren van de populaire cultuur en het verhogen van de leefbaarheid. Voorheen werd dit gedaan onder de noemer 'PopHotSpot'. Er wordt samengewerkt met culturele partners en horecaondernemers. De evenementen zijn gratis toegankelijk voor het publiek.

Eën van de grootste evenementen is het Sniester festival dat sinds 2014 samen met het Paard van Troje wordt georganiseerd. Een festival waar naast muziek ook ruimte is voor theater. Er wordt geen genre uitgesloten en Sniester probeert bij te dragen aan talentontwikkeling door ook beginnende Haagse bands een podium te geven. Hiervoor wordt samengewerkt met het Haags Popcentrum.

Het Summertime festival wordt samen georganiseerd met Musicon. Andere evenementen zijn onder andere de viering van St. Patrick's Day, het One Festival en het Out of Office Volunteer festival. Daarnaast neemt het Popdistrict een belangrijke plaats in binnen het Life I Live Festival en de Haagse Popweek.

In de periode 2017-2020 wil het Popdistrict het opgebouwde profiel verder versterken en zowel beginnende bands als 'oude rotten' een plek geven. Het Sniester festival, de kernactiviteit van het Popdistrict, zal de komende jaren verder groeien.

Het Popdistrict wil scherpe keuzes maken in de activiteiten en alleen nog evenementen laten plaatsvinden die binnen het profiel van het Popdistrict vallen. De samenwerking rond het Summertime festival wordt gecontinueerd en ook het Out of Office Volunteer Festival wordt uitgebreid. Daarnaast is er een nieuwe samenwerking met Crossing Border.

Het Popdistrict ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 51.174,- per jaar (peiljaar 2015) en ontving in 2016 een bijdrage van € 50.000,- in het kader van Binnenstad en Evenementen. Voor 2017-2020 vraagt het Popdistrict in het kader van het Meerjarenbeleidsplan 2017-2020 een subsidiebedrag aan van € 200.000,- per jaar. Deze verhoging is bedoeld om de bijdragen van de horeca-ondernemers rondom de Grote Markt en de gemeentelijke subsidie meer in balans te brengen.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie is positief over dit initiatief. Het gaat om activiteiten in het centrum van Den Haag die bij een levendige binnenstad horen. Het concept is succesvol en het Popdistrict bereikt hiermee een groot publiek. De aanvraag is zowel inhoudelijk als financieel inzichtelijk.

De Commissie wil benadrukken dat vanuit het Meerjarenbeleidsplan alleen culturele activiteiten, zoals het Sniester festival, ondersteund worden. Overige activiteiten, zoals sportevenementen, dienen langs een andere weg financiering te vinden. De Commissie is positief over het grote publieksbereik, maar plaatst vraagtekens bij de gevraagde verhoging van het subsidiebedrag, waar geen aantoonbare investeringen in organisatie, programmering of financiën tegenover staan.

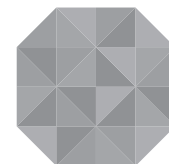
De Commissie constateert dat het bestuur de uitvoering niet heeft gedelegeerd aan een directie. De stichting heeft een fulltime programmeur in dienst. Bovendien is een van de bestuursleden voor een substantieel deel co-financierder van de stichting. De Commissie merkt op dat iemand met direct financieel en commercieel belang geen deel zou moeten uitmaken van het bestuur. De Commissie adviseert strikter de Code Cultural Governance toe te passen.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie adviseert het huidige subsidiebedrag van € 51.174,- te continueren. Dit budget is geoormerkt voor de kwaliteitsprogrammering. De Commissie acht het geadviseerde bedrag voldoende voor de functie die het Popdistrict in de popketen vervult.

Gedeeltelijk honoreren: € 51.174,-

Vanwege de betekenis van het Popdistrict voor de uitstraling en profilering van Den Haag, adviseert de Commissie dit bedrag aan te vullen in het kader van Binnenstad en Evenementen.

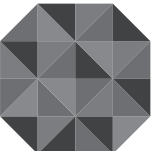
PRINS27

Stichting Prins27

Inleiding

Sinds medio 2013 is Prins27 verantwoordelijk voor de exploitatie van het gebouw 'het Koorenhuis' aan de Prinsegracht 27. Prins27 hanteert als uitgangspunt het bieden van fysieke en betaalbare ruimte voor cultuur, in het bijzonder om les te geven. Naast culturele verhuur richt Prins27 zich op de zakelijke verhuur. Prins27 hanteert een concept waarbij onder één dak betaalbare ruimtes met verschillende functies, een grote zaal en voorzieningen kunnen worden gecombineerd. Zo wil Prins27 een omgeving bieden waarbinnen samenwerking tot stand komt. In dit concept staat het zo door Prins27 genoemde keten-denken centraal: cultuur voor iedereen en van oefenen tot uitvoeren. Een horeca aanbod is hier een integraal onderdeel van.

Prins27 wil zich in de periode 2017-2020 intern versterken om zo te komen tot een meer klantgerichte afstemming van de diensten en voorzieningen zoals horeca. Ook moet de interne versterking leiden tot versterking van de band tussen de huurders waarmee de onderlinge samenwerking wordt bevorderd. Door zich extern te verbinden wil Prins27 meer samenwerking met andere partijen in de culturele sector bereiken en tot meer commerciële verhuur op de zakelijke markt komen.

Doelstellingen voor de periode 2017-2020 zijn onder meer het starten van wervingsactiviteiten onder de merknaam 'het Koorenhuis', het uitvoeren van een themaprogrammering om Prins27 als ontmoetingsplaats te versterken, het uitbreiden van de inzet van vrijwilligers voor inhoudelijke en culturele taken, het vergroten van de omzet uit commerciële verhuur en het aangemerkt worden als leerbedrijf voor communicatie- en horecaopleidingen.

Stichting Prins27 ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 290.508,- per jaar en vraagt voor 2017-2020 een bedrag van € 609.650,- per jaar aan, exclusief een receptiebijdrage van CultuurSchakel en het Koorenhuis van € 107.325,- en exclusief de frictiekosten als gevolg van de doorgevoerde reorganisatie.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie is van mening dat Prins27 als gebouwbeheerder primair een facilitaire rol heeft. Met de plannen die in de aanvraag voor de periode 2017-2020 worden geschetst is Prins27 voornemens om te komen tot themaprogrammering om de ontmoetingsplaats en netwerkfunctie verder te versterken. Prins27 ziet een verantwoordelijkheid om de band tussen de huurders te versterken zodat zij tot kruisbestuiving en talentontwikkeling kunnen komen. Dat zijn taakopvattingen die niet thuishoren in de subsidieaanvraag van gebouwbeheerder Prins27, maar tot de verantwoordelijkheden van de ondernemende huurders van Prins27 zelf moet behoren.

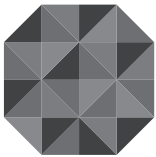
De Commissie zou graag meer ambitie willen zien op ondernemerschap. Het is prijzenswaardig dat Prins27 nastreeft om als leerbedrijf te worden aangemerkt. De Commissie heeft wel zorgen of de hiermee gepaard gaande investering reëel blijft ten opzichte van de opbrengsten ervan. De Commissie heeft er waardering voor dat Prins27 de omzet wil verhogen uit commerciële verhuur. Het verhogen van de horecaomzet is een goed voornemen in het verlengde daarvan.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie is in haar beoordeling kritisch ten aanzien van de taakstelling van Prins27. Naar de mening van de Commissie zou een gebouwbeheerder, ook al betreft het hier het beheer van een cultuurverzamelgebouw, vanwege het beleidsarme karakter geen onderdeel moeten uitmaken van het bestel van culturele organisaties dat in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur een subsidievoorziening ontvangt. De Commissie adviseert een bedrag van € 460.508,- te reserveren voor 2017 en 2018. Dat bedrag is opgebouwd uit het huidige subsidiebedrag aangevuld met de verplichte huurafdrachten van Koorenhuis en CultuurSchakel. De Commissie adviseert om Prins27 op basis van het gereserveerde bedrag een beheervoorstel op te laten stellen.

Reserveren: € 460.508,- voor 2017 en 2018.

PRINSES CHRISTINA CONOURS

Stichting Prinses Christina Conours

Inleiding

Stichting Prinses Christina Conours wil klassieke muziek, compositie en jazz onder jongeren promoten, talent selecteren en stimuleren, nieuw publiek bereiken met klassieke muziek, compositie en jazz, en met jong talent kinderen luisterervaring geven en aanzetten tot zelf muziek maken.

Het Prinses Christina Conours realiseert al meer dan veertig jaar concoursen voor muzikale jongeren. Jaarlijks telt het Prinses Christina Conours voor klassieke muziek ongeveer 500 deelnemers. Zij ontmoeten en inspireren elkaar tijdens regionale voorronden die plaatsvinden op zes locaties in het land. Ook zijn er edities van het Prinses Christina Conours voor jonge componisten en jazzmuzikanten. Recent werd het Prinses Christina Junior Conours aan de concoursen toegevoegd. Kinderen kunnen meedoen aan dit online concours met een filmpje van een eigen optreden op YouTube. Prijswinnaars van de concoursen worden uitgebreid begeleid middels advies en masterclasses. Bovendien worden elk jaar podiumbeurten georganiseerd waarmee de prijswinnaars podiumervaring opdoen in verschillende concertzalen en op bekende podia en festivals. Daarnaast worden er geregeld concertreizen naar het buitenland georganiseerd.

Naast de concoursen organiseert het Prinses Christina Conours ook breed toegankelijke, educatieve projecten. Met Kies je instrument, een gratis magazine voor achtjarigen, de aanvullende website www.kiesjeinstrument.nl en de online muzieklessen op www.benniebriljant.nl bereikt het Prinses Christina Conours naar eigen zeggen tienduizenden basisschoolleerlingen in het hele land. Sinds 2007 rijdt het Prinses Christina Conours door Nederland met de Classic Express. In deze rijdende concertzaal geven prijswinnaars van de concoursen concerten voor leerlingen in het basisonderwijs en speciaal onderwijs.

Het Prinses Christina Conours is een landelijke instelling met Den Haag als uitvalsbasis. In deze stad werkt de organisatie samen met het Residentie Orkest, Koninklijk Conservatorium, het Dans- en Muziekcentrum Den Haag, de Gotische Zaal (Raad van State), diverse festivals, amateurorkesten, basisscholen, fondsen en bedrijven. Activiteiten die uitsluitend in Den Haag plaatsvinden, zijn de Nationale Finale Klassiek in het Zuiderstrandtheater, de Halve Finale Klassiek en de Finale Compositie in het Provinciehuis Zuid-Holland, de Finale van De Muziekwedstrijd in Madurodam, circa 20 gratis toegankelijke lunchconcerten in de Nieuwe Kerk en circa 12 concerten in de Gotische Zaal.

In de periode 2017-2020 wil het Prinses Christina Conours de huidige concours- en concertactiviteiten in Den Haag continueren. Daarnaast is er de wens om met de Classic Express 30 concerten, inclusief voor- en naprogramma, op 5 Haagse basisscholen te geven. Ook wil men de educatieve projecten De Muziekwedstrijd, Kies je instrument en Bennie Briljant voortzetten.

Het Prinses Christina Conours ontvangt momenteel een structurele subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 van € 38.922,- (peiljaar 2015), en een subsidie van € 167.500,- per jaar van het Fonds voor Cultuurparticipatie.

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt het Prinses Christina Concours een structurele subsidie van € 49.000,- per jaar aan. Het extra gevraagde bedrag is bedoeld om een deel van de kosten van de beoogde 30 concerten met de Classic Express op 5 Haagse basisscholen te bekostigen. Bij het Fonds voor Cultuurparticipatie wordt volgens de begroting een subsidie van € 292.500,- per jaar aangevraagd.

Beoordeling Adviescommissie

Naar het oordeel van de Commissie past een instelling als het Prinses Christina Concours bij het Beleidskader van de gemeente, waarin een dynamisch en veelzijdig klassiek muziekleven wordt nagestreefd en waarin dus ook ruimte moet zijn voor jong talent. De Commissie heeft veel waardering voor de wijze waarop het Prinses Christina Concours een bijdrage levert aan het begeleiden van talent in de klassieke of jazzmuziek. De Halve Finale Klassiek en de Finale Klassiek die in Den Haag plaatsvinden, zijn van betekenis voor de stad en hebben ook een belangrijke nationale uitstraling.

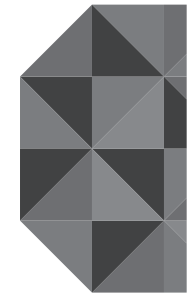
Hoewel de Commissie positief is over de digitale lesprogramma's voor basisscholen, zoals kiesjeinstrument.nl en benniebriljant.nl, plaatst zij hierbij een kritische kanttekening. Het is onmiskenbaar zo dat de instelling voor kinderen die al serieus met muziek bezig zijn goede dingen doet, die op allerlei niveaus stimulerend werken. Maar de Commissie betwijfelt of het Prinses Christina Concours de aangewezen organisatie is voor het verbreden van de basis in muziekbeoefening in veel bredere zin. De doelstelling 'een geleidelijke mentaliteitsverandering bij een breed publiek waardoor muziek maken een normaal onderdeel wordt van de opvoeding' lijkt haar te hoog gegrepen voor het Prinses Christina Concours. Naar het oordeel van de Commissie zijn de incidentele schoolconcerten van het Prinses Christina Concours een leuke eenmalige invulling die kinderen nieuwsgierig kan maken en stimuleren, maar waarvan zij de impact op termijn voor muziekbeoefening bij een grotere, cultureel diverse groep betwijfelt. Daarbij zouden de muziekactiviteiten beduidend aan impact winnen wanneer ze zouden worden afgestemd op het overige educatieaanbod in Den Haag en andere gemeenten. Concreet gaat het hier dus om afstemming van de activiteiten van het Prinses Christina Concours op het aanbod van CultuurSchakel, waarbij de verbinding met doorlopende leerlijnen wordt gerealiseerd.

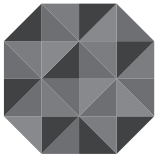
Conclusie en advies Adviescommissie

Vanwege haar grote inzet op het gebied van talentontwikkeling acht de Commissie het van belang om het Prinses Christina Concours structureel te blijven ondersteunen. De Commissie acht het echter niet noodzakelijk om extra middelen uit het cultuurbudget van de gemeente ter beschikking te stellen voor het deels subsidiëren van 30 concerten met de Classic Express op 5 Haagse basisscholen. Het mogelijk maken van deze extra activiteit beschouwt de Commissie als een verantwoordelijkheid van het Prinses Christina Concours zelf. De Commissie ziet de concerten in de Classic Express als een kernactiviteit van het Prinses Christina Concours en is van mening dat de bekostiging uit de algemene middelen van de stichting gerealiseerd zou moeten kunnen worden.

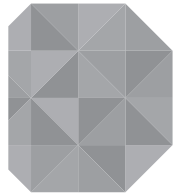
Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag gedeeltelijk te honoreren, en de structurele subsidie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 te continueren op het huidige niveau van € 38.922,- per jaar.

Gedeeltelijk honoreren: € 38.922,-

Indien honorering door het Fonds voor Cultuurparticipatie niet doorgaat of substantieel hoger of lager uitvalt dan begroot, adviseert de Commissie de gemeente om het Prinses Christina Concours een herzien plan met passende begroting te vragen. De consequenties van eventuele honorering door het Fonds voor Cultuurparticipatie moeten zichtbaar zijn in de nieuwe begroting.

PROJAZZ

Stichting Pro Jazz

Inleiding

ProJazz staat voor het leggen van verbindingen, een gezond professioneel jazzklimaat en een eigen en open blik op (jazz)muziek. ProJazz verkent en overschrijdt daarin bewust de muzikale grenzen van het genre. ProJazz beschikt niet over een eigen podium, maar programmeert diverse concertseries op podia en andere speelplekken. De gedachte hierachter is het verbinden van muziek, publiek en locatie en daarbij zoveel mogelijk gebruik te maken van bestaande podia en concertlocaties. Daarnaast is ProJazz de organisator van het Cutting Edge Jazzfestival dat zich laat omschrijven als een proeftuin voor genres als impro en experimentele jazz. Door het programmeren van een bigband, samengesteld uit studenten van het Koninklijk Conservatorium Den Haag en Codarts Rotterdam, geeft ProJazz jong talent speelmogelijkheden. ProJazz is initiatiefnemer van Jazz070, het jazzplatform van Den Haag.

De periode 2017-2020 staat in het teken van de verdere ontwikkeling van de huidige activiteiten. ProJazz verwacht in 2017 28 concerten en een eigen festival te organiseren met een totaal aantal bezoekers van 4.500. Daarnaast verwacht de organisatie weer betrokken te zijn bij Jazz in de Gracht met in 2017 ongeveer 55.000 bezoekers. ProJazz zet de komende periode in op een geleidelijke groei van kwalitatief hoogwaardige jazzprogrammering bij Theater Dakota, het Paard van Troje, De Nieuwe Kerk, Korzo en De Nieuwe Regentes. Daarnaast wordt ingezet op verdere samenwerking met festival State-X New Forms en deelname aan het Life I Live festival en Parkpop. De ambitie is om jazz op ieder groot cultureel evenement over het voetlicht te brengen. Naast het bieden van meer speelmogelijkheden voor talent wordt de Jazz070 Talent Award gelanceerd. De komende jaren zet ProJazz in op het bereiken van een nieuw en breder publiek zonder het vaste traditionele publiek uit het oog te verliezen.

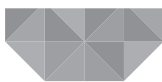
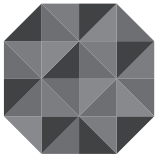
ProJazz ontving voor haar activiteiten in de afgelopen periode vanuit de regeling Culturele Projecten Den Haag 2014 incidentele projectsubsidies. ProJazz maakt geen deel uit van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 en vraagt voor de periode 2017-2020 een bedrag van € 50.000,- per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie is van mening dat ProJazz met haar diversiteit aan activiteiten een lacune opvult. Er is vraag naar een goede speler op jazzgebied en ProJazz draagt zorg voor de uitvoering van jazz en borgt daarmee het voortbestaan van de concerten. De organisatie stelt zich bescheiden op en bereikt relatief veel met weinig middelen, wat ook blijkt uit de publieksaantallen.

De Commissie waardeert het dat ProJazz met Jazz070 losse initiatieven met elkaar verbindt en ziet dan ook graag dat dit samenwerkingsverband in de komende periode verder geconcretiseerd wordt om op die manier de jazz in Den Haag beter voor het voetlicht te brengen.

Voor de komende periode adviseert de Commissie om het profiel van de organisatie verder aan te scherpen. De podia waarmee ProJazz samenwerkt hebben allemaal een duidelijk onderscheidend profiel. De Commissie ziet dit onderscheidende profiel nog onvoldoende terug in de beschrijving van de verschillende publieksgroepen en de bijbehorende marketingactiviteiten. Daar liggen volgens de

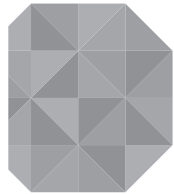

Commissie kansen om het publieksbereik verder te vergroten. De Commissie adviseert daarnaast de Code Cultural Governance te volgen en bestuursleden niet voor onbepaalde tijd te benoemen.

Conclusie en advies Adviescommissie

De diverse overwegingen overziend, adviseert de Commissie positief over de aanvraag van ProJazz.

Honoreren: € 50.000,-

PROJECT SPACE 1646

Stichting Project Space 1646

Inleiding

Project Space 1646 wil vernieuwende ontwikkelingen in de hedendaagse beeldende kunst zichtbaar en toegankelijk maken. De instelling profileert zich als kweekvijver en productiehuis voor beginnende en opkomende kunstenaars. In de afgelopen periode heeft Project Space 1646 zich gericht op de kernactiviteiten: performances, screenings, presentaties onder de noemer Short Events en randactiviteiten bij de (solo)tentoonstellingen onder de noemer Conversation Pieces. Ook is er een residentieprogramma voor internationale kunstenaars en zijn er educatieve activiteiten voor kunststudenten.

In de periode 2017-2020 wil Project Space 1646 de ambitie versterken op het gebied van het inhoudelijk beleid en de kwaliteit en uitvoering van de programmaonderdelen en de residentie. De focus ligt op de kunstenaar en zijn of haar werk en het bieden van een vrije ervaring van kunst in plaats van een vooraf bepaalde interpretatie hiervan.

Stichting Project Space 1646 ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 67.774,- per jaar en vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidie van € 126.545,- per jaar.

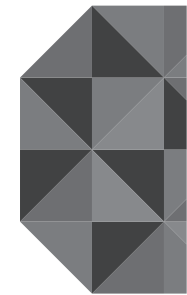
Beoordeling Adviescommissie

De Commissie waardeert het experimentele karakter van Project Space 1646 en de artistiek-inhoudelijke kwaliteit. Het is een kunstenaarsinitiatief dat functioneert als presentatieruimte, een kweekvijver voor talent en als productiehuis met een uitgesproken profiel dat experiment stimuleert. Artistiek-inhoudelijk gezien vindt de Commissie het programma van Project Space 1646 onderscheidend en gedurfd en internationaal georiënteerd.

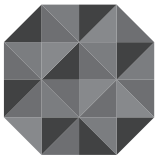
Project Space 1646 toont werk van Nederlandse en van buitenlandse kunstenaars. De contacten met buitenlandse kunstenaars lijken voort te komen uit de scouting-werkzaamheden en reizen die de medewerkers ondernemen. De Commissie constateert dat Project Space 1646 zich in de afgelopen periode serieus en significant heeft ontwikkeld. Dit heeft geleid tot (pers)aandacht en waardering. Het afstoten van educatieve activiteiten voor middelbaar onderwijs en de focus op de academies ziet de Commissie als een relevante keuze voor Project Space 1646, mede met het oog op de huidige herstructurering van het educatieprogramma in de stad.

Gezien de kwaliteit van de internationale kunstenaars zou het ambitieniveau wat betreft publieksbereik in de optiek van de Commissie hoger kunnen liggen. Project Space 1646 komt in die zin wat naar binnen gekeerd over, maar geeft aan de komende periode meer evenementen te organiseren en meer aandacht aan de publiciteit te besteden.

Gezien de lage vergoedingen voor werknemers en beschikbare productiebudgetten is de financiële armslag van de organisatie minimaal en het lijkt de Commissie passend om deze op een hoger plan te tillen.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie adviseert continuering van de structurele subsidie, aangevuld met een bedrag van € 25.000,- bestemd voor de personeelskosten en € 10.000,- voor het maken van studiereizen en residenties. De Commissie ziet dit als een kwaliteitsinjectie voor de programmering. Voor het overige ziet zij de gevraagde verhoging als te fors en onvoldoende verdedigbaar met het oog op het beschikbare budget.

Gedeeltelijk honoreren: € 102.774,- waarvan € 25.000,- bestemd voor personeelskosten en € 10.000,- voor het maken van studiereizen en residenties.

RABARBER

Stichting Rabarber

Inleiding

Stichting Rabarber wil zoveel mogelijk kinderen, jongeren en jong volwassenen in aanraking brengen met het cultuurgooed theater. In dertig jaar tijd is Rabarber uitgegroeid tot een omvangrijke theaterschool in Den Haag die landelijke bekendheid geniet. Die positie heeft Rabarber naar eigen zeggen bereikt doordat zij steeds 'jong en vernieuwend' is gebleven in haar rol als pionier in theatereducatie, zonder de basis (de jeugd) uit het oog te verliezen.

De kernfunctie van Rabarber is de theaterschool met een lange leerlijn. Leerlingen van 6 tot 12 jaar doorlopen eerst basis- en opleidingsklassen waarbij spel en beweging centraal staan. Daarna volgen ze een uitgebreid lesprogramma en spelen vervolgens in werkplaats- en productieklassen (13-20 jaar) voor publiek. Dit resulteert in door Rabarber geproduceerde familievoorstellingen, een reizende Sinterklaasvoorstelling, theaterklassiekers en eindregies voor de landelijke toneelscholen. Verder organiseert Rabarber ieder jaar de jongerenfestivals Studio33 met twaalf voorstellingen, filmproducties en een uitgebreide randprogrammering, en RAB'S middelbare scholieren theaterfestival, dat wordt ondersteund door Fonds 1818 en Stichting Boschuyzen. Daarnaast organiseert Rabarber vier trajecten om talentvolle jongeren optimaal voor te bereiden op landelijke toneelscholen en kunstvakopleidingen: de Landelijke Oriëntatiecursus Toneelscholen (L.O.T.) voor jongeren vanaf 16 jaar; het Tussenjaar voor jongeren met middelbaar schooldiploma (havo/vwo) die nog niet aan een meerjarige opleiding willen of kunnen beginnen; Inside Out, een multidisciplinair talentontwikkelingstraject (tot eind 2016 financieel ondersteund door Fonds 1818); Trac, een tweejarige avondopleiding voor mensen van 18-30 jaar oud die zich professioneel willen verdiepen in theatervakgebieden. Op het gebied van cultuureducatie werkt Rabarber structureel samen met diverse scholen uit het basis- en voortgezet onderwijs. Ook organiseert ze projectmatige activiteiten, zoals het interactief theaterproject En nu jij.. over pesten, social media en homoseksualiteit. Tot slot is Rabarber werkplek voor docerende theatermakers.

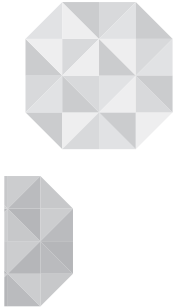
Voor de periode 2017-2020 zijn de algemene ambities als volgt geformuleerd: doorgaan met waar Rabarber goed in is; pionieren, trendsetten waar de kansen liggen; professionalisering en versterking management, backoffice en governance; cultureel ondernemerschap behouden; branding strategie ontwikkelen voor een imago dat overeenkomt met wie de organisatie is en waarin ze gelooft. Rabarber somt in haar beleidsplan ook een veelheid aan specifieke ambities op. Zo wil zij het RAB'S middelbare scholieren theaterfestival, de schoolvoorstellingen en het talentontwikkelingstraject Inside Out vanuit structurele middelen kunnen financieren om de continuïteit te waarborgen. Ook acht Rabarber uitbreiding van de vaste formatie noodzakelijk met een productiemedewerker op de vloer (1 fte) en een medewerker marketing en publiciteit (0,5 fte). In de aanvraag wordt als speerpunt op het vlak van bedrijfsvoering ook de opvolging van directeur Rebecca van Leeuwen genoemd (die over enkele jaren met pensioen gaat).

Stichting Rabarber ontvangt momenteel een structurele subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 van € 514.042,- (peiljaar 2015).

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt Stichting Rabarber een structurele subsidie van € 562.958,- per jaar aan. De verhoging van het subsidiebedrag is hoofdzakelijk bestemd voor personeelsuitbreiding en het structureel maken van incidenteel gesubsidieerde activiteiten.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie heeft waardering voor theaterschool Rabarber en haar activiteiten. Als scholingsinstituut werkt zij op een gestructureerde en professionele wijze aan trajecten met een lange leerlijn, voor leerlingen vanaf 6 jaar. Uiteindelijk stromen jongeren en jong-volwassenen geregeld door naar landelijke toneelscholen en kunstvakopleidingen. Met dit doorgroeimodel vormt Rabarber een mooie aanvulling op de toneelketen. Net als vier jaar geleden vindt de Commissie de kwaliteit van de voorstellingen van de theaterschool over het algemeen goed. Wel mist zij in de aanvraag een heldere artistieke visie op de door Rabarber geproduceerde voorstellingen. De Commissie is verder positief over de schoolvoorstellingen met jonge acteurs, die Rabarber sinds 2013 maakt voor scholen in het primair en voortgezet onderwijs. Daarbij werkt de instelling constructief samen met CultuurSchakel.

De reputatie en het belang van Rabarber staan wat de Commissie betreft niet ter discussie. Wel vindt zij de aanvraag weinig zelfkritisch van toon. Naar het oordeel van de Commissie is het te gemakkelijk dat Rabarber bijna € 50.000,- extra structurele subsidie vraagt aan de gemeente, zonder overtuigend aan te tonen dat zij die budgetruimte niet zelf kan creëren binnen het eigen verdienmodel. Gezien het succesvolle cultureel ondernemerschap is de Commissie van mening dat Rabarber in staat moet worden geacht om het structureel maken van incidenteel gesubsidieerde activiteiten en uitbreiding van de vaste formatie zelf op te vangen. Zij adviseert Rabarber om de eigen opbrengsten te verhogen, bijvoorbeeld via een lichte prijsstijging van de cursusgelden of toegangsprijzen. Daarbij vindt de Commissie het van belang dat het aanbod bereikbaar en toegankelijk blijft voor alle Hagenaars en is het gebruik van bijvoorbeeld de Ooievaarspas een optie om te blijven inzetten.

Bovendien zet de Commissie vraagtekens bij de uitzonderingspositie die Rabarber volgens het gemeentelijk Beleidskader inneemt op het gebied van actieve cultuurparticipatie. Strikt genomen is binnenschools cultuuronderwijs in Den Haag wel subsidiabel, maar lessen en workshops voor kinderen en jongeren in de vrije tijd niet. Ook voor cursussen kunstzinnige vorming in de vrije tijd voor volwassenen wordt sinds 2013 door de gemeente in principe geen financiële steun meer gegeven. De Commissie is er daarom voorstander van dat de structurele subsidie voor Rabarber uitsluitend zal worden aangewend voor haar podiumfunctie (presentatie van semi-professionele producties) en binnenschoolse cultuureducatie. Alleen deze activiteiten acht de Commissie subsidiabel. Het beleidsplan en bijbehorende meerjarenbegroting voor de periode 2017-2020 maken in artistiek en financieel opzicht onvoldoende inzichtelijk hoe Rabarber de structurele middelen verdeelt over haar podiumfunctie, binnenschoolse cultuureducatie en vrijetijdsaanbod.

Tot slot volgt de Commissie met belangstelling de voorgenomen directiewisseling bij Rabarber. De theaterschool staat voor de uitdaging om een waardige opvolger te vinden voor oprichter en directeur Rebecca van Leeuwen (die zoals zelf aangegeven naar verwachting aan het eind van de komende beleidsperiode met pensioen gaat).

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie acht alleen de functies productie en binnenschoolse cultuureducatie van Rabarber subsidiabel vanuit het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020. De Commissie adviseert daarom om een lagere structurele subsidie van € 350.000,- te reserveren, in afwachting van een bijgesteld activiteitenplan voor genoemde functies binnen dit financiële kader. Daarbij moet Rabarber in een uitgesplitste begroting inzichtelijk maken hoe de twee functies productie en binnenschoolse cultuureducatie zich budgettair ten opzichte van elkaar verhouden. Tot slot acht de Commissie ook een artistieke visie op de productionele activiteiten gewenst.

Reserveren: € 350.000,-

RESIDENTIE ORKEST

Stichting Het Residentie Orkest

Inleiding

Het Residentie Orkest is het symfonieorkest van de stad Den Haag en de regio Haaglanden. Nadat de instelling 30 procent aan subsidiemiddelen (ongeveer € 3 miljoen) verloor en het aantal trouwe bezoekers was teruggelopen, bleek voor de periode 2013-2016 een nieuwe positionering noodzakelijk. Door te kiezen voor deeltijdcontracten en afscheid te nemen van een aantal orkestleden, is inkrimping van het orkest van ruim 84 fte naar 62,5 fte bereikt. In de aanvraag wordt gesteld dat uit de reorganisatie een flexibel orkest is ontstaan, dat zich op veel maatschappelijke gebieden weet te profileren en presenteren, zij het met een kwetsbare financiële positie. Voorheen was de Dr. Anton Philipszaal de thuisbasis van het Residentie Orkest. In afwachting van het nieuw te bouwen Onderwijs- en Cultuurcomplex (OCC) in het Spuikwartier, volgde in september 2015 de verhuizing naar het tijdelijke Zuiderstrandtheater. Naar verwachting betreft het Residentie Orkest samen met het Dans- en Muziekcentrum (DMC), Nederlands Dans Theater (NDT) en het Koninklijk Conservatorium in 2019 het toekomstige OCC. Daar wil het Residentie Orkest in volle glorie terugkeren aan het Spui, met een aantrekkelijk productaanbod, een groeiend, verjongd publiek en een herkenbaar, eigentijds gezicht. Als dé Muzikale Krachtcentrale van de regio Den Haag.

In de periode 2017-2020 focust het Residentie Orkest zich met zijn programma-aanbod op twee gebieden: de muziek van de barok tot en met de vroeg-romantiek, en 20e/21e-eeuwse muziek, met bijzondere aandacht voor Nederlandse en nieuw-gecomponeerde muziek. De twee nieuwe vaste dirigenten zullen elk een focusgebied voor hun rekening nemen, zodat het Residentie Orkest naar eigen zeggen artistiek onderscheidend blijft in de regio. Bijzondere aandacht zal er zijn voor Nederlandse en nieuw-gecomponeerde muziek. Het Residentie Orkest wil vernieuwende programma's toespitsen op vier doelgroepen: late veertigers en vijftigers, studenten & young professionals, (ouders en grootouders van) schoolgaande jeugd, en traditionele bezoekers. Met educatie-activiteiten wil het Residentie Orkest nauw gaan aansluiten bij het cultuuronderwijs op zijn Haags. Maatschappelijke projecten [zoals The Residents en de Symphonic Seniors] worden voortgezet. Qua marketing zegt het orkest in te zetten op betere kennis van de klant, modernisering van het productportfolio en het optimaliseren van gastheerschap, presentatie en beleving. Fondsenwerving en sponsoring zullen zich meer gaan richten op jonge ambitieuze professionals en op expats/internationale instituties.

Op het gebied van samenwerking vermeldt de aanvraag dat het Residentie Orkest en DMC hun krachten op unieke wijze zullen bundelen in programmering en marketing, zodat internationale excellentie en kwaliteit voor een breed publiek mogelijk worden gemaakt. Ook wil het Residentie Orkest gaan samenwerken met nagenoeg alle grote podiumorganisaties en festivals in de regio, met vrijwel alle Cultuurankers van Den Haag, en met de Leidse podia. In de focus op Rotterdam en de samenwerking met het Rotterdams Philharmonisch Orkest blijft het Residentie Orkest naar eigen zeggen een hoog ambitieniveau tonen. Tot slot moet de samenwerking in de talentontwikkeling met het Koninklijk Conservatorium zorgen voor een nog betere aansluiting op de maatschappij en samenleving, en het gat tussen de beroepsopleiding en -praktijk verkleinen.

Het Residentie Orkest ontvangt momenteel een structurele subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 van € 3.802.611,- (peiljaar 2015), en ontving van de

gemeente in 2016 een eenmalige subsidie van € 338.000,-. Daarnaast ontvangt het Residentie Orkest een bedrag van € 2.700.000,- (prognose 2015) in het kader van de culturele basisinfrastructuur van de rijksoverheid (inclusief een jaarlijkse samenwerkingsbonus voor de samenwerking met het Rotterdams Philharmonisch Orkest).

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt het Residentie Orkest een structurele subsidie van € 4.381.000,- per jaar aan de gemeente Den Haag ten behoeve van de exploitatie en educatie-activiteiten, en volgens de begroting € 3.650.000,- aan het rijk.

Beoordeling Adviescommissie

Naar het oordeel van de Commissie heeft het Residentie Orkest zich na de forse bezuinigingen per 2013 op bewonderenswaardige wijze heruitgevonden en veel veerkracht getoond. De organisatie heeft op een gezonde manier scherpe keuzes gemaakt met realiteitszin (bijvoorbeeld het afschaffen van de chef-dirigent en het aanstellen van twee nieuwe vaste dirigenten). Ook is het Residentie Orkest erin geslaagd om de transitieplannen te implementeren bij het personeel. Daarbij heeft de organisatie zich tot het uiterste ingespannen. Hiervoor heeft de Commissie veel waardering. Zij beseft ook dat op veel werknemers een (te groot) beroep is gedaan, gezien de schaal en de diversiteit van de ontloopte activiteiten. Orkestleden zijn bijvoorbeeld intensief ingezet bij optredens in de wijken.

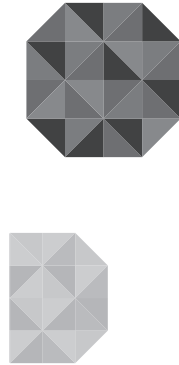
In de komende jaren acht de Commissie het van groot belang om het herwonnen zelfvertrouwen in te zetten op een evenwichtige manier. Zij is zeer positief over de getoonde daadkracht van het Residentie Orkest bij het regelen van de opvolging van Roland Kieft (per 1 april 2016 directeur Stichting Omroep Muziek in Hilversum). De Commissie heeft er vertrouwen in dat de organisatie in de persoon van Sven Arne Tepl als artistiek directeur een uitstekende opvolger heeft gevonden voor het verder uitwerken van de hervormingen die door Roland Kieft zijn ingezet, en voor het vormgeven van de toekomst van het orkest.

De Commissie is ook positief over het artistiek onderscheidende profiel met twee nieuwe vaste dirigenten en de duidelijke repertoirekeuze in de periode 2017-2020. Wat betreft de maatschappelijke projecten acht de Commissie voortzetting van The Residents - met leerorkesten voor talentvolle kinderen in Haagse krachtwijken - interessanter en op de lange termijn meer effect sorteren dan voortzetting van het kleinschalige project Symphonic Seniors. Het beeld dat het Residentie Orkest schetst om dé Muzikale Krachtcentrale van de regio Den Haag te zijn, spreekt de Commissie aan. Wel spreekt zij haar zorg uit over de belastbaarheid van de orkestleden die worden ingezet bij een veelheid aan activiteiten.

Ten aanzien van de bedrijfsvoering betreurt de Commissie het dat het Residentie Orkest in de structuur van de directie en de ondersteunende organisatie niet een vergelijkbare vernieuwingsslag heeft weten te maken als in de orkestbezetting zelf is gemaakt. De Commissie heeft enige zorgen over de zakelijke organisatorische ontwikkelingen waarmee het orkest in transitie te maken heeft en nog te maken krijgt, en of de zakelijke organisatie daar qua kunde en menskracht voldoende voor is toegerust. Verder mist de Commissie in de aanvraag een specificatie van het directiesalaris. De financiële doelstellingen van het Residentie Orkest lijken op het eerste gezicht realistisch. Wel vindt de Commissie de aanzienlijke groei van het publiek (25.000 extra bezoekers) en de publieksinkomsten vanaf 2020 weinig concreet onderbouwd. Zij kan geen direct verband leggen tussen het repertoire en de

beoogde gemiddelde zaalbezetting van 975 bezoekers per concert, bij een zaalcapaciteit van 1.500 bezoekers. Ook bevreemdt het de Commissie enigszins dat het marketingbudget voor 2020 gelijk is aan de jaren ervoor (met uitzondering van een extra budget voor het OCC-openingsfestival), terwijl het orkest dat jaar 25.000 bezoekers extra denkt te trekken.

De Commissie is van mening dat in de aanvraag weinig concreet wordt gemotiveerd waarvoor het extra gevraagde budget nodig is, anders dan het in algemene zin realiseren van de plannen en het deels ondervangen van de subsidiekorting van 2012. Voor educatie heeft het Residentie Orkest aanzienlijke budgetten gereserveerd (in 2017 ruim 3 ton). De Commissie vraagt zich hierbij af of de beoogde bijdrage (30 procent) vanuit het onderwijs reëel is. Verder constateert de Commissie dat de aanvraag weinig duidelijkheid verschaft over de voorgenomen veranderingen op het gebied van de automatisering, terwijl dit toch van cruciaal belang is voor de organisatie en er wel sprake is van het vrijspelen van 1,5 fte op dit gebied.

In het algemeen constateert de Commissie dat het Residentie Orkest, DMC en NDT aan hun beleidsplan als bijlage een reeds eerder geformuleerde 'gezamenlijke visie in zeven punten' ten aanzien van het toekomstige OCC hebben toegevoegd. Deze algemeen geformuleerde tekst baart de Commissie enige zorg, want zij geeft vooralsnog geen zicht op de door de gemeente noodzakelijk geachte verdergaande afstemming en concrete samenwerking op het gebied van de programmering, talentontwikkeling, educatie, marketing en publieksopbouw. Een meer uitgewerkte visie zou de basis moeten zijn voor dit belangrijke centrum van het muziek- en dansleven in de stad. De Commissie mist in de beleidsplannen een nadere uitwerking van de gedeelde ambitie en visie voor de bespeling van het toekomstige OCC en de rol van het Koninklijk Conservatorium daarbij. Deze verwachting nam de gemeente expliciet op in het Beleidskader 2017-2020.

De Commissie spoort de OCC-partners met klem aan om alsnog te komen tot een grondig geformuleerde samenwerking en afstemming. Naar haar oordeel zou de gemeente de vinger aan de pols moeten houden door regelmatige monitoring. In het verlengde hiervan waarschuwt de Commissie de gemeente dat geen van de ingediende meerjarenbeleidsplannen voldoende licht werpt op de situatie die zou ontstaan indien de oplevering van het OCC onverhoopt vertraging oploopt.

Voor het Residentie Orkest zal de samenwerking met DMC in de aanloop naar de terugkeer naar het Spui ongetwijfeld een belangrijk onderwerp zijn in de komende jaren. Afgaande op het beleidsplan van het Residentie Orkest ziet de organisatie duidelijke kansen in de OCC-situatie: samenwerking met DMC op het gebied van (canon) klassieke programmering en marketing hiervan en daarmee goede programma-afstemming, geen concurrerend aanbod en daarmee aanzienlijke groei van het publiek (14 procent in 2018 en 2019).

Conclusie en advies Adviescommissie

Samengevat acht de Commissie het van groot belang dat het Residentie Orkest zijn activiteiten kan voortzetten. Zij heeft bewondering voor de voortvarende wijze waarop het orkest in de huidige beleidsperiode een doorstart heeft gemaakt en is van mening dat de instelling een onmisbare functie vervult binnen het Haagse muziekleven. De Commissie vindt het een goede zaak dat de gemeente Den Haag in 2016 eenmalig extra steun verleende om een deel van de (nasleep van de) hoge reorganisatiekosten te compenseren.

Wel heeft de Commissie enkele zorgen ten aanzien de helderheid van de bedrijfsvoering en de stappen die gezet moeten worden om de ondersteunende organisatie zodanig in te richten dat deze de nieuwe positie van het orkest en het ontwikkelde activiteitenplan optimaal kan faciliteren.

De Commissie beveelt aan om vanuit de gemeente de activiteiten van het Residentie Orkest tussentijds te monitoren, met het oog op de noodzakelijk geachte intensivering van de samenwerking en afstemming met de andere drie instellingen waarmee het Residentie Orkest het nieuwe OCC zal betrekken.

Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag gedeeltelijk te honoreren, en de structurele subsidie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 te verhogen tot € 4.000.000,- per jaar. Zij ziet geen mogelijkheid om het Residentie Orkest nog ruimhartiger te honoreren, zonder elders in de Haagse muzieksector schade aan te richten. Daarbij is het Residentie Orkest voor de realisatie van zijn plannen in de periode 2017-2020 ook in grote mate afhankelijk van het al dan niet verkrijgen van voldoende rijkssubsidie.

Gedeeltelijk honoreren: € 4.000.000,-

Indien het financiële kader voor het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 wordt verruimd, adviseert de Commissie om aan het Residentie Orkest een extra structurele subsidie toe te kennen van € 381.000,-.

Aangezien de betekenis van het Residentie Orkest verder reikt dan het Haagse kunstenveld hoopt de Commissie uiteraard dat het rijk de structurele subsidieaanvraag substantieel zal honoreren. Indien de honorering door het rijk substantieel hoger of lager uitvalt dan begroot, adviseert de Commissie de gemeente om het Residentie Orkest een herzien plan met passende begroting te vragen. De consequenties van eventuele honorering door het rijk moeten zichtbaar zijn in de nieuwe begroting.

REWIRE

Stichting Unfold

Inleiding

Stichting Unfold is de organisator van het jaarlijkse festival Rewire. Rewire is een internationaal georiënteerd festival dat een breed programma presenteert met de focus op actuele elektronische muziek, new jazz, avant-garde, experimentele pop, sound art en modern gecomponeerde muziek. Het festival legt verbanden tussen muziek, beeldende kunst, moderne dans en film, waarbij muziek telkens het uitgangspunt vormt. Rewire gaat vanaf 2017 samenwerken met het festival State-X New Forms dat aansluit als programmapartner.

Buiten het festival om organiseert Rewire, sinds het najaar van 2015, in samenwerking met Korzo een serie van minimaal vier avondprogramma's in Korzo, bestaande uit live optredens, performances en dj-sets. In 2015 is Rewire ook een samenwerking gestart met Galerie West rond de projectreeks Musical Material, waarbij (inter)nationale gasten hun werk presenteren en een gesprek aangaan. Deze events moeten structureel bijdragen aan een sterker clubcircuit in de stad.

Voor de periode 2017-2020 wordt ingezet op uitbreiding en verdieping van het festival om een breder publiek te bereiken. Hiervoor wordt onder andere samenwerking gezocht met het Paard van Troje dat fungeert als programmapartner.

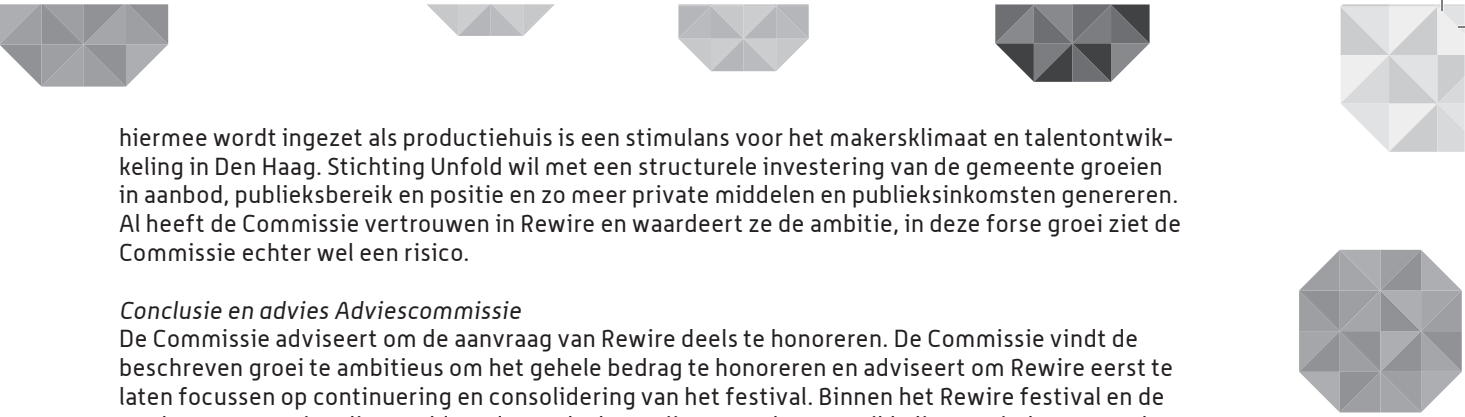
Rewire wil in deze periode minimaal twee producties in opdracht en twee co-commissions per festival doen om bijzonder aanbod te creëren. De verdieping wordt gezocht door het randprogramma van het festival uit te breiden met een essaybundel, paneldiscussies en artist talks. Ook wordt er steviger ingezet op talentontwikkeling. De samenwerking met Korzo en Galerie West wordt geïntensiveerd. Tevens zijn er samenwerkingsverbanden met het Koninklijk Conservatorium en de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten, om zo studenten te betrekken in de programmering van Rewire.

Rewire maakt geen deel uit van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016. Rewire ontving de afgelopen periode vanuit de regeling Culturele Projecten Den Haag 2014 een incidentele subsidie voor het festival. Rewire vraagt voor de periode 2017-2020 een bedrag van € 180.000,- per jaar aan. Dit bedrag bestaat uit € 150.000,- voor Rewire festival en € 30.000,- voor de co-producties in samenwerking met Korzo en Galerie West.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie meent dat dit internationaal georiënteerde festival relevant is voor Den Haag. Met haar vooruitstrevende aanbod vervult Rewire een eigen functie in het muziekveld. Voor de lokale voorhoede heeft het meerwaarde om zich tot een internationaal georiënteerde instelling zoals Rewire te kunnen verhouden. Door de internationale programmering trekt het festival een groot aantal internationale bezoekers en dit heeft een spin-off voor zowel de lokale economie als de aandacht van de media. De Commissie heeft waardering voor de financieringsmix en de bedrijfsvoering. Rewire heeft de afgelopen jaren bewezen een belangrijke rol in Den Haag te spelen en veel te bereiken.

De Commissie waardeert de inspanningen van Rewire op het gebied van samenwerking, zoals de intensieve samenwerking met Korzo en West. Het Rewire festival neemt haar verantwoordelijkheid om - in samenwerking met anderen - innovatief programma te ontwikkelen. Het gegeven dat het festival

hiermee wordt ingezet als productiehuis is een stimulans voor het makersklimaat en talentontwikkeling in Den Haag. Stichting Unfold wil met een structurele investering van de gemeente groeien in aanbod, publieksbereik en positie en zo meer private middelen en publieksinkomsten genereren. Al heeft de Commissie vertrouwen in Rewire en waardeert ze de ambitie, in deze forse groei ziet de Commissie echter wel een risico.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie adviseert om de aanvraag van Rewire deels te honoreren. De Commissie vindt de beschreven groei te ambitieus om het gehele bedrag te honoreren en adviseert om Rewire eerst te laten focussen op continuering en consolidering van het festival. Binnen het Rewire festival en de randprogrammering dient voldoende aandacht te zijn voor talentontwikkeling ten behoeve van het makersklimaat.

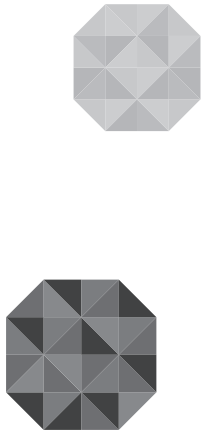
Gedeeltelijk honoreren : € 150.000,-, waarvan € 30.000,- geormerkt voor de co-producties in samenwerking met Korzo en Galerie West.

SLAGWERK DEN HAAG

Stichting Slagwerk Den Haag

Inleiding

Stichting Slagwerk Den Haag (SDH) is een hybride instrumentgroep, werkend vanuit een sterke traditie van (gecomponeerde) muziek van nu, die zich ten doel stelt het aandeel van en de waardering voor het slagwerk in het muziekleven binnen en buiten Nederland te vergroten en bevorderen. Naar eigen zeggen is het artistieke DNA opgebouwd uit vijf elementen: een rijke slagwerkhistorie, hoogwaardige spelerskwaliteiten van de slagwerkers (technische beheersing, aanvullende theatrale/muzikale kwaliteiten), vermogen tot innovatie, verbindend vermogen en fascinatie met/aansluiting bij de tijdsgeschiedenis. In 2009 betrok SDH een door de gemeente Den Haag gefaciliteerde slagwerkstudio aan de Lulofsstraat. Vanuit deze studio, waar inmiddels een geluidsdatabase met duizenden instrumenten staat, wil SDH een innovatieve bijdrage leveren aan het creatieve klimaat van de stad. SDH maakt deel uit van het virtuele Huis voor de Nieuwe Muziek, en is mede-initiatiefnemer van de beoogde Ensemble Academie, waar talentontwikkeling centraal staat.

In de periode 2017-2020 wil SDH zijn positie binnen het nationale aanbod consolideren, en met name binnen Den Haag en internationaal verder verstevigen. Om zijn hoofddoel - het verbreden en vergroten van het publiek - te bereiken, wil SDH huidige en nieuwe locaties bespelen waaronder de openbare ruimte, succesvolle bestaande samenwerkingen verder uitbouwen, en nieuwe samenwerkingen aangaan - onder meer op het gebied van avant-garde pop, internet, kennisdeling (in-natura sponsoring) en het bedrijfsleven (trainingsworkshops). Tevens is een marketing(actie)plan opgesteld. Op het gebied van bedrijfsvoering stelt SDH zich enerzijds ten doel om de financiële middelen te verruimen en verbreden, en anderzijds om groei van de organisatie te realiseren door fte-verruiming, het bieden van vaste arbeidscontracten aan slagwerkers, marketing-publiciteitsmedewerker en producent, het verhogen van de salarissen, het aantrekken van aanvullende expertise op het gebied van avant-garde pop-programmering, talentontwikkeling/educatie en online-marketing.

SDH ontvangt momenteel een structurele subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 van € 102.349,- (peiljaar 2015), en een meerjarige activiteitensubsidie van € 219.500,- per jaar van het Fonds Podiumkunsten.

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt SDH een structurele subsidie van € 125.000,- per jaar aan. Met het extra bedrag wil SDH zijn ambities om meer te spelen en een breder/groter publiek te bereiken, realiseren. Daarnaast vraagt SDH volgens de begroting een structurele subsidie van € 436.350,- per jaar van het Fonds Podiumkunsten (opgebouwd uit een basisbedrag, reguliere activiteiten, toeslag talentontwikkeling, bundelaanvraag compositie).

Beoordeling Adviescommissie

Vier jaar geleden kreeg SDH een meerjarige subsidie om zich in Den Haag te kunnen vestigen, met daarbij de verwachting dat SDH de door de gemeente gesignaleerde leemte op het gebied van kleine en middelgrote ensembles deels zou vullen en dat het ensemble een belangrijke speler zou kunnen en moeten zijn in het op te richten Huis voor de Nieuwe Muziek. Ook werd erop aangedrongen dat SDH zou inzetten op maximalisering van zijn educatieactiviteiten in Den Haag.

Terugblikkend is de Commissie van mening dat de verankering van SDH in de Haagse gemeenschap op het gebied van educatie minder voorspoedig is verlopen dan gewenst. Pas nu krijgt de samenwerking met het Koorenhuis, CultuurSchakel en scholen echt structureel gestalte. SDH zal een deel invullen van een doorlopende leerlijn in kunsteducatie voor het basisonderwijs. De Commissie is positief over de beschreven plannen voor een serie binnen- en buitenschoolse educatiewerkshops voor kinderen, waarbinnen SDH-slagwerkers hun fascinatie voor geluid, materialen en ritme delen. Deze elementen worden verbonden aan taal, rekenen en natuurkunde. Zo leren kinderen spelenderwijs zelf componeren middels eenvoudige rekensommen. De Commissie heeft ook waardering voor het nieuwe educatieproject JAMWERK, waarin SDH jonge Haagse amateurbands uit verschillende muziekstromingen, culturele en sociale achtergronden wil uitnodigen voor een tweemaandelijks ontmoeting in de eigen studio. SDH brengt zijn arsenaal aan instrumenten en geluiden in waar de bands gebruik van kunnen maken. Het primaire doel is wederzijdse inspiratie.

Vanwege de betekenis die SDH kan - en volgens de Commissie nog overtuigender zou moeten hebben - voor het middensegment van het muziekleven in Den Haag en het onderscheidend artistieke profiel ten opzichte van andere ensembles als NEuE en Ensemble Klang, acht de Commissie het van belang om SDH structureel te blijven ondersteunen. De Commissie is wel van mening dat de artistieke ontwikkeling van het ensemble grilliger is dan voorheen, en dat de spelkwaliteit en repertoirekeuze aandacht behoeven. Naar het oordeel van de Commissie moet SDH beseffen dat de ensembleleden in de kern slagwerkspecialisten zijn, en vanuit dit vakmanschap niet automatisch over de kwaliteiten beschikken die nodig zijn om zich als componist, acteur of als theatermaker te manifesteren op het platform dat hen ten gevolge van de reputatie van het slagwerkensemble ter beschikking staat. De Commissie constateert dat met deze rolverschuiving voor ensembleleden in SDH-producties, wisselende resultaten worden behaald.

Hoewel de Commissie het lovenswaardig vindt dat SDH een breder en groter publiek wil bereiken, en zij de plannen voor het spelen op nieuwe locaties creatief en interessant vindt, is de Commissie op grond van de aanvraag niet overtuigd van de haalbaarheid van het gewenste groeimodel voor de komende periode. Samengevat stelt SDH de volgende doelen: een groei van het aantal concerten en overige activiteiten naar gemiddeld 133 per jaar inclusief een groei van 39 procent van het aantal activiteiten in Den Haag; een groei van het bezoekersaantal naar 150.000 in totaal voor de periode 2017-2020. De Commissie acht de ambitieuze doelen onvoldoende realistisch en vertrouwenwekkend onderbouwd. In de begroting noemt SDH een bedrag van € 48.850,- per jaar als 'toeslag talentontwikkeling', waarbij niet wordt toegelicht welk aandeel van dit gevraagde bedrag direct kan worden gerealiseerd aan talentontwikkeling binnen de Ensemble Academie, waarvan SDH partner is. De Commissie had op dit punt meer transparantie willen zien.

Tot slot merkt de Commissie ten aanzien van talentontwikkeling op dat SDH onder deze noemer nieuwe activiteiten in de openbare ruimte wil ontplooiën, waarvan de Commissie zich afvraagt wat het beoogde leertraject daarbij is. Zij mist hierover in de aanvraag een heldere toelichting.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag gedeeltelijk te honoreren, en de structurele subsidie voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 te continueren op het huidige niveau van € 102.349,- per jaar.

Gedeeltelijk honoreren: € 102.349,-

Indien honorering door het Fonds Podiumkunsten niet doorgaat of substantieel hoger of lager uitvalt dan begroot, adviseert de Commissie de gemeente om Stichting Slagwerk Den Haag een herzien plan met passende begroting te vragen. De consequenties van eventuele honorering door het Fonds Podiumkunsten moeten zichtbaar zijn in de nieuwe begroting.

STET THE ENGLISH THEATRE

Stichting The English Theatre

Inleiding

Stichting The English Theatre (STET) heeft als missie om Engelstalig theater naar Nederland te brengen en wil met een brede en interessante programmering de leden van de internationale gemeenschap in Den Haag bereiken. STET programmeerde sinds 2013 jaarlijks acht tot tien producties. Vaste programmaonderdelen waren de landelijke Britse openluchtvoorstellingen in de nazomer, het jong talentenprogramma Guildhall Graduates (in samenwerking met de Londense theaterschool Guildhall) en A Christmas Carol van Charles Dickens. De meeste producties zijn gespeeld in het Paradijs Theater van de Koninklijke Schouwburg, en nog enkele in het NT Gebouw en Zaal 3 van Theater aan het Spui. Het nazomer openluchtprogramma speelde op vier locaties in Nederland. In 2013 is aan het STET-programma het nieuwe jaarlijkse The Hague Shakespeare Festival (THSF) toegevoegd. Binnen dit festival werkte STET samen met verschillende partners, zoals het Vijfde Bedrijf en het Haagse internationale educatiegezelschap Theatre of Entanglement. In 2013 heeft STET ook educatieve activiteiten en een kinder-/familieprogrammering opgezet. Dit educatieprogramma met een aanbod voor scholen met internationale acteurs die in Nederland wonen, acht STET van groot belang voor haar positie. Volgens STET is er inmiddels een landelijk netwerk opgebouwd van Nederlandse en internationale scholen.

In de periode 2017-2020 wil STET haar positie als Engelstalig theater binnen de Haagse toneelketen consolideren, en de volgende doelen gaan waarmaken: meer programmeren uit andere dan traditioneel Engelstalige landen; onderzoeken of meer thematische programmering mogelijk is; uitbreiden van de randprogrammering met nagesprekken, workshops en discussies; vasthouden aan jaarlijks minimaal drie jeugd- c.q. familievoorstellingen; onderhouden en uitbouwen van het STET-educatienetwerk; opbouwen van een circuit van Nederlandse theaters met interesse voor kleinschalig internationaal theater; deelnemen aan kleinschalige Haagse zomerprogrammering vanaf 2017; initiëren van meer internationale programmering binnen de Haagse toneelketen, inclusief het opzetten van het nieuwe project The Fortnight of Exchange. STET wil hiermee een ontmoetings- en uitwisselingsmogelijkheid ontwikkelen voor internationale en Nederlandse (Haagse) jonge makers, die zich individueel of als collectief kunnen aanmelden voor selectie voor een Fortnight of Exchange in Den Haag. STET meent dat een dergelijk project alleen succesvol kan zijn als het samen met de grote en kleine Haagse podia en gezelschappen tot stand komt.

STET ontvangt momenteel een gemeentelijke subsidie van € 7.000,- per jaar. Dit bedrag is niet afkomstig uit het budget voor het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016; daarvoor werd haar aanvraag afgewezen. De afgelopen jaren ontving STET verder incidentele subsidie uit de gemeentelijke regeling Culturele Projecten en bijdragen van verschillende vermogensfondsen voor haar activiteiten.

Voor de komende meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt STET een structurele subsidie van € 45.000,- per jaar aan. Hiermee wil zij haar activiteiten kunnen continueren, consolideren en professionaliseren, en onder meer het kernteam uitbreiden. STET vraagt ook incidentele subsidie aan bij de Haagse Brug en als SKIP-podium bij het Fonds Podiumkunsten.

Beoordeling Adviescommissie

STET manifesteert zich primair als programmeur en promotor van Engelstalige voorstellingen. Zowel binnen Den Haag als op een klein aantal speelplekken in den lande. De organisatie beschikt over voldoende brede kennis van Engelstalig aanbod en de connecties met relevante netwerken (producenten en podia) zijn goed. De Commissie vindt echter de artistiek-inhoudelijke betekenis van STET te beperkt en ook de output en het publieksbereik te bescheiden om aan haar activiteiten een bijzondere meerwaarde binnen het Haagse theaterleven toe te kennen.

Naar het oordeel van de Commissie bevatten de plannen voor de periode 2017-2020 zeker interessante elementen. Net als in het vorig advies is de Commissie echter van mening dat de kwaliteit en de repertoirekeuze van de door STET ondersteunde voorstellingen niet van een dusdanig constant artistiek hoog en/of risicovol niveau zijn dat een structurele subsidie op haar plaats zou zijn. Daarbij vindt de Commissie de beoogde verbreding met meer programma-aanbod uit andere dan traditioneel Engelstalige landen in het licht van de eigen positionering eerder vertroebelend dan verrijkend.

De Commissie is van mening dat de (Engelstalige) internationale component van het totaalaanbod in de stad geborgd is in de opdracht van Het Nationale Theater. Afgaande op de internationale programmeringsaspiraties die deze grote instelling voor de periode 2017-2020 heeft, vertrouwt de Commissie erop dat het publiek in Den Haag voldoende en op niveau zal worden bediend.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag niet te honoreren. Op zich heeft de Commissie lof voor de betrokkenheid waarmee STET zich als kleinschalig initiatief inzet om meer internationale programmering binnen de Haagse toneelketen te initiëren. Maar zij acht de betekenis van STET voor het theaterleven in Den Haag beperkt; de Commissie vindt de programmatische meerwaarde van de activiteiten in artistiek opzicht te bescheiden en het beoogde aantal voorstellingen en publieksbereik in Den Haag te kleinschalig, om een structurele subsidie vanuit de gemeente te rechtvaardigen.

Niet honoreren.

STROOM DEN HAAG

Stichting Stroom Den Haag

Inleiding

Stroom Den Haag (Stroom) richt zich op het versterken van het Haagse kunstklimaat en het formuleren van een kunstinhoudelijk programma waarbij verbinding met de stad en de betekenis voor de (stedelijke) samenleving de hoogste prioriteit heeft. Stroom is een presentatie-instelling en ontwikkelt een programma op het gebied van kunst in de openbare ruimte en verstrekt hiervoor ook opdrachten. Daarnaast is zij een voorwaardenscheppende organisatie voor Haagse kunst en kunstenaars, die ook subsidies verstrekt

Als presentatie-instelling organiseert Stroom tentoonstellingen, publicaties, activiteiten en projecten op locatie. Het programma op het gebied van kunst in de openbare ruimte omvat tentoonstellingen, themaprogramma's, de beeldengalerij van Peter Struycken, kunstobjecten en -projecten op scholen, evenals advisering en begeleiding van derden. Tot het voorwaardenscheppend beleid behoren subsidieverstrekking, atelierbemiddeling, documentatiebeheer voor Haagse kunstenaars, stimulerende activiteiten als talentontwikkelingsprogramma's en de organisatie en toekenning van de Ouborgprijs.

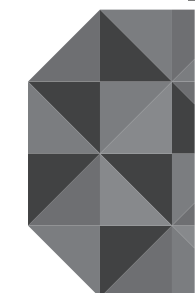
Per 2014 is het architectuurplatform opgeheven dat sinds 2004 bij Stroom was ondergebracht, maar architectuur blijft een wezenlijk onderdeel van het programma. Stroom neemt naar eigen zeggen zowel lokaal als landelijk een onderscheidende positie in als presentatie-instelling. De directeur vervult het voorzitterschap van De Zaak Nu, een landelijke belangenvereniging van presentatie-instellingen op het gebied van beeldende kunst.

Stroom bouwt in de periode 2017-2020 verder op het eerder geformuleerde beleid met een nadruk op actualisering en het leggen van verbindingen tussen haar diverse activiteiten en het kunstenaarsbeleid, om daarmee meerwaarde voor de stad te creëren. Stroom wil het educatiebeleid vernieuwen, in het bijzonder voor het primair onderwijs. Stroom vraagt een extra subsidiebedrag van € 197.000,- aan om de interne organisatie te versterken en een impuls te geven aan de stimulerende activiteiten.

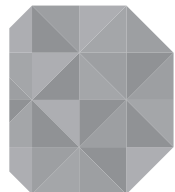
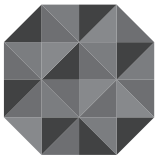
Stroom Den Haag ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 1.732.183,- per jaar. Stroom ontvangt daarnaast een jaarlijkse exploitatiebijdrage van € 235.966,- voor het programma kunst in de openbare ruimte. Stroom vraagt voor de periode 2017-2020 een totale subsidie van € 2.165.149,- per jaar aan. In het kader van de Culturele Basisinfrastructuur van de rijksoverheid heeft Stroom een meerjarige subsidie aanvraag ingediend van € 250.000,-.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie constateert dat Stroom een belangrijke rol speelt in het Haagse kunstenveld. Stroom ontwikkelt voorwaardenscheppend beleid en organiseert tentoonstellingen en activiteiten. De Commissie ziet een zeer actief opdrachtenbeleid, vooral waar het gaat om kunst in de openbare ruimte. De programmalijnen voor tentoonstellingen en activiteiten, zoals See You in The Hague, vindt de Commissie relevant, geëngageerd en onderscheidend. Stroom vervult voorts een functie in het duiden, het selecteren en het tonen van kwaliteit.

De Commissie heeft volop waardering voor de wijze waarop Stroom op basis van (zelf geïnitieerd) onderzoek tot beleidsaanpassingen wil komen binnen het voorwaardenscheppend beleid. Dit getuigt van vernieuwing en het vermogen tot zelfreflectie wat van belang is voor een instelling als Stroom.

Stroom wil in de komende periode de voortrekkerspositie op het gebied van kunst in de openbare ruimte heroveren, maar in de optiek van de Commissie maakt de aanvraag nog onvoldoende duidelijk hoe dit wordt aangepakt.

De Commissie waardeert het dat Stroom deel uitmaakt van een internationaal netwerk, alsook dat Stroom samenwerkt met lokale culturele instellingen. De Commissie constateert dat Stroom voor de ontwikkeling van haar educatiebeleid expertise heeft gezocht bij een Rotterdamse instelling. Stroom werkt tevens samen CultuurSchakel.

Ondanks de aangeduide tekorten en daaruit voortkomende werkdruk heeft de Commissie de indruk dat de organisatie over het geheel genomen naar behoren functioneert. De Commissie is van mening dat Stroom zich op het gebied van het vergaren van meer eigen inkomsten proactiever zou kunnen opstellen. De eigen inkomsten lijken ten opzichte van 2014 terug te lopen. Stroom vraagt een hoger bedrag aan dan voor de huidige periode, omdat in de afgelopen jaren de reserves zijn aangesproken.

De Commissie pleit voor een stevigere ambitie op het gebied van publieksbereik die passend is bij een grote instelling als Stroom. Het aantal bezoekers voor tentoonstellingen en activiteiten is relatief laag. Voorts mist de Commissie een visie op culturele diversiteit in het beleidsplan, wat gezien de positie die Stroom inneemt in het Haagse kunstenveld passend zou zijn.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie staat positief tegenover de aanvraag van Stroom. De Commissie adviseert het subsidiebedrag dat is toegekend voor het peiljaar 2015 te continueren. De Commissie adviseert bovendien om de jaarlijkse exploitatiebijdrage van € 235.966,- die Stroom ontvangt van de gemeentelijke dienst Stedelijke Ontwikkeling de komende vier jaar te continueren.

Gedeeltelijk honoreren : € 1.732.183,-

Indien het financiële kader voor het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 wordt verruimd adviseert de Commissie de subsidie aan Stroom Den Haag te verhogen tot een bedrag van € 1.807.183,- voor versterking van de communicatiefunctie en voor de functie van atelierconsulent.

TALENT EVENT

R.G. Ruijs Stichting

Inleiding

De R.G. Ruijs Stichting is in 2004 opgericht en ontwikkelt projecten gericht op talentontwikkeling op het gebied van theater, lichte muziek, poëzie en literatuur. Dit moet het mogelijk maken om jonge Hagenaars sneller aansluiting te laten vinden bij het reguliere circuit. De projecten kenmerken zich door begeleiding van de talenten en laagdrempeligheid voor de bezoekers. Het gaat om terugkerende projecten en activiteiten. Voor het tweejaarlijkse project Talent Event, een muziekwedstrijd voor jonge muzikanten, vraagt de R.G. Ruijs Stichting meerjarige subsidie aan. Na een coaching traject dat bestaat uit workshops, clinics, masterclasses, discussies en presentaties is er een finale van de muziekwedstrijd in de vorm van een slotevent in Het Paard van Troje.

De R.G. Ruijs Stichting maakt geen deel uit van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 en vraagt voor de periode 2017-2020 voor de organisatie van het project Talent Event een subsidie van € 12.500,- per jaar aan. Dit project werd in de afgelopen periode onder andere door een incidentele subsidie vanuit de Subsidieregeling Culturele Projecten Den Haag ondersteund.

Beoordeling Adviescommissie

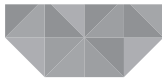
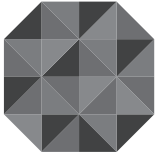
De Commissie onderschrijft de doelstellingen van Talent Event, namelijk het zichtbaar maken van jong talent door hen mogelijkheden tot optreden te bieden, hen te motiveren en te coachen en hen vervolgens te introduceren in het reguliere popcircuit en zo in contact te brengen met een groot publiek. Talent Event lijkt voor de Haagse popscene een goede aanvulling te zijn en wordt inhoudelijk gedragen in de stad, zowel door deelnemende en bezoekende jeugd als door partners waarmee wordt samengewerkt en heeft bovendien een eigen dynamiek. De verbreding naar meerdere muziekstijlen vindt de Commissie positief. Zo laten de laatste edities een groei zien in urban talent.

De Commissie heeft waardering voor het feit dat Talent Event zich inspant nieuw publiek te genereren. Talent Event zou wel deelnemende talenten om een bijdrage kunnen vragen om zo commitment te creëren.

Het ingediende plan betreft een beschrijving van het verloop van het project Talent Event en is geen aanvraag met een meerjarig beleidsprogramma en -perspectief waarvoor meerjarige subsidiëring nodig is. In de ingediende aanvraag wordt geen aansluiting gevonden bij de gestelde inrichtingseisen waardoor niet is benoemd welk inhoudelijk beleid is gevolgd en welke beleidsdoelen Talent Event in de periode 2017-2020 nastreeft. De Commissie mist een visie en plan op het gebied van marketing & communicatie en de rol die educatie en het naleven van de Codes Culturele Diversiteit en Cultural Governance inneemt. Het is de Commissie onduidelijk welke private fondsen Talent Event ondersteunen en zij spreekt bovendien haar zorg uit ten aanzien van de duurzaamheid van deze ondersteuning, gezien de eenzijdige exploitatieopzet van Talent Event waarin naast een gemeentelijke subsidiebijdrage en fondsmiddelen geen andere opbrengstenbronnen zijn opgenomen.

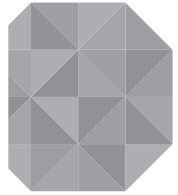
Conclusie en advies Adviescommissie

Het project Talent Event vormt een mooie toevoeging in de talentketen, is goed ingebed en onderscheidend, maar betreft een projectaanvraag en behoeft geen meerjarige ondersteuning. In lijn met

de adviezen voor Talent Event van de adviescommissie Culturele Projecten is ook deze Commissie van mening dat de gedachte dat jongeren per definitie weinig te besteden hebben achterhaald en zou Talent Event entreegelden en deelnemersbijdragen kunnen begroten. De Commissie adviseert de R.G. Ruijs Stichting om voor de organisatie van Talent Event een beroep te doen op bijvoorbeeld de mogelijkheden die de Subsidieregeling Culturele Projecten Den Haag biedt.

Niet honoreren.

THE NAKED

Stichting The Naked

Inleiding

The Naked is in 2011 opgericht door vijf initiatiefnemers in Den Haag die zich sterk maken voor de underground in de beeldende kunst. Ze spreken hun lokale en internationale netwerk aan om interessante kunstenaars en bewegingen in de beeldende kunst weer te geven op de website www.thenaked.nl. Met achthonderd artist-run spaces vormt deze de basis voor The Hague Biennial die in 2018 gedurende acht tot twaalf weken voor het eerst plaats moet vinden in een centrale locatie van ongeveer 6000 vierkante meter. Hierbij wordt onder andere gedacht aan het gebouw van de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten buiten de onderwijsperiode. Met deze biënnale wil The Naked vanuit een wereldwijde grassroots-mentaliteit de stand van zaken in de beeldende kunst weergeven. De organisatie kiest bewust niet voor één curator met een thematisch concept.

In 2014 is op de Biënnale in Marrakesh een eerste tentoonstelling gemaakt, met veertig videowerken, beelden en tekeningen van kunstenaars uit het netwerk en een aantal Haagse kunstenaars. Momenteel stelt The Naked het productieteam samen en wordt gezocht naar een passende locatie voor 2018. De biënnale organiseert tevens een aantal zogenaemde Fringe programma's verspreid over de stad. De organisatie wil hiermee een breed lokaal en landelijk publiek aantrekken en de internationale kunstwereld naar de stad halen.

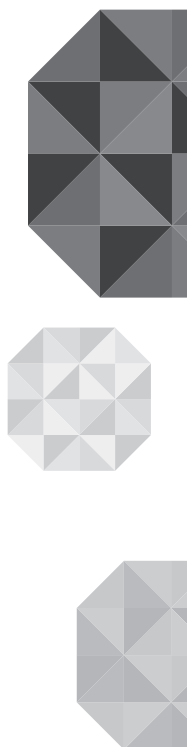
The Naked maakt geen deel uit van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 en vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidie van € 95.000,- per jaar aan.

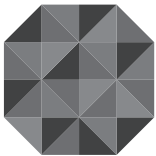
Beoordeling Adviescommissie

De Commissie waardeert het elan in de aanvraag van Stichting The Naked voor het organiseren van een beeldende kunstbiënnale, waarin lokale underground kunstenaarsinitiatieven wereldwijd met elkaar worden verbonden. De lokale culturele contexten zijn uitgangspunt en zullen worden samengebracht in Den Haag. Hierdoor worden verschillende lokale perspectieven naast elkaar getoond en toegankelijk gemaakt voor de bezoeker. Om relevante lokale kunstenaarsinitiatieven in beeld te brengen, zijn een website en een digitale kaart ontwikkeld. De Commissie constateert dat van de achthonderd initiatieven een zeventigtal, afkomstig uit dertig landen, op de oproep van The Naked heeft gereageerd. De Commissie ziet een website als een adequaat initiatief, dat uitstekend aansluit bij het voornemen een actueel en wereldwijd overzicht te bieden.

Tegelijkertijd plaatst de Commissie vraagtekens bij de noodzaak van een biënnale specifiek voor de underground. The Naked geeft aan dat in de stad een twintigtal initiatieven op diverse plekken underground kunst toont. In die zin is een functionerend Haags platform aanwezig en is er geen sprake van een underground die zich in de marge bevindt.

De Commissie mist een inhoudelijk toekomstperspectief op deze biënnale waarin wordt aangegeven waarom dit evenement tweejaarlijks plaats dient te vinden en waarom een eenmalig evenement niet volstaat. Een manifestatie voor de underground die tweejaarlijks plaatsvindt kan hiermee tot de gevestigde orde gaan behoren en daarmee de eigen doelstelling ondergraven.

Daarnaast mist de Commissie een overtuigende visie op de publieksdoelgroep en het marketingplan. Een publiek dat niet op de grote namen en gevestigde orde afkomt, zal niet zomaar geïnteresseerd raken in dit evenement omdat het laagdrempelig en levendig is.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie ziet de aanvraag als een inspirerend initiatief dat in een pril stadium verkeert. De Commissie adviseert om het ambitieuze plan in samenwerking met meerdere Haagse kunstenaarsinitiatieven nader uit te werken tot een concreet plan en daar, vanuit een globaal-lokale insteek, een passende, incidentele projectmatige financiering bij te zoeken. Van daaruit zou de stichting kunnen onderzoeken in hoeverre een biënnale levensvatbaar is en een aanvraag voor structurele subsidie wenselijk is.

Niet honoreren.

THEATER DE VAILLANT

Stichting theater aan de Hobbemastraat

Inleiding

Theater De Vaillant (De Vaillant) stelt zich ten doel cultuurparticipatie van de inwoners van de gemeente Den Haag te bevorderen, met name in het stadsdeel Centrum. De Vaillant fungeert als podium en springplank voor talent. Ook is het theater een cultuuranker en wil het een ontmoetingsplaats zijn voor de bewoners en al dan niet professionele groepen en artiesten.

Voor cultuureducatie werkt De Vaillant samen met CultuurSchakel. Het in 2015 geopende museum Nansi de Wereldspin vormt het hart van de cultuuronderwijs activiteiten die De Vaillant biedt. Met betrekking tot cultuurparticipatie stelt De Vaillant dat alle middelen geoorloofd zijn om tot een groot publieksbereik te komen en is De Vaillant sinds 2015 ook erkend als leer-werkbedrijf.

In de periode 2017-2020 wil De Vaillant hetgeen dat bereikt is stevig verankeren en daarop voortbouwen. De Vaillant wil het team uitbreiden met een zakelijk leider, de functies van communicatiemedewerker en programmeur/projectleider naar een fulltime dienstverband laten groeien en het aantal inzetbare uren voor theatertechniek uitbreiden. Buiten de formatie uitbreiding wil De Vaillant ook het programmeringsbudget uitbreiden. Doordat er weinig cultureel divers aanbod is, kan De Vaillant daar niet altijd op inspelen en is genoodzaakt eigen semiprofessionele podiumproducties te ontwikkelen.

De Vaillant ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 513.497,- per jaar. In 2015 en 2016 ontving de Vaillant een incidentele bijdrage van € 35.000,- voor programmering en marketing. Voor de periode 2017-2020 vraagt De Vaillant een subsidie van € 732.497,- per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

De aanvraag van De Vaillant is goed geschreven, bevlogen, kleurrijk en artistiek inhoudelijk sterk. Net als overigens de website en het pr-materiaal. Het cultuuranker staat in het hart van de Schilderswijk waar de problematiek van moderne grootstedelijke volkswijken aan de orde is en De Vaillant een belangrijke verbindende rol vervult. De Vaillant is zich bewust van de multiculturele samenleving. In de aanvraag wordt een cultureel divers beleid ontvouwd dat voorbeeldig is toegesneden op het stadsdeel en dat op alle niveaus van de organisatie zijn uitwerking heeft: van bestuur en personeel tot activiteiten, publiek, samenwerkingsrelaties en marketing. Hier spreekt een grote expertise en ervaring uit.

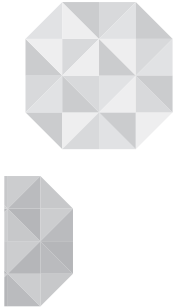
De Commissie is van mening dat de activiteiten van De Vaillant stuk voor stuk mooie voorbeelden zijn van cultureel divers werken in de kunsten en goed verankerd zijn in de wijk. Mede doordat medewerkers van De Vaillant de wijk ingaan heeft De Vaillant een goede relatie met (doel)groepen in de wijk. Het motto voor de programmering van De Vaillant, 'doe het zelf (talentontwikkeling), doe het samen (community art)' en de hieruit volgende ketenaanpak spreekt de Commissie aan. De Commissie vindt de projecten Matchmaker en de Soepfiets mooie concepten.

De aanvraag toont omgevingsgevoeligheid op buurt-, stads- en interstedelijk niveau. De Vaillant heeft op al deze niveaus samenwerkingspartners. Op het gebied van cultuureducatie en in het bijzonder het Nansi kindermuseum is de Commissie te spreken over de setting die De Vaillant heeft georganiseerd

voor verhalen voor kinderen. De Commissie heeft bewondering voor de positieve ontwikkeling op het gebied van cultureel ondernemerschap. De verhouding tussen subsidie en eigen inkomsten is in orde. Ook de financieringsmix is door meer spreiding van inkomsten beter dan voorheen.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie ziet De Vaillant als voorbeeld-stellend, maar ziet meer in verdieping dan in verdere groei. Daarom adviseert zij de aangevraagde subsidie gedeeltelijk te honoreren. De Commissie adviseert voorts dat De Vaillant zijn kennis en ervaring nadrukkelijker met de andere cultuurankers deelt. De Commissie mist een gedegen communicatie- en marketingplan waaruit de communicatievisie duidelijk wordt. De Commissie wijst de aanvraag om het leer-werkbedrijf met een kok uit te breiden af, omdat deze functie niet tot het domein cultuur behoort.

Gedeeltelijk honoreren: € 611.497,- waarvan € 35.000,- voor extra programmering inclusief marketing, € 25.000,- voor een programma-/ projectleider wijkcultuur en € 38.000,- voor talentontwikkeling.

TODAYSART

Stichting The Generator

Inleiding

TodaysArt is een platform voor multidisciplinaire kunst en creativiteit. De ingediende subsidie-aanvraag 2017-2020 betreft uitsluitend het jaarlijkse gelijknamige festival, dat de voornaamste activiteit is van de stichting The Generator. Festival TodaysArt wil zowel experimentele als niet-experimentele programma's bieden op het gebied van muziek, dans, e-cultuur en beeldende kunst, zowel in de openbare ruimte als op binnen-locaties. Inhoudelijk wil het festival reflectie bieden op ontwikkelingen in de huidige maatschappij en een zo breed mogelijk publiek inspireren. TodaysArt heeft een breed netwerk en heeft zowel lokaal, landelijk als internationaal bekendheid verworven.

In de periode 2017-2020 ligt de focus op de uitbreiding van het publieksbereik en de publieksinkomsten, de versterking van de samenwerkingen en de positionering van het festival.

Stichting The Generator ontvangt voor TodaysArt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 172.436,- per jaar en vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidie van € 300.000,- per jaar.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie constateert dat TodaysArt in de afgelopen periode een goede naam heeft opgebouwd als festival met een multidisciplinaire aanpak door een mix van disciplines en genres aan te bieden. De Commissie ziet in toenemende mate initiatieven ontstaan die in dezelfde niche opereren. Dit is mede het gevolg van de nationale subsidierichtlijnen waarin innovatie, multidisciplinariteit, techniek, wetenschap, onderzoek en daarmee e-cultuur als geheel op meer aandacht en waardering kunnen rekenen. Binnen Nederland ziet de Commissie TodaysArt echter als een pionier met een unieke signatuur. Het festival vervult een eigen en vitale functie in de voorhoede van de kunsten en het wat ruige en ongepolijste karakter biedt een interessante tegenkleur. De keuze voor makers die over het voetlicht komen met speciale producties of in een bijzondere context, maakt het festival van bijzondere betekenis voor bezoekers, deelnemers en professionals. De aanpak van TodaysArt getuigt van vakmanschap en zeggingskracht. De Commissie waardeert het brede nationale netwerk en de vele internationale netwerken waarin het festival opereert.

De Commissie mist echter een inhoudelijke reflectie op de ontwikkelingen in het betreffende werkveld in de afgelopen tien jaar en een analyse waarvoor de organisatie en voor de e-cultuur kansen en uitdagingen liggen. De aanvraag gaat meer over de structuren (netwerken) en de methoden (zoals opdrachtgeverschap) dan over de kunst zelf en het concrete werk dat wordt geprogrammeerd.

Het festival richt zich op verbindingen en tegelijkertijd is het nomadisch. De Commissie vraagt zich af in hoeverre de partners op papier ook inhoudelijk, publicitair en financieel bijdragen. Zij merkt op dat het aantal scholieren dat via educatie wordt bereikt laag is. Juist voor deze doelgroep is de materie actueel en interessant.

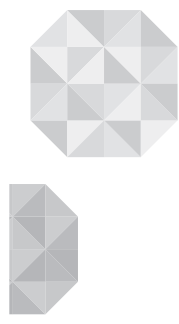
TodaysArt geeft aan de organisatie en activiteiten verder te willen uitbreiden en versterken. De Commissie ziet de gewenste groei als risicovol en wijst op het belang van het consolideren van de

organisatie en werkzaamheden en het vergroten van de reputatie bij een breder publiek. TodaysArt benadrukt de aandacht voor marketing in de komende periode en heeft dit verwerkt in de begroting. De Commissie is echter van mening dat de opgevoerde kosten voor extra marketing niet in verhouding staan tot de verwachte publieksinkomsten. De Commissie geeft TodaysArt de overweging mee om de relatie met relevante partners op het gebied van sponsoring en de samenwerking met de technische tak van het zakelijke domein te verstevigen.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie adviseert de aanvraag te honoreren, maar acht een gehele verhoging van het subsidiebedrag niet legitiem. De ambitie is onvoldoende helder uiteengezet. Een extra investering lijkt slechts tot een relatief kleine groei te leiden in de bijdrage van financiers, sponsors, bezoekers en andere partijen en niet tot een significante verandering. De Commissie adviseert de aanvraag te continueren met een subsidiebedrag van het peiljaar 2015 en een extra bedrag te oormerken voor opdrachtgeverschap en coproducties.

Gedeeltelijk honoreren: € 192.436,-

TOPAZE

Stichting Topaze

Inleiding

Topaze wil vanuit een educatieve opzet en op een laagdrempelige manier jong publiek betrekken bij hedendaagse beeldende kunstvormen. Die laagdrempelige manier wordt bijvoorbeeld gevonden door beeldende kunst te integreren op festivals waardoor tegelijk een groot publiek wordt bereikt. Topaze is ontstaan uit een samenwerking van drie Haagse kunstenaars die bovendien zelf ook werkzaam zijn geweest als decorbouwer voor festivals. Topaze is eind 2015 verhuisd naar de Julianakerk in de wijk Transvaal waar jongeren in de werkplaats van Topaze bijeenkomen om zo in aanraking te komen met kunst en cultuur. Wijkbewoners komen via Topaze in aanraking met kunst en cultuur door workshops op locatie.

In 2017-2020 wil Topaze in Transvaal een groot kunstencentrum ontwikkelen waar workshops, activiteiten en kunstprojecten voor jongeren en ouderen worden aangeboden. Door te exposeren op openbare locaties en tijdens festivals wil Topaze het publieksbereik van de activiteiten vergroten.

Stichting Topaze maakt geen deel uit van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 en vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidie van € 30.000,- per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie noemt het positief dat Topaze activiteiten ontwikkelt die inspelen op de vraag vanuit de beoogde doelgroepen. Topaze slaagt er dan ook in om met haar activiteiten jongeren daadwerkelijk aan te spreken en te betrekken. Uit de aanvraag blijkt bovendien een sterke mate van bevlogenheid. Op dat vlak maakt de aanvraag een sterke indruk.

Vanuit de optiek van bedrijfsvoering vindt de Commissie de aanvraag van Topaze niet overtuigen om voor structurele subsidie in aanmerking te komen. De geringe hoeveelheid activiteiten in 2014 en 2015 en de dientengevolge gerealiseerde jaarcijfers over 2014 en de prognose voor 2015 wekken geen vertrouwen in hoeverre Topaze een evenwichtige exploitatieopzet weet te realiseren vanaf 2017. De baten in 2014 bedroegen € 500,-. In 2015 zijn € 5.125,- aan baten voorzien.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend constateert de Commissie dat de activiteiten van Topaze, die gericht zijn op educatie, zich vooral toespitsen op het vrije tijdsaanbod. Het aanbod betreft voornamelijk kortlopende cursussen en workshops. Gezien het cultuureducatiebeleid van de gemeente Den Haag - subsidiering van alleen binnen schoolse activiteiten - adviseert de Commissie de aanvraag van Topaze niet te honoreren.

Niet honoreren.

TRESPASSERS W

Stichting Trespassers W

Inleiding

In april 2011 verscheen het 0-nummer van het literaire tijdschrift Extaze. De totstandkoming van het tijdschrift wordt ondersteund door de Stichting Trespassers W. Een stichting met als organisatiedoel het uitgeven van tijdschriften en boeken. Inmiddels zijn er van Extaze zeventien nummers verschenen. Het blad richt zich op Nederland en Nederlandstalig België. Extaze verschijnt vier keer per jaar in een oplage van 400. In iedere uitgave staat een thema centraal. Thema's die aan bod kwamen zijn onder meer Den Haag, muziek en literatuur, jeugd en de auteurs Frans Kellendonk en Louis Couperus. Essays die over deze onderwerpen zijn geschreven beogen een nieuw perspectief te bieden op de gekozen thematiek. Een van de doelen van Extaze is de Haagse literatuur meer mogelijkheden te bieden. Extaze geeft Haagse schrijvers de gelegenheid een bijdrage te leveren aan een uitgave van Extaze. Pas verschenen nummers worden gepresenteerd in een zaal in Den Haag. Tijdens een presentatie worden de behandelde thema's vanuit verschillende invalshoeken belicht aan de hand van filmvertoningen, zang, muziek en voordrachten. Naast de papieren uitgave van Extaze beheert de redactie een website. Tussen het tijdschrift, de presentatieavonden en de website is een onderlinge samenhang.

Trespassers W maakt geen deel uit van het Meerjarenbeleidsplan 2013-2016. Voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt de Stichting Trespassers W € 5.000,- structurele subsidie.

Beoordeling Adviescommissie

Met het geringe aantal van 85 abonnees en een oplage van 400 exemplaren vindt de Commissie dat Trespassers W met Extaze een uniek en authentiek tijdschrift uitbrengt. Ook de website vindt de Commissie van een bijzondere kwaliteit. De Commissie vindt het dan ook jammer dat de door Trespassers W ingediende aanvraag summier en onzorgvuldig is samengesteld. Blad en website beloven meer. Zo zijn in de aanvraag geen plannen en activiteiten voor de periode 2017-2020 uitgewerkt. Ook de meerjarenbegroting voor de periode 2017-2020 is zeer bondig van opzet en biedt geen volledig inzicht in de baten en lasten die gemoeid zijn met de totstandkoming van Extaze. Hoewel niet in de aanvraag genoemd is het de Commissie bekend dat de losse verkoopprijs van een exemplaar van Extaze € 15,- (incl. BTW) bedraagt. In de begroting is een opbrengst uit verkoop van Extaze van € 4.500,- (incl. BTW) opgenomen terwijl de jaarlijkse oplage van Extaze 1.600 is. Uit de aanvraag maakt de Commissie op dat de redactie van Extaze intensief samenwerkt met Uitgeverij In de Knipscheer wat betreft productie, distributie en promotie. De Commissie vindt dat Extaze een betere opbrengst dan de huidige 19 procent van de totale verdien capaciteit moet kunnen realiseren door zich ondernemender op te stellen. Dat geldt ook voor de in de ogen van de Commissie pessimistisch geraamde overige opbrengsten. Hoe gering het bereik van Extaze ook is, de Commissie is van mening dat er toch enige advertentie inkomsten begroot hadden kunnen worden.

Conclusie en advies Adviescommissie

Gedeeltelijk honoreren: € 1.850,- voor de organisatie van de presentatieavonden.

TURKS MUSEUM NEDERLAND

Stichting Turks Museum Nederland

Inleiding

De Stichting Turks Museum Nederland is opgericht in 2009 en wil het verhaal vertellen van de Turkse migranten die in de periode tussen 1960 en 1975 naar Nederland kwamen om hier te werken. De doelstelling is het verhaal vastleggen, behouden en ontsluiten voor volgende generaties. Begrip kweken voor Turkse Nederlanders en een accent leggen op een positieve bijdrage aan de maatschappij is daarbij het streven. De kern van het museum wordt in eerste instantie gedefinieerd door de ontwikkeling van een tentoonstelling die dit verhaal thematisch in beeld brengt. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de aanwezige collectie en van nieuwe bronnen zoals objecten, foto's, video's en interviews met eerste generatie migranten en andere persoonlijke verhalen. De stap naar het heden en de toekomst komt in beeld aan de hand van voorbeelden van succesvolle Turkse burgers, ondernemers en politici.

Het Turks Museum heeft een tijdelijke locatie en is in het weekend geopend voor publiek. De organisatie denkt daarnaast aan reizende presentaties in bibliotheken en wijkcentra in Den Haag.

Het Turks Museum maakt geen deel uit van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 en vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidie aan van € 91.800,- per jaar.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie erkent het belang om de geschiedenis en bijdrage van migranten voor de stad en samenleving in beeld te brengen. Ook realiseert zij zich dat het erfgoed van migranten nog onvoldoende gerepresenteerd wordt bij bestaande cultuurinstellingen. De Commissie staat dan ook sympathiek tegenover het idee van het Turks Museum om het verhaal van Turkse migranten door middel van een reizende tentoonstelling in beeld te brengen voor volgende generaties.

De Commissie mist een visie op de eigen collectie, op informatie over de omvang ervan en op publieksactiviteiten. Ook de visie op een structurele organisatie is onvoldoende uitgewerkt. De Commissie beschouwt de aanvraag als een projectopzet. De Commissie constateert dat in de aanvraag geen verwijzing is opgenomen naar het Netwerk Erfgoed Haagse Migranten waarvan het Turks Museum wel deel uitmaakt.

De Commissie heeft waardering voor het initiatief, maar concludeert dat met een aanvraag voor structurele subsidie en een vaste organisatie een te grote stap wordt gemaakt. De Commissie doet het Turks Museum de suggestie op projectbasis te werken en steviger samen te werken met het Netwerk Erfgoed Haagse Migranten.

Conclusie en advies Adviescommissie

De overwegingen overziend komt de Commissie tot de conclusie dat het toekennen van meerjarige subsidie aan het Turks Museum prematuur is en zij adviseert deze niet te honoreren.

Niet honoreren.

VENANCIO

Stichting Venancio

Inleiding

Stichting Venancio wil bruggen slaan tussen het kunstvakonderwijs en de professionele uitvoeringspraktijk in Den Haag en wenst zich daarbij dienstbaar op te stellen aan het bevorderen van talent en het ontwikkelen van ondernemerschap. Zij vraagt subsidie aan voor de Ensemble Academie. Dit is een initiatief van vijf ensembles (AskolSchönberg, Calefax, Ensemble Klang, New European Ensemble en Slagwerk Den Haag), twee podia (Korzo en Muziekgebouw aan 't IJ), het Koninklijk Conservatorium en Stichting Venancio.

De Ensemble Academie wordt getypeerd als een talentontwikkelingstraject, productiehuis en broedplaats ineen. Venancio wil met de academie het gat tussen de beroepsopleiding en -praktijk verkleinen. Enerzijds wil men jonge musici, componisten en makers opleiden voor een gemengde beroepspraktijk. Door de verfijning van hun spel en componeren, maar ook door hen andere vaardigheden bij te brengen. Onder de vleugels van professionals leren zij marketing en communicatie in te zetten, en leggen zij zelf contact met hun publiek en bouwen zij aan een (inter)nationaal netwerk. Ook worden zij actief betrokken bij de productie, programmering en het onderzoek naar repertoire en achtergrond. Anderzijds vloeit de Ensemble Academie voort uit de wens en urgentie van de betrokken ensembles om vernieuwend te blijven en zich te verjongen. Zij slaan nieuwe wegen van programmeren in en ontwikkelen randprogrammering en nieuwe presentatievormen, aldus Stichting Venancio.

In de periode 2017-2020 wil de Ensemble Academie vanaf 2017 jaarlijks minstens twintig uitvoeringen realiseren, waarvan minstens tien in Den Haag. De twee partnerpodia, Korzo en Muziekgebouw aan 't IJ, gaan een inspanningsverplichting aan om de programma's een plek te geven. Sommige programma's zullen op andere podia en festivals te horen zijn. De ensembles blijven autonoom en de Ensemble Academie bedingt geen exclusiviteit. Het totaal verwacht aantal bezoekers per jaar is 4.280.

Stichting Venancio maakt geen deel uit van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016. Zij vraagt voor het Haagse deel van de Ensemble Academie, dat naar eigen zeggen bijna de helft van de activiteiten beslaat, een structurele subsidie van € 50.000,- per jaar aan. Ook vraagt Stichting Venancio volgens de begroting een meerjarige subsidie van € 72.500,- bij het rijk. Daarnaast zal de Ensemble Academie vanuit de vijf ensembles een meerjarige projectsubsidie van in totaal € 80.000,- aanvragen bij het Fonds Podiumkunsten (voor aanvullende steun in het kader van Talentontwikkeling in de regeling voor meerjarige projectsubsidies).

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie is kritisch over deze aanvraag van Stichting Venancio. De statutaire doelstellingen van de stichting maken duidelijk dat zij werkzaam is op het gebied van kunstvakonderwijs, en alleen al om deze reden vindt de Commissie dat de plannen niet in aanmerking komen voor subsidiëring uit het gemeentelijke cultuurbudget.

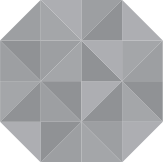
De Commissie acht het beoogde activiteitenpakket in Den Haag, waarvoor Stichting Venancio financiële steun vraagt, deels behorend tot de kerntaak van het Koninklijk Conservatorium en deels een onderdeel van de beroepspraktijk van de Haagse partners Ensemble Klang, New European Ensemble

en Slagwerk Den Haag. De Commissie ziet derhalve geen reden om een nieuw platform vanuit Stichting Venancio, vanuit de cultuurmiddelen te ondersteunen. Ook constateert de Commissie dat in de beleidsplannen van de drie vanuit Den Haag opererende ensemblepartners voor de komende beleidsperiode 2017-2020 de urgentie van het gedeelde initiatief van de Ensemble Academie niet overal even sterk is terug te lezen.

Conclusie en advies Adviescommissie

Concluderend adviseert de Commissie om deze aanvraag niet te honoreren. Zij staat op het standpunt dat de aan het kunstvakonderwijs gerelateerde activiteiten van Stichting Venancio in principe niet in aanmerking komen voor subsidiëring uit het gemeentelijke cultuurbudget, en dat de overige taken tot de reguliere activiteiten van de betrokken ensembles zouden moeten behoren, waarvoor zij - zoals in de aanvraag zelf is aangegeven - een beroep kunnen doen op het Fonds Podiumkunsten voor aanvullende steun in het kader van Talentontwikkeling in de regeling voor meerjarige projectsubsidies.

Niet honoreren.

WEST

Stichting West

Inleiding

West is een presentatie-instelling in het centrum van Den Haag die zich richt op het stimuleren van actuele beeldende kunst en vormgeving. Met projecten, presentaties, symposia, lezingen en publicaties presenteert West nieuw werk van innovatieve (Haagse) kunstenaars. West profileert zich met presentaties op de eigen locatie en met evenementen in binnen- en buitenland en werkt samen met lokale partners. West biedt ruimte voor nieuwe producties en installaties. In de afgelopen periode is onderzoek gedaan naar het begrip Super-Hybridity. Dit heeft voor West geleid tot vernieuwende activiteiten en presentaties waarin diverse partners samenwerken. Een voorbeeld hiervan is het cross-disciplinaire festival het Volkspaleis waarin is samengewerkt met Crossing Border, Rewire, De Dutch Don't Dance Division en het Haags Historisch Museum.

In de periode 2017-2020 richt West zich op innovatie en het blijven vervullen van een voortrekkersrol. Zij legt de nadruk op de presentatie van relatief jonge kunstenaars die nog niet eerder in Nederland te zien zijn geweest en het herontdekken van belangrijke kunstenaars uit de recente kunstgeschiedenis. Om dit onderzoek maatschappelijke relevantie te kunnen geven en op hoog niveau te kunnen uitvoeren richt West samen met de Rijksuniversiteit Groningen het Instituut voor Kunst en Kritiek op. De ontwikkeling rond dit instituut en de huisvesting van het Volkspaleis gedurende een maand en de daarmee gepaard gaande kosten zijn voor West aanleiding om het huidige onderkomen aan het Groenewegje te evalueren. Om de beschreven ambities kracht bij te zetten wil West bovendien de interne organisatie versterken door uit te breiden met 2,5 fte en vrijwilligerstaken onderbrengen bij freelance medewerkers.

Stichting West ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 een structurele subsidie van € 132.950,- per jaar en vraagt voor de periode 2017-2020 een subsidie van € 400.000,- per jaar aan. In het kader van de Culturele Basisinfrastructuur van de rijksoverheid heeft West een meerjarige subsidie aanvraag ingediend van € 275.000,-.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie beschouwt West als een ambitieuze en dynamische presentatie-instelling voor hedendaagse kunst, met een breed programma dat gelaagd, vernieuwend en onderscheidend is. West is zowel lokaal als internationaal van betekenis en het werk laat een constante kwaliteit zien. De Commissie heeft waardering voor het meerjarige, thematische kader van waaruit West werkt. De programmering voor de komende beleidsperiode is uitdagend en goed onderbouwd. Het onderzoek naar Super-Hybridity krijgt een vervolg met het onderzoek naar het begrip Urtopie.

De Commissie constateert dat Den Haag geen vergelijkbare instelling van het niveau van West heeft en dat het onderscheidende programma breed wordt gewaardeerd. De digitale ontsluiting van de debatten en de publicaties per tentoonstelling zijn waardevol documentatiemateriaal. De Commissie staat positief tegenover de webdatabase en het festival Volkspaleis. De Commissie constateert verder dat West fungeert als presentatie-instelling die met zijn projecten niet alleen landelijk, maar ook internationaal zichtbaar is.

Stichting West vraagt driemaal zoveel aan als het huidige subsidiebedrag en voert daarvoor de volgende redenen aan: de significante uitbreiding van de activiteiten, de hogere huisvestingskosten, de transitie van incidentele naar structurele activiteiten en de professionalisering van de interne organisatie. De groei in kosten loopt niet parallel met de stijging van het aantal bezoekers of de eigen inkomsten.

West ambieert huisvesting om structureel plek te bieden aan het festival Volkspaleis en het nieuwe Instituut voor Kunst en Kritiek. De noodzaak van een permanente plek voor een jaarlijks festival van vier weken, dat in nauwe samenwerking met andere instellingen georganiseerd wordt, is voor de Commissie niet overtuigend. Juist de dynamiek van wisselende locaties kan bijdragen aan het verrassings-element van een festival.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie adviseert opnieuw een structurele subsidie toe te kennen, maar niet voor het gevraagde bedrag. Zij staat in principe positief tegenover het festival Volkspaleis en een Instituut voor Kennis en Kritiek, maar ziet geen noodzaak voor permanente uitbreiding van de huisvesting. De Commissie raadt West aan de samenwerking te zoeken met andere lokale partners. De Commissie adviseert het subsidiebedrag dat is toegekend voor het peiljaar 2015 te continueren.

Gedeeltelijk honoreren: € 132.950,-

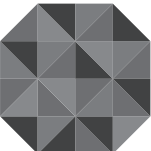
WRITERS UNLIMITED

Stichting Winternachten

Inleiding

Writers Unlimited is een internationaal literair festival dat aan de hand van haar activiteiten in zowel binnen- en buitenland culturen wil verbinden en schrijvers, dichters en denkers een podium voor literair en maatschappelijk debat wil geven. In de afgelopen paar jaar is de focus van het festival verbreed van niet-westers naar mondiaal en hebben culturen van nieuwe migrantengroepen een plek gekregen in het festival. Writers Unlimited werkt aan verjonging en verbreding van het publiek door middel van een educatieprogramma voor het voortgezet en wetenschappelijk onderwijs en door in het festival samen te werken met de cultuurankers. Writers Unlimited organiseert tijdens het festival ook Het Schrijversfeest waar de Jan Campert-prijzen worden uitgereikt.

Onder de naam Writers & Science Unlimited The Series organiseert Writers Unlimited in Studio B op de eerste etage van de Centrale Bibliotheek aan het Spui een serie literatuur-, wetenschaps- en debatprogramma's. Writers Unlimited wil vanuit deze basis en in samenwerking met de Bibliotheek Den Haag B-Unlimited oprichten: een nieuw centrum voor literatuur, wetenschap en debat en daarmee de literaire en debatcultuur in Den Haag versterken. B-Unlimited fungeert daarin als verbindende schakel tussen de verschillende maatschappelijke, wetenschappelijke en culturele organisaties. Writers Unlimited voert de regie op de programmering. De Bibliotheek Den Haag stelt Studio B om niet beschikbaar. Het aantal programma's moet in vier jaar tijd uitgroeien naar 40 programma's per jaar in 2020. De gemeente wordt gevraagd om voor de realisatie van B-Unlimited als belangrijkste subsidiegever te fungeren.

Writers Unlimited ontvangt op dit moment een structurele subsidiebijdrage in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 van € 164.054,-. Voor de meerjarenbeleidsplanperiode 2017-2020 vraagt Writers Unlimited een jaarlijkse subsidie van € 255.832,-. Bij het Nederlands Letterfonds vraagt Writers Unlimited voor de periode 2017-2020 een jaarlijks bedrag van € 210.000,- aan.

Beoordeling door Adviescommissie

Het festival Writers Unlimited wordt volgens de Commissie professioneel en soepel georganiseerd. De ingediende aanvraag maakt een gedegen indruk. De verschillende activiteiten worden helder en overzichtelijk gepresenteerd. De positie van Writers Unlimited in het culturele leven in Den Haag mag stevig verankerd worden genoemd. De relatie met de Bibliotheek Den Haag is het sterkst.

De Commissie is enthousiast over keuze van Studio B als debatplek vanwege de laagdrempeligheid ervan en ondersteunt de oproep - die ook in andere ingediende beleidsplannen voorkomt - tot realisatie van een dergelijke functie in de stad met als kanttekening dat de frequentie van één maal per week in haar ogen niet per se noodzakelijk is voor een geslaagde reeks debatten. Omdat de actualiteit van maatschappelijke thema's zich slecht laat vangen in één korte jaarlijkse festivalperiode, wil de Commissie Writers Unlimited aanmoedigen de festivalopzet te herijken en vanuit een brede samenwerking nadrukkelijker in te zetten op de organisatie van periodieke debatten met actuele sprekers en onderwerpen.

De in de aanvraag opgenomen informatie en uitleg over gerealiseerde en geambieerde bezoekerjfers zijn voor de Commissie niet te doorgronden. Wat betreft de educatieactiviteiten merkt de Commissie op dat deze een fragmentarisch karakter hebben en niet overtuigen in inhoud en uitwerking. Het aanbod richt zicht op een telkens wisselende doelgroep. Andere literaire instellingen en CultuurSchakel worden niet als samenwerkingspartners genoemd. Daarmee bevestigt de aanvraag het versnipperde beeld van het (educatieve) literaire aanbod in Den Haag.

Conclusie en advies Adviescommissie
Gedeeltelijk honoreren: € 209.054,-

YMCA SCHEVENINGEN

YMCA Scheveningen

Inleiding

YMCA Scheveningen richt zich sinds 20 jaar op muziek en cultuur. YMCA Scheveningen organiseert op hun eigen plek in Oud-Scheveningen muzikale, sociaal-culturele, educatieve, culinaire en ontspannende activiteiten met het accent op jongeren en een laagdrempelige insteek. YMCA heeft een podium en een buurtrestaurant 'De Buurtsupper'. De instelling werkt met circa 130 vrijwilligers. Naar eigen zeggen is YMCA sterk in de verbinding met de omgeving, wat blijkt uit de sociale activiteiten die ze ontplooiën. YMCA richt zich naast talentontwikkeling op het ondersteunen van eenzame ouderen en jongeren in het algemeen. Een andere onderscheidende activiteit zijn de muziekkampen voor vooral jongeren. Verder verzorgen zij veel educatie op muzikaal gebied, van peutermuziek tot koren, band coaching en het leren bespelen van diverse muziekinstrumenten. Hierin werken zij ook veel samen met het voortgezet onderwijs en het beroepsonderwijs.

YMCA Scheveningen biedt een podium aan optredens van zo'n 100 bands per jaar. In deze programmering wil YMCA graag een podium zijn voor bands die beginnend, lokaal geworteld en niet mainstream zijn. Daarnaast worden er ook met partners evenementen georganiseerd waarbij nog zo'n 100 bands optreden.

Vanaf 2017 wil YMCA de podiumactiviteiten laten groeien naar 160 reguliere optredens in hun eigen pand en 160 evenementen en projecten op andere locaties. De jaren daarna wil YMCA dit opvoeren naar minimaal 240 optredens. YMCA wil deze schaalvergroting realiseren door een uitbreiding van de bandavonden en door samen te werken met nieuwe partners en organisaties. Zo wordt er een nieuw evenement gestart met onder andere de ondernemers van de Scheveningse Pier en gaat YMCA een jaarlijks terugkerend korenfestival starten, dat moet uitgroeien tot een festival met nationale uitstraling. Hiermee wil YMCA een grote groep autochtone senioren in de directe omgeving bedienen.

YMCA wil de bedrijfsvoering professionaliseren om verder te kunnen groeien en de kwaliteit van het aangeboden behouden en verbeteren.

YMCA Scheveningen maakt geen deel uit van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 en vraagt voor de periode 2017-2020 een bedrag van € 80.000,- per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie heeft waardering voor de veelheid aan activiteiten die mede mogelijk gemaakt worden door de belangeloze inzet van veel vrijwilligers. Echter, hoe sympathiek de doelstellingen en activiteiten van YMCA ook zijn, de Commissie mist in het plan een artistieke visie. Bij een producerende en programmerende instelling mag deze niet ontbreken. Er wordt vrijwel geen inzicht gegeven in de programmering en de artistieke kwaliteit hiervan. De Commissie kan zich hierdoor onvoldoende uitspreken over de inhoud van de plannen. Ook wordt de profilering nauwelijks beschreven en is er geen uiteenzetting van de bedrijfsvoering, waardoor een oordeel hierover niet mogelijk is.

De Commissie vindt de plannen onvoldoende uitgewerkt. Er wordt gesproken over het inzetten van een mediamix om het publiek te bereiken, maar wat dat inhoudt wordt niet nader toegelicht. Daar-

naast heeft YMCA het veelal over 'partners'. De Commissie waardeert deze samenwerkingen, maar om welke partners het gaat en welke vormen van partnerschap wordt niet overal helder toegelicht. Er wordt niet benoemd wie waarvoor verantwoordelijk is en wat de taak van YMCA is binnen de activiteiten en evenementen.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie adviseert de aanvraag van YMCA niet te honoreren.

ZUIDERPARKTHEATER

Stichting Zuiderparktheater

Inleiding

Het Zuiderparktheater (ZPT) exploiteert het openluchttheater in het Zuiderpark waarbij het bevorderen van (amateur)kunstbeoefening voorop staat. Het ZPT wil een feestelijk en stedelijk zomertheater ontwikkelen dat het Zuiderpark verlevendigt, waar bezoekers, medewerkers en vrijwilligers met een goed gevoel weggaan. Als openluchttheater is het rond de zomer gedurende vier maanden open als veel andere podia in de stad gesloten zijn. Het ZPT wil de belangstelling voor theater, muziek, andere culturen en de wereld om ons heen stimuleren. De organisatie wil laagdrempelig en verbindend zijn en een culturele, recreatieve, educatieve en sociale rol hebben. Het ZPT richt zich op peuters en basisschoolleerlingen, jongeren, amateurgezelschappen, expats, zomertoeristen en groepen met een cultureel diverse achtergrond. De organisatie werkt met ZZP'ers, stagiaires en vrijwilligers.

In 2015 en 2016 ontving het ZPT een incidentele bijdrage van € 45.000,- om de beheerlasten van het theater te financieren. Het ZPT vraagt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 een subsidie van € 275.000,- per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie heeft waardering voor het feit dat het ZPT met vrijwilligers werkt en een leerplek voor HBO'ers wil zijn. Het verbaast de Commissie dat de aangevraagde subsidie direct inzet op een stevige groei in plaats van consolidatie of optimalisering. Het aangevraagde bedrag staat niet in verhouding tot het programma dat het ZPT biedt. De programmering, die slechts één seizoen heeft gedraaid, is nog te diffuus en de kwaliteit is heel verschillend.

In het stadsdeel Escamp is ook Theater Dakota actief. De Commissie vraagt zich af of het Zuiderparktheater met haar seizoens- en locatie gebonden opzet daadwerkelijk iets toevoegt aan het programma en de activiteiten die Theater Dakota al aanbiedt in het stadsdeel.

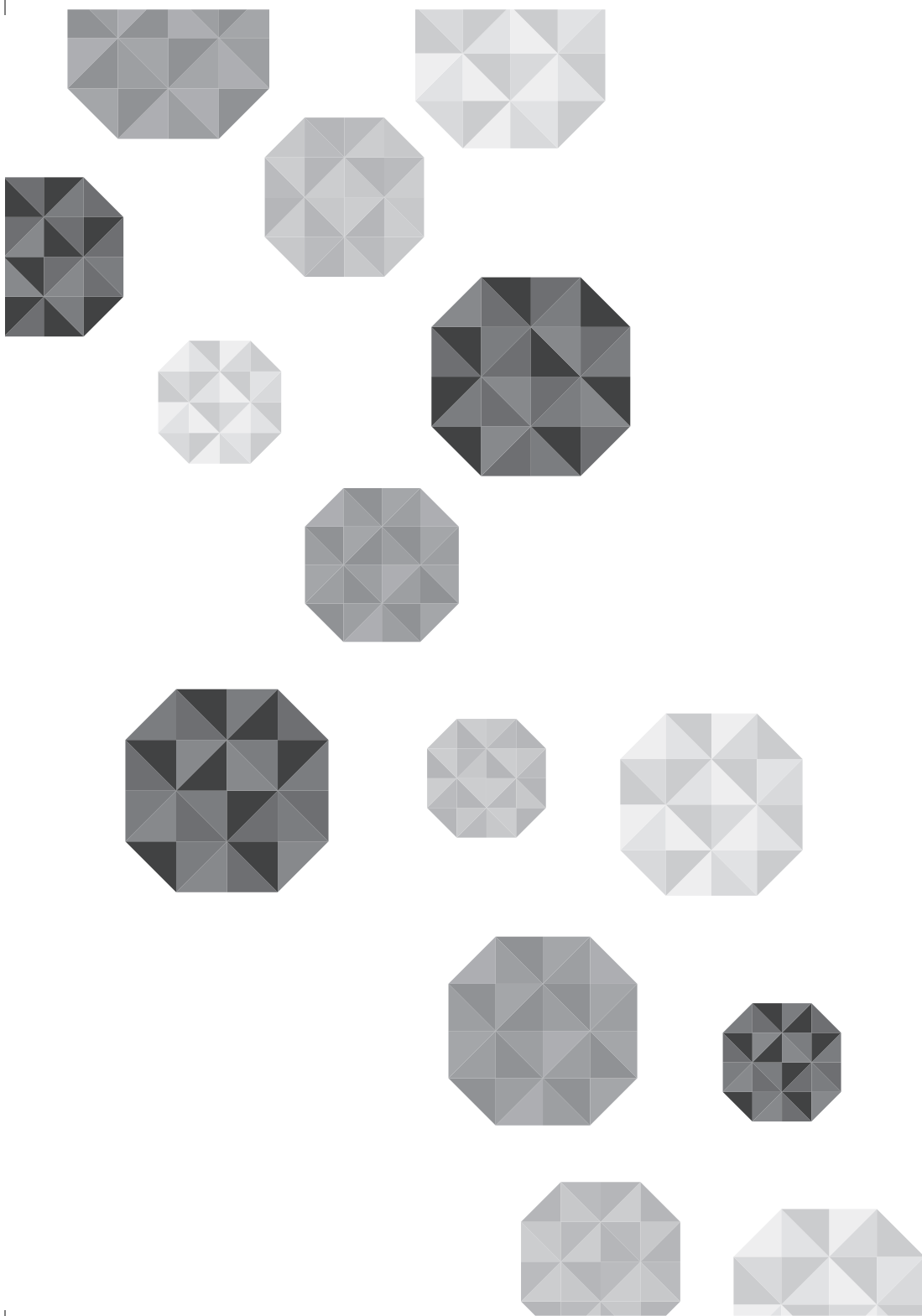
De Commissie zet haar vraagtekens bij de gewenste overkapping evenals bij de ambitie om de horeca het hele jaar open te houden. Ook al omdat horeca volgens het ZPT zelf een zorgenkind is. Bovendien bestaat het gevaar dat het theater te veel afhankelijk wordt van deze inkomsten. Het ZPT zou zich beter kunnen richten op het genereren van meer publiek dat bereid is de elementen te trotseren en zo de eigen inkomsten te verhogen.

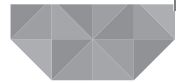
De focus van het ZPT had veel meer gericht moeten zijn op optimalisering dan op maximalisering. Zo gaat de aanvraag onvoldoende in op het antwoord op de vraag hoe het ZPT een breder en groter basispubliek weet te vinden. Duurzame en inkomsten genererende partners worden nauwelijks genoemd. Ook de horeca als extra inkomstenbron opvoeren (na forse investeringen) zonder overtuigend bedrijfsplan of verdienmodel wekt geen vertrouwen.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie meent dat een succesvolle exploitatie van een openluchttheater zoals het ZPT niet teveel aan amateurverenigingen kan worden opgehangen. De Commissie is niet overtuigd van de levensvatbaarheid en meerwaarde van het ZPT.

Niet honoreren.

COLOFON

Adviescommissie Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020

Maarten van Boven
Ernestine Comvalius (kerncommissielid)
Fons Dejong
Dorien Folkers
Carel den Hartog
Joost Heijthuijsen
Anouk Janssen
Nancy Jouwe
Fleur Junier
Johannes Leertouwer (kerncommissielid)
Rob Ligthert (kerncommissielid)
Mijke Loeven
Claudia Marinelli
Ingrid Scheper
Marleen Stikker
Vincent van Velsen
Aruna Vermeulen (kerncommissielid)
René Vlemmix (kerncommissielid)
Annette de Vries
Kees Weeda, (kerncommissielid, voorzitter)
Mirjam Westen (kerncommissielid)
Femke van de Wiel (kerncommissielid)

Secretariaat en adviesschrijvers

Marthe Bauwens
Annabeth den Boogert
Riemkje Dijkstra
Stef Katwijk
Selma Kers
Anita Twaalfhoven

In juni 2015 heeft het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Den Haag een onafhankelijke Adviescommissie Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2017-2020 ingesteld. Onder voorzitterschap van Kees Weeda heeft deze Commissie zich gebogen over de subsidieaanvragen van Haagse culturele instellingen voor de beleidsperiode 2017-2020. Dit is het resultaat van haar werkzaamheden.

Vormgeving: Jerney de Jong/Mandy Bronsgeest   Drukwerk: Lifoka BV

